RAGIP PAŞA
2459

مجلهٔ احكام عدليه

اشبو مجله عدليه ناظرى و مجله جمعيت جليله‌سى رئيسى
دولتلو احمد جودت پاشا حضرتلرينك ترتيب و تنسيقى
و معارف نظارت جليله‌سنك فى ٢٤ نيسان سنه ١٣٢٠
تاريخلى و ٨٦ نومرولى رخصتنامه‌سيله طبع اولنمشدر .

محل فروختى حكاكلرده ٣١ نومرولو قوجه‌لى
محمد افندى كتبخانه‌سى

درسعادت - خانملره مخصوص غزته مطبعه‌سى

١٣٢٢

راغب پاشا کتبخانه سنه

مجلهٔ احکام عدلیه

اشبو مجله عدلیه ناظری و مجله جمعیت جلیله‌سی رئیسی
دولتلو احمد جودت پاشا حضرتلرینك ترتیب و تنسیقی
و معارف نظارت جلیله‌سنك فی ٢٤ نیسان سنه ١٣٢٢
تاریخلی و ٣٨٩ نومرولی رخصتنامه‌سیله طبع اولنمشدر

T. C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
RAGIP PAŞA KÜTÜPHANESİ
MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 2459

محل فروختی حکاکلرده ٢١ نومرولی لوفچه‌لی
راشد افندی کتبخانه‌سی

درسعادت — خانملره مخصوص غزته مطبعه‌سی

١٣٢٢

R. 7
2827

﴿ مجله جمعیتندن تنظیم اولنان مضبطه‌نك صورتیدر ﴾

معلوم عالئ وكالت پناهیلری بیورلدیغی اوزره علم فقهك امور دنیایه تعلق ایدن جهتی مناكحات ومعاملات وعقوبات قسملرینه منقسم اولدیغی كبی ملل متمدنه‌نك قوانین اساسیه‌سی دخی بو اوچ قسمه تقسیم ومعاملات قسمی قانون مدنی دیو توسیم اولنور فقط بو عصرلرده معاملات تجاریه پك زیاده توسع ایلمش اولدیغندن پولیچه وافلاس كبی پك چوق خصوصلره قانون اصلیدن استثنا اولنمش و بو مسائل استثنائیه‌یی حاوی بشقه‌جه برده تجارت قانوننامه‌سی تنظیم قلنمشدركه خصوصات تجاریه‌ده معمول به اولوب جهات سائره‌ده ینه قانون مدنی‌یه مراجعت قلنیور مثلا بر محكمهٔ تجارتده تجارت قانونی حكمنجه رؤیت اولنان بر دعواده رهن وكفالت ووكالت كبی بعض خصوصات متفرعه‌سنده قانون اصلی‌یه مراجعت اولنه‌یور جرائمدن ... ات ایدن حقوق عادیه دعوالرنده دخی بو منـ معامله ایدیلیور قانون مدنی‌یه مقابل دولت علیـ قدیما وحادثا پك چوق قوانین ونظامات یاپلمش

واكرچه بونلر كافهٔ معاملاتك فصل وتسویه‌سنه كافی دكل ایسه‌ده علم فقهك معاملات قسمی بو خصوصده اولان احتیاجاته كافی ووافیدر ودعاوینك شرع وقانونه حواله‌سنجه بعض مشكلات كورلمكده ایسه‌ده تمیز حقوق مجلسلری حكامك تحت ریاستلرنده بولنه‌رق امور شرعیه‌یی شرعا رؤیت ایتدكلری كبی مجالس تمیزده نظاما رؤیت اولنان ماده‌لر دخی انلرك معرفتیله فصل و بو مثللو مشكللر حل اولنمقده‌در شو قدركه قوانین ونظامات ملكیه‌نك اصل ومرجعی علم فقه اوله‌رق نظاما رؤیت اولنان موادك دخی نیجه خصوصات متفرعه‌سی مسائل فقهیه‌یه تطبیق ایله فصل وحسم اولنه كلوب مجالس تمیز اعضاسی ایسه مسائل فقهیه‌یه مطلع اولمدقلرندن كویا حاكم افندیلر قوانین ونظامات موضوعه‌نك خارجنده اوله‌رق مرافعاتی استدكلری قالبه دوكه یورلر نظریله باقوب بر طاقم سوء ظنلره ذهاب ایله كفتكویه باعث اوله یورلر .

دولت علیه‌نك تجارت محكمه‌لرنده دخی تجارت قانوننامهٔ همایونی دستور العمل اولوب دعوانك تجارته تعلق ایتمیان خصوصات متفرعه‌سنده عظیم مشكلات چكلمكده‌در شویله‌كه اوروپا قانونلرینه مراجعت

اولنسه چونکه بونلر با ارادۀ سنیه موضوع قوانین اولمدیغندن محاکم دولت علیه‌ده مدار حکم اوله‌مز شرعه حواله اولندقده دخی محاکم شرعیه اومثللو خصوصات متفرعه‌ده مرافعه‌یی اساسندن طوتمغه مجبور اولور حالبوکه ایکی محکمه‌نك اصول محاکمه‌سی اساساً مختلف اولدیغندن بالطبع ایشته چتاللق پیدا اولدیغی جهتله بومثللو خصوصاتده محاکم تجارتدن محاکم شرعیه‌یه مراجعت ایدیله میور محاکم تجارت اعضاسی کتب فقهیه‌یه مراجعت ایتسون دیلور سه بودخی قابل دکلدر زیرا فن فقهه انتساب خصوصنده انلر دخی مجالس تمییز اعضاسیله هم حالدر .

علم فقه ایسه بر بحر بی‌پایان اولوب بوندن درر مسائل لازمه‌یی استنباط ایله حل مسئله ایده بیلمك خیلیدن خیلی مهارت وملکه‌یه موقوفدر علی‌الخصوص مذهب حنفی اوزره طبقات متفاوته‌ده پك چوق مجتهدلر کلوب اختلافات کثیره وقوعبولمش وفقه حنفی فقه شافعی کبی تنقیح ایدیله میوب پك متشعب ومتشتت اولمشدر ایشته بونجه اقوال متخالفه ایچنده قول صحیحی تمییز ایله حوادثك اکا تطبیقنده عظیم عسرت واردر قالدیکه تبدل اعصار ایله عرف وعادته مبتنی اولان مسائل

فقهیه دخی تبدل ایدر مثلا قدمای فقها عندنده اشترا اولنه‌جق خانه‌نك بر اوطه‌سنی کورمك کافیدر ومتأخرین عندنده هر اوطه‌سنی کورمك لازمدر بوایسه عن دلیل بر اختلاف اولمیوب بلکه انشاآت حقنده عرف وعادتك اختلافندن نشأت ایتمشدرکه مقدما خانه‌لرك هر اوطه‌سی بر طرز اوزره یاپیله کلدیکندن بر اوطه‌سنی کورمك سائرلرینی کورمکدن مغنی ایمش مؤخرا خانه‌لرك اوطه‌لری مختلف یاپیلمق عادت اولدیغندن هر اوطه‌سنی کورمك لازم کلمشدر حقیقت حالده لازم اولان کیفیت ایسه مقصد شرایه کوره بر علم کافی حاصل ایتمکدن عبارت اولمسیله اصل قاعدۀ شرعیه تغیر ایتمیوب فقط بونك حوادثه امر تطبیقی تبدل احوال زمان ایله تبدل ایدییور بومثللو اختلاف زمانی ایله اختلاف برهانی بیننی فرق وتمییز ایتمك دخی خیلی دقته محتاجدر مسائل فقهیه‌یی احاطه ایله غورینه اطلاع ایسه پك کوچدر و بر آرالق مسائل فقه حنفی‌یی جمع واحاطه ایتمك اوزره عصرك فقها وفضلاسی جمع ایدیله‌رك تاتار خانیه وفتاوی جهانکیریه کبی کتابلر تألیفنه همت اولنمش ایسه‌ده ینه بالجمله فروع فقهیه واختلافات مذهبیه حصر واحاطه ایدیله‌مامشدر

وفی‌الواقع کتب فتاوی حوادثك قواعد فقهیه‌یه

تطبيقنه دائر ويرلمش اولان فتوالرى حاوى مؤلفات ديمك اولوب حالبوكه بونجه عصرلردنبرو سادات حنفيه طرفندن ويرلمش اولان فتاوانك جمع واحاطه‌سى نه‌قدر دشوار اولديغى محتاج بيان دكلدر بناءً عليه (ابن نجيم) بر طاقم قواعد ومسائل كليه‌يى جمع ايده‌رك بونلرك تحتنده فروع فقهى على وجه الاحاطه درج ايلمك يولنده بر كوزل چغر اچمش ايسه‌ده اندن صكره‌كى عصرلرك علم وفقيه يتشدرمك يولنده اولكى سماحتى كوريله‌مديكندن انك اثرينه اقتفا ايله اچمش اولديغى چغرى شاهراه ايده بيله‌جك ذاتلر ظهوريله بو يولده بذل جهد ايلملرينه مساعد اولمامشدر وشمدى ايسه هر طرفده علوم شرعيه‌ده مهارتلو ذواته ندرت كلديكندن محاكم نظاميه‌ده لدى الايجاب كتب فقهيه‌يه مراجعتله حل شبهه ايده بيله‌جك اعضا بولندرمق شويله طورسون ممالك محروسه‌ده كائن بوقدر محاكم شرعيه‌يه كافى قضاة بولمق مشكل اولمشدر .

بناء على ذلك اختلافدن عارى وياخود اقوال مختاره‌يى حاوى اولمق اوزره معاملات فقهيه‌يه دائر سهل المأخذ بر كتاب يازلسه هركس قولايلقله مطالعه ايده‌رك معاملاتنى اكا تطبيق وبويله مضبوط بر كتاب اولديغى

حالده نائب افنديلره عظيم فائده‌سى اوله‌جغى كبى مجالس نظاميه اعضاسيله امر اداره‌ده بولنان مأمورين دخى بالمطالعه مسائل شرعيه‌يه انتساب ايله لدى الايجاب ايشلرينى وعمللرى مرتبه شرع شريفه توفيق ايدرلر وهم محاكم شرعيه‌ده معتبر ومرعى وهم‌ده مجالس نظاميه‌ده حقوق دعوالرى ايچون قانون وضعندن مستغنى اولور مطالعه‌سنه مبنى اويله بر اثر جليلك وجوده كلمسى خيلى وقتدنبرو ارزو اولنور بر كيفيت اولوب حتى بونك ايچون مجلس تنظيمات دائره‌سنده بر جمعيت علميه تشكيل ايدلمش وخيلیجه مسائل يازلمش ايكن حيز فعله كله‌ميوب بو دخى (الامور مرهونة باوقاتها) حكمنجه تأخيرى اهم اولان بر چوق مواد خيريه كبى مغبوط اعصار اولان عصر محاسن عصر همايونه قالمشدر

موفقيت جليلهٔ حضرت پادشاهى ثمرهٔ فيض باهره‌سى اوله‌رق مشاهده اعين افتخار اولان بونجه آثار حسنه صره‌سنده بو دخى حصوله كلمك اوزره علم فقهدن عصرك احتياجنه كوره روزمره ظهوره كلان معاملاتك تطبيقنه كافى اوله بيله‌جك اويله بر اثر خيرك وجوده كتورلمسى امر اهمى عاجزلرينه حواله بيورلمش اولديغندن بر موجب ارادهٔ عليه ديوان احكام عدليه

دائره‌سنده بالاجتماع فقهك معاملات قسمندن كثير الوقوع ومعاملات عصره كوره بديهى اللزوم اولان مواد حقنده سادات حنفيه‌نك اقوال معتبره‌سى جمع ايديله‌رك متعدد كتابلره تقسيم و (احكام عدليه) اسميله توسيم اولنمق اوزره برمجله ترتيبنه بالابتدار مقدمه‌سيله كتاب اولى ختام بوله‌رق بر نسخه‌سى ذات حقايق آيات حضرت فتوى پناهى‌يه ويرلديكى كبى علم فقهده مهارات ومعلومات كافيه‌سى اولان ديكر بعض ذوات فخامه دخى بر نسخه‌سى بالاعطا اولنان اخطارات اوزرينه تعديلات لازمه اجرا اولندقدن صكره تبييض ايله حضور حقايق ظهور وكالت پناهيلرينه عرض اولندى بونك لسان عربى‌يه نقل وترجمه‌سى دردست اولديغى كبى ديكر كتابلر دخى جمع وتأليف اولنمق اوزره‌در

بالمطالعه محاطلم عالى بيوريلوركه مقدمه‌نك ايكنجى مقاله‌سى (ابن نجيم) ايله انك مسلكنه سالك اولان فقهانك جمع ايلدكلرى قواعد فقهيه اولوب حكام شرع بر نقل صريح بولمدقجه يالكز بونلرله حكم ايده‌مز لكن مسائل فقهيه‌نك انضباطنه كلى فائده‌لرى اوله‌رق ارباب مطالعه مسائلى ادله‌سيله ضبط ايتمش اولورلر

ومأمورين سائره‌يه هر خصوصده مرجع اوله بيلور وبونلرله بر آدم معاملاتنى مهما امكن شرعه توفيق وتقريب ايده بيلور بناءً عليه كتاب ياخود باب عنوانيله يازلميوب مقدمه‌يه درج اولنمشدر كتب فقهيه‌ده اكثريا مسائل ايله مبادى مخلوط اوله‌رق ذكر اولنمش ايسه‌ده بو مجله‌ده هر كتابه متعلق اولان اصطلاحات اول كتابك مقدمه‌سى اولمق اوزره ذكر اولنه‌رق مسائل سادجه ترتيب اوزره يازيلوب فقط بو مسائل اساسيه‌يى ايضاح ضمننده مثال اوله‌رق كتب فتاوادن برخيلى مسائل درج وعلاوه اولنمشدر

فى زماننا جريان ايدن اخذ واعطا اكثريا بعض شرائطه مربوط اولوب مذهب حنفيده ايسه صلب عقده درميان اولنان انواع شرائطك اكثرى بيعى مفسد اولديغى جهتله كتاب البيوعك الكمهم مبحثى (بيع بالشرط) فصلى اوله‌رق جمعيت عاجزانه‌مزجه پك چوق بحث ومناظره‌يى موجب اولديغندن مباحثات جاريه‌نك خلاصه‌سى بروجه آتى ايراد اولنمق مناسب كورلمشدر .

(بيع بالشرط) حقنده اكثر مجتهدينك اقوالى

یکدیکره مخالفدر مذهب مالکیده مدت جزئیه ایچون ومذهب حنبلیده علی الاطلاق بایع کندوسی ایچون مبیعده منفعت مخصوصه شرط ایده بیلور لکن بایعده بو صلاحیت اولوبده مشتری طرفنده اولماسی رأی وقیاسه مخالف کورینور امام اعظم رحمة الله علیه حضرتلریله هم عصر اولوبده مؤخراً اتباعی منقرض اولان مجتهدلردن (ابن ابی لیلی) ایله (ابن شبرمه) رحمة الله علیهما حضرتلری دخی بو خصوصده یکدیکره ضد تام اولهرق برر رأیده بولنمشلردر شویله که ابن ابی لیلی عندنده علی العموم بیع وشرط فاسد وابن شبرمه عندنده علی الاطلاق هم بیع جائز وهمده شرط جائزدر .

مذهب ابن ابی لیلی (المسلمون عند شروطهم) حدیث شریفنه مباین کورینور ابن شبرمه مذهبی بوحدیث شریفه تمامیله موافق ایسه ده بایع ومشتری اجراسی جائز وقابل اولمیان شرطلر درمیان ایده بیلوب شرطه رعایت ایسه بقدر الامکان اولمق فقها عندنده مسلماتدن اولمسیله شرطه رعایت مسئلهسی تخصیص واستثنا قبول ایدر بر قاعده در بناء علی ذلك مذهب حنفیده بر طریق متوسط اتخاذ اولنهرق بیعك شرائطی

(جائز) و (مفسد) و (لغو) دیو اوچ قسمه تقسیم اولنمشدر شویله که عقد بیعك مقتضاسندن اولمیوب یاخود مقتضای عقد بیعی تأیید ایتمیوبده احد طرفینه نافع اولان شرط مفسد واکا معلق اولان بیع فاسد اولور وبر طرفه نفعی اولمیان شرطله بیع صحیح وشرط لغودر زیرا بیع وشرادن مقصد تملیك وتملك خصوصی یعنی بلامانع ومزاحم مشترینك مبیعه وبایعك ثمنه مالك اولمسی کیفیتیدر حالبوکه بر طرفه نافع اولان شرطك اجراسنی اول طرف طالب وطرف آخر اندن هارب اولهرق منازعهیه مؤدی اوله بیلور بوصورتده ایسه عقد بیع تمام اولمامش دیمك اولور فقط عرف وعادت منازعهیی قاطع اولدیغندن علی الاطلاق شرط متعارف ایله بیع تجویز اولنمشدر .

معاملات تجاریه بروجه مشروح ذاتاً مستثنی برحالده اولوب اصنافك اکثریسنده دخی برر معاملهٔ متعارفه تقرر ایتدیکنه وعرف طای دخی معتبر اولدیغنه نظراً فسادی موضوع بحث اولهجق یااکثر بر طاقم متفرق ومتشتت الیش ویریش ایدنلرك خارج از عرف وعادت ایتدکاری شرطلر قالوب بونلرك دخی چندان ذکری وبحث کوتورر یری اولمدیغندن معاملات

عصرك تيسيرى ايچون مذهب حنفينك خارجنده اوله‌رق ابن شبرمه مذهبنك اختيارى مناسب كورلميوب سائر فصلرده اولديغى كبى باب اولك دردنجى فصلنده دخى مذهب حنفى اوزره بيعى مفسد اولميان شرطلرك بيانيله اكتفا اولنمشدر .

الحاصل بو مجله‌ده مذهب حنفينك خارجنه چيقلميوب مواد مندرجه سنك اكثرى الحالة هذه فتواخانه ده معتبر ومعمول به اولديغى جهتله بونلر حقنده بحثه لزوم كورلمز فقط ينه فقهاى حنفيه دن بعض فحول ائمه‌نك اقوال معتبره‌سى ناسه ارفق ومصلحت عصره اوفق اولمق حسبيله اختيار اولنمش ايدوكندن بونلرك مأخذ مقبوله‌واسباب موجبه‌سى بروجه آتى بيان اولنور .

يوز طقسان يدنجى وايكى يوز بشنجى ماده‌لر موجبنجه معدومك بيعى صحيح دكلدر حالبوكه كل وانكنار كبى شكوفه وسبزه وميوه محصولاتى متلاحق الورود اوله‌رق بعض افرادى ظهور ايتمه‌دن ديكر بعض افرادى حصوله كلوب تچر اولديغى جهتله اكثريا بو مثللولرك ظهور ايتمش وايده‌جك

اولان محصولاتى طوپدن اوله‌رق صاتلمق عرف وعادت اولمشدر و بو مثللو محصولانده موجوده تبعا معدومك دخى برابر اوله‌رق طوپدن صاتلمسنى (امام محمد بن حسن الشيبانى) رحمة الله عليه حضرتلرى استحسانا تجويز بيورمش و (امام فضلى) و (شمس الائمة الحلوانى) و (ابو بكر بن فضل) رحمة الله عليهم انك قوليله افتا ايتمش اولدقلرندن وناسى بومثللو عرف وعادتلرندن تچورمك قابل اوله‌ميوب حالبوكه معاملات ناسى فساده نسبتدن ايسه مهما امكن صحته حمل ايتمك اولى اولديغندن بومجله‌ده دخى قول محمد بالترجيح ايكى يوز يدنجى ماده اكا موافق اوله‌رق يازلمشدر .

(صبره) مسئله سنده مثلا كيله سى شو قدر غروشه اولمق اوزره بر ييغين بغداى صاتلدقده (امام اعظم) رحمة الله عليه حضرتلرينك عندنده يالكز بر كيله سى حقنده بيع صحيح اولور وامامين رحمة الله عليهما عندلرنده اول ييغين تماماً صاتلمش اوله‌رق قاچ كيله چيقارسه اكا كوره ثمنى ويرلمك لازم كلوب معاملات ناسى تيسير ايتمك حسبيله صاحب هدايه كبى نيجه فقها دخى بو خصوصده انلرك قولنى اختيار ايلمش

اولدقلرندن ایکی یوز یکرمنجی ماده اول منوال اوزره تحریر قلنمشدر .

امام اعظم حضرتلرینک عندنده خیار شرطک مدتی اوچ کوندن زیاده اوله میوب امامین عندنده ایسه هرقاچ کون مقاوله اولنورسه جائز اولدیغنه و بو خصوصده دخی انلرک قولی حال و مصلحته اوفق کورلدیکنه مبنی اختیار اولنه رق اوچیوزنجی ماده ده مدت مطلق اوله رق درج اولنمشدر .

خیار نقد ده دخی بو اختلاف جاری اولوب بونده مدتک اطلاقی خصوصنده (امام محمد) علیه رحمة الصمد حضرتلری منفرد ایسه ده مصلحت ناسه اوفق اولمق حسبیله انک قولی اختیار اولنه رق اوچیوز اون اوچنجی ماده ده دخی فلان وقته قدر دیو مدت اطلاقی اوزره یازلمشدر .

امام اعظم حضرتلرینک عندنده استصناع منعقد اولان بیعدن مستصنع رجوع ایده بیلور ایسه ده امام ابو یوسف رحمة الله علیه حضرتلرینک عندنده مصنوع تعریفه موافق اولدیغی حالده

رجوع ایده مز شمدی ایسه عالمده پک چوق کارکاهلر یاپیله رق بونجه طوپلر و تفنکلر و واپورلر مقاوله و سپارش ایله یاپدیریله کلوب استصناع کیفیتی مصالح جسیمهٔ جاریه دن اولمسیله مستصنعک عقد استصناعی فسخده مخیر اولمسی نیجه مصالح جسیمه یی اخلال ایده جکندن و استصناع خصوصی خلاف قیاس اوله رق عرف ناسه مبنی استحساناً مشروع اولان سلمه مقیس و عرفه مستند بر کیفیت اولدیغندن مصلحت عصره نظراً امام ابو یوسف قولنک اختیارینه لزوم کوریله رک اوچ یوز طقسان ایکنجی ماده اکا موافق اوله رق یازلمشدر

مسائل مجتهد فیهاده امام المسلمین حضرتلری هرقنغی قول ایله عمل اولنمق اوزره امر ایدر ایسه موجبنجه عمل اولنمق واجب اولدیغندن معروضات مبسوطه نزد حقایق وفد وکالتپناهیلرنده دخی قرین تصویب بیورلدیغی حالده مجلهٔ مافوقه نک بالاسی خط همایون حضرت خلافتپناهی ایله توشیح بیورلمق بابنده

فی ١٨ ذی الحجه سنه ٢٨٥ و فی ١٠ مارت ٢٨٥

مفتش اوقاف همایون
سید خلیل

ناظر دیوان احکام عدلیه
احمد جودت

عن اعضاء دیوان
احکام عدلیه سید
احمد خلوصی

عن اعضاء
شورای دولت
سیف الدین

عن اعضاء
شورای دولت
محمد امین

عن اعضاء دیوان
احکام عدلیه
سید احمد حلمی

عن اعضاء جمعیت
ابن عابدین زاده
علاء الدین

مجلهٔ احکام عدلیه

(بر مقدمه ایله اون آلتی کتابی شاملدر)

	صحیفه
کتاب اول بیوع حقنده‌در	٣٧
« ثانی اجارات »	١١٤
« ثالث کفالت »	١٧٤
« رابع حواله »	١٩٤
« خامس رهن »	٢٠٤
« سادس امانات »	٢٢٢
« سابع هبه »	٢٥٠
« ثامن غصب »	٢٦٤
« تاسع حجر واکراه وشفعه »	٢٨٨
« عاشر انواع شرکت »	٣١٨
« حادی عشر وکالت »	٤٥٢
« ثانی عشر صلح وابرا »	٤٨٢
« ثالث عشر اقرار »	٤٩٨
« رابع عشر دعوی »	٥٢٠
« خامس عشر بینات وتحلیف »	٥٥٠
« سادس عشر قضا »	٥٩٤

کتاب البیوع

اخطار

اشبو مجله‌ده مندرج مسائل اساسیهٔ سادجه‌یی شرح وایضاح ضمننده ایجاب ولزومنه کوره مثال اوله‌رق کتب فتاوادن اخذ ودرج اولان مسائلك تفریقنه علامت اولمق اوزره مسائل اساسیه اشبو بیوك وامثله وعلاوات سائره دها کوچك حروفله ترتیب وطبع ایتدیرلدی .

بسم الله الرحمن الرحيم

موجبنجه عمل اولنه

صورت خط همايون

مقدمه

(ایکی مقاله‌یی حاویدر)

(مقالهٔ اولی)

(علم فقهك تعريف و تقسیمی بیانده‌در)

١ ماده

علم فقه مسائل شرعیهٔ عملیه‌یی بیلمکدر

مسائل فقهیه یا امر آخرته تعلق ایدرکه احکام عباداتدر ویاخود امر دنیایه تعلق ایدرکه مناکحات و معاملات و عقوبات قسملرینه تقسیم اولنور . شویله‌که جناب حق بو نظام عالمك وقت مقدره‌دك بقاسنی اراده ایدوب بوایسه نوع انسانك بقاسنه ونوعك بقاسی تناسل و توالد ایچون ذکور واناثك ازدواجنه

منوطدر . وبرده نوعك بقاسی اشخاصك عدم انقطاعیله‌در . انسان ایسه اعتدال مزاجی حسبیله بقاده غدا ولباس ومسکنجه امور صناعیه‌یه محتاج اولور بودخی افرادی بیننده تعاون واشتراك حصولنه توقف ایدر . الحاصل انسان مدنی الطبع اولدیغندن سائر حیوانات کبی منفرداً یشایه‌میوب بسط بساط مدنیت ایله یکدیکره معاونت ومشارکته محتاجدر . حال بوکه هر شخص کندویه ملایم اولان شیئی طلب ومزاحم اولان شیئه غضب ایدر اولدیغندن بینلرنده عدل ونظامك خللدن محفوظ قالمسی ایچون کرك ازدواج وکرك مابه التمدن اولان تعاون واشتراك خصوصلرنده بر طاقم قوانین مؤیدهٔ شرعیه‌یه محتاج اولورکه اولکیسی فقهك مناکحات قسمی وایکنجیسی معاملات قسمیدر وامر تمدنك بو منوال اوزره پایدار اولمسی ایچون احکام جزا ترتیبی لازم کلوب بودخی فقهك عقوبات قسمیدر

اشبو معاملات قسمنك کثیر الوقوع اولان مسائلی کتب معتبره‌دن جمع ایله کتابلره وکتابلر بابلره وبابلر فصللره تقسیم اولنمق اوزره بو مجله‌نك تألیفنه ابتدار اولنمشدر . ایشته محاکمده معمول به اوله‌جق مسائل فرعیه بروجه آتی ابواب وفصولده ذکر اولنه‌جق مسائلدر . انجق محققین فقها مسائل فقهیه‌یی بر طاقم قواعد کلیه‌یه ارجاع ایتمشلردرکه هر بری نیجه مسائلی محیط ومشتمل اوله‌رق کتب فقهیه‌ده مسلماتدن اولمق اوزره بو مسائلك اثباتی ایچون دلیل اتخاذ اولنور . واول امرده بو قواعدك تفهمی مسائله استیناس حاصل ایدر ومسائلك ذهنلرده تقررینه وسیله اولور . بناء علی ذلك طقسان طقوز قاعدهٔ فقهیه جمع ایله مقصوده شروعدن مقدم بروجه آتی مقالهٔ ثانیه اولمق اوزره ایراد اولنور . واکرچه بونلردن

بعضیسی منفردا اخذ اولندقده بعض مستثنیاتی بولنور ایسه‌ده یکدیکرینی تخصیص وتقیید ایتدکلرندن من حیث المجموع کلیت وعمومیتلرینه خلل کلز

(مقالهٔ ثانیه)

(قواعد فقهیه بیانده‌در)

٢ ماده

بر ایشدن مقصد نه ایسه حکم اکا کوره‌در

یعنی بر ایش اوزرینه ترتب ایده‌جك حکم اول ایشدن مقصد نه ایسه اکا کوره اولور

٣ ماده

عقودده اعتبار مقاصد و معانی‌یه‌در الفاظ و مبانی‌یه دکلدر

بناءً علی ذلك (بیع بالوفا) ده رهن حکمی جریان ایدر

٤ ماده

شك ایله یقین زائل اولماز

٥ ماده

بر شیئك بولندیغی حال اوزره قالمسی اصلدر

٦ ماده

قدیم قدمی اوزره ترك اولنور

٧ ماده

ضرر قدیم اولماز

٨ ماده

برائت ذمت اصلدر

بناءً علی ذلك بر کیمسه برینك مالنی تلف ایدوبده مقدارنده اختلاف ایتسه‌لر سوز متلفك اولوب مال صاحبی ادعا ایتدیکی زیاده‌یی اثباته محتاج اولور

٩ ماده

صفات عارضه‌ده اصل اولان عدمدر .

مثلا (شرکت مضاربه) ده کار اولوب اولمدیغندن اختلاف اولنسه عدمی اصل اولدیغنه بناءً سوز مضاربك اولوب صاحب سرمایه کار اولدیغنی اثباته محتاج اولور

١٠ ماده

بر زمانده ثابت اولان شیئك خلافنه دلیل اولمدقجه بقاسیله حکم اولنور

بناءً علی ذلك بر زمانده بر شی بر کیمسه‌نك ملکی اولدیغی ثابت اولسه ملکیتی ازاله ایدن بر حال اولمدقجه ملکیتك بقاسیله حکم اولنور

١١ ماده

بر امر حادثك اقرب اوقاته اضافتی اصلدر

یعنی حادث اولان بر ایشك سبب و زمان وقوعنده اختلاف اولنسه زمان بعیده نسبتی اثبات اولنمدقجه حاله اقرب اولان زمانه نسبت اولنور

١٢ ماده

کلامده اصل اولان معنای حقیقیدر

١٣ ماده

تصريح مقابله سنده دلالته اعتبار يوقدر

١٤ ماده

مورد نصده اجتهاده مساغ يوقدر

١٥ ماده

على خلاف القياس ثابت اولان شى سائره مقيس عليه اولماز

١٦ ماده

اجتهاد ايله اجتهاد نقض اولنماز

١٧ ماده

مشقت تيسيرى جلب ايدر

يعنى صعوبت سبب تسهيل اولور وطارلق وقتنده وسعت كوسترلمك لازم كلور

قرض وحواله وحجر كبى پك چوق احكام فقهيه بو اصله متفرعدر وفقهانك احكام شرعيه ده كوستردكلرى رخص وتخفيفات هپ بو قاعده دن استخراج اولنمشدر

١٨ ماده

بر ايش ضيق اولدقده متسع اولور

يعنى بر ايشده مشقت كورلنجه رخصت ووسعت كوستريلور

١٩ ماده

ضرر ومقابله بالضرر يوقدر

٢٠ ماده

ضرر ازاله اولنور

٢١ ماده

ضرورتلر ممنوع اولان شيلرى مباح قيلر

٢٢ ماده

ضرورتلر كندو مقدارلرنجه تقدير اولنور

٢٣ ماده

بر عذر ايچون جائز اولان شى اول عذرك زواليله باطل اولور

٢٤ ماده

مانع زائل اولدقده ممنوع عودت ايدر

٢٥ ماده

بر ضرر كندو مثليله ازاله اولنه ماز

٢٦ ماده

ضرر عامى دفع ايچون ضرر خاص اختيار اولنور

طبيب جاهلى منع ايتمك بو اصلدن تفرع ايدر

٢٧ ماده

ضرر اشد ضرر اخف ايله ازاله اولنور

٢٨ ماده

ايكى فساد تعارض ايتدكده اخفى ارتكاب ايله اعظمنك چاره سنه باقيلور

٢٩ ماده

اهون شرين اختيار اولنور

٣٠ ماده

دفع مفاسد جلب منافعدن اولادر

٣١ ماده

ضرر بقدرالامكان دفع اولنور

٣٢ ماده

حاجت عمومی اولسون خصوصی اولسون ضرورت منزله‌سنه تنزيل اولنور

بيع بالوفانك تجويزی بو قبيلدندركه بخارا اهاليسنده بورج تكثر ايتدكده كوريلان احتياج اوزرينه بو معامله مرعی الاجرا اولمشدر

٣٣ ماده

اضطرار غيرك حقنی ابطال ايتمز

بناءعلی ذلك بر آدم آج قالوبده برينك اككنی يسه بعده قيمتنی ويرمسی لازم كلور

٣٤ ماده

آلمسی ممنوع اولان شيئك ويرمسی دخی ممنوع اولور

٣٥ ماده

ايشلنمسی ممنوع اولان شيئك استنمسی دخی ممنوع اولور

٣٦ ماده

عادت محكمدر

يعنی حكم شرعی‌يی اثبات ايچون عرف وعادت حكم قيلنور كرك عام اولسون وكرك خاص اولسون .

٣٧ ماده

ناسك استعمالی بر حجتدركه انكله عمل واجب اولور

٣٨ ماده

عادةً ممتنع اولان شی حقيقةً ممتنع كبيدر

٣٩ ماده

ازمانك تغيريله احكامك تغيری انكار اولنه‌ماز

٤٠ ماده

عادتك دلالتيله معنای حقيقی ترك اولنور

٤١ ماده

عادت انجق مطرد ياخود غالب اولدقده معتبر اولور

٤٢ ماده

اعتبار غالب شايعه‌در نادره دكلدر

٤٣ ماده

عرفا معروف اولان شی شرط قلنمش كبيدر

٤٤ ماده

بين التجار معروف اولان شی بينلرنده مشروط كبيدر

٤٥ ماده

عرف ايله تعيين نص ايله تعيين كبيدر

٤٦ ماده

مانع ومقتضی تعارض ایتدکده مانع تقدیم اولنور

بناءً علی ذلك برآدم بورجلیسی یدنده مرهون اولان مالنی آخره صاتهماز

٤٧ ماده

وجودده برشیئه تابع اولان حکمده دخی اکا تابع اولور

بناءً علی ذلك برگبه حیوان صاتلدقده قارننده‌کی یاوریسی دخی تبعاً صاتلمش اولور

٤٨ ماده

تابع اولان شیئه آیروجه حکم ویریلهمز

مثلا برحیوانك قارننده‌کی یاوریسی آیروجه صاتیلهماز

٤٩ ماده

برشیئه مالك اولان کیمسه او شیئك ضروریاتندن اولان شیئه دخی مالك اولور

مثلا برخانه‌یی صاتون آلان کیمسه اکا موصل اولان طریقه دخی مالك اولور

٥٠ ماده

اصل ساقط اولدقده فرع دخی ساقط اولور

٥١ ماده

ساقط اولان شی عودت ایتمز

یعنی کیدن کیرو کلمز

٥٢ ماده

برشی باطل اولدقده آنك ضمننده‌کی شی دخی باطل اولور

٥٣ ماده

اصلك ایفاسی قابل اولمدیغی حالده بدلی ایفا اولنور

٥٤ ماده

بالذات تجویز اولنمیان شی بالتبع تجویز اولنه‌بیلور

مثلا مشتری مبیعی قبض ایچون بایعی توکیل ایتسه جائز اولماز اما اشترا ایلدیکی ذخیره‌یی اولچوب قویمق ایچون بایعه چوالی ویروب اودخی ذخیره‌یی چواله وضع ایدیجك ضمنا وتبعا قبض بولنور

٥٥ ماده

ابتداءً تجویز اولنمیان شی بقاءً تجویز اولنه‌بیلور

مثلا حصهٔ شایعه‌یی هبه ایتمك صحیح دکلدر اما بر مال موهوبك برحصهٔ شایعه‌سنه برمستحق چیقوبده ضبط ایتسه هبه باطل اولمیوب حصهٔ باقیه موهوب لهك مالی اولور

٥٦ ماده

بقا ابتدادن اسهلدر

٥٧ ماده

تبرع انجق قبض ایله تمام اولور

مثلا برآدم برینه برشی هبه ایتسه قبل القبض هبه تمام اولماز

٥٨ ماده

رعیه یعنی تبعه اوزرینه تصرف مصلحته منوطدر

٥٩ ماده

ولايت خاصه ولايت عامه‌دن اقوادر

مثلا متولئ وقفك ولايتی قاضينك ولايتندن اقوادر

٦٠ ماده

كلامك اعمالی اهمالندن اولادر

يعنی بر كلامك بر معنايه حملی ممكن اولدقجه اهمال يعنی معناسز اعتبار اولنماملیدر

٦١ ماده

معنای حقيقی متعذر اولدقده مجازه كيديلور

٦٢ ماده

بر كلامك اعمالی ممكن اولماز ايسه اهمال اولنور

يعنی بر كلامك حقيقی و مجازی بر معنايه حملی ممكن اولماز ايسه او حالده مهمل يعنی معناسز براغيلور

٦٣ ماده

متجزی اولميان بر شيئك بعضنی ذكر ايتمك كلنی ذكر كبيدر

٦٤ ماده

مطلق اطلاقی اوزره جاری اولور . اگر نصاً ياخود دلالةً تقييد دليلی بولنماز ايسه

٦٥ ماده

حاضرده‌كی وصف لغو و غائبده‌كی وصف معتبردر

مثلا بايع مجلس بيعده حاضر اولان بر قير آتی صاته‌جق اولدیغی

حالده شو ياغز آتی شو قدر بيك غروشه صاتدم ديسه ايجابی معتبر اولوب ياغز تعبيری لغو اولور اما ميدانده اولميان بر قير آتی ياغز ديو صاتسه وصف معتبر اولمغله بيع منعقد اولماز

٦٦ ماده

سؤال جوابده اعاده اولنمش عد اولنور

يعنی تصديق اولنان بر سؤالده نه دينلمش ايسه مجيب آنی سويلمش حكمنده‌در

٦٧ ماده

ساكته بر سوز اسناد اولنماز . لكن معرض حاجتده سكوت بياندر

يعنی سكوت ايدن كيمسه‌يه شو سوزی سويلمش اولدی دينلمز لكن سويليه‌جك يرده سكوت ايتمسی اقرار و بيان عد اولنور

٦٨ ماده

بر شيئك امور باطنه‌ده دليلی اول شيئك مقامنه قائم اولور

يعنی حقيقتنه اطلاع متعسر اولان امور باطنه‌ده دليل ظاهريسی ايله حكم اولنور

٦٩ ماده

مكاتبه مخاطبه كبيدر

٧٠ ماده

دلسزك اشارت معهوده‌سی لسان ايله بيان كبيدر

٧١ ماده

ترجمانك قولی هر خصوصده قبول اولنور

٧٢ ماده

خطاسی ظاهر اولان ظنه اعتبار یوقدر

٧٣ ماده

سنده مستند اولان احتمال ایله حجت یوقدر

مثلا برکیمسه ورثه‌سندن برینه شوقدر غروش بورجی اولدیغنی اقرار ایتدیکی تقدیرده اکر مرض موتنده ایسه دیکر ورثه تصدیق ایتدکجه بو اقراری حجت دکلدر زیرا دیکر ورثه‌دن مال قاچرمق احتمالی مرض موته مستنددر اما حال صحتنده ایسه اقراری معتبر اولور واول حالده اولان احتمال مجرد برنوع توهم اولدیغندن اقرارک حجتنه مانع اولماز

٧٤ ماده

توهمه اعتبار یوقدر

٧٥ ماده

برهان ایله ثابت اولان شی عیانا ثابت کبیدر

٧٦ ماده

بینه مدعی ایچون ویمین منکر اوزرینه‌در

٧٧ ماده

بینه خلاف ظاهری اثبات ایچون ویمین اصلی ابقا ایچوندر

٧٨ ماده

بینه حجت متعدیه واقرار حجت قاصره‌در

٧٩ ماده

کشی اقراریله مؤاخذه اولنور

٨٠ ماده

تناقض ایله حجت قالماز لکن متناقضک علیهنه اولان حکمه خلل کلمز

مثلا شاهدلر شهادتلرندن رجوع ایله تناقض ایتدکلرنده شهادتلری حجت اولماز لکن اولکی شهادتلری اوزرینه قاضی حکم ایتمش ایسه بو حکم دخی بوزلمیوب محکوم بهی شاهدلرک تضمین ایتمسی لازم کلور

٨١ ماده

اصل ثابت اولمدیغی حالده فرعک ثابت اولدیغی واردر

مثلا برکیمسه فلانک فلانه شوقدر غروش دینی واردر بن دخی اکا کفیلم دیسه واصیلک انکاری اوزرینه دائن ادعا ایتسه مبلغ مزبوری کفیلک ویرمسی لازم کلور

٨٢ ماده

شرطک ثبوتی عندنده اکا معلق اولان شیئک ثبوتی لازم اولور

٨٣ ماده

بقدر الامکان شرطه مراعات اولنمق لازم کلور

٨٤ ماده

وعدلر صورت تعلیق اکتسا ایله لازم اولور

مثلا سن بومالی فلان آدمه صات اکر اقچه‌سنی ویرمز ایسه
بن ویریرم دیسه ومالی آلان اقچه‌یی ویرمسه بو وعدی ایدن
کیمسه‌نك اقچه‌یی ویرمسی لازم کلور

٨٥ ماده

برشیئك نفعی ضمانی مقابله‌سنده‌در

یعنی بر شیٔ تلف اولدیغی تقدیرده خساری کیمه عائد ایسه انك
ضمانده دیمك اولوب اول کیمسه‌نك بو وجهله ضمانی اول شی ایله
انتفاعه مقابل اولور

مثلا خیار عیب ایله رد اولنان بر حیوانی مشتری قوللانمش
اولمسندن طولایی بایع اجرت آلهماز زیرا قبل الرد تلف اولیدی
خساری مشتری‌یه عائد اوله‌جق ایدی

٨٦ ماده

اجرت ایله ضمان مجتمع اولماز

٨٧ ماده

مضرت منفعت مقابله‌سنده‌در

یعنی بر شیئك منفعتنه نائل اولان انك مضرتنه متحمل اولور

٨٨ ماده

کلفت نعمته ونعمت کلفته کوره‌در

٨٩ ماده

بر فعلك حکمی فاعلنه مضاف قلنور . و مجبر اولمدقجه
آمرینه مضاف قلنماز

٩٠ ماده

مباشر یعنی بالذات فاعل ایله متسبب مجتمع اولدقده
حکم اول فاعله مضاف قلنور

مثلا بریسنك طریق عامه‌ده قازمش اولدیغی قویی‌یه دیکری بریسنك
حیوانی القا ایله اتلاف ایتسه او ضامن اولوب قویی‌یی حفر
ایدن کیمسه‌یه ضمان لازم کلمز

٩١ ماده

جواز شرعی ضمانه منافی اولور

مثلا بر آدمك کندو ملکنده قازمش اولدیغی قویی‌یه بریسنك
حیوانی دوشوب تلف اولسه ضمان لازم کلمز

٩٢ ماده

مباشر متعمد اولمسه‌ده ضامن اولور

٩٣ ماده

متسبب متعمد اولمدقجه ضامن اولماز

٩٤ ماده

حیواناتك کندو لکندن اوله‌رق جنایت و مضرتی هدردر

٩٥ ماده

غیرك ملکنده تصرفله امر ایتمك باطلدر

٩٦ ماده

برکیمسه‌نك ملکنده انك اذنی اولمقسزین آخر بر
کیمسه‌نك تصرف ایتمسی جائز دکلدر

٩٧ ماده

بلا سبب مشروع برينك مالنى بر كيمسه نك اخذ ايلمسى جائز اولماز

٩٨ ماده

بر شيده سبب تملكك تبدلى اول شيئك تبدلى مقامنه قائمدر

٩٩ ماده

كيمكه بر شيئى وقتندن اول استعجال ايلر ايسه محروميتله معاتب اولور

١٠٠ ماده

هر كيمكه كندو طرفندن تمام اولان شيئى نقض ايتمكه سعى ايدر ايسه سعيى مردوددر

كتاب اول

(بيوع حقنده اولوب بر مقدمه ايله يدى)
(بابه منقسمدر)

مقدمه

(بيوعه متعلق اصطلاحات فقهيه بيانندهدر)

١٠١ ماده

ايجاب . انشاى تصرف ايچون ابتدا سويلنيلان سوزدركه تصرف انكله اثبات اولنور

١٠٢ ماده

قبول . انشاى تصرف ايچون ثانياً سويلنيلان سوزدركه انكله عقد تمام اولور

١٠٣ ماده

عقد . طرفينك بر خصوصى التزام وتعهد ايتملريدركه ايجاب وقبولك ارتباطندن عبارتدر

١٠٤ ماده

انعقاد . ايجاب وقبولك متعلقنده اثرى ظاهر اولهجق وجهله يكديكره بروجه مشروع تعليقدر

١٠٥ ماده

بيع . مالى ماله دكشمكدركه منعقد ياخود غير منعقد اولور

١٠٦ ماده

بیع منعقد . انعقاد بولان بیع دیمك اولەرق صحیح و فاسد
و نافذ و موقوفه تقسیم اولنور

١٠٧ ماده

بیع غیر منعقد . بیع باطلدر

١٠٨ ماده

بیع صحیح . یعنی بیع جائز ذاتاً و وصفاً مشروع اولان بیعدر

١٠٩ ماده

بیع فاسد . اصلاً صحیح اولوبده وصفاً صحیح اولمیان
یعنی ذاتاً منعقد اولوبده بعض اوصاف خارجیەسی
اعتباریله مشروع اولمیان بیعدر (باب سابعه باق)

١١٠ ماده

بیع باطل . اصلا صحیح اولمیان بیعدر

١١١ ماده

بیع موقوف . غیرك حقی تعلق ایدن بیعدر بیع فضولی کبی

١١٢ ماده

فضولی . بغیر اذن شرعی دیگر بر کیمسەنك حقنده
تصرف ایدن کیمسەدر

١١٣ ماده

بیع نافذ . غیرك حقی تعلق ایتمیان بیعدرکه لازم و غیر لازم

قسملرینه منقسم اولور

١١٤ ماده

بیع لازم . خیاراتدن عاری اولان بیع نافذدر

١١٥ ماده

بیع غیر لازم . کندوسنده خیاراتدن بریسی بولنان
بیع نافذدر

١١٦ ماده

خیار . مخیرلك دیمکدر نتکیم باب مخصوصنده بیان اولنەجقدر

١١٧ ماده

بیع بات . بیع قطعی دیمکدر

١١٨ ماده

بیع الوفا . بر کیمسه بر مالی آخره ثمنی رد ایتدکده کیرو
ویرمك اوزره شوقدر غروشه صاتمقدرکه مشتری مبیع
ایله انتفاع ایلمسنه نظرا بیع جائز حکمنده و طرفینك بونی
فسخه مقتدر اولدقلری جهتله بیع فاسد حکمنده و مشتری
مبیعی آخره صاتەمدیغی جهتله رهن حکمندەدر

١١٩ ماده

بیع بالاستغلال . بایع بر مالی استیجار ایتمك اوزره وفاءً
بیع ایتمکدر .

١٣٢ ماده

مقدرات . كيل يا وزن يا صايى يا ذراع ايله مقدارى تعيين اولنان شيلر اولوب مكيلات وموزونات وعدديات ومذروعاته شامل اولور

١٣٣ ماده

كيلى ومكيل . كيل ايله اولچيلان شى

١٣٤ ماده

وزنى وموزون . طارتيلان شى

١٣٥ ماده

عددى ومعدود . صاييلان شى

١٣٦ ماده

ذرعى ومذروع . ارشون ايله اولچيلان شى

١٣٧ ماده

محدود . حدود وسنورلرى قابل تعيين اولان عقار

١٣٨ ماده

مشاع . حصص شايعه‌يى حاوى اولان شى

١٣٩ ماده

حصهٔ شايعه . مال مشتركك هر جزئنه سارى وشامل اولان سهمدر

١٤٠ ماده

جنس . شامل اولديغى افرادى بيننده غرضجه تفاوت فاحش اوليان شيدر

١٤١ ماده

جزاف ومجازفه . كوتورى بازار ديمكدر

١٤٢ ماده

حق مرور . آخرك ملكندن كچمك حقيدر

١٤٣ ماده

حق شرب . بر نهردن نصيب معين معلومدر

١٤٤ ماده

حق مسيل . بر خانه‌نك خارجه صويى وسيلى آقق وطمله‌لق حقيدر

١٤٥ ماده

مثلى . چارشو وبازارده معتدبه يعنى بهانك اختلافنى موجب بر تفاوتسز مثلى بولنان شيدر

١٤٦ ماده

قيمى . چارشو وبازارده مثلى بولنميان وياخود بولنورسه‌ده فيئاتجه متفاوت اولان شيدر

١٤٧ ماده

عدديات متقاربه . آحاد وافرادى بيننده قيمتجه تفاوت اوليان معدوداتدركه هپ مثلياتدندر

١٤٨ ماده

عدديات متفاوته . آحاد وافرادى بيننده قيمتجه تفاوت بولنان معدوداتدركه هپ قيمياتدن معدود اولور

١٤٩ ماده

ركن البيع · يعنى مبيعك ماهيتى مالى ماله دكشمكدن
عبارت اولوب انجق بوكا دلالت ايتمك حسبيله ايجاب
وقبوله دخى (ركن بيع) اطلاق اولنور

١٥٠ ماده

محل البيع · مبيعدن عبارتدر

١٥١ ماده

مبيع · صاتيلان شيكه بيعده تعيين ايدن عيندر وبيعدن
مقصود اصلى اودر
زيرا انتفاع انجق اعيان ايله اولوب ثمن مبادلهٔ اموالهوسيلهدر

١٥٢ ماده

ثمن · صاتيلان شيئك بهاسيدركه ذمته تعلق ايدن شيدر

١٥٣ ماده

ثمن مسمى · طرفينك بالتراضى تسميه وتعيين ايتدكلرى
ثمندر كرك قيمت حقيقيهيه مطابق اولسون وكرك ناقص
يا زائد اولسون

١٥٤ ماده

قيمت · بر مالك بهاى حقيقيسيدر

١٥٥ ماده

مثمن · ثمن مقابلنده صاتلمش شى

١٥٦ ماده

تأجيل · دينى بر وقت معينه تعليق وتأخير ايتمكدر

١٥٧ ماده

تقسيط · دينى متعدد ومعين وقتلرده تأديه ايتمك اوزره
تأجيلدر

١٥٨ ماده

دين · ذمتده ثابت اولان شيدر
مثلا بر كيمسهنك ذمتنده شوقدر غروش بورجى وميدانده موجود
اوليان شوقدر غروش وميدانده موجود اولان اقچهنك ياخود
بر ييغينى بغدايك قبل الافراز بر مقدار معينى هپ دين قبيلندندر

١٥٩ ماده

عين · معين ومشخص اولان شيدر
مثلا بر خانه وبر آت وبر صنداليه وميدانده موجود بر ييغينى
بغداى وبر مقدار اقچه هپ اعياندندر

١٦٠ ماده

بايع · مال صاتان

١٦١ ماده

مشترى · صاتون آلان

١٦٢ ماده

متبايعان · بايع ايله مشتريدركه (عاقدين) دخى دينور

١٦٣ ماده

اقاله . عقد بیعی رفع و ازاله ایتمکدر

١٦٤ ماده

تغریر الداتمق

١٦٥ ماده

غبن فاحش . عروضده نصف عشر وحیواناتده عشر وعقارده خمس مقداری ویا دها زیاده الدانمقدر

١٦٦ ماده

قدیم . اولدرکه اونی بیلور کمسنه اولمیه

(شرح)

عروض کلمه‌سی عقار وحیوانات ومکیلات وموزوناته مقابل اوله‌رق استعمال اولنور ایسه‌ده بعضاً دخی یالکز حیوان وعقاره مقابل اوله‌رق استعمال اولنور

مجله‌نك یوز التمش بشنجی ماده‌سنده مکیلات وموزونات مذکور اولمدیغندن عروض بوراده مکیلات وموزوناته شامل اولور مجله جمعیتنده بو وجهله مطالعه اولنمشدر

(جودت)

(باب اول)

(عقد بیعه متعلق مسائل بیاننده اولوب بش فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(رکن بیع حقنده‌در)

١٦٧ ماده

ایجاب وقبول ایله بیع منعقد اولور

١٦٨ ماده

بیعده ایجاب وقبول عرف وعادت بلدده انشای بیع ایچون مستعمل اولان لفظلردرکه بونلره بازارلق کسیلوب لساننمزده خبرلشمق تعبیر اولنور

١٦٩ ماده

ایجاب وقبول ایچون اکثریا ماضی صیغه‌سی استعمال اولنور

مثلا بایع شو متاعی سکا یوز غروشه صاتدم ومشتری دخی الدم ویاخود مشتری الدم وبعده بایع صاتدم دیسه بیع منعقد اولوب اولکی صورتده (صاتدم) لفظی ایجاب والدم لفظی قبول وایکنجی صورتده الدم لفظی ایجاب وصاتدم لفظی قبولدر وکذا بایع صاتدم یرنده ویردم ویاخود تملیك ایتدم دیوب مشتری دخی الدم یرنده راضی اولدم ویاخود قبول ایلدم دیسه بیع منعقد اولور

١٧٠ ماده

الورم وصاتارم كبي مضارع صيغه سيله حال مراد اولنورسه بيع منعقد اولور واكر استقبال مراد اولنورسه منعقد اولماز

١٧١ ماده

الهجغم صاتهجغم كبي وعد مجرد معناسنه اولان مستقبل صيغه سيله بيع منعقد اولماز

١٧٢ ماده

صات وصاتون آل كبي امر صيغه سيله دخي بيع منعقد اولماز فقط بطريق الاقتضا حاله دلالت ايدن امر ايله دخي بيع منعقد اولور

مثلا مشتري شومالي بكا شوقدر غروشه صات ديوب بايع دخي صاتدم ديسه بيع منعقد اولماز . اما بايع بومالي شوقدر غروشه آل ديوب مشتري دخي الدم ديسه ياخود مشتري الدم ديوب بايع دخي آل وياخود وار خيريني كور ديسه بيع منعقد اولور زيرا بو مقامده ال وياخود وار خيريني كور تعبيرلري ايشته صاتدم ال ديمكدر

١٧٣ ماده

ايجاب وقبول شفاها اولديغي كبي مكاتبه ايله دخي اولور

١٧٤ ماده

دلسزك اشارت معروفه سيله بيع منعقد اولور

١٧٥ ماده

ايجاب وقبولدن مقصد اصلي كه تراضئ طرفيندر بوكا

دلالت ايدن مبادلۀ فعليه ايله دخي بيع منعقد اولور . وبوكا (بيع تعاطي) دينلور

مثلا پازارلقسز ولاقرديسز مشتري اقچه يي ويروب اتمكجي دخي اكا اتمكي ويرسه بيع منعقد اولور

وكذا مشتري اقچه يي ويروب قارپوزي السه وبايع سكوت ايتسه بنه بيع منعقد اولور

وكذلك مشتري بغداي المق ايچون بغدايجي يه بش التون ويروب وشو بغدايي قاچه صاتيورسين ديوب اودخي كيله سي بر التونه ديمسي اوزرينه مشتري سكوت ايتدكدن صكره بغدايي استديكنده بايع يارين ويريرم ديسه وبينلرنده ايجاب وقبول جريان ايتمسه بيع بنه منعقد اولور . حتى فرداسي بغدايك كيله سي بربچق التونه چيقسه بايع بنه بر التون في ايله ويرمكه مجبور اولور .

وبالعكس بغدايك بهاسي تنزل ايتسه مشتري بوندن طولايي اولكي في ايله المقدن امتناع ايده من

كذلك مشتري بو لحمك شوراسندن بكا شوقدر غروشلق طارت ديمسي اوزرينه قصاب دخي كسوب طارتسه بيع منعقد اولوب مشتري المقدن امتناع ايده من

١٧٦ ماده

بعدالعقد ثمنك تبديلي وياخود تزيد وياتنزيلي ايله تكرار پازارلق اولندقده عقد ثاني معتبردر

مثلا بر مالك يوز غروشه پازارلغي كسلدكدن صكره بريوزلك التونه ياخود يوز اون وياطقسان غروشه تكرار پازارلق اولندقده عقد ثاني معتبردر

(فصل ثانی)

(قبولك ایجابه موافق اولمسنك لزومی بیاننده‌در)

١٧٧ ماده

عاقدیندن بری هرنه ایله نه‌یی ایجاب ایدرسه دیکری دخی بعینهما انکله انی قبول ایتمك لازمدر. یوقسه ثمنی یاخود مثمنی تبعیض وتفریق ایتمکه صلاحیتی یوقدر

مثلا بایع مشتری‌یه شو قماشی سکا یوز غروشه صاتدم دیدکده مشتری اولوجهله قبول ایدرسه تمام او قماشی یوز غروشه الور. یوقسه اول قماشی یاخود نصفنی اللی غروشه قبوللانه‌ماز

وکذا شو ایکی حیوانی اوچ بیك غروشه صاتدم دیدکده مشتری قبول ایدرسه ایکیسنی اوچ بیك غروشه الور اما ایکیسندن برینی بیك بشیوز غروشه اله‌ماز

١٧٨ ماده

قبولك ایجابه ضمنا موافقتی کافیدر

مثلا بایع شومالی سکا بیك غروشه صاتدم دیوب مشتری دخی بیك بشیوز غروشه الدم دیسه بیع بیك غروش اوزرینه منعقد اولور انجق اول مجلسده بایع اول زیاده‌یی قبول ایدرسه مشتری طرفندن زیاده قلنمش اولان بشیوز غروشك دخی اعطاسی لازم کلور. وکذا مشتری شومالی بیك غروشه الدم دیوب بایع دخی سکز یوز غروشه ویردم دیسه بیع منعقد اولوب ایکیوزك حط وتنزیلی لازم کلور

١٧٩ ماده

متبایعاندن بری متعدد شیلرك بهالرینی تفصیل ایتمسه بیله صفقهٔ واحده ایله یعنی طوپدن اوله‌رق بیعی ایجاب ایتدکده دیکری دخی اولوجهله قبول ایدرك مجموع ثمن ایله مجموع مبیعی آله‌بیلور

یوقسه صفقه‌یی تفریق ایدرك ایچندن دیلدیکنی ذکر اولنان بهاسیله قبول ایدوب الفده مخیر دکلدر

مثلا بایع شو ایکی حیوانی اوچ بیك غروشه صاتدم شو بیك غروشه وبو ایکی بیك غروشه ویاخود هربری بیك بشریوز غروشه‌در دیسه مشتری ایکیسنی اوچ بیك غروشه اله‌بیلور. یوقسه ایکیسندن دیلدیکنی ذکر اولنان بهاسیله اله‌ماز

وکذا بایع شو اوچ طوپ قماشی یوز غروشه صاتدم دیوب مشتری دخی برطوپنی یوز غروشه یاخود ایکی طوپنی ایکی یوز غروشه قبول ایتدم دیسه بیع منعقد اولماز

١٨٠ ماده

متبایعاندن بری متعدد شیلرك بهالرینی تفصیل وبشقه بشقه بیعی ایجاب ایتدیکی صورتده دیکری دیلدیکنی ثمن مسماسیله قبول ایتسه بیع منعقد اولور

مثلا بایع متعدد مبیعك بهالرینی تفصیل وتعیین ایله برابر صاتدم لفظنی دخی تکرار ایدرك شونی بیك غروشه صاتدم وبونی ایکی بیك غروشه صاتدم دیرسه اول حالده مشتری ایکیسندن برینی معین اولان بهاسیله قبول ایدوب اله‌بیلور

(فصل ثالث)

(مجلس بیع حقنده‌در)

۱۸۱ ماده

مجلس بیع پازارلق ایچون اولنان اجتماعدر

۱۸۲ ماده

مجلس بیعده بعدالایجاب نهایت مجلسه قدر طرفین مخیردر

مثلا متبایعاندن بری مجلس بیعده بو مالی شوقدر غروشه صاتدم یاخود الدم دیو بیعی ایجاب ایلسه دیکری درعقب الدم یاخود صاتدم دیمیوبده بر مدت اره‌سی کچدکدن صکره ینه اول مجلسده قبول ایتسه بیع منعقد اولوب هر نقدر مجلس اوزون اوزادی‌یه سورمش وایجاب وقبولك اره‌سی خیلی اوزامش اولسه‌ده ضرر ویرمز

۱۸۳ ماده

بعدالایجاب قبل القبول احد طرفیندن اعراضه دلالت ایدر بر قول یاخود فعل بولنور ایسه ایجاب باطل اولوب قبوله محل قالماز

مثلا متبایعاندن بری صاتدم یاخود الدم دیدکدن صکره ایکیسندن بریسی بشقه بر ایشله یاخود بر دیکر بحث ومذاکره ایله مشغول اولسه ایجاب باطل اولوب اندن صکره قبول ایله بیع منعقد اولماز

۱۸٤ ماده

متبایعاندن بری بیعی ایجاب ایدوب انجق دیکرینك قبولندن اول رجوع ایتسه ایجاب باطل اولوب اندن صکره قبول ایله بیع منعقد اولماز

مثلا بایع بو متاعی شوقدر غروشه صاتدم دیوبده مشتری قبول ایتدم دیمدین رجوع ایتسه مشترینك صکره‌دن قبول ایتدم دیمسیله بیع منعقد اولماز

۱۸٥ ماده

قبل القبول ایجابك تکراری ایجاب اولی ابطال ایدوب ایجاب ثانی‌یه اعتبار اولنور

مثلا بایع بومالی یوزغروشه صاتدم دیدکدن صکره هنوزمشتری قبول ایتدم دیمدن دونوب یوزیکرمی غروشه صاتدم دیسه ومشتری قبول ایتسه ایجاب اوله اعتبار اولمیوب بیع یوز یکرمی غروش اوزرینه منعقد اولور

(فصل رابع)

(شرطله بیع حقنده‌در)

۱۸٦ ماده

عقد بیعك مقتضاسندن اولان شرطله بیع صحیح وشرط معتبر اولور

مثلا بایع قبض ثمن ایدنجیه‌دك مبیعی حبس ایتمك شرطیله صاتدقده بوشرط بیعه ضرر ویرمیوب بلکه مقتضای عقدی بیاندر

۱۸۷ ماده

مقتضای عقدی تأیید ایدن شرطله بیع صحیح و شرط معتبردر

مثلا فلان شیئی ترهین ایتمك یاخود شو آدمی كفیل ویرمك شرطیله بر شیء صاتمق صحیح و شرط معتبردر . حتی مشتری بو شرطلره رعایت ایتمز ایسه بایع بیعی فسخ ایده‌بیلور . زیرا بو شرطلر مقتضای عقد اولان تسلیم ثمنی تأیید ایلر

۱۸۸ ماده

متعارف یعنی عرف و عادت بلده‌ده جاری اولان شرطله بیع دخی صحیح و شرط معتبردر

مثلا كوركی قاپلامق وكلیدی یرینه مخلامق ویرتق البسه‌یی یامه‌مق شرطیله صاتمق صحیح اولوب بو شرطه دخی بایعك رعایت ایتمسی لازم كلور

۱۸۹ ماده

احد عاقدینه نفعی اولمیان شرطله بیع صحیح اولوب انجق شرط فاسددر

مثلا آخره صاتمامق یاخود مرعایه صالیویرمك شرطیله بر حیوانی صاتمق صحیح اولوب فقط شرط لغودر

(فصل خامس)

(اقالهٔ بیع حقنده‌در)

۱۹۰ ماده

عاقدین بعدالعقد رضالریله بیعی اقاله ایده‌بیلورلر

۱۹۱ ماده

بیع كبی (اقاله) دخی ایجاب وقبول ایله اولور

مثلا عاقدیندن بری بیعی اقاله یاخود فسخ ایتدم ودیكری قبول ایتدم دیسه ویاخود بری بیعی اقاله ایت ودیكری ایتدم دیسه اقاله صحیح یعنی بیع منفسخ اولور

۱۹۲ ماده

ایجاب وقبول مقامنه قائم اولان تعاطی صورتیله دخی اقاله صحیح اولور

۱۹۳ ماده

بیع كبی اقاله‌ده دخی اتحاد مجلس لازمدر

یعنی مجلس ایجابده قبول بولنمق لازم كلوب یوقسه عاقدیندن بری بیعی اقاله ایتدم دیوبده دیكری اول مجلسده قبول ایتمدین مجلس بوزلسه یاخود احد طرفیندن اعراضه دلالت ایدر برشی صادر اولسه بعده دیكرینك قبولی مفید اولماز

۱۹۴ ماده

حین اقاله‌ده مبیع مشتری یدنده قائم و موجود اولمق شرطدر

بناء علیه مبیع تلف اولمش ایسه اقاله صحیح اولماز

۱۹۵ ماده

مبیعك بعضیسی تلف اولسه باقیسنده اقاله جائزدر

مثلا بایع اكینیله برابر ملكی اولان ارضی صاتوبده مشتری اكینی بیچدكدن صكره اقاله ایلسه‌لر ارضده ثمندن حصه‌سیله اقاله صحیح اولور

١٩٦ ماده

ثمنك تلف اولمسی اقالهنك صحتنه مانع دکلدر

(باب ثانی)

(مبیعه متعلق مسائل بیاننده اولوب درت فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(مبیعك شروط و اوصافی حقنده‌در)

١٩٧ ماده

مبیعك موجود اولمسی لازمدر

١٩٨ ماده

مبیعك تسلیمی ممکن ومقدور اولمق لازمدر

١٩٩ ماده

مبیعك مال متقوم اولمسی لازمدر

٢٠٠ ماده

مبیع مشترینك معلومی اولمق لازمدر

٢٠١ ماده

مبیعك معلومیتی سائرندن تمیز ایده‌جك حال ووصفی بیان ایله حاصل اولور

مثلا شوقدر کیله قزلجه بغدایی . یاخود فلان وفلان حدود ایله محدود اولان عرصه دیو صاتلسه مبیع معلوم وبیع صحیح اولور

٢٠٢ ماده

مبیع مجلس بیعده حاضر ایسه اشارت حسیه کافیدر

مثلا بایع شو حیوانی صاتدم دیوب مشتری دخی کوره‌رك قبول ایدیجك بیع صحیح اولور

٢٠٣ ماده

مبیعك مشتری عندنده معلوم اولمسی کافی اولوب بشقه صورتله تعریف وتوصیفه حاجت یوقدر

٢٠٤ ماده

مبیع عقدده‌کی تعیین ایله تعین ایدر

مثلا بایع اشارت حسیه ایله تعیین ایدرك شو ساعتی صاتدم دیوب مشتری دخی قبول ایتدکده بایعك اول ساعتی عینا ویرمسی لازم کلور. یوقسه آنی الیقویوبده یرینه اول جنسدن دیکر بر ساعت ویره‌من

(فصل ثانی)

(بیعی جائز اولوب اولمیان شیلر بیاننده‌در)

٢٠٥ ماده

معدومك بیعی باطلدر

مثلا بر اغاجك هیچ بلورمامش اولان میوه‌سنی صاتمق باطلدر

٢٠٦ ماده

کاملا بلورمش اولان میوه‌یی اکله صالح اولسون اولمسون اغاجی اوزرنده ایکن صاتمق صحیحدر

٢٠٧ ماده

افرادی متلاحق اولان یعنی بردن ظهور ایتمیوبده رفته رفته ظهورایده كلان میوه وشكوفه وپپراق وسبزه‌نك بر مقداری بلورمش اولدیغی حالده انلره تبعا انلرله برابر هنوز بلورمامش اولنلری دخی طوپدن صاتمق صحیح اولور

٢٠٨ ماده

جنسی بیان اولنه‌رق صاتیلان شی بشقه جنسدن چیقسه بیع باطل اولور

مثلا بایع صرچه‌یی الماس دیو صاتسه باطلدر

٢٠٩ ماده

تسلیمی ممكن ومقدور اولمیان شیئی صاتمق باطلدر

مثلا دریایه باتوبده اخراجی ممكن اولمیان قایغك وطوتوبده تسلیمی ممكن اولمیان بر فراری حیوانك بیعی باطلدر

٢١٠ ماده

بین‌الناس مال اولمیان شیئی صاتمق یاخود انكله برمال صاتون المق باطلدر

مثلا لاشه‌یی وحر اولان بنی آدمی صاتمق ویاخود انلرك مقابلنده بر مال اشترا ایتمك باطلدر

٢١١ ماده

متقوم اولمیان مالی صاتمق باطلدر

٢١٢ ماده

متقوم اولمیان مال ایله بر مال صاتون المق فاسددر

٢١٣ ماده

مجهولك بیعی فاسددر

مثلا بایع مشتری‌یه مالك اولدیغم كافهٔ اشیامی سكا شوقدرغروشه صاتدم دیوب مشتری دخی الدم دیسه ولكن اشیا مشترینك معلومی اولمسه بیع فاسد اولور

٢١٤ ماده

برملك عقارك قبل‌الافراز بر حصهٔ معلومهٔ شایعه‌سنی مثلا نصفنی یاثلثنی یاخود عشرینی صاتمق صحیحدر

٢١٥ ماده

بر كیمسه حصهٔ شایعه‌سنی شریكندن اذن المقسزین آخره صاته بیلور

٢١٦ ماده

ارضه تبعا حق مرورك وحق شربك وحق مسیلك وقنواته تبعا صویك بیعی جائزدر

(فصل ثالث)

(مبیعك كیفیت بیعنه متعلق مواد بیانده‌در)

٢١٧ ماده

مكیلات وموزونات وعددیات ومذروعاتك كیل ووزن

وصاپی وذراع ایله بیعی صحیح اولدیغی کبی جزافا صاتمق
دخی صحیحدر

مثلا بایع بر ییغین بغدایی و بر طام صمانی و بر ییغین طوغله‌یی و بر دنك
متاعی کوتوری صاتسه صحیح اولور

۲۱۸ ماده

حبوباتی بر معین قاب واولچك ایله اولچوب یاخود بر معین
طاش ایله طارتوب صاتسه هر نقدر اول قاب واولچكك
نه مقدار ایدوکی وطاشك قاچ قیه ودرهم اولدیغی
معلوم دکلسه‌ده بیع صحیح اولور

۲۱۹ ماده

منفردا صاتلمسی جائز اولان شیئك مبیعدن استثناسی دخی
جائز اولور

مثلا بایع بر اغاجك میوه‌سندن شوقدر قیه‌سی کندوسنه قالمق اوزره
باقیسنی صاتسه صحیح اولور

۲۲۰ ماده

مقدراتك یالکز افراد واقسامنه بها تقدیر ایدرك طوپدن
صاتمق صحیح اولور

مثلا بر ییغین و بر قایق اودونی و بر سوری قویونی و بر پاستال
چوقه‌یی کیله‌سی یا چکیسی یاقیه‌سی ویا هر رأس یاخود هر ذراعی
شوقدر غروشه اولمق اوزره صاتمق صحیح اولور

۲۲۱ ماده

محدود اولان عقارات ذراع ودونم ایله صاتلدیغی کبی

تعیین حدود ایله دخی صاتیلور

۲۲۲ ماده

عقد بیع نه مقدار اوزرینه واقع اولور ایسه انجق
اکا اعتبار اولنور

۲۲۳ ماده

مکیلات وعددیات متقاربه ایله تبعیضنده ضرر اولمیان
موزوناتدن بر مجموعك مقداری بیان اولنه‌رق صاتلدقده
کرکسه یالکز اول مجموعك ثمنی ذکر اولنسون کرك
کیله‌سنك یا عدد ووزننك بهاسی بیان وتفصیل اولنسون
بیع صحیح اولور

فقط لدی التسلیم تمام چیقارسه بیع لازم اولور
وناقص چیقارسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه بیعی
فسخ ایدر . ودیلرسه ظهور ایدن مقداری ثمندن
حصه‌سیله الور . وزائد چیقارسه زیاده‌سی بایعکدر

مثلا بایع بر ییغین بغدایی طوپدن اوله‌رق اللی کیله اولمق اوزره
بش یوز غروشه یاخود اللی کیله اولمق اوزره هر کیله‌سنی اون
غروشه صاتدقده تمام کلورسه بیع لازم اولور وفرق بش کیله
چیقارسه مشتری مخیر اولوب استرسه بیعی فسخ ایدر استرسه
قرق بش کیله‌یی درت یوز اللی غروشه الور واللی بش کیله چیقارسه
فضله‌سی اولان بش کیله بایعکدر

وکذا بر کوفه یمورطه یوز عدددر دیو اللی غروشه یاخود یوز
عدد دیو دانه‌سی یکرمیشر پاره‌یه صاتلدقده عندالتسلیم طقسان

عدد چیقارسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه بیعی فسخ ایدر ودیلرسه طقسان یورطه‌یی قرق بش غروشه الور واکر یوز اون عدد چیقارسه فضله‌سی اولان اون یورطه بایعکدر

کذلك بر فوچی یاغ یوز قیه اواق لوزره صاتلسه حکمی منوال مشروح اوزره‌در

٢٢٤ ماده

تبعیضنده ضرر اولان موزوناتدن بر مجموعك مقداری بیان ویالکز اول مجموعك بهاسی ذکر اولنه‌رق صاتلدقده لدی التسلیم ناقص چیقارسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه بیعی فسخ ایدر ودیلرسه چیقان مقداری مجموع ثمن مسما ایله الور وزائد کلورسه زیاده‌سی مشترینك اولوب بایع مخیر اوله‌ماز

مثلا بش قیراطدر دیو یکرمی بیك غروشه صاتیلان بر الماس طاش درت بچق قیراط چیقسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه ترك ایدر ودیلرسه اول طاشی یکرمی بیك غروشه الور واکر بش بچق قیراط چیقارسه اول طاش یکرمی بیك غروشه مشترینك اولوب بونده بایع مخیر اوله‌ماز

٢٢٥ ماده

تبعیضنده ضرر اولان موزوناتدن بر مجموعك مقداریله اقسام واجزاسنك بهاسی دخی بیان وتفصیل اولنه‌رق صاتلدقده لدی التسلیم کرك ناقص چیقسون وکرك زائد چیقسون مشتری مخیر اولوب دیلرسه بیعی فسخ ایدر ودیلرسه چیقان مقداری اقسام واجزا ایچون بیان اولنان بها حسابیله آلور

مثلا بش قیه‌در دیو هر قیه‌سی قرقر غروشه صاتیلان بر باقر منقال درت بچق یاخود بش بچق قیه چیقسه ایکی صورتده دخی مشتری مخیر اولوب دیلرسه ترك ایدر ودیلرسه اول منقالی درت بچق قیه ایسه یوز سکسان غروشه وبش بچق قیه ایسه ایکی یوز یکرمی غروشه الور

٢٢٦ ماده

کرك عرصه اولسون وکرك امتعه واشیای سائره اولسون علی العموم مذروعاتدن بر مجموعك مقداری ویالکز اول مجموعك بهاسی بیان یاخود ذراعنك دخی بهاسی تفصیل اولنه‌رق صاتلدقده ایکی صورتده دخی حکمی تبعیضنده ضرر اولان موزوناتك حکمی کبیدر . فقط کرباس وچوقه مثللو قطع وتبعیضنده ضرر اولمیان امتعه واشیا مکیلات حکمنده‌در

مثلا یوز ارشون اولمق اوزره بیك غروشه صاتیلان بر عرصه طقسان بش ارشون چیقسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه ترك ایدر ودیلرسه اول عرصه‌یی بیك غروشه الور وزائد چیقسه مشتری تماما اول عرصه‌یی بیك غروشه الور

وکذا برقات روبه‌لق اولمق اوزره یاپلش اولان بر طوپ قماش سکز ارشوندر دیو درتیوز غروشه صاتلسه یدی ارشون چیقدیغی تقدیرده مشتری مخیر اولوب دیلرسه ترك ایدر ودیلرسه درتیوز غروشه اول طوپی الور وطقوز ارشون چیقدیغی صورتده مشتری تماما اول طوپی درتیوز غروشه الور

کذلك یوز ارشون اولمق اوزره هر ارشونی اون غروشدن دیو صاتیلان بر عرصه طقسان بش یاخود یوز بش ارشون چیقدیغی

تقدیرده مشتری مخیر اولوب ترك ایدر یاخود طقسان بش ارشون ایسه طقوز یوز اللی غروشه و یوزبش ارشون ایسه بیك اللی غروشه آلور

وکذا برقات روبه‌لق اولمق اوزره یاپلمش اولان برطوپ قماش سکز ارشوندر دیو ارشونی اللیشر غروشه صاتلسه یدی یاخود طقوز ارشون چیقدیغی صورتده مشتری مخیر اولوب ترك ایدر یاخود یدی ارشون ایسه اوچ یوز اللی غروشه وطقوز ارشون ایسه درتیوز اللی غروشه الور

اما بر پستال چوقه یوز اللی ذراع اولمق اوزره یدی بیك بشیوز غروشه‌دیو یاخود هر ذراعی اللیشر غروشه دیو صاتلدقده یوزقرق ذراع چیقسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه بیعی فسخ ایدر ودیلرسه یوزقرق ذراعی یدی‌بیك غروشه الور . واکر زائد چیقارسه زیاده‌سی بایعکدر

۲۲۷ ماده

عددیات متفاوته‌ده یالکز مجموعك مقدار بهاسی بیان اولنه‌رق صاتلدقده عند التسلیم تمام کلورسه بیع صحیح ولازم اولور . وناقص ویاخود زائد کلورسه ایکی صورتده دخی بیع فاسد اولور

مثلا اللی رأس دردیوایکی بیك بشیوز غروشه صاتیلان برسوری قیون عندالتسلیم قرق بش یاخود اللی بش رأس چیقسه بیع فاسد اولور

۲۲۸ ماده

عددیات متفاوته‌ده مجموعك مقداریله آحاد وافرادینك بهاسی بیان وتفصیل اولنه‌رق صاتلدقده عندالتسلیم

تمام کلورسه بیع لازم اولور . وناقص چیقارسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه ترك ایدر ودیلرسه اولمقداری ثمن مسمادن حصه‌سیله الور . وزائد کلورسه بیع فاسد اولور

مثلا اللی رأسدر دیو هر بری الیشر غروشه صاتیلان برسوری قیون قرق بش رأس چیقسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه ترك ایدر ودیلرسه قرق بش قیونی ایکی بیك ایکیوز اللی غروشه الور واللی بش رأس چیقارسه بیع فاسد اولور

۲۲۹ ماده

مواد آنفه‌دن مشترینك مخیر اولدیغی صورتلرده مشتری مبیعك ناقص اولدیغنی بیله‌رك قبض ایتدکدن صکره بیعك فسخنده مخیر اوله‌ماز

(فصل رابع)

(صراحةً ذکر اولنمقسزین بیعده داخل اولوب)
(اولمیان شیلر بیاننده‌در)

۲۳۰ ماده

عرف بلده‌ده مبیعك شامل اولدیغی هر شی من غیر ذکر بیعده داخل اولور

مثلا خانه بیعنده مطبخ وکیلاری وزیتونلك بیعنده زیتون اغاجلری من غیر ذکر داخل اولور زیرا مطبخ وکیلار خانه‌نك مشتملاتندندر وزیتونلك بر طاقم زیتون اغاجلرینی حاوی اولان ارضه اطلاق

اولنور یوقسه یالکز بر ارضه زیتونلك تعبیر اولنماز

۲۳۱ ماده

مبیعك جزئی حکمنده اولان یعنی غرض اشترایه نظراً مبیعدن انفکاکی قابل اولمیان شیلر من غیر ذکر بیعده داخل اولور

مثلا کلیدك بیعنده مفتاحی وسودی ایچون الئان اینکك بیعنده سود امن یاوریسی من غیر ذکر داخل اولورلر

۲۳۲ ماده

مبیعك توابع متصلهٔ مستقره‌سندن اولان شیلر من غیر ذکر بیعده تبعا داخل اولور

مثلا بر قوناغك بیعنده میخلانمش کلیدلر و یرلی طولاب و مندرلکلر کبی یرلی اولمق اوزره موضوع ومبنی اولان شیلر وحدودی داخلنده اولان باغچه‌سیله طریق عامه یاخود چیقماز زقاقه موصل اولان یوللر وباغچه وعرصه بیعنده مستقر اولمق اوزره مغروس اغاجلر پازارلقده تصریح اولنمسه دخی مبیعدن ایرلمیوب برابر صاتلمش اولورلر

۲۳۳ ماده

اسم مبیعك مشتملاتندن یاخود مبیعك توابع متصلهٔ مستقره‌سندن اولمیان و مبیعك جزئی حکمنده ویا انکله برابر صاتلمسی عرف وعادت اقتضاسندن بولنمیان شیلر حین بیعده ذکر اولنمدقجه بیعده داخل اولماز . فقط عرف وعادت بلدهجه مبیعه تبعا صاتیله کلان شیلر من غیر ذکر بیعده داخل اولور

مثلا خانه بیعنده یرلی اولمیان طولاب وقنه‌په وصندالیه کبی یرلی اولمیوب‌ده قالدیرلمق اوزره موضوع اولان شیلر وباغ وباغچه بیعنده لیمون وچیچك صاقسیلری وآخر محله نقل اولنمق اوزره دیکلمش اولان فدانلر واراضی بیعنده اکین واشجارك بیعنده میوه پازارلقده ذکر وشرط اولنمدقجه مبیع ایله برابر صاتلمش اولمازلر فقط برلکده صاتلمسی عرف وعادت اولان یرلرده بنك آتنك کبی ویوك وبارکیرینك یولاری من غیر ذکر بیعده داخل اولور

۲۳۴ ماده

تبعا بیعده داخل اولان شیئك ثمندن حصه‌سی یوقدر

مثلا یوك بارکیرینك قبل القبض یولاری سرقت اولنسه ثمن مسمادن برشی تنزیل ایتمك لازم کلمز

۲۳۵ ماده

حین بیعده علاوه اولنان بعض الفاظ عمومیه‌نك شامل اولدیغی شیلر بیعده داخل اولور

مثلا بایع شو خانه‌یی جمیع حقوقیله صاتدم دیسه اول خانه‌نك حق مروری وحق شربی وحق مسیلی بیعده داخل اولور

۲۳۶ ماده

بعد العقد وقبل القبض مبیعده حاصل اولان ثمره وزیاده مشتری‌یه عائد اولور

مثلا بر باغچه صاتلدقده قبل القبض حاصل اولان میوه وسبزه مشتری‌یه عائد اولور

کذلك صاتلمش اولان اینکك قبل القبض تولد ایدن یاوریسی مشترینك مالیدر

(باب ثالث)

(ثمنه متعلق مسائل بياننده اولوب ايكى فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(ثمنك اوصاف واحوالنه مترتب اولان مواد بياننده‌در)

٢٣٧ ماده

حين بيعده تسميهٔ ثمن لازمدر

بناء عليه مبيعك بهاسى ذكر اولنماز ايسه بيع فاسد اولور

٢٣٨ ماده

ثمنك معلوم اولمسى لازمدر

٢٣٩ ماده

ثمنك معلوميتى ميدانده ايسه مشاهده ايله دكل ايسه مقدار ووصفنى بيان ايله حاصل اولور

٢٤٠ ماده

متنوع التون تداول ايدن بلده‌ده نه‌درلو التون اولديغى بيان اولنمقسزين على الاطلاق شوقدر التون ديو پازارلق اولنسه بيع فاسد اولور . كومش سكه دخى بوكا قياس اولنه

٢٤١ ماده

غروش اوزرينه پازارلق اولندقده مشترى رايج اولان مسكوكاتك ممنوع اولميان هر قنغى نوعندن استر ايسه ويره‌بيلور

ماده

ثمنك وصفى بيان اولنه‌رق پازارلق اولنديغى صورتده عقد هر قنغى نوع نقد اوزرينه واقع اولمش ايسه اندن ويرلمك لازم كلور .

مثلا مجيديه التونى وياخود انكليز ويا فرانسز التونى وياخود ديكرميلك مجيديه ويا ديركلى ريال ويرلمك اوزره ديو پازارلق اولنديغى صورتده هرنه درلو مسكوكات دينلمش ايسه اندن ويريلور

٢٤٣ ماده

عقدده تعيين ايله ثمن تعين ايتمز

مثلا مشترى النده‌كى يوزلك التونى كوستره‌رك شو التون ايله بومالى اشترا ايتدم ديو بايع دخى ويردم ديدكده مشترى عيناً اول التونى ويرمكه مجبور اولماز بلكه انى اليقويوبده يرينه مثلى اوله‌رق بشقه بر يوزلك التونى ويره‌بيلور

٢٤٤ ماده

بر نوع مسكوكاتك يرينه اجزاسى دخى ويريله بيلور . فقط بوخصوصده عرف وعادت بلده‌يه اتباع اولنمق لازم كلور

مثلا يكرميلك مجيديه ديو پازالق اولنديغى صورتده يكرميلك يرينه اجزاسندن اولان اونلق وبشلك دخى ويريله‌بيلور اما الحالة هذه درسعادتده جارى اولان عرف وعادته نظراً يكرميلك يرينه اجزاسندن اولان قرقلق وايكيلك ويريله‌من

(فصل ثانی)

(وعده ایله صاتش حقنده اولان مواد بیانده‌در)

٢٤٥ ماده

ثمنی تأجیل وتقسیط ایله بیع صحیح اولور

٢٤٦ ماده

ثمنك تأجیلنده وتقسیطنده مدت معلوم ومعین اولمق لازمدر

٢٤٧ ماده

شوقدر کون یا آی ویا سنه ویاخود روزقاسم کبی عاقدین عندنده معلوم ومعین اولان بر وقته قدر وعده ایله پازارلق اولنسه بیع صحیح اولور

٢٤٨ ماده

(یغمور یاغدیغی وقت) کبی معین اولمیان بر مدت بیانیله پازارلق اولنسه بیع فاسد اولور

٢٤٩ ماده

ویره‌سیه پازارلق اولنوبده مدت تعیین اولنمسه بر آیه مصروف اولور

٢٥٠ ماده

ثمنك تأجیل وتقسیطنده مقاوله اولنان مدت مبیعك تسلیمندن اعتبار اولنور

مثلا بر سنه وعده ایله صاتلمش اولان بر متاعی بایع بر سنه توقیف ایتدکدنصکره مشتری‌یه تسلیم ایلسه حین تسلیمندن اعتباراً بر سنه بکلمسی یعنی وقت بیعدن تمام ایکی سنه مرورنده مشترینك اقچه‌یی ویرمسی لازم کلور

٢٥١ ماده

بیع مطلق پشین اولمق اوزره منعقد اولور . فقط بیع مطلق بر مدت معلومه ایله موقت ومقسط اولمق اوزره عرف وعادت اولان برده اول مدته مصروف اولور

مثلا پشین یا ویره‌سیه لاقردیسی اولنقسزین چارشیدن بری برشی السه اقچه‌سنی پشین ویرمسی لازم کلور . فقط آیی یاهفته باشنده ثمنك تمامی یاخود بر مقدار معینی النمق عادت بلده ایسه اول عادته رعایت اولنور

(باب رابع)

(بعدالعقد ثمن ومثمنده تصرفه متعلق مسائل بیانده)

(اولوب ایکی فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(بعدالعقد وقبل القبض بایعك ثمنده ومشترینك مبیعده)

(حق تصرفلری بیانده‌در)

٢٥٢ ماده

بایع قبل القبض ثمن مبیعده تصرف ایده‌بیلور

مثلا بر کیمسه صاتمش اولدیغی مالك اقچه‌سنی بورجنه حواله ایده‌بیلور

٢٥٣ ماده

مشتری قبل القبض مبیعی عقار ایسه آخره صاته بیلور
واكر منقول ایسه صاته‌ماز

(فصل ثانی)

(بعد العقد ثمن و مبیعك تزید و تنزیلی بیانده‌در)

٢٥٤ ماده

بایع بعد العقد مبیعك مقدارینی زیاده ایده‌بیلور
و مشتری مجلس زیاده‌ده قبول ایدر ایسه اول زیاده‌یی
طلبه حق اولوب بایعك ندامتی مفید اولماز . اما اول
مجلسدن صكره مشترینك قبولی معتبر دكلدر .

مثلا یكرمی غروشه یكرمی عدد قاربوز بازارلق اولندقدنصكره
بایع بش دها ویردم دیوب مشتری دخی اول مجلسده قبول ایدر
ایسه یكرمی غروشه یكرمی بش قاربوز الور اما اول مجلسده قبول
ایتمیوب بده صكره‌دن قبول ایده‌جك اولسه بایع اول زیاده‌یی ویرمك
اوزره اجبار اولنه‌ماز

٢٥٥ ماده

مشتری بعد العقد ثمن مسمایی تزید ایده‌بیلور . و بایع
مجلس زیاده‌ده قبول ایدر ایسه اول زیاده‌یی طلبه حق
اولوب مشترینك ندامتی مفید اولماز . اما اول مجلسدن
صكره بایعك قبولی معتبر دكلدر

مثلا بیك غروشه بر حیوان بازارلق اولندقدن صكره مشتری ایكیوز

غروش دها ضم و زیاده ایتدم دیوب بایع دخی اول مجلسده قبول
ایدرسه اول حیوانی بیك ایكیوز غروشه الور . اما بایع اول مجلسده
قبول ایتمیوب بده صكره‌دن قبول ایده‌جك اولور ایسه مشتری فضله
ویره‌جك اولدیغی ایكیوز غروشی ویرمكه اجبار اولنه‌ماز

٢٥٦ ماده

بایعك بعد العقد ثمن مسمادن بر مقدارینی حط و تنزیل
ایتمسی صحیح و معتبردر

مثلا بر مال یوز غروشه بازارلق اولندقدن صكره بایع یكرمی
غروشنی تنزیل ایتدم دیسه اول مالك مقابلنده انجق سكسان غروش
الهبیلور

٢٥٧ ماده

بعد العقد بایعك مقدار مبیعی و مشترینك ثمن مسمایی
تزید ایتملری ویا بایعك ثمن مسمادن تنزیلی اصل عقده
ملتحق اولور یعنی اصل عقد كویا اول تزید ویا تنزیل
اوزرینه واقع اولمش حكمنده طوتیلور

٢٥٨ ماده

بعد العقد بایع مبیعی تزید ایتدكده زیاده‌نك ثمن مسمادن
حصه‌سی اولور

مثلا بایع اون غروشه صاتمش اولدیغی سكز قاربوز اوزرینه ایكی
قاربوز دها زیاده و مشتری قبول ایتدیكی صورتده اون غروشه
تمام اون قاربوز صاتلمش اولوب حتی قبل القبض بو ایكی قاربوز
تلف اولسه بهالرینك ثمندن تنزیلیله سكز قاربوز ایچون بایع انجق
سكز غروش طلب ایده‌بیلور

كذلك بايع عرصه‌سنك بيك ذراعنى اون بيك غروشه صاتدقدن صكره يوز ذراع دخى زياده ومشترى قبول ايتديكى تقديرده بر شفيع چيقسه اون بيك غروشه مجموعنى يعنى بيك يوز ذراعنى اله بيلور

٢٥٩ ماده

بعدالعقد مشترى ثمن مسمايى تزيد ايتدكده ثمن مسمايله زياده‌نك مجموعى عاقدين حقنده تمام مبيعه مقابل اولور

مثلا اون بيك غروشه بر ملك عقار اشترا اولندقدن صكره قبل القبض مشترى بشيوز غروش دها زياده وبايع قبول ايتديكى صورتده اول عقارك بهاسى اون بيك بشيوز غروش اولوب حتى بر مستحق چيقه‌رق بعدالاثبات والحكم اول عقارى السه مشترى بايعدن اون بيك بشيوز غروش طلب واخذ ايده‌بيلور اما اول عقاره بر شفيع چيقسه چونكه انك حق اصل عقدده تسميه اولنان ثمن اوزرينه تعلق ايتمش اولديغنه وصكره‌كى زياده‌نك عاقدينه كوره اصل عقده التحاقى انك حقنى اسقاط ايده‌ميه‌جكنه مبنى اول عقارى شفيعى اولان كيمسه اون بيك غروشه اله‌بيلور صكره‌دن زياده اولنان بشيوز غروشى بايع اندن طلب ايده‌من

٢٦٠ ماده

بعد العقد بايع ثمن مبيعى حط وتنزيل ايتدكده مبيعك تمامى ثمن مسمانك باقيسنه مقابل اولور

مثلا بر ملك عقار اون بيك غروشه اشترا اولندقدن صكره بايع بيك غروشنى حط وتنزيل ايتديكى صورتده اول عقار طقوز بيك غروشه مقابل اولوب بناء عليه بر شفيع چيقسه انى طقوز بيك غروشه اله‌بيلور

٢٦١ ماده

بايع قبل القبض ثمن مبيعك جمله‌سنى حط ايده‌بيلور فقط اصل عقده ملتحق اولماز

مثلا بايع بر ملك عقارى اون بيك غروشه صاتدقدن صكره قبل القبض اول اقچه‌دن كاملا واز كچسه شفيعى اول عقارى اون بيك غروشه اله بيلور بوقسه اقچه‌سز آلورم ديه‌من

(باب خامس)

(تسليم وتسلمه متعلق مسائل بيانده اولوب التى)

(فصلى حاويدر)

فصل اول)

(تسليم وتسلمك حقيقت وكيفيتى بيانده‌در)

٢٦٢ ماده

بيعده قبض شرط دكلدر . فقط بعدالعقد اولا مشترى ثمنى بايعه وثانيا بايع مبيعى مشترى‌يه ويرمكه بورجلو اولور

٢٦٣ ماده

مبيعك تسليمى مشترينك بلامانع مبيعى قبض ايده‌بيله‌جك وجهله تسلمنه بايعك اذن ويرمسيله حاصل اولور

٢٦٤ ماده

مبيعك تسليمى حاصل اولديغى كبى مشترى دخى آنى قبض ايتمش اولور

٢٦٥ ماده

مبيعك اختلافيله كيفيت تسليمى دخى مختلف اولور

٢٦٦ ماده

مشترى عرصه واراضينك ايچنده بولنديغى وياخود برطرفندن كورر اولديغى حالده قبضه بايعك رخصت ويرمسى تسليمدر

٢٦٧ ماده

اوزرنده اكين اولان ارضك تسليمنده اوزرنده كى اكينى بچوب ياخود حيوانه يديروبده ارضى تخليه ايتمكه بايع مجبور اولور

٢٦٨ ماده

اوزرنده ميوه اولان اغاجك تسليمنده ميوه سنى دوشروب اغاجى تخليه ايتمكه بايع مجبور اولور

٢٦٩ ماده

اغاج اوزرنده اوله رق صاتلمش اولان ميوه يى مشترينك دوشرمسنه بايعك رخصت ويرمسى تسليمدر

٢٧٠ ماده

خانه وباغ كبى كليدلى عقارك ايچنده ايكن بايعك

مشترى يه تسليم ايتدم ديمسى تسليمدر وخارجنده ايكن مبيع اكر مشترى درحال آنى كليدليه بيله جك مرتبه قريب ايسه مجرد تسليم ايتدم ديمسى تسليمدر . واكر اول مرتبه قريب دكل ايسه اورايه واروبده ايچنه كيره بيله جك قدر وقت مروريله تسليم تحقق ايدر

٢٧١ ماده

كليدلى عقارك مفتاحنى ويرمك تسليمدر

٢٧٢ ماده

حيوان باشندن ياقولاغندن وياپولارندن طوتيلوب تسليم اولنور. فقط مشترينك كلفتسزجه تسلمنه قدرتى اولان محلده ارائه سيله قبضنه رخصت اعطاسى دخى تسليمدر

٢٧٣ ماده

مكيلات وموزونات مشترينك امريله كيل ياوزن اولنه رق تهيئه واعطا ايلديكى ظرف وقاب درونه قونلمق تسليمدر

٢٧٤ ماده

عروضك تسليمى مشترينك النه اعطاسيله ياخود يانته قويمق ويا ميدانده اولوبده بالارائه قبضنه رخصت ويرمك ايله اولور

٢٧٥ ماده

انبار وصندق كبي كليدلي بر محل ايچنده بولنان شيلر
طوپدن صاتلدقده مفتاحنك مشترى يه اعطاسيله قبضنه
رخصت ويرلمك تسليمدر

مثلا بر انبار بغداى ياخود بر صندق كتاب طوپدن صاتلدقده مفتاحنك
اعطاسي مبيعي تسليم ديمكدر

٢٧٦ ماده

مشترى مبيعي قبض ايدر ايكن بايعك كوروبده منع
ايتمامسي قبضه رخصتدر

٢٧٧ ماده

بايعك اذني اولمقسزين مشترينك ثمني تأديه ايتمدن مبيعي
قبض ايتمسي معتبر دكلدر

فقط مشترى بلا اذن قبض ايدوبده يدنده مبيع تلف
اولور ياخود سقطلنور ايسه قبض معتبر اولور

(فصل ثاني)

(مبيعك حق حبسنه دائر مواد بياننده‌در)

٢٧٨ ماده

پشين صاتشده مشترى ثمني تماماً تاديه ايدنجه‌يه‌دك بايعك
مبيعي حبس وتوقيف ايتمك حقي واردر

٢٧٩ ماده

بايع اشياى متعدده‌يي صفقهٔ واحده ايله صاتدقده هر
برينك بشقه بشقه بهاسني بيان ايتمش اولسه بيله تماماً
ثمني قبض ايدنجه‌يه‌دك مجموع مبيعي حبس ايده‌بيلور

٢٨٠ ماده

مشترينك رهن وكفيل ويرمسي بايعك حق حبسني
اسقاط ايده‌مز

٢٨١ ماده

بايع ثمني قبض ايتمدن مبيعي تسليم ايدر ايسه حق
حبسني اسقاط ايتمش اولور

بوصورتده ثمني قبض ايدنجه‌يه‌دك توقيف ايتمك اوزره
مبيعي استرداد ايده‌مز

٢٨٢ ماده

ثمن مبيعي المق اوزره بايع بر كيمسه‌يي مشترى اوزرينه
حواله ايدر ايسه حق حبسني اسقاط ايتمش اولور .
وبو صورتده همان مبيعي مشترى يه تسليم ايتمسي لازم كلور

٢٨٣ ماده

ويرسيه‌يه صاتشده بايعك حق حبسي اولميوب وعده‌سي
حلولنده ثمني قبض ايتمك اوزره همان مبيعي مشترى يه
تسليم ايتمسي لازم كلور

٢٨٤ ماده

بایع پشین اولمق اوزره صاتدقدن صکره ثمن مبیعی تأجیل ایدر ایسه حق حبسی اسقاط ایتمش اولور و وعده‌سی حلولنده ثمنی قبض ایتمک اوزره همان مبیعی تسلیم ایتمسی لازم کلور

(فصل ثالث)

(مکان تسلیم حقنده‌در)

٢٨٥ ماده

عقد مطلق حین عقدده مبیع نره‌ده ایسه اوراده تسلیمنی اقتضا ایدر

مثلا بر کیمسه تکفور طاغنده‌کی بغدایینی استانبولده بر کیمسه‌یه صاتدقده اول بغدایی تکفورطاغنده تسلیم ایدر یوقسه استانبولده تسلیم ایتمک اوزره اجبار اولنه‌ماز

٢٨٦ ماده

مبیعک نره‌ده اولدیغی مشترینک معلومی اولمیوبده بعدالعقد مطلع اولسه مخیردر . دیلرسه بیعی فسخ ایدر و دیلرسه حین عقدده مبیع نره‌ده ایسه اوراده قبض ایلر

٢٨٧ ماده

بر محل معینده تسلیم اولنمق شرطیله صاتلمش اولان مالک اوراده تسلیمی لازم کلور

(فصل رابع)

(تسلیمک مؤنتی یعنی کلفتی ولوازم تمامیتی بیانده‌در)

٢٨٨ ماده

ثمنه متعلق اولان مصارف مشتری‌یه عائددر

مثلا اقچه‌نک صایمه و طارتمه اجرتلری کبی مصارف صرافیه مشتری طرفندن ویرلمک لازم کلور

٢٨٩ ماده

مبیعک تسلیمنه متعلق مصرفلر بایعه عائددر

مثلا کیله‌جی و قنطارجی اجرتلرینی بایعک ویرمسی لازم کلور

٢٩٠ ماده

جزافا صاتیلان شیلرک مؤنتی مشتری‌یه عائددر

مثلا بر باغک اوزومی مجازفة صاتلدقده دیوشیرمسی مشترینک اوزرینه‌در

کذلک بر انبار بغدای مجازفة صاتلدقده انباردن اخراج و نقلی مشترینک اوزرینه لازمدر

٢٩١ ماده

اودون وکومور کبی حیوان اوزرنده محمولا صاتلمش اولان شیلری مشترینک خانه‌سنه نقل ایتمک امرنده عرف وعادت بلده نه ایسه اکا اتباع اولنور

٢٩٢ ماده

سند وحجت تحریری اجرتی مشتری اوزرینه لازمدر.

فقط بایعك دخی محکمه‌ده بیعی تقریر واشهاد ایلمسی
لازم کلور

(فصل خامس)

(هلاك مبیعه مترتب اولان مواد بیانده‌در)

۲۹۳ ماده

مبیع قبل القبض بایعك یدنده تلف اولسه مشتری حقنده
برشی ترتب ایتمیوب ضرری بایعه عائد اولور

۲۹٤ ماده

مبیع بعد القبض تلف اولسه بایع حقنده برشی ترتب
ایتمیوب ضرری مشتری‌یه عائد اولور

۲۹۵ ماده

مشتری مبیعی قبض ایدوب لکن ثمنی تأدیه ایتمدین مفلساً
فوت اولسه بایع مبیعی استرداد ایده‌میوب غرمایه
داخل اولور

۲۹٦ ماده

مشتری مبیعی قبض و ثمنی تأدیه ایتمدین مفلساً فوت
اولسه بایع ثمنی مشترینك ترکه‌سندن استیفا ایدنجه‌یه‌دك
مبیعی حبس ایده‌بیلور
بوصورتده حاکم مبیعی بیع ایدوب ثمنی وفا ایدرایسه بایعك الەجغنی

تماما ایفا ایدر وفضله‌سی قالدیغی تقدیرده غرمایه ویرر واکر بایعك
الەجغنده ناقص ایسه اول ثمنی بایع تماما الدقدن صکره نقصانی
غرامة مشترینك ترکه‌سندن الور

۲۹۷ ماده

بایع ثمنی قبض ایدوب لکن مبیعی مشتری‌یه تسلیم ایتمدین
مفلساً فوت اولسه مبیع بایع یدنده امانت قالمش اولور
بوصورتده مشتری مبیعی الوب سائر غرما مداخله ایده‌مز

(فصل سادس)

(سوم شرا وسوم نظر حقنده‌در)

۲۹۸ ماده

سوم شرا طریقیله یعنی تسمیهٔ ثمن اولنەرق اشترا ایتمك
اوزره مشترینك قبض ایدوبده کوتوردیکی مال مشتری
یدنده تلف وضایع اولدقده قیمیاتدن اولدیغی تقدیرده
قیمتنی و مثلیاتدن اولدیغی تقدیرده مثلنی بایعه ویرمسی لازم
کلور. اما ثمن تسمیه اولنمامش ایسه مشتری یدنده امانت حکمنده
اولەرق بلاتعد تلف وضایع اولدیغی حالده ضمان لازم کلمز
مثلا بایع بو حیوانك بهاسی بیك غروشدر کوتوربکنور ایسه‌ك
آل دیوب مشتری دخی اولوجهله اشترا ایتمك اوزره الوب کوتورسه
وخانه‌سنده حیوان تلف اولسه دکر بهاسنی بایعه ویرمسی لازم
کلور. اما بهاسی بیان ایدلمیه‌رك بایع کوتور بکنور ایسه‌ك

الورسون دیوب مشتری دخی بکنور ایسه بعده پازارلغی
ایدوبده اشترا ایتك اوزره کوتوردکده یدنده بلا تعدی تلف
اولسه ضمان لازم کلز

٢٩٩ ماده

سوم نظر طریقیله یعنی کورمك یاخود کوسترمك اوزره
قبض اولنان مال کرك بهاسی بیان اولنسون وکرك
بیان اولنمسون قابضك یدنده امانت اولهرق بلاتعدی تلف
وضایع اولسه ضمان لازم کلز

(باب سادس)

(خیارات بیاننده اولوب یدی فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(خیار شرط بیاننده‌در)

٣٠٠ ماده

بایع یا مشتری ویاخود ایکیسی بردن مدت معلومه
ایچنده بیعی فسخ ایتمك یاخود اجازت ایله انفاذ ایتمك
خصوصنده مخیر اولمق اوزره بیعده شرط قیلمق جائزدر

٣٠١ ماده

خیار شرط ایله مخیر اولان طرف مدت خیارنده یعنی
مخیر اولدیغی مدت ظرفنده دیلرسه بیعی فسخ ایدر
ودیلرسه مجیز اولور

٣٠٢ ماده

کرك فسخ وکرك اجازت قولا اولدیغی کبی فعلا دخی اولور

٣٠٣ ماده

اجازت قولیه اجازت ویردم یاراضی اولدم کبی رضایه
وفسخ قولی فسخ ایتدم یا واز کچدم کبی عدم رضایه
دلالت ایدن سوزلردر

٣٠٤ ماده

اجازت فعلیه رضایه وفسخ فعلی عدم رضایه دلالت
ایدن فعللردر

مثلا مشتری مخیر اولدیغی حالده مدت خیارنده مبیعی صاتلغه
چیقارمق یاخود رهن ویا ایجار ایتمك کبی تملکك لوازمندن اولان
بروجهله تصرف ایتمسی اجازت فعلیه وبایع مخیر اولدیغی حالده اولوجهله
تصرف ایتمسی فسخ فعلیدر

٣٠٥ ماده

مخیر اولان کیمسه بیعی فسخ ویاخود انفاذ ایتمدین
مدت خیار مرور ایدر ایسه بیع تمام اولور

٣٠٦ ماده

خیار شرط وارثه انتقال ایتمز

بو صورتده مخیر اولان کیمسه بایع ایسه وفاتیله مشتری مبیعه مالك
اولور . واکر مخیر مشتری ایسه وفاتنده وارثی مخیر اولقسزین
مبیعه مالك اولور

٣٠٧ ماده

بايع ومشترى ايكيسى بردن مخير اولدقلرى تقديرده هرقنغيسى فسخ ايدر ايسه بيع منفسخ اولور . وهر قنغيسى اجازت ويرسه يالكز انك خيارى زائل اولوب ديكرى مخير قالور

٣٠٨ ماده

يالكز بايع مخير اولديغى صورتده مبيع كندى ملكندن چيقميوب ينه كندوسنك مالى عد اولنور . ومبيع بعدالقبض مشترى يدنده تلف اولسه ثمن مسمى لازم كلميوب مشترينك يوم قبضنده‌كى قيمتنى ويرمسى لازم كلور

٣٠٩ ماده

يالكز مشترى مخير اولديغى صورتده مبيع بايعك ملكندن چيقوب مشترينك مالى عد اولنور . ومبيع بعدالقبض مشترى يدنده تلف اولسه ثمن مسمانك اعطاسى لازم كلور

(فصل ثانى)

(خيار وصف بيانده‌در)

٣١٠ ماده

بايعك بر وصف مرغوب ايله متصف اولمق اوزره صاتمش

اولديغى مال اول وصفدن عارى چيقسه مشترى مخيردر . ديلرسه بيعى فسخ ايدر وديلرسه مجموع ثمن مسما ايله مبيعى قبول ايدر بوكا خيار وصف ديرلر

مثلا صاغيلور ديو صاتلمش اولان بر اينك سوتدن كسلمش اولديغى ظاهر اولسه مشترى مخير اولور

وكذا كيجه وقتى قرمزى ياقوتدر ديو صاتيلان طاش صارى ياقوت چيقسه مشترى مخيردر

٣١١ ماده

خيار وصف وارثه انتقال ايدر

يعنى خيار وصف ايله مخير اولان مشترى وفات ايدجك مبيعك اول وصفدن عارى اولديغى ظاهر اولدقده وارثك دخى بيعى فسخ ايتمكه صلاحيتى واردر

٣١٢ ماده

خيار وصف ايله مخير اولان مشترى مبيعده تملكك لوازمندن اولان بر وجهله تصرف ايدرسه خيارى ابطال ايتمش اولور

(فصل ثالث)

(خيار نقد حقنده‌در)

٣١٣ ماده

بايع ومشترى فلان وقته قدر تأديهٔ ثمن اولنمق واولنه مزسه

بینلرنده بیع اولمامق اوزره پازارلق ایتسه‌لر صحیح اولور
بوکا خیار نقد دینلور

۳۱۴ ماده

مدت معینه‌ده مشتری ثمنی تأدیه ایده‌مز ایسه خیار نقد ایله عقد اولنان بیع فاسد اولور

۳۱۵ ماده

خیار نقد ایله مخیر اولان مشتری مدت معینه ایچنده وفات ایدر ایسه بیع باطل اولور

(فصل رابع)

(خیار تعیین بیانده‌در)

۳۱۶ ماده

قیمیاتدن ایکی یاخود اوچ شیئك بشقه بشقه بهالری بیان اولنه‌رق بونلردن مشتری دیلدیکنی الق یاخود بایع دیلدیکنی ویرمك اوزره صاتمق صحیح اولور
بوکا خیار تعیین دینلور

۳۱۷ ماده

خیار تعیینده تعیین مدت لازمدر

۳۱۸ ماده

خیار تعیین ایله مخیر اولان کیمسه مدت معینه مرورنده الدیغی شیئی تعیینه مجبور اولور

۳۱۹ ماده

خیار تعیین وارثه انتقال ایدر

مثلا اعلی واوسط وادنی اولمق اوزره بر جنسدن اوچ طوپ قماشك اوچ یا درت کون ظرفنده مشتری قنغیسنی اختیار ایدر ایسه الق اوزره بایع لا علی التعیین برینی صاتسه ومشتری دخی بومنوال اوزره قبول ایتسه بیع منعقد اولور ومدت معینه مرورنده مشتری برینی تعیین ایله ثمن مسماسنی ویرمکه مجبوردر وقبل التعیین وفات ایتسه وارثی دخی اولوجهله برینی تعیینه مجبور اولور

(فصل خامس)

(خیار رؤیت حقنده‌در)

۳۲۰ ماده

بر کیمسه بر مالی کورمدین اشترا ایتسه کورنجه‌یه‌دك مخیردر کوردکده دیلرسه فسخ ایدر ودیلرسه قبول ایدر بوکا خیار رؤیت دینلور

۳۲۱ ماده

خیار رؤیت وارثه انتقال ایتمز

بناء علی ذلك مشتری آلمش اولدیغی مالی کورمدین وفات ایتسه وارثی مخیر اولمقسزین اول ماله مالك اولور

۳۲۲ ماده

مالنی کورمدین صاتان بایع ایچون خیار رؤیت یوقدر

مثلا بر كيمسه كندويه ارثا انتقال ايدن مالى كورمدين صاتسه بيع
بلا خيار منعقد اولور

۳۲۳ ماده

خيار رؤيت بحثنده رؤيت مبيعك اصل مقصدى بيلديرن
حال و محلنه واقف اولمقدن كنايه در

مثلا مشترى ايچى طيشى بر دوزى يه اولان ساده بز وقماشك طيشنى
وچيچكلى وچبوقلى قماشك چيچكلرينى وچبوقلرينى كوروب
ودول ايچون النان قيونك ممه سنى واتى ايچون النان قيونك ارقه سنى
يوقلايوب ومأكولات ومشروباتك چاشنيسنى طاتوبده بعده اشترا
ايلسه خيار رؤيت يوقدر

۳۲۴ ماده

نمونه كوستريله رك صاتيلان شيلرك نمونه سنى كورمك
كفايت ايدر

۳۲۵ ماده

مبيع نمونه دن دون چيقار ايسه مشترى مخير اولوب
ديلرسه قبول ايدر وديلرسه رد ايدر

مثلا بغداى وياغ وبر دوزى يه يابلمش اولان بز وچوقه وامثالى
معمولاتك نمونه سنه باقيله رق اشترا اولنوبده بعده نمونه دن اشاغى
ظهور ايتسه مشترى مخير اولور

۳۲۶ ماده

خان وخانه كبى عقاراتك اشتراسنده هر اوطه سنى
كورمك لازمدر . فقط اوطه لرى يك نسق اولنلرك
بر اوطه سنى كورمك كافيدر

۳۲۷ ماده

متفاوت شيلرك طوپدن اشتراسنده هر برينى بشقه بشقه
كورمك لازمدر

۳۲۸ ماده

مشترى متفاوت شيلرك بعضيسنى كوروبده بعضيسنى
كورمدين طوپدن اوله رق اشترا ايتسه وكورمديكنى
كوردكده بكنمسه مخير اولوب ديلرسه هپسنى بردن
قبول ايدر وديلرسه هپسنى بردن رد ايدر . يوقسه
بكنديكنى آلوبده بكنمديكنى رد ايده من

۳۲۹ ماده

اعمانك بيع وشراسى صحيح اولوب فقط وصفنى بيلديكى
بر مال اشترا ايتدكده مخير اولور

مثلا وصفنى بيلديكى بر خانه اشترا ايلسه مخير اولوب وصفنى
اوكرندكده ديلرسه قبول ايدر وديلرسه رد ايدر

۳۳۰ ماده

مبيع قبل الشرا اعمايه وصف وتعريف اولنوبده اشترا
ايلسه مخير اوله ماز

۳۳۱ ماده

اعمانك يوقلامق ايله معلوم اولان شيلرده اليله طوتوب
يوقلامسيله وقوقليه جق شيلرده قوقلامسيله وطاتيله جق
شيلرده طاتمسيله مخيرلكى ساقط اولور

یعنی بو مثللو شیلری یوقلایوب و قوقلایوبده بعده اشترا ایلسه بیعی صحیح ولازم اولور

۳۳۲ ماده

بر کیمسه شرا قصدیله یعنی الیجی کوزیله کورمش اولدیغی مالی بر مدت صکره اول مال اولدیغنی بیله‌رك اشترا ایتسه خیار رؤیتی یوقدر. فقط اول مالده بر تغیر حاصل اولمش ایسه اول وقت مخیر اولور

۳۳۳ ماده

مبیعك اشتراسنه یاخود قبضنه وکیل اولان کیمسه‌نك رؤیتی اصیلك رؤیتی کبیدر

۳۳٤ ماده

رسولك یعنی مجرد مبیعی آلوب کوندرمکه مأموراً کوندریلان آدمك رؤیتی مشترینك خیار رؤیتنی اسقاط ایلمز

۳۳۵ ماده

مشترینك مبیعده تملکك لوازمندن اولان بر وجهله تصرف ایتمسی خیار رؤیتی اسقاط ایدر

(فصل سادس)

(خیار عیب بیانده‌در)

۳۳٦ ماده

بیع مطلق مبیعك عیبدن سالم اولمسنی اقتضا ایدر

یعنی عیوبدن برائتی شرط ایتمکسزین و صاغلام وچوروکك و قصورلی وقصورسز دیمکسزین مال صاتمق مالك صاغلام وعیبسز اولمسنی ایجاب ایدر

۳۳۷ ماده

بیع مطلق ایله صاتیلان بر مالك عیب قدیمی تبین ایتدکده مشتری مخیردر دیلرسه رد ایدر ودیلرسه ثمن مسما ایله قبول ایلر . بوقسه مالی الیقویوبده عیبی ایچون بهاسنی تنقیص ایده‌مز . ایشته بوکا خیار عیب دینلور .

۳۳۸ ماده

عیب دیو اهل و اربابی بیننده مالك بهاسنه ایراث نقصان ایدن قصوره دیرلر

۳۳۹ ماده

عیب قدیم بایع یدنده ایکن مبیعده موجود اولان قصوردر

۳٤۰ ماده

بعد البیع قبل القبض بایع یدنده ایکن مبیعده حادث اولان عیب موجب رد اولان عیب قدیم حکمنده‌در

۳٤۱ ماده

بایع حین بیعده مبیعك بر عیبنی بیان ایدرك مشتری اول عیب ایله قبول ایتدکده اول عیب سببیله مخیر اوله‌ماز

٣٤٢ ماده

بايع بر مالى هر عيب دعواسندن ذمتى برى اولمق شرطيله صاتدقده مشترى ايچون خيار عيب يوقدر

٣٤٣ ماده

مشترى برمالى هر عيبله مقبولمدر ديو اشترا ايلرسه ارتق انده عيب دعواسنه صلاحيتى يوقدر

مثلا مشترى بر حيوانى كور طوپال چوروك چاريق هرنه ايسه مقبولمدرديوصاتون السه ارتق عيب قديمى واراعمش ديو ردايده من

٣٤٤ ماده

مشترى مبيعك عيبنه مطلع اولدقدن صكره انده تملكك لوازمندن اولان بروجه ايله تصرف ايتسه خيار عيبى اسقاط ايتمش اولور

مثلا مشترى مبيعى عيب قديمنه بعدالاطلاع بيعه عرض ايتسه يعنى صاتيلغه چيقارسه عيبه رضا ديمك اولەرق ارتق رد ايدەمز

٣٤٥ ماده

مبيعك مشترى عندنده بر عيبى حادث اولدقدن صكره عيب قديمى ميدانه چيقسه مشترينك بايعه رد ايتمكه صلاحيتى اولميوب فقط نقصان ثمن ادعاسنه صلاحيتى واردر

مثلا مشترى صاتون الديغى بر طوپ قماشى كسوب بيچدكدن صكره چوروك ياخود يا تقين اولمق مثللو بر عيب قديمنه مطلع اولسه چونكى كسوب بيچمسيله بريكى قصوردها پيدا اولديغندن ردايده ميوب فقط عيب قديمندن طولايى نقصان ثمن الور

٣٤٦ ماده

نقصان ثمن بيغرض اهل وقوفك اخبارى ايله معلوم اولور

شويله كه مبيعك بر كره سالماً وبر كره معيبا قيمتى تقويم وتقدير اولنوب بو ايكى قيمت بيننده‌كى تفاوت سالما اولان قيمتك قاچده برى ايسه ثمن مسمانك اول نسبتله نقصانى نقصان ثمن اعتبار اولنور مثلا مشترى التمش غروشه الديغى بر طوپ قماشى كسوب بيچدكدن صكره عيب قديمنه مطلع اولدقده اهل وقوف اول قماشك سالما قيمتى التمش وعيب قديمى ايله قيمتى فرق بش غروش اولديغنى اخبار ايتسەلر نقصان ثمن اون بش غروش اولمغله مشترينك انى طلب ودعوا ايتمكه صلاحيتى واردر

واكر اول مالك سالما قيمتى سكسان و معيبا قيمتى التمش غروش اولديغنى اخبار ايتسەلر اشبو ايكى قيمت بيننده‌كى تفاوت كه يكرمى غروشدر سكسان غروشك ربعى اولمغله ثمن مسمانك ربعى اولان يكرمى غروشى مشترينك طلب ودعوايه صلاحيتى اولور

واكراول قماشك سالما قيمتى اللى ومعيبا قيمتى قرق غروش اولديغنى اخبار ايتسەلر ايكى قيمت بيننده تفاوت اولان اون غروش اللى غروشك خمسى اولمغله ثمن مسمانك خمسى اولان اون غروش نقصان ثمن اعتبار اولنور

٣٤٧ ماده

عيب حادث زائل اولسه عيب قديم يله ردى موجب اولور

مثلا بر حيوان اشترا اولنوبده مشترى عندنده خسته اولدقدن صكره عيب قديمى ميدانه چيقسه مشترى انى رد ايده‌ميوب نقصان ثمن الور فقط اول خسته‌لق زائل اولسه مشترى عيب قديمى ايله اول حيوانى بايعه رد ايدر

٣٤٨ ماده

بايع اكر مشترى عندنده بر عيب حادث اولدقدن صكره عيب قديمى ميدانه چيقان مبيعى اول عيب حادث ايله كيرو المغه راضى اولور ايسه مانع رد بولنمديغى تقديرده مشترينك نقصان ثمن ادعاسنه صلاحيتى قالميوب يا مبيعى بايعه رد ياخود تمام بهاسيله قبول ايتمكه مجبور اولور

حتى مشترى اول مالى عيب قديمنه مطلع اولدقدن صكره آخره صاتسه ارتق نقصان ثمن ادعاسنه صلاحيتى قالمز

مثلا مشترى بر طوپ بز الوب كوملك كسدكدن صكره چوروك ايدوكنه مطلع اولديغى حالده صاتسه بايعدن نقصان ثمن ادعا ايده‌مز زيرا بايع بن انى عيب حادث ايله يعنى كسلمش اولديغى حالده

الوردم ديه‌بيله‌جكندن مشترى انى صاتمغله حبس وامساك ايتمش اولور

٣٤٩ ماده

زياده يعنى مبيعه مشترينك مالندن برشيئك ضم وعلاوه‌سى مانع رد اولور

مثلا بزى ديكمك ياخود بويامق ايله مشترينك ايبلكى ياخود بوياسى بزه ضم اولنمق وكذا عرصه‌يه مشترى طرفندن اغاج ديكلمك رده مانعدر

٣٥٠ ماده

مانع رد بولنديغى حالده بايع راضى اولسه دخى معيب اولان مبيعى كيرو اله‌ميوب نقصان ثمن ويرمكه مجبور اولور

حتى مشترى اول مالى عيب قديمنه مطلع اولدقدن صكره صاتسه بيله بايعدن نقصان ثمن اله بيلور

مثلا مشترى صاتون الديغى بر طوپ بزدن كوملك بيچديروب ديكديردكدن صكره بزك چوروك اولديغنه مطلع اولدقده بايع راضى اولسه دخى استرداد ايده‌ميوب نقصان ثمن ويرمكه مجبور اولور ومشترى اول كوملكى صاتسه بيله بزك نقصان ثمنى بايعدن الور

زيرا بو صورتده مشترينك مالى اولان ايبلك مبيعه علاوه والحاق مانع رد اولمغله بايع بن انى بويله كسلمش وديكلمش اولديغى حالده الوردم ديمكه صلاحيتى اولميه‌جغندن مشترى انى بيع ايله حبس وامساك ايتمش اولماز

٣٥١ ماده

صفقهٔ واحده ایله اشترا اولنان شیلرك بعضیسی معیب چیقدقده قبل القبض ایسه مشتری مجموعنی رد ایدر یاخود ثمن مسما ایله قبول ایلر یوقسه معیبی رد ایدوبده دیکری الیقویمغه صلاحیتی یوقدر . واکر بعد القبض ایسه تفریقنده ضرر اولمدیغی حالده یالکز معیب اولانی ثمن مسمادن سالما حصه سیله رد ایدر وبایعك رضاسی اولمدقجه ایکیسنی بردن رد ایده مز . اما تفریقنده ضرر اولدیغی حالده مجموعنی بردن رد ایدر یاخود مجموعنی ثمن مسما ایله قبول ایلر

مثلا قرق غروشه آلنان ایکی فسدن بریسی قبل القبض قصورلی چیقسه ایکیسنی بردن رد ایده بیلور . واکر بعد القبض بریسی قصورلی چیقسه یالکز انی سالما قیمتی قاچ غروش ایسه قرق غروشدن تنزیل ایله رد ایدر . فقط بر جفت ایاق قابی النوبده بعدالقبض بر تکی قصورلی چیقسه ایکیسنی بردن رد ایله تماما اقچه سنی استرداد ایده بیلور

٣٥٢ ماده

مکیلات وموزوناتدن اوله رق بر شخص بر جنسدن اولمق اوزره اشترا وقبض ایتمش اولدیغی مقدار معینك بعضیسنی چوروك بولسه مخیردر دیلرسه جمله سنی قبول ایدر ودیلرسه جمله سنی رد ایدر

٣٥٣ ماده

بغدای وامثالی حبوبات طپراقلی چیقدیغی تقدیرده عادة قلیل عد اولنورسه بیع صحیح ولازم اولور واکر بین الناس عیب عد اولنور درجه ده ایسه مشتری مخیر اولور

٣٥٤ ماده

یمورطه وجوز مقوله سی شیلرك بعضیسی فنا وچوروك چیقسه یوزده اوج کبی عرفا وعادة استکثار اولنمیه جق درجه سی معفو اولور . واکر قصورلی چیقان یوزده اون کبی چوق اولورسه معفو اولمیوب مشتری جمله مبیعی بایعه رد ایله تماما ثمنی کیرو الور

٣٥٥ ماده

مبیع اکر اصلا منتفع به اولمیه جق حالده ظهور ایدر ایسه بیع باطل اولوب مشتری تماما ثمنی استرداد ایلر

مثلا اشترا اولنان یمورطه اصلا ایشه یرامز صورتده بوزوق چیقسه مشتری تماما اقچه سنی کیرو الور .

(فصل سابع)

(غبن وتغریر بیاننده در)

٣٥٦ ماده

بعده بلا تغریر غبن فاحش بولنسه مغبون اولان کیمسه بیعی فسخ ایده مز

فقط مال يتيمى بلا تغرير اولسه دخى غبن فاحش ايله
بيع صحيح اولماز مال وقف وبيت المال دخى مال يتيم
حكمنده‌در

٣٥٧ ماده

متبايعاندن برى ديكرينى تغرير ايدوبده بيعده غبن فاحش
اولديغى تحقق ايتدكده مغبون اولان كيمسه بيعى فسخ
ايده‌بيلور

٣٥٨ ماده

غبن فاحش ايله مغبون اولان كيمسه‌نك وفاتنده تغرير
دعواسى وارثنه انتقال ايتمز

٣٥٩ ماده

تغرير اولنان مشترى بيعده غبن فاحش اولديغنه مطلع
اولدقدن صكره مبيعده تملكك لوازمندن اولان بر وجه
ايله تصرف ايدر ايسه ارتق حق فسخى قالماز

٣٦٠ ماده

تغرير وغبن فاحش ايله اشترا اولنان مبيع تلف يا
مستهلك اولسه‌ويا خود اول مبيعده معيب اولمق وعرصه
اولوبده اوزرينه بنا ياپلمق كبى بر كيفيت حدوث ايتسه
مغبون اولان كيمسه‌نك بيعى فسخه صلاحيتى قالماز

(باب سابع)

(مبيعك انواع واحكامى بياننده اولوب التى فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(بيعك انواعى بياننده‌در)

٣٦١ ماده

بيعك انعقادنده ركنى اهلندن يعنى عاقل ومميزدن
صدور ايتمك وحكمى قابل اولان محله مضاف اولمق
شرطدر

٣٦٢ ماده

ركننده خلل اولان بيع مثلا مجنونك بيعى باطلدر

٣٦٣ ماده

بيعك حكمنى قابل اولان محلى موجود ومقدور التسليم
ومال متقوم اولان مبيعدر

بناء على ذلك معدومك ومقدور التسليم ومال متقوم اولميان شيئك
بيعى باطلدر

٣٦٤ ماده

انعقاد بيعك شرطى بولنوبده بعض اوصاف خارجيه‌سى
اعتباريله مشروع اولمازسه مثلا مبيع مجهول ياخود
ثمنده خلل واقع اولور ايسه بيع فاسد اولور

٣٦٥ ماده

بیعك نافذ اولمسی ایچون بایع مبیعه مالك یاخود مال صاحبنك وكیلی یاولیسی یاوصیسی اولمق وغیرك حق اولمامق شرطدر

٣٦٦ ماده

بیع فاسد عندالقبض نافذ اولور

یعنی مشترینك مبیعده تصرف جائز اولور

٣٦٧ ماده

خیاراتدن بریسی بولنور ایسه بیع لازم اولماز

٣٦٨ ماده

بیع فضولی وبیع مرهون كبی غیرك حق تعلق ایدن بیع اول غیرك اذننه موقوفا منعقد اولور

(فصل ثانی)

(انواع بیوعك احكامی بیانندهدر)

٣٦٩ ماده

بیع منعقدك حكمی ملكیتدر

یعنی مشترینك مبیعه وبایعك ثمنه مالك اولمسیدر

٣٧٠ ماده

بیع باطل اصلا حكمی افاده ایتمز

بناء علیه بیع باطلده مشتری بایعك اذنیله مبیعی قبض ایتدكده مبیع مشتری عندنده امانت قبیلندن اولهرق بلاتعد تلف اولسه مشتری‌یه ضمان لازم كلمز

٣٧١ ماده

بیع فاسد عندالقبض حكمی افاده ایدر

یعنی مشتری بایعك اذنیله مبیعی قبض ایتدكده اكا مالك اولور بناء علیه بیع فاسد ایله اشترا اولنان مبیع مشتری عندنده تلف اولسه ضمان لازم كلور . شویله كه مثلیاتدن ایسه مثلنی وقیمیاتدن ایسه یوم قبضندهكی قیمتنی مشترینك بایعه ویرمسی لازم اولور

٣٧٢ ماده

بیع فاسدده عاقدیندن هر برینك بیعی فسخ ایتمكه حقی واردر فقط مبیع اكر مشتری یدنده تلف اولور ایسه یاخود مشتری انی استهلاك ویا دیكره بیع صحیح ایله بیع یا هبه كبی بر صورتله الندن چیقارر ایسه ویاخود مبیع خانه اولوبده تعمیر اولنمق ویا عرصه اولوبده اغاج دیكلمك كبی بر صورتله مشتری طرفندن مبیعه بر شی علاوه ویاخود بغدای اولوبده طحن ایله اون ایدلمك كبی مبیعك اسمی دكیشهجك صورتله تغییر ایدیلور ایسه حق فسخ قالماز

٣٧٣ ماده

بیع فاسد فسخ اولندقده اكر قبض ثمن اولنمش ایسه

بایع ثمنی رد ایدنجه‌یه‌دك مشترینك مبیعی حبس ایتمك حقی واردر

٣٧٤ ماده

بیع نافذ فی‌الحال حکمنی افاده ایدر

٣٧٥ ماده

بیع نافذ لازمده متبایعاندن هیچ بریسی دونه‌مز

٣٧٦ ماده

بیع غیر لازمده مخیر اولان کیمسه بیعی فسخ ایده‌بیلور

٣٧٧ ماده

بیع موقوف عندالاجازه حکمنی افاده ایدر

٣٧٨ ماده

بیع فضولیده مالی صاحبی ویا وکیلی یاخود ولیسی یاخود وصیسی اجازت ویرر ایسه نافذ وویرمز ایسه منفسخ اولور . فقط اجازتده بایع ومشتری ومجیز ومبیع قائم اولمق شرطدر بونلردن بریسی هلاك اولسه اجازت جائز اولماز

٣٧٩ ماده

بیع مقایضه‌ده بدلینك ایکیسنده مبیع حکمنده اولدیغندن بونلرده مبیعك شرائطی معتبردر . فقط تسلیمجه منازعه وقوعندن متبایعان ایکیسی بردن تسلیم وتسلم ایدرلر

(فصل ثالث)

(سلم حقنده‌در)

٣٨٠ ماده

بیع کبی سلم دخی ایجاب وقبول ایله منعقد اولور مثلا مشتری بایعه‌یوز کیله بغدای ایچون بیك غروش سلم ویردم دیوب اول دخی قبول ایتدکده (سلم) منعقد اولور

٣٨١ ماده

سلم انجق مقدارینی وصفتنی مثلا اعلالغنی یا ادنالغنی تعیین ایلمك قابل اولان شیلرده صحیح اولور

٣٨٢ ماده

مکیلات وموزونات ومذروعاتك مقداری کیل ووزن وذراع ایله تعیین اولنور

٣٨٣ ماده

عددیات متقاربه‌نك تعیین مقداری صایی ایله اولدیغی کبی کیل ووزن ایله دخی اولور

٣٨٤ ماده

طوغله وکرپیچ کبی عددیاتك قالبلری معین ومعلوم اولمق لازمدر

٣٨٥ ماده

بز وچوقه امثالی ذراعیاتك طول وعرضی ورقتی ونه‌دن معمول ونه‌نك ایشی اولدیغی تعیین اولنمق لازمدر

٣٨٦ ماده

سلمك صحتنده ومبیعك جنسی مثلا بغدای ویا پرنج وخورما دیو ونوعی مثلا یغمور ایله یا سقی ایله حاصل اولان دیو وصفی مثلا اعلا یاخود ادنا دیو تعیین وکرك مبیعك وکرك ثمنك مقداری ومبیعك زمان ومکان تسلیمی بیان اولنمق شرطدر

٣٨٧ ماده

صحت سلمك بقاسنده ثمنك مجلس عقدده تسلیمی شرطدر وعاقدین قبل التسلیم افتراق ایدرلر ایسه عقد سلم منفسخ اولور

(فصل رابع)

(استصناع بیانده‌در)

٣٨٨ ماده

بر کیمسه اهل صنایعدن برینه بکا شوقدر غروشه شویله بر شی یاب دیوب اودخی قبول ایتسه استصناعا بیع منعقد اولور

مثلا مشتری پابوشجی‌یه ایاغنی کوستره‌رك فلان نوع سختیاندن شوقدر غروشه بکا بر چفت پابوش یاب دیوب اودخی قبول ایتسه یاخود مرانقوز ایله طول وعرضی واوصاف لازمه‌سنی بیان ایدرك بر قایق یاخود کمی یاپمق اوزره پازارلق ایتسه استصناع منعقد اولور کذلك طول وحجمی وسائر اوصاف لازمه‌سی بیان اولنه‌رق هر بری شوقدر غروشه اولمق اوزره بر فابریقه‌جی ایله شوقدر ایکنه‌لی تفنك یاپمق اوزره پازارلق اولنسه استصناع منعقد اولور

٣٨٩ ماده

استصناعی متعامل اولان شیلرده علی الاطلاق استصناع صحیحدر . اما تعامل جاری اولمیان شیلرده مدت بیان اولنور ایسه سلم اولوب انده شرائط سلم معتبردر . واکر مدت بیان اولنمازسه ینه استصناع قبیلندن اولور

٣٩٠ ماده

استصناعده مصنوعك مطلوبه موافق اوله‌جق وجهله توصیف وتعریفی لازمدر .

٣٩١ ماده

استصناعده پشین اقچه ویرمك لازم دکلدر

٣٩٢ ماده

استصناع منعقد اولدقدن صکره طرفین پازارلقدن دونه‌مز ، فقط مصنوع اکر تعریفه موافق اولمزسه مستصنع مخیردر

(فصل خامس)

(بيع مريضك احكامى بيانندەدر)

٣٩٣ ماده

بر مريض مرض موتندە ايكن ورثەسندن بريسنه بر شى صاتسه ديكر وارثلرك اجازتنه موقوف اولوب مريضك وفاتندن صكره اجازت ويررلرايسه نافذاولور ويرمزلر ايسه نافذ اولماز

٣٩٤ ماده

مرض موتندەايكن مريض حين وفاتنده كندويه وارث اولميان برينه ثمن مثليله بر شى صاتسه صحيح ومعتبر اولور . واكر محابات يعنى ثمن مثلندن نقصان ايله بيع وتسليم ايتدكدن صكره فوت اولسه ثلث مالى محاباته مساعد اولديغى تقديرده بيع بينه صحيح ومعتبر اولور. وثلث مالى محاباته مساعد اولمديغى صورتده مقدار نقصانى مشترى اكماله مجبور اولور . واكمال ايتمزايسه ورثه بيعى فسخ ايدەبيلور

مثلا بيك بشيوز غروش قيمتلو بر خانەدن بشقه نسنەيه مالك اولميان مريض مرض موتندن اول خانەسنى وارثى اولميان بركيمسه يه بيك غروشه بيع وتسليم ايتدكدن صكره فوت اولسه محابات ايتمش اولديغى بشيوز غروش ثلث ماله مساعد اولمغله بيع صحيح ومعتبر

اولوب ورثه بو بيعى فسخ ايدەمزلر . واكر مريض اول خانەيى بشيوز غروشه بيع وتسليم ايتمش اولسه محابات ايتمش اولديغى بيك غروش ثلث مالك ايكى قاتى اولمغله ورثه مشترى‌يه ثمنى مبيعك ثلثان قيمتنه ابلاغ ايت ديو تكليف ايتدكلرنده مشترى ناقص اولان بشيوز غروشى ويررايسه ورثه بيعى فسخ ايدەمزلر واكر ويرمز ايسه بيعى فسخ ايله خانەيى استرداد ايدەبيلورلر

٣٩٥ ماده

تركەسى مستغرق ديون اولان كيمسه مرض موتندەمالنى ثمن مثلندن نقصان ايله صاتوبده فوت اولديغى صورتده داينلرى مبيعك ثمن مثلنى مشترى‌يه اكمال ايتديررلر واكمال ايتمزسه بيعى فسخ ايدەبيلورلر

(فصل سادس)

(بيع الوفا حقندەدر)

٣٩٦ ماده

بيع وفادەبايع ثمنى رد ايله مبيعى استرداد ايدەبيلديكى كبى مشترى دخى مبيعى رد ايله ثمنى استردادايدەبيلور

٣٩٧ ماده

بيع وفا ايله صاتيلان مبيعى كرك بايع وكرك مشترى آخره صاتەمز

۳۹۸ ماده

مبیعك منافعندن برمقداری مشتری‌یه عائد اولمق اوزره شرط قلنسه اول شرطه رعایت اولنور

مثلا وفاء صاتیلان باغك اوزومی بایع ایله مشتری بیننده مناصفة تقسیم اولنمق اوزره بالتراضی مقاوله ایتسه‌لر اول مقاوله موجبنجه عمل اولنمق لازم کلور

۳۹۹ ماده

وفاء صاتیلان مالك قیمتی دینه مساوی اولدیغی حالده مشتری یدنده تلف اولسه مقابلی اولان دین ساقط اولور

۴۰۰ ماده

وفاء صاتیلان مالك قیمتی دیندن ناقص اولدیغی حالده مشتری یدنده تلف اولسه قیمتی مقدار دیندن ساقط اولور و اوست طرفنی دخی مشتری بایعدن اخذ و استرداد ایلر

۴۰۱ ماده

وفاء صاتیلان مالك قیمتی دیندن زیاده اولدیغی حالده مشتری یدنده تلف اولسه قیمتندن دین مقابلی اولان مقداری ساقط اولور و تعدی وقوعبولمش ایسه زیاده‌یی دخی مشتری ضامن اولور و اکر بلا تعد تلف اولمش

اولسه اول زیاده‌یی مشترینك اودەمسی لازم کلمز

۴۰۲ ماده

بیع وفاده متبایعاندن بریسی فوت اولدقده حق فسخ وارثه انتقال ایدر

۴۰۳ ماده

مشتری اله‌جغنی استیفا ایتمدکجه وفاء اشترا ایتمش اولدیغی ماله بایعك دیکر غریملری مداخله ایده‌مز

ارادۀ سنیه تاریخی فی ۸ محرم سنه ۲۸۶

كتاب الاجارات

موجبنجه عمل اولنه

صورت خط همایون

کتاب ثانی

(اجارات حقنده اولوب بر مقدمه ایله سکز بابی شاملدر)

مقدمه

(اجاره‌یه متعلق اولان اصطلاحات بیاننده‌در)

٤٠٤ ماده

اجرت . کرا یعنی بدل منفعت و ایجار کرایه ویرمك واستیجار کرا ایله طوتمق دیمکدر

٤٠٥ ماده

اجاره . لغت عربده اجرت معناسنه‌در فقط ایجار معناسنده دخی استعمال اولنمشدر اصطلاح فقهاده

منفعت معلومه‌یی عوض معلوم مقابله‌سنده بیع ایتمك دیمكدر

٤٠٦ ماده

اجارهٔ لازمه . خیار شرط و خیار عیب و خیار رؤیتدن عاری اولان اجارهٔ صحیحه‌درکه طرفیندن بریسی بلاعذر بونی فسخ ایده‌مز

٤٠٧ ماده

اجارهٔ منجزه . وقت عقددن اعتباراً ایجاردر

٤٠٨ ماده

اجارهٔ مضافه . کله‌جك بر وقت معیندن اعتباراً ایجاردر مثلا کله‌جك فلان آیك ابتداسندن اعتباراً بر خانه بو مقدر مدت ایچون شو قدر غروشه ایجار اولنسه اجارهٔ مضافه اوله‌رق منعقد اولور

٤٠٩ ماده

آجر . اجاره‌یه ویرن کیمسه‌در ضم میم ایله مکاری وکسر جیم ایله موجر دخی دینلور

٤١٠ ماده

مستأجر . کسر جیم ایله استیجار ایدن کیمسه‌در

٤١١ ماده

مأجور . کرایه ویریلان شیدر جیملرك فتحیله موجر ومستأجر دخی دینلور

٤١٢ ماده

مستأجر فيه . اجيرك عقد اجاره ايله التزام ايلديكى عملى ايفا ايچون مستأجر طرفندن كندوسنه تسليم اولنان مالدر

البسه ديكمك اوزره درزى‌يه ويريلان قماش ونقل ايچون حماله ويريلان حموله كبى

٤١٣ ماده

اجير . نفسنى كرايه ويرن كيمسه‌در .

٤١٤ ماده

اجر مثل . بيغرض اهل وقوفك تقدير ايتدكلرى اجرتدر

٤١٥ ماده

اجر مسمى . حين عقدده ذكر وتعيين اولنان اجرتدر

٤١٦ ماده

ضمان . بر شيئك مثلياتدن ايسه مثلنى وقيمياتدن ايسه قيمتنى ويرمكدر

٤١٧ ماده

معد للاستغلال . كرايه ويرلمك اوزره اعداد وتعيين اولنمش شيدركه فى الاصل كرايه ويرلمك اوزره ياپلمش يا آلنمش خان وخانه وحمام ودكان كبى عقارات ايله كرا عربه‌سى وكرا باركيرى مثللو شيلردر

وبر شيئك على التوالى اوچ سنه ايجار اولنمسى معد للاستغلال اولديغنه دليلدر

وبر كيمسه نفسيچون ياپديرمش اولديغى بر شيئك معد للاستغلال اولديغنى ناسه اخبار واعلام ايله معد للاستغلال اولور

٤١٨ ماده

مسترضع . اجرت ايله سود انا طوتان كيمسه‌در

٤١٩ ماده

مهايأه . تقسيم منافعدن عبارتدر

مثلا برخانه‌ده مشترك اولان ايكى كيمسه برسنه برى وديكرسنه ديكرى مناوبة انتفاع ايتمك اوزره قرار ويرلمك كبى

(باب اول)

(ضوابط عموميه بياننده‌در)

٤٢٠ ماده

اجاره‌ده معقود عليه منفعتدر

٤٢١ ماده

معقود عليه اعتباريله اجاره ايكى نوعدر

نوع اول منافع اعيان اوزرينه وارد اولان عقد اجاره اولوب ايجار اولنان شيئه عين مأجور وعين مستأجر دخى دينلور واشبو نوع اول اوچ قسمه تقسيم اولنور

قسم اول اجارهٔ عقاردر . خانه واراضی ایجاری کبی

قسم ثانی اجارهٔ عروضدر. البسه واوانی ایجاری کبی

قسم ثالث اجارهٔ حیواندر

نوع ثانی عمل اوزرینه وارد اولان عقد اجاره اولوب بونده مأجوره اجیر دینلور اجرتله عمله وخدمه طوتمق کبی

حرف وصنایع اصحابنی استیجار ایتمك دخی بو قبیلدندرکه مثلا قماش درزیدن اولمق اوزره البسه کدیرمك استصناع اولدیغی کبی درزی‌یه قماش ویروبده البسه دیکدیرمك دخی عمل اوزرینه اجاره دیمکدر .

٤٢٢ ماده

اجیر ایکی قسمدر قسم اول اجیر خاصدرکه یالکز مستأجره ایشلمك اوزره طوتیلان اجیردر. آیلقلی خدمتکار کبی

قسم ثانی اجیر مشترکدرکه مستأجردن بشقه‌سنه ایشلمامك شرطیله مقید اولمیان اجیردر

مثلا حمال ودلال ودرزی وساعتجی وقیومجی واسکله قایقجیسی وکرا عربه‌جیسی وقریه چوبانی هپ اجیر مشترکدرکه بر شخصه مخصوص اولمیوب هرکس ایچون ایشلیه بیلورلر فقط بونلردن بری فلان وقته قدر یالکز مستأجره ایشلمك اوزره استیجار اولندقده

اول مدت ظرفنده اجیر خاص اولور کذلك بر حمال یاخود مربه‌جی یا قایقجی فلان محله قدر بشقه‌سنه ایشلمیوب مستأجره مخصوص اولمق اوزره استیجار اولندقده اورایه وارنجه‌یه قدر اجیر خاص اولور

٤٢٣ ماده

اجیر خاصك مستأجری بر شخص اولدیغی کبی شخص واحد حکمنده اولان متعدد شخصلر دخی اوله‌بیلور

بناء علیه بر قریه اهالیسی کندولرینه مخصوص اولمق اوزره عقد واحد ایله بر چوبان استیجار ایتدکلرنده اول چوبان اجیر خاص اولور اما کندولرندن بشقه‌سنك حیوانینی دخی رعی ایلمسنی تجویز ایتدکلری صورتده اول چوبان اجیر مشترك اولور

٤٢٤ ماده

اجیر مشترکك اجرته استحقاقی عمل ایله‌در

٤٢٥ ماده

اجیر خاصك اجرته استحقاقی مدت اجاره‌ده عمل ایچون حاضر بولنمسیله‌در یوقسه بالفعل ایشلمسی شرط دکلدر

فقط عملدن امتناع ایده‌مز وایدرسه اجرته مستحق اولماز

٤٢٦ ماده

عقد اجاره ایله منفعت معینه‌یه مستحق اولان کیمسه عینا اول منفعتی یامثلنی یاخود مادوننی استیفا ایده‌بیلور. اما مافوقنه تجاوز ایده‌مز

مثلا تیمورجیلك ایشلمك اوزره استیجار اولنان دکانده مستأجر مضرتده تیمورجیلکه مساوی یاخود اندن اهون بر صنعتی اجرا ایده‌بیلوروبر کیمسه ساکن اولمق اوزره استیجار ایلدیکی خانه‌ده ساکن اولمیوبده اشیا وضع ایده‌جك اولسه جائز اولور . اما عطارلق ایتمك اوزره استیجار ایلدیکی دکانده تیمورجیلك ایشلیه‌مز

۴۲۷ ماده

هرشی‌که مستعملینك اختلافیله مختلف اوله انده تقیید معتبردر

مثلا بر کیمسه‌نك رکوبی ایچون استکرا اولنان آته بشقه‌سی ارکاب اولنه‌مز

۴۲۸ ماده

هرشی‌که مستعملینك اختلافیله مختلف اولمیه انده تقیید لغودر

مثلا بر کیمسه‌نك سکناسی ایچون استیجار اولنان خانه‌ده بشقه‌سی اسکان اولنه‌بیلور

۴۲۹ ماده

کرك قابل تقسیم اولسون وکرك اولمسون بر کیمسه حصهٔ شایعه‌سنی شریکنه ایجار ایده‌بیلور ایسه‌ده آخره ایجار ایده‌مز. فقط بعدالمهایاه نوبتنی ایجار ایده‌بیلور

۴۳۰ ماده

شیوع طاری عقد اجاره‌یی افساد ایتمز

مثلا بر کیمسه خانه‌سنی ایجار ایتدکدن صکره نصف حصه‌سی بر مستحق طرفندن ضبط اولنسه باقی حصهٔ شایعه حقنده اجاره باقی قالور

۴۳۱ ماده

ایکی شریك برلکده اوله‌رق مال مشترکی شخص آخره ایجار ایده‌بیلورلر

۴۳۲ ماده

بر شیئی ایکی کشی‌یه ایجار ایتمك جائزدر . وهر بری اجرتدن کندو حصه‌سنه عائد اولان مقداری ویروب یکدیکره کفیل اولمدقجه برینك حصه‌سی دیکردن النه‌ماز

(باب ثانی)

(عقد اجاره‌یه متعلق مسائل بیانده اولوب درت فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(رکن اجاره‌یه دائر اولان مسائل بیانده‌در)

۴۳۳ ماده

بیع کبی اجاره دخی ایجاب وقبول ایله منعقد اولور

۴۳۴ ماده

اجارده ایجاب وقبول ایجار ایتدم وکرایه ویردم

واستیجار ایتدم وقبول ایتدم کبی عقد اجاره ایچون مستعمل اولان سوزلردر

۴۳۵ ماده

اجاره دخی بیع کبی ماضی صیغه‌سیله منعقد اولوب مستقبل صیغه‌سیله منعقد اولماز

مثلا بری ایجار ایده جکم دیوب دیکری استیجار ایتدم یاخود بری ایجار ایت دیوب دیکری ایجار ایتدم دیسه ایکی صورتده دخی اجاره منعقد اولماز .

۴۳۶ ماده

اجاره مشافهه ایله اولدیغی کبی مکاتبه ایله ودلسزك اشارت معروفه‌سیله دخی منعقد اولور

۴۳۷ ماده

تعاطی طریقیله دخی اجاره منعقد اولور

نته‌کم شفاهاً پازارلق اولنمقسزین یولجی واپورینه واسکله قایغنه وکرا بارکیرینه بنمك کبی که اجرت معلوم ایسه اولقدر ودکل ایسه اجر مثل اعطاسی لازم کلور

۴۳۸ ماده

اجاره‌ده سکوت رضا وقبول عد اولنور

مثلا بر آدم شهریه اللی غروش کرا ایله بر دکان استیجار ایدوبده بر قاچ آی ساکن اولدقدنصکره آی باشنده آجر اکر آلتمش غروشه راضی اولور ایسه‌ك اوتور اولماز ایسه‌ك دکانی براق دیدکده مستأجر انی رد ایله آلتمش غروشه راضی اولمم دیدکدنصکره دکانده مستمراً اوتورسه کمافی السابق اللی غروش کرا لازم اولور . واکر برشی

دیمیوب ودکاندن چیقمیوبده مستمرا اوتورمش ایسه شهریه آلتمشر غروش ویرمسی لازم کلور

کذلك دکان صاحبی یوز غروشه ومستأجر سکسان غروشه دیسه وصاحبی مستأجری براقوب او دخی دکانده ساکن اولسه سکسان غروش اجرت لازم اولور . واکر طرفین سوزلرنده اصرار ایلدکلری حالده مستأجر ساکن اولور ایسه اجر مثل لازم کلور

۴۳۹ ماده

بعد العقد بدلك تبدیل ویا تزیید ویا تنزیلی ایله تکرار پازارلق اولندقده عقد ثانی معتبردر

۴۴۰ ماده

اجارهٔ مضافه صحیح ووقتی حلولندن اول لازم اولور

بناء علیه احد عاقدین مجرد وقتی کلمدی دیو اجاره‌یی فسخ ایده‌من

۴۴۱ ماده

اجاره صحیح اوله‌رق منعقد اولدقدنصکره بشقه‌سی اجرته نقدر ضم ایتسه آجر مجرد بونك ایچون اجاره‌یی فسخ ایده‌من فقط وصی یا متولی یتیمك یا وقفك عقارینی اجر مثلندن نقصان ایله ایجار ایتسه اجاره فاسد اولوب اجر مثلك اکمالی لازم کلور

۴۴۲ ماده

مستأجر ارث یا هبه کبی بر وجهله عین مأجوره مالك

اولنجق اجاره‌نك حكمی قالماز

٤٤٣ ماده

موجب عقدك اجراسنه مانع اولور بر عذر ظهور ایتدكده اجاره منفسخ اولور

مثلا دوكون ایچون براشچی استیجار اولندقده احد زوجین فوت اولسه اجاره منفسخ اولور

وكذا دیشی اغریان كیمسه دیشی چیقارمق اوزره شوقدر غروشه بر دیشچی ایله مقاوله ایتدیكن اغریسی زائل اولویرسه اجاره منفسخ اولور .

كذلك مسترضعك وفاتیله اجاره منفسخ اولمیوب اما چوجغك یاخود سوت انانك وفاتیله منفسخ اولور

(فصل ثانی)

(اجاره‌نك شرائط انعقاد ونفاذی حقنده‌در)

٤٤٤ ماده

اجاره‌نك انعقادنده عاقدینك اهلیتی یعنی عاقل ممیز اولملری شرطدر

٤٤٥ ماده

بیوعده اولدیغی كبی اجاره‌نك انعقادنده دخی ایجابك قبوله موافقتی ومجلس عقدك اتحادی شرطدر

٤٤٦ ماده

آجر ایجار ایده‌جكی شیئك متصرفی یاخود متصرفنك

وكیلی یا ولیسی یا وصیسی اولمق لازمدر

٤٤٧ ماده

فضولینك ایجاری متصرفك اجازتنه ومتصرفی صغیر ویا مجنون ایسه اجر مثلیله ایجار اولندیغی صورتده ولیسنك ویا وصیسنك اجازتنه موقوفا منعقد اولور فقط اجازتك صحتنده درت شیئك یعنی عاقدین ومالك ومعقود علیهك وبدل اجاره عروضدن اولدیغی تقدیرده انك دخی قیام وبقاسی شرط اولوب بونلردن بریسی معدوم اولسه اجازت صحیح اولماز

(فصل ثالث)

(صحت اجاره‌نك شرائطی حقنده‌در

٤٤٨ ماده

اجاره‌نك صحتنده عاقدینك رضاسی شرطدر

٤٤٩ ماده

مأجورك تعیینی لازمدر

بناءعلیه ایكی دكاندن بری تعیین وتخییر ایدلكمسزین ایجار اولنسه صحیح اولماز

٤٥٠ ماده

اجرت معلوم اولمق شرطدر

٤٥١ ماده

اجاره‌ده منفعت مانع منازعه اوله‌جق وجهله معلوم اولمق شرطدر

٤٥٢ ماده

خانه ودكاكين وسوت انا امثالنده مدت اجاره‌نك بيانيله منفعت معلوم اولور

٤٥٣ ماده

حيوان استيجار اولندقده يوك يوكلتمك ايچونميدر يوخسه ركوب ايچونميدر وكيم بنه‌جكدر بوراسنك تعييني ياخود ديلديكني اركاب ايتمك اوزره تعميمي ايله برابر اجاره‌نك مدتي ياخود مسافه‌سي دخي بيان اولنمق لازمدر

٤٥٤ ماده

اراضي استيجارنده تعيين مدتله برابر نه ايش ايچون اولديغي بيان اولنمق وزراعت ايچون ايسه نه اكيله‌جكي تعيين وياخود مستأجر هرنه ديلرسه اككك اوزره‌ديو تعميم قلنمق دخي لازمدر

٤٥٥ ماده

اهل صنعتك استيجارنده منفعتك معلوميتي عملك بيانيله يعني نه ياپه‌جغي ونصل ياپه‌جغي تعيين ايله اولور

مثلا اثواب بويادله‌جق اولدقده اثوابك بوياجي‌يه ارائه‌سي ياخود غلظت ورقتنك بيلديرلمسي ورنكنك بياني لازمدر

٤٥٦ ماده

اشيا نقلنده اشارتله ونقل اولنه‌جق محلك تعيينيله منفعت معلوم اولور

مثلا شويوكي فلان محله نقل ايده‌جكسك ديلدكده يوك مشاهد ومسافه معلوم اولديغي جهتله منفعت دخي معلوم اولور

٤٥٧ ماده

منفعت مقدور الاستيفا اولمق شرطدر

بناءعليه بر فراري حيوانك ايجاري صحيح اولماز

(فصل رابع)

(اجاره‌نك بطلان وفسادي حقنده‌در)

٤٥٨ ماده

انعقاد اجاره‌نك شرائطندن بري بولنمسه اجاره باطل اولور

مثلا مجنونك وصبيء غير مميزك ايجار واستيجاري باطلدر . فقط بعد الانعقاد آجر يامستأجرك تجنن ايتمسيله اجاره منفسخ اولماز

٤٥٩ ماده

اجارهٔ باطله‌ده استعمال ايله اجرت لازم اولماز

فقط مال وقف ويامال يتيم ايسه استعمال ايله اجر مثل لازم اولور

مجنون دخي يتيم حكمنده‌در

٤٦٠ ماده

انعقاد اجارەنك شرطلری بولنوبده شرائط صحتدن بریسی بولنمسه اجاره فاسد اولور

٤٦١ ماده

اجارۀ فاسده نافذدر . فقط اجارۀ فاسدەده آجر اولان کیمسه اجر مثله مالك اولوب اجر مسمایه مالك اولماز

٤٦٢ ماده

اجارەنك فسادی بعضا بدلك مجهول اولمسندن وبعضا دیکر شرائط صحتك بولنمامسندن نشأت ایدر

اولکی صورتده بالغا مابلغ اجر مثل لازم کلور .

ایکنجی صورتده اجر مسمایی تجاوز ایتمامك شرطیله اجر مثل لازم کلور .

(باب ثالث)

(اجرته متعلق مسائل بیاننده اولوب اوچ فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(بدل اجاره حقندەدر)

٤٦٣ ماده

بیعده ثمن اولمغه صالح اولان شی اجارەده بدل اولمغه

صالح اولدیغی کبی ثمن اولمغه صالح اولمیان شیلر دخی بدل اجاره اولەبیلور

مثلا برحیوان مقابلنده یاخود برخانەنك سکناسی مقابلنده بربستان استیجار اولەبیلور

٤٦٤ ماده

بدل اجاره نقد ایسه ثمن مبیع کبی مقدارینی تعیین ایله معلوم اولور

٤٦٥ ماده

بدل اجاره عروضدن یاخود مکیلات یاموزونات یاخود عددیات متقاربەدن اولدیغی حالده مقداریله برابر وصفی دخی بیان ایتمك لازم کلور

ونقلی حمل ومؤنته محتاج اولان شیلرده هرنرده تسلیمی شرط قلنور ایسه اوراده ایفا اولنمق لازم کلور . ومکان ایفا بیان اولنمدیغی تقدیرده مأجور اکر عقار ایسه اول عقارك اولدیغی محلده واکر عمل ایسه اجیرك عملی ایفا ایتدیکی یرده واکر حموله ایسه اجرتك لازم اولدیغی مکانده ایفاسی لازم کلور

اما حمل ومؤنتی اولمیان شیلرده دیلدیکی یرده الور

(فصل ثانى)

(اجرتك سبب لزومنه و آجرك اجرته كيفيت استحقاقنه)
(دائر اولان مسائل بياننده‌در)

٤٦٦ ماده

عقد مطلق ايله اجرت لازم اولماز

يعنى مجرد اجاره منعقد اولديغى كبى همان بدل اجاره‌نك تسليمى لازم كلز

٤٦٧ ماده

تعجيل ايله اجرت لازم اولور

يعنى مستأجر بروجه پشين اجرتى تسليم ايتسه آجر اكا مالك اولوب بعده مستأجر انى استرداد ايده‌مز

٤٦٨ ماده

شرط تعجيل ايله اجرت لازم اولور

يعنى بدل اجاره‌نك بروجه پشين ويرلمسى شرط قلندقده عقد اجاره كرك منافع اعيان اوزرينه وارد اولسون وكرك عمل اوزرينه وارد اولسون هر حالده مستأجرك اول امرده بدل اجاره‌يى تسليم ايتمسى لازم كلور

واولكى صورتده آجر اجرتى استيفا ايدنجه‌يه‌دك ماجورى تسليمدن وايكنجى صورتده اجير اجرتى استيفا ايدنجه‌يه‌دك عملدن امتناع ايده‌بيلور

وايكى صورتده دخى آجرك بروجه پشين اجرتى مطالبه ايله مستأجر ايفادن امتناع ايدر ايسه فسخ اجاره‌يه حقى واردر

٤٦٩ ماده

استيفاى منفعت ايله اجرت لازم اولور

مثلا برمحله كتمك اوزره استيجار اولنان باركيره ركوب ايله اورايه واردقده آجرى اجرته مستحق اولور

٤٧٠ ماده

اجارهٔ صحيحه‌ده استيفاى منفعته اقتدار ايله دخى اجرت لازم اولور

مثلا بركيمسه اجارهٔ صحيحه ايله استيجار ايلديكى خانه‌يى قبض ايتدكدن صكره ساكن اولمسه بيله اجرت ويرمسى لازم كلور

٤٧١ ماده

اجارهٔ فاسده‌ده استيفاى منفعته اقتدار كافى اولميوب حقيقة انتفاع بولنمدقجه اجرت لازم اولماز

٤٧٢ ماده

من غير عقد وبلا اذن بركيمسه برينك مالنى استعمال ايتديكى صورتده معد للاستغلال ايسه اجر مثل لازم اولور .

دكل ايسه لازم اولماز

فقط مال صاحبى اجرت مطالبه ايتدكدن صكره استعمال ايدر ايسه معد للاستغلال اولمسه دخى اجرت اعطاسى لازم كلور

زيرا بو حالده استعمال ايتمسيله اجرته راضى اولمش اولور

٤٧٣ ماده

اجرتك تعجيل وتاجيلى حقنده عاقدين هرنه شرط

ایدرلر ایسه اکا رعایت اولنور

۴۷۴ ماده

تأجیل بدل شرط اولندیغی صورتده ابتدا آجرك مأجوری تسلیم واجیرك عملی ایفا ایلمسی لازم کلوب اجرتك ایفاسی انجق مقاوله اولنان وقت تأدیه‌نك انقضاسنده لازم اولور

۴۷۵ ماده

تعجیل وتأجیل شرطی اولمقسزین عقد اولنان اجارهٔ مطلقه‌ده عقد اجاره کرك منافع اعیان اوزرینه اولسون وکرك عمل اوزرینه اولسون هر حالده ابتدا آجرك مأجوری تسلیم واجیرك عملی ایفا ایلمسی لازم کلور

۴۷۶ ماده

اجرت اکر شهریه یاخود سنویه کبی بر وقت معین ایله موقت ایسه لزوم ایفاسی اول وقتك انقضاسنده‌در

مثلا شهریه ایسه آیك تمامنده وسنویه ایسه سنه ختامنده ایفا اولنمق لازم کلور

۴۷۷ ماده

اجرتك لزومنده مأجورك تسلیمی شرطدر

یعنی کرا وقت تسلیمدن اعتبارا ایشلر

بوصورتده آجر قبل التسلیم مرور ایدن مدتك اجرتنی الهمز . واکر قبل التسلیم مدت اجاره منقضی اولور

ایسه اجرتدن برشیئه مستحق اولماز

۴۷۸ ماده

مأجور ایله انتفاع بالکلیه فوت اولدقده اجرت ساقط اولور

مثلا حمام تعمیره محتاج اولوبده تعمیری اثناسنده بر مدت معطل قالسه اول مدتك اجرتدن حصه‌سی ساقط اولور . کذلك دکرمنك صویی کسیلوبده معطل قالسه صویك انقطاعی وقتندن اعتباراً اجرت ساقط اولور . فقط مستأجر اون اوکوتمکدن غیری برصورتله اول دکرمنك اوندن انتفاع ایتدکده بدل اجاره‌دن اکا اصابت ایدن حصه‌یی ویرمسی لازم کلور

۴۷۹ ماده

برکیمسه بر دکان استیجار وقبض ایتمشیکن بر مدت اخذ واعطایه کساد عارض اولمغله صنعت ایشلنمدی ودکان قپالو قالدی دیو اول مدتك کراسنی اعطادن امتناع ایده‌مز

۴۸۰ ماده

مدت اوزرینه بر قایق استیجار اولنوبده اثنای راهده مدت منقضی اولسه ساحله یناشنجیه‌دك اجاره ممتد اولور . ومستأجر فضله اولان مدتك اجر مثلی ویرر

۴۸۱ ماده

برکیمسه خانه‌سنی دیکر کمسنه‌یه مرمت ایتمك وبلا اجرت

ساكن اولمق اوزره ويرسه واو دخی كندو طرفندن مرمت ايده‌رك برمدت ساكن اولسه عاريت قبيلندن اولمغله مصارف تعميريه اول كمسنه‌يه عائد اولور . وصاحب خانه دخی اندن اول مدت ايچون اجرت نامنه برشی آله‌ماز

(فصل ثالث)

(اجرت ايچون اجيرك مستأجر فيهی حبس)

(ايدوب ايده‌مامسی حقنده‌در)

٤٨٢ ماده

درزی وبوياجی وجامه‌شوی كبی عملنده اثراولان اجيرك ويره‌سی‌يه مقاوله اولنمامش ايسه اجرت ايچون يدنده مستأجر فيهی حبس ايتمكه صلاحيتی واردر . وبووجهله حبس ايدوبده يدنده اول مال تلف اولسه ضامن اولماز فقطاجرت دخی آله‌ماز

٤٨٣ ماده

حمال وملاح كبی عملنده اثراولميان اجيرك اجرت ايچون مستأجر فيهی حبس ايتمكه صلاحيتی يوقدر
وبو حالده حبس ايدوبده يدنده اول مال تلف اولسه ضامن اولور ومال صاحبی بونده مخير اولوب ديلرسه

محمول اوله‌رق قيمتنی تضمين ايتديرر واجرتنی ويرر وديلرسه غير محمول اوله‌رق تضمين ايتديروب اجرت ويرمز

(باب رابع)

(مدت اجاره‌يه متعلق مسائل بياننده‌در)

٤٨٤ ماده

بركيمسه كرك يوم كبی قصير اولسون وكرك سنين كبی طويل اولسون معلوم اولان مدت اوزرينه مال وملكنی آخره ايجار ايده‌بيلور

٤٨٥ ماده

مدت ايجاره‌نك ابتداسی حين عقدده تسميه يعنی ذكر وتعيين اولنان وقتدن اعتبار اولنور

٤٨٦ ماده

حين عقدده ابتدای مدت تسميه اولنمز ايسه وقت عقددن اعتبار اولنور

٤٨٧ ماده

برسنه‌لك اولمق اوزره هر آيلغی شوقدر غروشه اوله‌رق بر عقارك ايجاری جائز اولديغی كبی شهريه‌سی بيان اولنمقسزين برسنه‌لك اولمق اوزره شوقدر غروشه ايجاری دخی صحيح اولور

٤٨٨ ماده

آيك ابتداسنده ايكن اجاره كرك بر آيلق اولسون وكرك
زياده اولسون شهريه اوله‌رق مقاوله اولنور ايسه
آيلق اولمق اوزره منعقد اولور بو صورتده آى اوتوز
كوندن ناقص اولسه دخى تمام آيلق اعطاسى
لازم كلور

٤٨٩ ماده

آيك برازى كچمشيكن بر آيلق اولمق اوزره مقاوله
اولنديغى صورتده بر آى اوتوز كون اولمق اوزره
اعتبار اولنور

٤٩٠ ماده

آيك برازى كچمشيكن شوقدر آيلق اوله‌رق مقاوله
اولنور ايسه اولكى ناقص آى اك صكره‌كى آيدن اوتوز
كون اولمق اوزره اتمام اولنوب اجرتى يوميه حسابيله
ايفا اولنور . واره يرده‌كى آيلر غره ايله حساب واعتبار
قلنور

٤٩١ ماده

آيك برازى كچمشيكن قاچ آيلق اولديغى بيان اولنمقسزين
هر آيلغى شو قدر غروشه اولمق اوزره مقاوله
اولنديغى صورتده ابداكى ناقص آى اوتوز كون اعتبار
اولنمق لازم كله‌جكى كبى ديكر آيلر دخى اولوجهله

اوتوزر كون اولمق اوزره اعتبار اولنور

٤٩٢ ماده

آيك ابتداسنده ايكن برسنه‌لك اوله‌رق عقد اجاره اولندقده
سنه اون ايكى آى اولمق اوزره اعتبار اولنور

٤٩٣ ماده

آيك برازى كچمشيكن اجاره برسنه‌لك اوله‌رق عقد اولندقده
بر آى ايام اوله‌رق اعتبار اولنوب ديكر اون برى غره
اعتباريله حساب اولنور

٤٩٤ ماده

قاچ آيلق اولديغى ذكر اولنمقسزين هر آيلغى شوقدر
غروشه اولمق اوزره برعقار ايجار اولنسه عقد صحيح
اولور

فقط برنجى آى تمام اولدقده ايكنجى ودها صكره‌كى آيلرك
برنجى كيجه‌سيله برنجى كوننده آجر ومستاجردن هربرى
اجاره‌يى فسخ ايده‌بيلور . اما اولكى كيجه‌سيله كونى
كچدكدنصكره فسخ ايده‌مز

واكر احد عاقدين بويله اثناى شهرده فسخ ايتدم ديسه
اول آيك نهايتنده منفسخ اولور

واكر اثناى شهرده شهر آتى ابتداسندن اعتباراً فسخ
ايتدم ديسه شهر آتى حلولنده منفسخ اولور

واكر ايكي يازياده آيلق پشين ويرلمش ايسه هيچ بريسي
اول آيلرك اجارهسني فسخ ايدهمز

٤٩٥ ماده

بركيمسه بركون ايشلمك اوزره براجير طوتديغي صورتده
طلوع شمسدن عصره قدر ياخود غروب شمسه قدر
ايشلمك خصوصنده عرف بلده نه ايسه اكا كوره عمل
اولنور

٤٩٦ ماده

بري مثلا اون كون ايشلمك اوزره بردولكر استيجار ايتسه
عقدي ولي ايدن كونلر اعتبار اولنور
واكر يازين اون كون ايشلمك اوزره ديو استيجار ايتسه
قنغي آيك قاچنجي كوننده اعتباراً ايشليهجكني بيان
ايتمدكجه صحيح اولماز .

(باب خامس)

(خيارات حقنده اولوب اوچ فصلي حاويدر)

(فصل)

(خيار شرط بياننده در)

٤٩٧ ماده

بيعده اولديغي كبي اجارهده دخي خيار شرط جاري

اولهرق احد طرفين ياخود ايكيسي بردن شوقدر كون
مخير اولمق اوزره ايجار واستيجار جائز اولور

٤٩٨ ماده

مخير اولان كيمسه مدت خيارنده ديلرسه اجارهيي فسخ
ايدر وديلرسه مجيز اولور

٤٩٩ ماده

كرك فسخ كرك اجازت (٣٠٢) و (٣٠٣) و (٣٠٤)
مادهلرده بيان اولنديغي اوزره قولا اولديغي كبي فعلا
دخي اولور
بناء عليه آجر مخير اولديغي صورتده مأجورده تملكك
لوازمندن اولان بروجهله تصرف ايتمسي فسخ فعليدر .
ومستأجر مخير اولديغي صورتده مأجورده مستأجرينك
تصرفي كبي تصرف ايتمسي اجازت فعليهدر

٥٠٠ ماده

مخير اولان كيمسه اجارهيي فسخ ياخود انفاذ ايتمدن
مدت خيار مرور ايدرسه خياري ساقط اولهرق اجاره
لازم اولور

٥٠١ ماده

مدت خيار وقت عقددن اعتبار اولنور

٥٠٢ ماده

مدت اجارهنك ابتداسي خيارك سقوطي وقتندن معتبردر

٥٠٣ ماده

شوقدر ذراع یادونم اولمق اوزره استیجار اولنان یر زیاده یاخود ناقص چیقسه اجاره صحیح اولور . واجر مسمی لازم کلور

فقط نقصان صورتنده مستأجر مخیر اولوب دیلرسه اجاره‌یی فسخ ایده‌بیلور

٥٠٤ ماده

هر دونمی شوقدر غروشه اولمق اوزره بر یر استیجار اولنسه اجرتی دونم حسابیله ویرملك لازم کلور

٥٠٥ ماده

بر ایش فلان وقته قدر ایفا اولنمق اوزره اجرتی تعیین اولنه‌رق عقد اجاره جائز وشرط معتبر اولور

مثلا بر کیمسه کسوبده کوملك دیکمك وبوکون یتشدرمك اوزره درزی‌یه بز ویرسه یاخود شوقدر کونده مکه‌یه یتشدرمك اوزره بر آدمدن دوه استکرا ایتسه اجاره جائز اولور . وآجر شرطی ایفا ایدر ایسه اجر مسمی الور وایفا ایتمز ایسه اجر مسمایی تجاوز ایتمامك اوزره اجر مثلی الور

٥٠٦ ماده

عملده وعاملده وحمل ومسافه‌ده ومکانده وزمانده ایکی یا اوچ صورت اوزرینه اجرتك تردیدی صحیح اولور . وهر قنقی صورت فعله چیقار ایسه اکا کوره اجرت اعطاسی لازم کلور

مثلا اکنه‌اردی دیکمك اوزره شوقدر واویولغامه دیکمك اوزره بوقدر غروشه پازارلق اولندقده قنقی صورتده دیکیلور ایسه اکا کوره مقاوله اولنان اجرتك اعطاسی لازم کلور

یاخود بر دکانده عطارلق ایتمك اوزره شوقدر وتیمورجیلك ایشلمك اوزره بوقدر غروشه مقاوله اولندقده مستأجر قنقی عملی اجرا ایدر ایسه اکا کوره اجرت معینه‌سنی اعطا ایدر

وکذا بر دابه‌یه بغدای یوکلتمك اوزره شوقدر وتیمور یوکلتمك اوزره بوقدر غروشه استکرا اولندقده قنغیسنی یوکلدر ایسه اکا کوره معین اولان اجرتی ویرر

یاخود مکاری شو حیوانی چورلی‌یه دك یوز وادرنه‌یه دك ایکی یوز وفلبه‌یه دك اوچیوز غروشه ایجار ایتدم دیدکده مستأجر نره‌یه کیدر ایسه اوراسنك اجرتنی اعطا ایلر

وکذلك آجر شو خانه‌یی یوز وبو خانه‌یی ایکیوز غروشه ایجار ایتدم دیوب مستأجر دخی قبول ایتدکدنصکره هر قنغیسنده ساکن اولور ایسه انك ایچون معین اولان اجرتی ویرمسی لازم کلور کذلك بر کیمسه بر جبه‌یی درزی‌یه بوکون دیکرسه اللی ویارین دیکرسه اوتوز غروش ویرمك اوزره پازارلق ایتسه جائز وشرطلر معتبر اولور

(فصل ثانی)

(خیار رؤیت حقنده‌در)

٥٠٧ ماده

مستأجر ایچون خیار رؤیت واردر

٥٠٨ ماده

مأجورك رؤيتی منافعك رؤيتی كبيدر

٥٠٩ ماده

مستأجر كورمدن بر عقاری استيجار ايتسه كوردكده مخير اولور

٥١٠ ماده

بركيمسه مقدما كورمش اولديغی برخانه‌يی استيجار ايتسه انك ايچون خيار رؤيت يوقدر . مكركه سكنايه مضر اوله‌جق بر محلی منهدم اوله‌رق هيئت اولاسی تغير ايتمش ايسه اوحالده مخير اولور

٥١١ ماده

هر عمل كه محلك اختلافيله ذاتاً مختلف اوله انده اجيرك خيار رؤيتی واردر

مثلا برجبه ديكمك اوزره درزی ايله پازارلق اولنديغی صورتده درزی ديكه‌جكی چوقه‌يا شالی‌يی كوردكده مخير اولور

٥١٢ ماده

هر عمل كه محلك اختلافيله مختلف اولميه انده خيار رؤيت يوقدر

مثلا شوقدر قيه پموغك چكردكنی آيقلامق اوزره شو قدر غروشه مقاوله اولندقده اجير پموغی كورمسه كندوسی ايچون خيار رؤيت يوقدر

(فصل ثالث)

(خيار عيب حقنده‌در)

٥١٣ ماده

بيعده اولديغی كبی اجاره‌ده دخی خيار عيب واردر

٥١٤ ماده

اجاره‌ده خياری موجب اولان عيب منافع مقصوده‌نك بالكليه فوت ياخود مختل اولمسنه سبب اولان شيدر مثلا خانه‌نك بتون بتون منهدم اولمق ودكرمنك صوبی كسلمك ايله منفعت مقصوده فوت اولديغندن وخانه‌نك جابيسی چوكمك ياخود سكنايه مضر بر محلی منهدم اولمق وكرا باركيرنك صرتی ياره‌لنمق منافع مقصوده‌يی اخلال ايلديكندن بونلر اجاره‌ده خياری موجب اولان عيوبدندر . اماخانه‌نك ايچروسنه يغمور وصغوق كيرميه‌جك صورتده صوابی دوكلمك وباركيرك يله‌سی ياخود قويروغی كسلمك كبی منافعی اخلال ايتميان قصورلر اجاره‌ده خياری موجب اولماز

٥١٥ ماده

منفعتك استيفاسندن مقدم مأجورده برعيب حادث اولسه وقت عقدده موجود كبيدر

٥١٦ ماده

مأجورده برعيب حادث اولدقده مستأجر مخيردر . ديلرسه عيبيله برابر استيفای منفعت ايلر بو صورتده

اجرتی تماماویرر ودیلرسه اجاره‌یی فسخ ایلر

٥١٧ ماده

مستأجرك اجاره‌یی فسخندن مقدم آجر اکر عیب حادثی ازاله ایدر ایسه مستأجرك حق فسخی قالماز . ومستأجر بقیهٔ مدته متصرف اولمق استدکده آجر دخی اکا مانع اوله‌ماز

٥١٨ ماده

منافعی اخلال ایدن عیب حادثك رفعندن مقدم مستأجر اجاره‌یی فسخ ایده‌جك اولور ایسه آجرك حضورنده فسخ ایده‌بیلور . یوخسه غیابنده فسخ ایده‌مز

واکر آجرك غیابنده یعنی اکا خبر ویرمکسزین فسخ ایدر ایسه فسخی معتبر اولمیوب کما کان مأجورك کراسی ایشلر

اما منافع مقصوده بالکلیه فوت اولدیغی صورتده آجرك غیابنده‌دخی فسخ ایده بیلور

وکرك فسخ ایتسون وکرك فسخ ایتمسون درتیوز یتمش سکزنجی ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره اجرت لازم اولماز

مثلا خانهٔ مأجورك منافعی اخلال ایدر برمحلی منهدم اولسه مستأجر فسخ اجاره ایده‌بیلور . فقط آجرك حضورنده فسخ ایتمسی لازم کلور یوخسه اکا خبر ویرمکسزین خانه‌دن چیقیویرسه چیقمامش کبی اجرت ویرمسی لازم کلور

اما خانه بتون بتون منهدم اولدیغی صورتده آجرك حضورینه محتاج اولمقسزین مستأجر فسخ اجاره ایده بیلور . وهرحالده اجرت لازم کلمز

٥١٩ ماده

خانه‌نك براوطه‌سی یاخود بر دیواری منهدم اولوبده مستأجر فسخ اجاره ایتمیه‌رك باقیسنده ساکن اولسه اجرتدن برشیٔ ساقط اولماز

٥٢٠ ماده

برکیمسه ایکی خانه‌یی بردن شوقدر غروشه استیجار ایدوبده بریسی منهدم اولسه ایکیسنی بردن ترك ایده‌بیلور

٥٢١ ماده

شوقدر اوطه‌لی اولمق اوزره استیجار اولنان خانه‌نك اوطه‌لری ناقص چیقسه مستأجر مخیردر دیلرسه فسخ اجاره ایدر ودیلرسه اجر مسمی ایله اجاره‌یی قبول ایلر اما اجاره‌یی ایفا ایدوبده اجرتدن برمقدارینی تنقیص ایده‌مز

(باب سادس)

(مأجورك انواع واحكامى بياننده اولوب درت فصلى)

(حاويدر)

(فصل اول)

(اجارۀ عقاره متعلق مسائل بياننده‌در)

٥٢٢ ماده

كيمك سكناسى ايچون اولديغى بيان ايدلميه‌رك برخانه يادكان استيجار اولنسه جائز اولور

٥٢٣ ماده

بركيمسه خانه‌سنى يادكاننى ايچنده امتعه واشياسنى اولديغى حالده ايجار ايتسه اجاره صحيح اولوب آجر امتعه واشياسنى تخليه ايله خانه‌يى تسليمه مجبور اولور

٥٢٤ ماده

بركيمسه نه اكه‌جكنى تعيين ياخود هرنه ديلرسه اكمك اوزره ديو تعميم ايتميه‌رك برارضى استيجار ايتسه اجاره فاسد اولور. فقط قبل الفسخ تعيين ايدوبده آجر دخى راضى اولور ايسه صحته منقلب اولور

٥٢٥ ماده

بركيمسه ديلديكنى اكمك اوزره استيجار ايلديكى ارضده

صيفيه وشتائيه اوله‌رق برسنه ايچنده مكرراً زراعت ايده‌بيلور

٥٢٦ ماده

زرعك ادراكندن مقدم مدت اجاره منقضى اولسه زرعك ادراكنه‌دك مستأجر اجر مثلنى ويره‌رك ارض اوزرنده اكينى ابقا ايده‌بيلور

٥٢٧ ماده

نه‌ايچون اولديغى بيان ايدلميه‌رك دكان وخانه استيجارى صحيح اولوب كيفيت استعمالى عرف وعادته مصروف اولور

٥٢٨ ماده

بركيمسه نه‌ايچون اولديغى بيان ايتميه‌رك استيجار ايلديكى خانه‌ده كندوسى ساكن اوله‌بيلديكى كبى بشقه‌سنى دخى اسكان ايده‌بيلور. وايچنه اشياسنى وضع ايده‌بيلور. وبنايه وهن وضرر كتورميه‌جك هر نوع ايش ايشليه بيلور. اما بنايه وهن وضرر كتوره‌جك ايشى صاحبنك رضاسى اولمدقجه ياپه‌ماز

حيوان باغله‌مق خصوصنده عرف وعادت بلده معتبر ومرعيدر. دكانك حكمى دخى بووجهله‌در

٥٢٩ ماده

منفعت مقصوده‌يى اخلال ايدن شيلرى ياپمق آجره عائددر

مثلا دكرمنك خرقنى آيقلامق صاحبنك اوزرينه‌در . كذلك خانه‌نك وصويوللرينك وكونكلرينك تعمير واصلاحى وسكناية محل اولان شيلرك انشاسى وبنايه متعلق سائر ايشلرهب صاحبى اوزرينه لازمدر . واكرصاحبى بونلرى ياپمقدن امتناع ايدر ايسه مستأجر اول خانه‌دن چيقه بيلور . مكركه استيجار ايتديكى وقت اول خانه بوحال اوزره اولوبده آنى كورمش ايسه عيبه راضى اولمش ديمك اولمسيله صكره‌دن بونى بهانه ايدرك اول خانه‌دن چيقه‌ماز . واكر مستأجر بوشيلرى كندو طرفندن ياپار ايسه تبرع قبيلندن اولوب مصرفنى آجردن طلب ايده‌مز

٥٣٠ ماده

آجرك اذنيله مستأجرك اجرا ايتديكى تعميرات اكرطامك كرميدينى اقطارمق كبى مأجورك اصلاحنه وخلل تطرقندن صيانتنه عائد ايسه مصرفى آجردن المق شرطى ذكر اولنمامش ايسه بيله مستأجر بوتعميراتك مصرفنى آجردن الور . واكر خانه‌نك فورننى تعمير ايتمك كبى مجرد مستأجرك منافعنه عائد ايسه اويله برشرط ذكر اولنمدقجه مستأجر انك مصرفنى آجردن اله‌ماز

٥٣١ ماده

مستأجر بر عقار مأجورده بنا احداث ايلسه ياخود اغاج ديكسه اجاره‌نك انقضاسنده آجر مخير اولور . ديلرسه اول بنايى ياخود اغاجى قلع ايتديرر . وديلرسه قيمتنى

ازاولسون چوق اولسون ويروب ابقا ايدر

٥٣٢ ماده

مدت اجاره‌ده تراكم ايدن توز وطپراق وسو پرنديك تطهير وازاله‌سى مستأجر اوزرينه‌در

٥٣٣ ماده

مستأجر مأجورى تخريب ايدر اولوبده آجر منعنه مقتدر اوله‌مسه حاكمه مراجعتله اجاره‌يى فسخ ايتديره‌بيلور

(فصل ثانى)

(اجارهٔ عروض حقنده‌در)

٥٣٤ ماده

مدت معلومه ايچون بدل معلوم مقابلنده البسه واسلحه وچادر وامثالى منقولاتك اجاره‌سى جائزدر

٥٣٥ ماده

بر كيمسه برمحله كتمك اوزره البسه استيجار ايتدكده اول محله كيتميوبده خانه‌سنده كيسه ياخود هيچ كيمه‌سه بيله اجرتنك اعطاسى لازم كلور

٥٣٦ ماده

بر كيمسه كندو كيمك ايچون استيجار ايلديكى البسه‌يى بشقه‌سنه كيديره‌مز

٥٣٧ ماده

حليات البسه كبيدر

(فصل ثالث)

(اجارهٔ حيوان حقنده‌در)

٥٣٨ ماده

معين بر حيوانى استكرا ايتمك صحيح اولديغى كبى بر محل معينه‌قدر كوتورمك اوزره مكارى ايله مقاوله ايتمك دخى صحيحدر

٥٣٩ ماده

فلان محله قدر ديو برمعين دابه استكرا اولنديغى صورتده اكردابه يولده بيتاب اولوب قالورايسه مستأجر مخير اولور . ديلرسه حيوان طورانجه‌يه‌قدر بكلر وديلرسه اجاره‌يى نقض ايلر و بوحالده اورايه‌قدر اولان مسافه‌نك اجر مسمادن حصه‌سى نه ايسه انى آجره ويرر

٥٤٠ ماده

فلان محله شوقدر يوك كوتورمك اوزره پازارلق اولنديغى صورتده حيوان يولده بيتاب اولوب قالورايسه بشقه حيوانه تحميل ايله يوكى اول محله قدر كوتورمكه مكارى مجبور اولور

٥٤١ ماده

لاعلى التعيين برحيوان استيجارى جائز اولماز . فقط بعد العقد تعيين اولنوبده مستأجر دخى قبول ايدرايسه جائز اولور

وبرده معتاد اولنديغى اوزره لاعلى التعيين برنوعدن بردابه استيجاراولندقده جائز ومطلق متعارفه مصروف اولور

مثلا عادت اولديغى اوزره مكارى ايله فلان محله قدر بر باركير استيجار اولندقده مكارى بروجه معتاد بر باركير ايله اول كيمسه‌يى اورايه ايصال ايتمكه بورجلى اولور

٥٤٢ ماده

اجاره‌ده سنجاق وولايت كبى برقطعه‌نك اسميله حدمسافه‌يى تعيين ايتمك كافى دكلدر . مكركه اول قطعه‌نك اسمى برشهره اطلاق اولنمق اوزره عرف اوله

مثلا بوسنه‌يه‌دك ياخود عربستانه قدر ديو حيوان استكرا ايتمك صحيح اولميوب واريله‌جق شهر يا قصبه يا قريه‌نك تعيينى لازم كلور . فقط شام لفظى برقطعه‌نك اسمى اولديغى حالده شهر دمشقه اطلاق اولنمق اوزره عرف اولديغندن شامه قدر ديو حيوان استكرا اولنسه صحيح اولور

٥٤٣ ماده

فلان محله‌قدرديو برحيوان استكرا اولنوبده اول محلك اسمى ايكى بلده‌يه اطلاق اولنور اولديغى تقديرده هرقنغيسنه كيديلورايسه اجرمثلى لازم كلور

مثلا استانبولدن چكمجه‌یه‌دك بر حیوان استكرا اولنوبده بیوك یاخود كوچك چكمجه‌یه دیو تصریح قلنمدیغی تقدیرده هرقنغیسنه كیدیلور ایسه انك مسافه‌سنه كوره اجر مثل ویرلمك لازم اولور

٥٤٤ ماده

بر بلده‌یه‌دك برحیوان استكرا اولندقده مستأجری اول بلده‌ده‌كی خانه‌سنه‌قدر كوتورمك لازم اولور

٥٤٥ ماده

برمحل معینه‌دك حیوان استیجار ایدن كیمسه مكارینك اذنی اولمدقجه اول محلی تجاوز ایده‌مز . وتجاوز ایتدكده صاغ وسالم صاحبنه تسلیم ایدنجه‌یه‌دك اول حیوان مستأجرك ضماننده اولوب كرك ذهابنده وكرك ایابنده تلف اولسه ضمان لازم كلور

٥٤٦ ماده

برمحل معینه كیتمك اوزره دیو دابه استكرا اولندقده مستأجر اول حیوان ایله بشقه محله كیده‌مز وكیدوبده حیوان تلف اولسه ضامن اولور

مثلا تكفور طاغنه كیتمك اوزره استیجار ایتدیكی حیوان ایله اسلیه‌یه كیتسه وحیوان تلف اولسه ضمان لازم كلور

٥٤٧ ماده

برمحل معینه دیو حیوان استیجار اولنوبده اورایه كیدن یوللر متعدد اولسه مستأجر ناسك سلوك ایتدیكی یوللردن هرقنغیسیله استرسه كیده‌بیلور

وحیوان صاحبی كیده‌جك یولی تعیین ایتمشیكن مستأجر بشقه یولدن كیدوبده حیوان تلف اولدیغی صورتده اكر بو یول حیوان صاحبنك تعیین ایلمش اولدیغی یولدن دها طولاشق یاصرب ایسه ضمان لازم كلور واكر مساوی یاخود دها اهون ایسه ضمان لازم كلمز

٥٤٨ ماده

مستأجر شوقدر مدت ایچون استیجار ایلدیكی حیوانی اول مدتدن زیاده استعمال ایده‌مز وایدوبده یدنده حیوان تلف اولسه ضامن اولور

٥٤٩ ماده

فلان آدم بنمك اوزره دابه استكراسی صحیح اولدیغی كبی دیلدیكنی بندیرمك اوزره تعمیماً استكراسی دخی صحیحدر

٥٥٠ ماده

ركوب ایچون استكرا اولنان حیوانه یوك یوكلدیله‌مز . ویوكلدیلوبده حیوان تلف اولسه ضمان لازم كلور . لكن بو حالده اجرت لازم اولماز . (٨٦) ماده‌یه باق

٥٥١ ماده

فلان آدم بنمك اوزره استكرا اولنان حیوانه بشقه‌سی اركاب اولنه‌ماز . واركاب اولنوبده حیوان تلف

اولسه ضمان لازم كلور

٥٥٢ ماده

بر كيمسه ديلديكنى بندرمك اوزره استكرا ايلديكى دابه يه ديلرسه كندوسى راكب اولور وديلرسه بشقه سنى اركاب ايدر . فقط كرك كندوسى بنسون وكرك بشقه سنى بندرسون هركيم راكب اولور ايسه مراد تعين وتخصص ايدوب اندن صكره بشقه سى اركاب اولنه ماز

٥٥٣ ماده

ركوب ايچون بر حيوان استكرا اولنوبده كيمك بنه جكى تعيين وديلديكنى بندرمك اوزره ديو تعميم اولنمسه اجاره فاسد اولور

فقط قبل الفسخ تعيين وبيان اولنور ايسه صحته منقلب اولور . وبو صورتده دخى هركيم تعين ايدر ايسه اندن بشقه سى اول حيوانه اركاب اولنه ماز

٥٥٤ ماده

يوك ايچون حيوان استكرا اولندقده سمر وايب وچوال حقنده عرف بلده معتبردر

٥٥٥ ماده

يوكك مقدارى بيان ياخود اشارتله تعيين ايدلميه رك حيوان استكرا اولندقده مقدارى عرف وعادته محمول اولور

٥٥٦ ماده

مستأجر كرا حيوانى صاحبنك اذنى اولمقسزين ضرب ايده ماز وضرب ايدوبده اندنناشى حيوان تلف اولسه ضامن اولور

٥٥٧ ماده

كرا حيوانى ضرب ايتمك اوزره صاحبى اذن ويرديكى صورتده مستأجر انجق ضربى معتاد اولان يرينه اوره بيلور واكر ضربى معتاد اولان موضعدن بشقه يرينه ضرب ايله مثلا صاغريسنه اوره جق يرده باشنه اورمغله حيوان تلف اولسه ضمان لازم كلور

٥٥٨ ماده

يوك ايچون استكرا اولنان حيوانه بينله بيلور

٥٥٩ ماده

يوكك نوع ومقدارى ذكر وبيان اولنه رق حيوان استيجار اولندقده مضرتده اكا مماثل ياخود اندن دها اهون اول قدر ديكر بر نوع يوك دخى يوكلديله بيلور . اما مضرتى دها زياده اولان شى يوكلديله مز

مثلا بر كيمسه بش كيله بغداى يوكلتمك اوزره استكرا ايلديكى باركيره كرك كندوسنك اولسون وكرك بشقه سنك اولسون وهرقنغى نوعدن اولور ايسه اولسون بش كيله بغداى يوكلده بيلديكى كبى بش كيله اربه دخى يوكلده بيلور . اما بش كيله اربه يوكلتمك اوزره استكرا ايلديكى حيوانه بش كيله بغداى يوكلده مز نته كيم يوز قيه

يوق يوكلتمك اوزره استكرا اولنان حيوانه يوز قيه تيمور يوكلديلمديكي كبي

٥٦٠ ماده

كرا حيواندن يوكي ايندرمك مكاري اوزرينه‌در

٥٦١ ماده

مأجورك نفقه‌سي آجر اوزرينه‌در

مثلا استكرا اولنان باركيرك علفي وصوارلمسي صاحبي اوزرينه‌در فقط انك اذني اولمقسزين مستأجر حيوانه يم ويرر ايسه تبرعدر صكره صاحبندن اقچه‌سني آله‌ماز

(فصل رابع)

(اجارهٔ آدمي بياننده‌در)

٥٦٢ ماده

خدمت يااجراي صنعت ايچون باب ثانينك فصل ثالثنده بيان اولنديغي اوزره مدت بيانيله ياخود ديكر صورتده عملي تعيين ايله اجارهٔ آدمي جائزدر

٥٦٣ ماده

اجرت مقاوله ايدلميه‌رك برشخص بركيمسه‌نك طلبي اوزرينه اول كيمسه‌يه خدمت ايتدكده اجرت ايله خدمت ايدر مقوله‌دن ايسه اجر مثل الور . دكل ايسه برشي آله‌ماز

٥٦٤ ماده

بركيمسه برشخصه مقدار بيان ايتميه‌رك فلان ايشي

كورسكا اكرام ايدرم ديوب اودخي ايفاي خدمت ايلسه اجر مثله مستحق اولور

٥٦٥ ماده

اجرت تسميه اولنمقسزين عمله استخدام اولندقده كونده‌لكي معلوم ايسه اجرت معلومه ودكل ايسه اجر مثلي ويريلور . بوكا مماثل اصنافك معامله‌لري دخي بووجهله‌در

٥٦٦ ماده

قيمياتدن لاعلى التعيين برشي ويرلمك اوزره اجير ايله عقد اجاره اولندقده اجر مثل لازم اولور

مثلا بركيمسه برينه كل بكا شوقدر كون خدمت ايت سكا برچفت اوكوز اليويره‌يم ديسه اوكوز اعطاسي لازم كلميوب اجر مثل لازم كلور . فقط عادت اولديغي اوزره البسه يااطق اوررسوت انا استيجاري جائز والبسه‌نك نصل اوله‌جغي وصف وتعريف اولنمديغي تقديرده اوسط درجه‌سي لازم اولور

٥٦٧ ماده

خدمه‌يه خارجدن ويرلمش اولان بخشش اجرته محسوب ايديله‌ماز

٥٦٨ ماده

برعلم ياصنعت تعليمي ايچون استاد استيجار اولندقده اكر مدت بيان اولنور ايسه اجاره مدت اوزرينه منعقد اولور

حتى استاد تعليمه حاضر ومهيا بولنمق ايله اجرته مستحق اولور شاكرد كرك تعلم ايتسون وكرك ايتمسون

واكر مدت بيان اولنمز ايسه اجاره فاسد اوله‌رق منعقد اولور. بوصورتده شاكرد تعلم ايدرسه استاد اجرته مستحق اولور . والا اجرت آلەماز

٥٦٩ ماده

بركيمسه مثلا اوغلنى صنعت اوكرنمك ايچون اوسته‌يه ويروب احدهما اخره اجرت شرط ايتمدكلرى حالده چوجق صنعت اوكرندكدنصكره يكديكردن اجرت مطالبه ايتسه‌لر عرف وعادت بلده نه ايسه انكله عمل اولنور

٥٧٠ ماده

برقريه اهاليسى برخواجه ياخود امام يا مؤذن استيجار ايدوب انلردخى ايفاى خدمت ايلسه‌لر اجرتلرينى اول قريه اهاليسندن الورلر

٥٧١ ماده

بالنفس عمل ايتمك يعنى كندو ايشلمك اوزره استيجار اولنان اجير كندو يرنده بشقه‌سنى قوللانه‌ماز

مثلا بركيمسه برجبه‌يى شوقدر غروشه درزى كندو اليله ديكمك اوزره پازارلق ايتدكده درزى انى آخره ديكديره‌ميوب كندوسى ديكمك لازم كلور وآخره ديكديرديكى تقديرده تلف اولسه ضامن اولور

٥٧٢ ماده

مطلق اوله‌رق مقاوله اولنديغى صورتده آجر كندو يرنده

بشقه‌سنى قوللانه‌بيلور

٥٧٣ ماده

مستأجرك اجيره بوايشى ياپ ديمسى اطلاقدر

مثلا بركيمسه درزى‌يه بالذات ياخود كندوك ديو تقييد ايتمكسزين شوقدر غروشه بوجبه‌يى ديك ديوبده مقاوله ايتدكده درزى انى قلفه‌سنه ياخود ديكر بردرزى‌يه ديكديرسه اجر مسمايه مستحق اولور . وبلا تعد جبه تلف اولسه ضامن اولماز

٥٧٤ ماده

عملك توابعندن اولوبده اجير اوزرينه شرط قلنميان هرنه اولور ايسه اولسون بونده عرف وعادت بلده‌يه اعتبار اولنور

ايپلك درزينك اولمق اوزره عادت اولديغى كبى

٥٧٥ ماده

يوكى خانه‌يه ادخال ايتمك حماله لازم اولوب اما محلنه قويمق انك اوزرينه لازم دكلدر

مثلا يوكى اوست قاته چيقارمق و ذخيره‌يى انباره دوكمك حمالك بورجى دكلدر

٥٧٦ ماده

اجيره يمك ويرمك مستأجره لازم اولماز . مكركه عرف بلده اوله

٥٧٧ ماده

بردلال برمالى كزديروبده صاته‌مسه بعده صاحبى

صاتدقده اول دلال اجرت الەماز و دیکر بر دلال صاتدیغی
تقدیرده اجرت دلالیه‌یی کاملا ایکنجی دلال الوب
اولکیسی برشی الەماز

٥٧٨ ماده

برکیمسه مالنی دلاله ویروب شوقدر غروشه صات
دیدکده دلال اندن زیاده‌یه صاتسه اول زیاده دخی مال
صاحبنك اولوب دلال اجرت دلالیه‌سندن بشقه برشی
الەماز

٥٧٩ ماده

بیعده دلال دلالیه‌سنی الدقدنصکره برمستحق چیقوب بده
مبیعی السه یاخود عیب ایله مبیع رد اولنسه دلالیه
استرداد اولنه‌ماز

٥٨٠ ماده

برکیمسه‌نك تارلاسنده‌کی اکینی بیچمك اوزره شوقدر
غروشه استیجار ایتمش اولدیغی اورقجیلر اکینك برمقدارینی
بیچدکاری حالده طولو یاغمله یاخود بشقه برقضا ظهوریله
اکینك ماعداسی تلف اولسه اجر مسمادن بیچدکاری
اکینك حصه‌سنه اصابت ایدن مقداری الەبیلوب باقیسنی
الەمازلر

٥٨١ ماده

سوت انا خسته اولدقده فسخ اجاره ایده‌بیلدیکی کبی

بویله خسته یا کبه اولور یاخود چوجق انك ممه‌سنی
الماز ویا سوتینی استفراغ ایلر ایسه مسترضع دخی فسخ
اجاره ایده‌بیلور

(باب سابع)

(بعد العقد آجر ومستأجرك وظیفه وصلاحیتلرینه)
(دائر اولوب اوچ فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(تسلیم مأجور حقنده‌در)

٥٨٢ ماده

مأجورك تسلیمی مستأجره بلا مانع انکله انتفاع
ایده‌بیله‌جك حالده آجرك اذن ورخصت ویرمسیدر

٥٨٣ ماده

مدت یامسافه اوزرینه اجارۀ صحیحه عقد اولندقده مدتك
انقضاسنه ومسافه‌نك ختامنه قدر مأجورك متصلا ومستمرا
یدنده طورمق اوزره مستأجره تسلیمی لازمدر

مثلا برکیمسه شوقدر مدت ایله یاخود فلان یره کیتمك اوزره برعربه
استیجار ایتدکده اول مدت ظرفنده یاخود اورایه وارنجیه‌دك
اول عربه‌یی قوللانه‌بیلور وارەده صاحبی انی الوبده کندو امورنده
استعمال ایده‌من

٥٨٤ ماده

آجرك بر ملك عقارینی ایچنده کندو مالی اولدیغی حالده ایجار ایتسه فارغا تسلیم ایتدکجه کرا ایشلمز . مکرکه اول مالی دخی مستأجره صاتمش اوله

٥٨٥ ماده

آجر خانه‌یی تسلیم ایدوبده ایچنده‌کی اشیاسنی قویدیغی بر اوطه‌یی تسلیم ایتمسه اول اوطه‌نك بدل اجاره‌دن حصه‌سی مقداری ساقط اولور وخانه‌نك باقیسنده دخی مستأجر مخیردر . واکر آجر قبل الفسخ خانه‌یی تخلیه وتسلیم ایدرسه اجاره لازم اولور یعنی مستأجرك حق فسخی ساقط اولور

(فصل ثانی)

(بعدالعقد عاقدینك مأجورده تصرفلرینه)
(دائردر)

٥٨٦ ماده

مأجور عقار ایسه مستأجر انی قبل القبض آخره ایجار ایده‌بیلور . واکر منقول ایسه ایده‌مز

٥٨٧ ماده

ناسك استعمال وانتفاعده متفاوت اولمدیغی مأجوری

مستأجر بشقه‌سنه ایجار ایده‌بیلور

٥٨٨ ماده

اجارهٔ فاسده ایله مستأجر اولان کیمسه مأجوری بعدالقبض بشقه‌سنه اجارهٔ صحیحه ایله ایجار ایتسه جائز اولور

٥٨٩ ماده

بر کیمسه مالنی مدت معلومه اوزرینه برینه اجارهٔ لازمه ایله ایجار ایتدکدن صکره تکرار بشقه‌سنه اول مدتی ایجار ایلسه اجارهٔ ثانیه نافذ ومعتبر اولماز

٥٩٠ ماده

مستأجرك اذنی اولمقسزین آجر مأجوری صاتسه مستأجر حقنده بیع نافذ اولماز ایسه‌ده بایع ایله مشتری بیننده نافذ اولور .

حتی مدت اجاره‌نك انقضاسنده مشتری حقنده بیع لازم اوله‌رق المقدن امتناع ایده‌مز

مکرکه مدت اجاره‌نك انقضاسندن مقدم مشتری بایعدن مبیعك تسلیمنی مطالبه ایدوبده تسلیمی ممکن اولمدیغی جهتله قاضی عقد بیعی فسخ ایلیه واکر مستأجر بیعی مجیز اولور ایسه هر بری حقنده بیع نافذ اولور

لكن مستأجرك بروجه پشين ويرمش اولديغي بدل اجاره‌دن استيفا ايتمديكي مقداري النه واصل اولمدقجه مأجور انك الندن النه‌ماز

واكر مستأجر بوني استيفا ايتمدن مأجوري تسليم ايدر ايسه حق حبسني اسقاط ايتمش اولور

(فصل ثالث)

(رد واعادهٔ مأجوره متعلق مواد بيانده‌در)

٥٩١ ماده

اجاره‌نك انقضاسنده مستأجرك مأجور اوزرندن رفع يد ايتمسي لازمدر

٥٩٢ ماده

اجاره‌نك انقضاسندن صكره مستأجر ارتق مأجوري استعمال ايده‌مز

٥٩٣ ماده

اجاره منقضي اولوبده آجر مالني آلمق استدكده مستأجرك دخي تسليم ايتمسي لازمدر

٥٩٤ ماده

مأجورك ردو اعاده‌سي مستأجرك اوزرينه لازم اوليوب اجاره‌نك انقضاسنده مأجورك اخذي آجر اوزرينه‌در

مثلا بر خانه‌نك اجاره‌سي منقضي اولدقده صاحبي واروب خانه‌سني تسليم ايتمك لازمدر .

كذلك فلان محله قدر بر حيوان استيجار اولندقده صاحبي اول محلده بولنوب حيواني الق لازم كلور . وكلوب المديغي حالده مستأجرك تعدي وتقصيري اولقسزين يدنده اول حيوان تلف اولسه ضامن اولماز

اما بر محل معيندن كيدوب كلمك اوزره استيجار ايتمش اولسه اول محله كوتورمسي لازم كلور . واوراية كتورميه‌رك كندو خانه‌سنه كوتوروب طوتسه وحيوان تلف اولسه ضامن اولور

٥٩٥ ماده

مأجورك رد واعاده‌سي حمل ومؤنته محتاج ايسه اجرت نقليه‌سي آجر اوزرينه‌در

(باب ثامن)

(ضمانات بيانده اولوب اوچ فصلي حاويدر)

(فصل اول)

(ضمان منفعت حقنده‌در)

٥٩٦ ماده

بر كيمسه بر مالي صاحبنك اذني اولقسزين استعمال ايتمش اولسه غصب قبيلندن اوله‌رق منافعني اوده‌مك لازم كلز

فقط مال وقف يا مال صغير ايسه هر حالده ومعد للاستغلال

ایسه تأویل ملك وعقد اولمدیغی حالده ضمان منفعت یعنی اجر مثل لازم اولور

مثلا بر کیمسه آخرك خانه‌سنده عقد اجاره ایتمکسزین خودبخود بر مدت ساکن اولسه اجرت ویرمسی لازم کلز . فقط اول خانه وقفك یا بر صغیرك مالی ایسه کرك تأویل ملك وعقد بولنسون وکرك بولنمسون هر حالده ساکن اولدیغی مدتك اجر مثلنی ویرمسی لازم کلور کذلك کرا خانه اولوبده تأویل ملك وعقد اولمدیغی حالده ینه اجر مثل لازم اولور

وکذا بر کیمسه صاحبنك اذنی اولمقسزین بر کرا بارکیرینی الوبده بر مدت قوللانسه اجر مثلنی ویرمسی لازم کلور

٥٩٧ ماده

تأویل ملك ایله استعمال اولنان مال معد للاستغلال اولسه دخی ضمان منفعت لازم کلز

مثلا بر مال مشترکی شریکلرندن بریسی دیکر شریکنك اذنی اولمقسزین بر مدت مستقلا تصرف واستعمال ایلسه ملکمدر دیو استعمال ایلمش اوله‌جغی جهتله معد للاستغلال اولسه دخی دیکر شریکی حصه‌سنك اجرتنی آلماز

٥٩٨ ماده

تأویل عقد ایله استعمال اولنان مال معد للاستغلال اولسه دخی ضمان منفعت لازم کلز

مثلا بر کیمسه مشترکا مالك اولدیغی دکانی شریکنك اذنی اولمقسزین برینه صاتمغله مشتری دخی بر مدت تصرف ایدوب انجق دیکر شریکی بیعه اجازت ویرمیه‌رك حصه‌سنی ضبط ایلدکده دکان هر

نقدر معد للاستغلال ایسه‌ده حصه‌سنك اجرتنی مطالبه ایدمز زیرا مشتری انی تأویل عقد ایله استعمال ایتمش یعنی عقد بیع ایله متصرفم دیو قوللانمش اولدیغی جهتله ضمان منفعت لازم کلز کذلك بر کیمسه بر دکرمنی ملکی اولمق اوزره برینه بیع وتسلیم ایله مشتری بر مدت ضبط وتصرف ایتدکدنصکره بشقه برکمسنه اول دکرمنه مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم مشتریدن السه مشترینك مدت مزبوره‌ده تصرفی ایچون اجرت نامنه بر شی آله‌من زیرا بونده دخی تأویل عقد واردر

٥٩٩ ماده

بر کیمسه بر صغیری ولیسنك اذنی اولمقسزین استخدام ایلسه بالغ اولدقده خدمتنك اجر مثلنی الور . وصغیر فوت اولسه ورثه‌سی دخی اول مدتك اجر مثلنی اول کیمسه‌دن اله‌بیلورلر

(فصل ثانی)

(مستأجرك ضمانی حقنده‌در)

٦٠٠ ماده

عقد اجاره کرك صحیح اولسون وکرك صحیح اولمسون مستأجر یدنده مأجور امانتدر

٦٠١ ماده

مأجور اکر مستأجر یدنده تلف اولور ایسه مستأجرك تعدیسی یا تقصیری ویاخود مأذونیتنه مخالفتی اولمدقجه ضمان لازم کلز

٦٠٢ ماده

مستأجرك تعديسى ايله مأجور تلف اولسه ياخود قيمتنه نقصان كلسه مستأجره ضمان لازم كلور

مثلا مستأجر كراحيوانى اوروب اولدرسه ياخود عنف وشدت اوزره سورمكله حيوان تلف اولسه قيمتنى ضامن اولور

٦٠٣ ماده

مستأجرك خلاف معتاد حركتى تعدى اولوب بوندن تولد ايدن ضرر وخسارى ضامن اولور

مثلا استيجار ايتديكى البسه يى عادت ناسه مخالف اولەرق استعمال ايدوبده فرسوده اولسه ضامن اولور

كذلك خانهٔ مأجورده ناسك ياقديغى مرتبه زياده آتش ياقمسندن ناشى حريق ظهوريله خانه محترق اولسه ضامن اولور

٦٠٤ ماده

مستأجرك امر محافظه ده تقصيرى ايله مأجور تلف اولسه ياخود قيمتنه نقصان كلسه ضمان لازم كلور

مثلا مستأجر كراحيوانى باشى بوش بر محلده صاليويرمكله ضايع اولسه ضامن اولور

٦٠٥ ماده

مشروطك مافوقنه تجاوز ايله مستأجرك كندو مأذونيتنه مخالفتى ضمانى موجب اولور . اما مثلنه ياخود مادوننه عدول ايله مخالفتى ضمانى ايجاب ايتمز

مثلا مستأجر شوقدر قيه ياغ يوكلتمك اوزره استكرا ايلديكى حيوانه اولقدر قيه تيمور يوكلدوبده حيوان تلف اولسه ضامن اولور

اما مضرتده ياغه مساوى ياخود دها خفيف بر جنس حموله يوكلدوبده حيوان تلف اولسه ضمان لازم كلمز

٦٠٦ ماده

اجارەنك انقضاسنده مأجور كما كان مستأجر يدنده وديعه كبى امانت قالور بناءً عليه اجاره منقضى اولدقدن صكره مستأجر مأجورى استعمال ايدوبده تلف اولسه ضامن اولور

كذلك اجارەنك انقضاسنده آجر مالنى طلب ايدوبده مستأجر ويرميوب امساك ايتدكدنصكره اول مال تلف اولسه ضمان لازم كلور

(فصل ثالث)

(اجيرك ضمانى حقندەدر)

٦٠٧ ماده

اجيرك تعديسى ياخود تقصيرى ايله مستأجر فيه تلف اولسه ضامن اولور

٦٠٨ ماده

اجيرك تعديسى مستأجرك صراحةً يا دلالةً امرينه مخالف عمل وحركت ايتمسيدر

مثلا بر كيمسه اجير خاص اولان چوبانه شو حيوانلرى فلان محلده رعى ايت آخر يره كوتورمه ديمشيكن چوبان اول محلده رعى ايتميەرك بشقه محله كوتوروب رعى ايتسه تعدى ايتمش اولور

واوراده رعی ایدر ایکن حیوانلر تلف اولسه چوبانه ضمان لازم کلور

کذلك بر کیمسه درزی یه بر قماش ویروب وبکا براوزون انتاری چیقارسه کس دیوب درزی دخی چیقار دیه رك کسدکده اوزون انتاری چیقمسه اول کیمسه قماشی درزی یه تضمین ایتدیره بیلور

۶۰۹ ماده

اجیرك تقصیری مستأجر فیهك محافظه سنده بلا عذر قصور ایتمسیدر

مثلا سوریدن بر حیوان فرار ایتدکده چوبان مجرد تکاسل واهمالندن ناشی واروب طوتمدیغی جهتله حیوان ضایع اولسه چوبان تقصیر ایتمش اوله جغندن ضامن اولور اما انك ارقه سی صره کیتدیکی تقدیرده دیکر حیوانلرك ضایع اولمق احتمالی غالب اولدیغی جهتله واروب طوتمامش ایسه معذور اولمغله ضمان لازم کلمز

۶۱۰ ماده

اجیر خاص امیندر

حتی یدنده بغیر صنعه تلف اولان مالی ضامن اولماز وکذا بلاتعد کندو عملیله تلف اولان مالی دخی ضامن اولماز

۶۱۱ ماده

اجیر مشترکك کرك تعدیسی یاتقصیری اولسون وکرك

اولمسون کندوسنك فعل وصنعتدن تولد ایدن ضرر وخساری ضامن اولور

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٦ ذی القعده سنه ۲۸٦

مفتش اوقاف همایون السید خلیل	ناظر دیوان احکام عدلیه احمد جودت
عن اعضاء دیوان احکام عدلیه السید احمد خلوصی	عن اعضاء شورای دولت سیف الدین
عن اعضاء شورای دولت محمد امین	عن اعضاء دیوان احکام عدلیه السید احمد حلمی

عن اعضاء جمعیت ابن عابدین زاده
علاء الدین

كتاب الكفاله

مجلهٔ عدلیه

صورت خط همایون

کتاب ثالث

(کفالت حقنده اولوب بر مقدمه ایله اوچ بابی حاویدر)

مقدمه

(کفالته دائر اولان اصطلاحات فقهیه بیانندهدر)

٦١٢ ماده

کفالت . بر شیئک مطالبه‌سی حقنده ذمتی ذمته ضم ایتمکدر

یعنی برکیمه ذاتی دیگرک ذاتنه ضم ایدوب وانک حقنده لازم کلان مطالبه‌یی کندو دخی التزام ایتمکدر

٦١٣ ماده

کفالت بالنفس . برآدمک شخصنه کفیل اولمقدر

٦١٤ ماده

کفالت بالمال . بر مالک اداسنه کفیل اولمقدر

٦١٥ ماده

کفالت بالتسلیم . بر مالک تسلیمنه کفیل اولمقدر

٦١٦ ماده

کفالت بالدرک . مبیع بالاستحقاق ضبط اولندیغی تقدیرده اقچه‌سنی ادا وتسلیمه یاخود بایعک نفسنه کفیل اولمقدر

٦١٧ ماده

کفالت منجزه . شرطه معلق وزمان مستقبله مضاف اولمیان کفالتدر

٦١٨ ماده

کفیل . کندو ذمتنی آخرک ذمتنه ضم ایدن یعنی آخرک متعهد اولدیغی شیئه کندو دخی متعهد اولان کیمسه‌درکه اول آخره اصیل ومکفول عنه دینلور

٦١٩ ماده

مکفول له . کفالت خصوصنده طالب ودائن اولان کیمسه‌در

٦٢٠ ماده

مکفول به . کفیلک تسلیمنه یا اداسنه متعهد اولدیغی

شیدرکه کفالت بالنفسده مکفول عنه ایله مکفول به
بر شیدر

(باب اول)

(عقد کفالت حقنده اولوب ایکی فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(رکن کفالت حقنده‌در)

٦٢١ ماده

یالکز کفیلك ایجابیله کفالت منعقد و نافذ اولور . فقط مکفول له دیلرسه رد ایده‌بیلور . و مکفول له رد ایتمدکجه کفالت باقی قالور

بو صورتده مکفول لهك غیابنده برندن الەجغنه بر کیمسه کفیل اولوبده خبر کفالت کندوبه واصل اولمدن وفات ایتسه کفیل بو کفالتیله مطالبه ومؤاخذه اولنور

٦٢٢ ماده

کفیلك ایجابی یعنی الفاظ کفالت عرف وعادتده تعهد والتزامه دلالت ایدن سوزلردر

مثلا کفیل اولدم یاخود کفیلم ویا ضامنم دیسه کفالت منعقد اولور

٦٢٣ ماده

وعد مطلق ایله دخی کفالت اولور (٨٤) ماده‌یه باق

مثلا فلان آدم سنك الەجغنی ویرمز ایسه بن ویررم دیسه کفالت اولور و دائن الەجغنی استیوبده مدیون ویرمسه کفیلدن مطالبه ایدر

٦٢٤ ماده

بو کوندن فلان وقته قدر کفیلم دیدکده کفالت موقته اوله‌رق منجزا منعقد اولور

٦٢٥ ماده

کفالت . مطلق اوله‌رق منعقد اولدیغی کبی تعجیل ویا تأجیل قیدیله یعنی همان یاخود فلان وقتده ایفا اولنمق اوزره دیو مقید اوله‌رق دخی منعقد اولور

٦٢٦ ماده

کفیله کفیل اولمق صحیحدر

٦٢٧ ماده

کفیلك تعددی جائزدر

(فصل ثانی)

(شرائط کفالت بیاننده‌در)

٦٢٨ ماده

کفالتك انعقادنده کفیلك عاقل و بالغ اولمسی شرطدر

بناءً علیه مجنون ومعتوه وصبینك کفالتی صحیح اولماز . وصبی ایکن کفیل اولوبده بعدالبلوغ بو کفالتی مقر اولسه دخی انکله مؤاخذه اولنه‌ماز

٦٢٩ ماده

مكفول عنهك عاقل و بالغ اولمسى شرط دكلدر

بناءً عليه مجنون وصبينك بورجنه كفالت صحيح اولور.

٦٣٠ ماده

مكفول به نفس ايسه معلوم اولمسى شرطدر . ومال ايسه معلوم اولمسى شرط دكلدر

بناءً عليه فلان آدمك فلان آدمه اولان بورجنه كفيلم ديدكده بورجك مقدارى معلوم اولمسه دخى كفالت صحيح اولور

٦٢١ ماده

كفالت بالمالده مكفول به اصيل اوزرينه مضمون اولمق يعنى اصيل اوزرينه ايفاسى لازم اولمق شرطدر

بناءً عليه ثمن مبيعه وبدل اجاره يه وسائر ديون صحيحه يه كفالت صحيح اولور

كذلك مال مغصوبه كفالت صحيح اولوب لدى المطالبه كفيل بونى عيناً يا بدلاً ايفايه مجبور اولور

وكذا سوم شرا طريقيله مقبوض اولان ماله ثمن تسميه اولنمش ايسه كفالت صحيحدر. اما قبل القبض مبيعك عيننه كفالت صحيح اولماز زيرا عين مبيع بايع يدنده تلف اولسه بيع منفسخ اوله جغندن بايع اوزرينه مضمون اولميوب يالكز ثمنى قبض ايتمش ايسه ردى لازم كلور

كذلك مرهون ومستعار ومأجور وامانات سائره اصيل اوزرينه مضمون اولمديغندن بونلرك عينلرينه كفالت صحيح اولماز. فقط مكفول عنه بونلرى اضاعه واستهلاك ايدر ايسه كفيلم ديسه

صحيح اولور . وبرده كرك مبيعك وكرك بونلرك تسليمنه كفالت صحيح اولور. ولدى المطالبه بر جهتله حق حبسلرى يوغيسه كفيل بونلرى تسليمه مجبور اولور. انجق كفالت بالنفسده مكفول بهك وفاتيله كفيل برى اولديغى كبى بونلر تلف اولديغى تقديرده دخى كفيله برشى لازم كلمز

٦٣٢ ماده

عقوباتده نيابت جارى اولماز

بناءً عليه قصاصه وسائر عقوبات ومجازات شخصيه يه كفالت صحيح دكلدر. اما جارح وقاتل اوزرينه لازم كلان ارش وديته كفالت صحيحدر

٦٣٣ ماده

مكفول عنهك يسارى شرط اولميوب مفلسه دخى كفالت صحيح اولور

(باب ثانى)

(كفالتك احكامى بياننده اولوب اوچ فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(كفالت منجزه ومعلقه ومضافه نك حكمى بياننده در)

٦٣٤ ماده

كفالتك حكمى مطالبه در

يعنى مكفول لهك كفيلدن مكفول بهى مطالبه يه حق اولمقدر

٦٣٥ ماده

كفالت منجزه‌ده دين اكر اصيل حقنده معجل ايسه درحال ومؤجل ايسه مدت معينه‌سنك تمامنده كفيل مطالب اولور

مثلا بر كيمسه برينك بورجنه كفيل اولدم ديدكده بورج اكر معجل ايسه درحال ومؤجل ايسه مدتى ختامنده دائن اله‌جغنى كفيلدن مطالبه ايده بيلور

٦٣٦ ماده

اما بر شرطه معلق وزمان مستقبله مضاف اوله‌رق منعقد اولان كفالتده شرط تحقق وزمان حلول ايتمدكجه كفيل مطالب اولماز

مثلا فلان آدم سنك اله‌جغكى ويرمز ايسه اداسنه كفيلم ديدكده كفالت مشروطا منعقد اولوب لدى المطالبه اول آدم بورجنى ويرمز ايسه كفيلدن مطالبه اولنور يوخسه اصيلدن قبل المطالبه كفيل مطالب اولماز

كذا فلان آدم سنك مالكى سرقت ايدر ايسه بن ضامنم ديسه كفالت صحيح واول آدمك سرقتى ثابت اولدقده كفيل مطالب اولور

وكذا مكفول‌له نه وقت مطالبه ايدر ايسه شو قدر كون مهلت ويرلك اوزره كفيل اولسه مكفول لهك مطالبه ايتديكى وقتدن اعتباراً اول قدر كون مهلت ويريلوب ايام مذكوره‌نك مرورندن صكره مكفول‌له هرنه‌وقت ايسترايسه مطالبه ايدر وكفيلك تكرار اوقدر كون استدعاسنه صلاحيتى اولماز

كذلك فلانده ثابت اوله‌جق اله‌جغكه ويا فلانه اقراض ايده‌جكك مبلغه ياخود فلانك سندن غصب ايده‌جكى شيئه وياخود فلانه صاته‌جغك مالك ثمننه كفيلم ديدكده كفيل انجق بو احوالك تحققنده يعنى بورجك ثبوتى واقچه‌نك اقراضى وغصبك تحقق ومالك بيع وتسليمى وقوعنده مطالب اولور

وكذا فلان كون احضار ايتمك اوزره فلانك نفسنه كفيلم ديدكده كفيل اول كوندن مقدم مكفول بهك احضاريله مطالب اولماز

٦٣٧ ماده

شرطك تحققنده وصف وقيدينك تحققى دخى لازمدر

مثلا فلان كيمسه‌نك اوزرينه نه‌حكم اولنورايسه اداسنه كفيلم ديديكى صورتده اول كيمسه شوقدر غروش بورج اقرار ايتسه حكم حاكم لاحق اولمدقجه كفيلك انى ادا ايتمسى لازم كلماز

٦٣٨ ماده

كفالت بالدركده مبيعه مستحق چيقدقده بالمحاكمه بايعك ثمنى رد ايتمسنه حكم اولنمدقجه كفيل مؤاخذه اولنماز

٦٣٩ ماده

كفالت موقته‌ده كفيل انجق مدت كفالت ظرفنده مطالب اولور

مثلا بو كوندن برآيه قدر كفيلم ديدكده كفيل انجق بو برآى ظرفنده مطالب اولوب اول آيك مرورنده كفالتدن برى اولور

٦٤٠ ماده

كفالتك انعقادندن صكره كفيل كندوسنى كفالتدن

اخراج ایده‌مز فقط کفالت معلقه و مضافه‌ده دینك ذمت مدیونه ترتبندن مقدم کفیل کندوسنی کفالتدن اخراج ایده‌بیلور

مثلا بر کیمسه بر آدمك نفسنه یادینه مجرا کفیل اولدقدنصکره کندوسنی کفالتدن اخراج ایده‌مدیکی کبی فلانده نه‌قدراله‌جغك ثابت اولورایسه ضامنم دیدکده دخی کفالتدن دونه‌مز زیرا دینك ثبوتی هرنه قدر عقد کفالتدن مؤخر ایسه‌ده ذمت مدیونه ترتبی عقد کفالتدن مقدمدر. اما فلان آدمه نه صاتار ایسه‌ك یاخود صاته‌جغك مالك ثمننه کفیلم دیدیکی صورتده مکفول لهك اول آدمه صاته‌جغی مالك ثمننه ضامن اولورفقط قبل البیع کندوسنی کفالتدن اخراج ایده بیلور . شویله‌که بن کفالتدن واز کچدم سن اول آدمه مال صاتمه دیدکدنصکره مکفول له‌اول آدمه برشی صاتارایسه کفیل انك ثمننه ضامن اولماز

٦٤١ ماده

مغصوب یا مستعاراولانی مالك رد و تسلیمنه کفیل اولان کیمسه مالی صاحبنه تسلیم ایتدکده اجرت نقلیه‌سیله غاصب و مستعیره رجوع ایدر یعنی اجرت نقلیه‌سنی انلردن الور

(فصل ثانی)

(کفالت بالنفسك حکمی بیانده‌در)

٦٤٢ ماده

کفالت بالنفسك حکمی مکفول بهی احضاردن عبارتدر

شویله‌که فلنی وقت مکفول بهك تسلیمنی شرط ایتمش ایسه اولوت مکفول له طلب ایتدیکی کبی کفیلك آنی احضار ایتمسی لازم کلور احضارایدرایسه فبها واکر ایتمزایسه‌آنی احضارایتمك اوزره جبر اولنور

(فصل ثالث)

(کفالت بالمالك احکامی بیانده‌در)

٦٤٣ ماده

کفیل ضامندر .

٦٤٤ ماده

طالب مطالبه‌ده مخیردر اله‌جغنی دیلرسه کفیلدن ودیلرسه اصیلدن مطالبه ایدر و برندن مطالبه‌سی دیکرندن مطالبه حقنی اسقاط ایتمیوب برندن مطالبه ایتدکدن صکره دیکرندن ویاخود معا ایکیسندن دخی مطالبه ایده‌بیلور

٦٤٥ ماده

کفیل بالمال اولان کیمسه‌نك کفالتی حسبیله ذمتنه لازم کلان مبلغه دیکر بری کفیل اولسه داین اله‌جغنی کفیللرك قنغیسندن استر ایسه مطالبه ایدر

٦٤٦ ماده

بر جهتدن طولایی مشترکا مدیون اولان کیمسه‌لریکدیکره کفیل اولسه‌لر هر بری دینك مجموعیله مطالب اولور

٦٤٧ ماده

بر دينك متعدد كفيللرى اولديغى صورتده اكر بشقه بشقه كفيل اولمشلر ايسه هر برى مجموع دين ايله مطالب اولور

واكر معاكفيل ولمشلر ايسه هر برى دیندن حصه‌سى مقداريله مطالب اولور فقط بونلر يكديكرك ذمتنه لازم كلان مبلغه دخى كفيل اولمشلر ايسه اول حالده هر برى مجموع دين ايله مطالب اولور

مثلا بركيمسه‌نك بيك غروش بورجنه برى كفيل اولدقدن صكره ديكر برى دخى كذلك بيك غروشه كفيل اولسه داين بو مبلغى كفيللرك هر قنغيسندن استرايسه مطالبه ايدر. امااول ايكى كيمسه بو بيك غروشه معا كفيل اولسه‌لر هر برى بيك غروشك نصفيله مطالب اولور مكركه يكديكرك ذمتنه لازم كلان مبلغه دخى كفيل اولمشلر ايسه اول حالده هر برى بيك غروش ايله مطالب اولور

٦٤٨ ماده

كفالتده اصيلك برى اولمسى شرط قلنور ايسه حواله‌يه منقلب اولور

٦٤٩ ماده

محيلك عدم برائتى شرطيله حواله كفالتدر

بناءً عليه بركيمسه مديونه‌سنده‌كى الهجغمى سن دخى ضامن اولق اوزره فلانك اوزرينه حواله ايتديسه او دخى اواوجهله حواله ايتسه طالب الهجغنى هرقنغيسندن استر ايسه الور

٦٥٠ ماده

برى نزدنده بر كيمسه‌نك امانت مالى اولديغى حالده اول مالدن ادا ايتمك اوزره اول كيمسه‌نك بورجنه كفيل اولسه جائز اولور . واول مالدن ايفا ايتمك اوزره كفيل اجبار اولنور . واكر مال تلف اولسه كفيله برشى لازم كلمز . فقط كفيل اولدقدن صكره اول مالى صاحبنه رد ايتسه اول حالده كندو ضامن اولور

٦٥١ ماده

بر كيمسه برينى فلان وقتده احضار ايتمك اوزره نفسنه واول وقت احضار ايتمديكى تقديرده بورجنك اداسنه وكفيل اولدقده وقت معينده احضار ايتمز ايسه كفيلك اول دينى ويرمسى لازم كلور

وكفيل فوت اولدقده ورثه‌سى وقت معينه قدر مكفول بهى تسليم ايدرلر ياخود مكفول به جهت كفالتدن طولايى نفسنى تسليم ايلر ايسه كفيل طرفنه ماجه برشى ترتب ايتمز واكر انلر مكفول بهى ياخود مكفول به نفسنى تسليم ايتمز ايسه كفيلك تركه‌سندن مالك اداسى لازم كلور

ومكفول له فوت اولسه وارثى مطالبه ايدر

وكفيل وقت معينده مكفول بهى احضار ايدوبده مكفول له تغيب واختفا ايلسه انك طرفندن بر وكيل

نصب ایله اکا تسلیم اولنمق اوزره کفیل حاکمه مراجعت ایلر

۶۵۲ ماده

کفالت مطلقه‌ده دین اگر اصیل اوزرینه معجل ایسه کفیل حقنده دخی معجل واصیل اوزرینه مؤجل ایسه کفیل حقنده دخی مؤجل اوله‌رق ثابت اولور

۶۵۳ ماده

کفالت مقیده‌ده تعجیل و تأجیل وصفلرینك هرقنغیسیله قید اولنمش ایسه کفیل اکا كوره مطالب اولور

۶۵٤ ماده

بر مدت معلومه ایله مؤجل اولان دینه اول مدت ایله مؤجل اوله‌رق کفالت صحیح اولدیغی کبی اندن زیاده مدت ایله مؤجل اوله‌رق کفالت دخی صحیح اولور .

۶۵۵ ماده

دائن اله‌جغنی اصیل حقنده تأجیل ایدر ایسه کرك کفیل وکرك کفیل الکفیل حقنده دخی تأجیل ایتمش اولور .

وکفیل اول حقنده تأجیلی کفیل ثانی حقنده دخی تأجیل اولور

اما کفیل حقنده تأجیلی اصیل حقنده تأجیل دکلدر

۶۵۶ ماده

مؤجلا مدیون اولان کیمسه قبل حلول الاجل آخر دیاره کیده‌جك اولوبده دائنی حاکمه مراجعتله اندن کفیل استدکده کفیل ویرمکه مجبور اولور

۶۵۷ ماده

بر کیمسه برینه بنم فلان کیمسه‌یه اولان بورجمه کفیل اول دیوب او دخی کفیل اولوبده کفالت حسبیله بورجی ادا ایتدکدن صکره اصیله رجوع ایده‌جك اولدقده کفیل اولدیغی شیئله رجوع ایدر مؤدایه اعتبار اولنماز امابورجك بر مقداری اوزرینه دائن ایله مصالحه ایتدیکی تقدیرده ویردیکی بدل صلح ایله رجوع ایدر یوخسه مجموع دین ایله رجوع ایده‌مز

مثلا مسکوکات خالصه‌یه کفیل اولوبده مغشوش اقچه ایله تأدیه ایتسه اصیلدن مسکوکات خالصه الور وبالعکس مغشوش سکه‌یه کفیل اولوبده مسکوکات خالصه ایله تأدیه ایلسه اصیلدن مغشوش سکه آلور کذلك شوقدر غروشه کفیل اولوبده صلحاً بعض اشیا اعطاسیله تأدیه ایلسه اصیلدن کفیل اولدیغی مقدار اقچه‌یی الور. اما بیك غروشه کفیل اولوبده صلحاً بشیوز غروش ایله تأدیه ایلسه اصیلدن بشیوز غروش اولور

۶۵۸ ماده

عقد معاوضه ضمننده بر کیمسه برینی الداتمش اولسه ضررینه ضامن اولور

مثلا برکیمسه برعرصه اشترا ایدوبده اوزرینه بنا یاپلدقدن صکره مستحق چیقوبده ضبط اولنسه مشتری بایعدن عرصه‌نك قیمتنی الدقدن بشقه بنانك حین تسلیمنده‌کی قیمتنی دخی الور

کذلك برکیمسه اهل سوقه اشبو صغیر اوغلمه مال صاتکزدا کا تجارت ایچون اذن ویردم دیسه وبعده اول چوجق بشقه‌سنك اولدیغی میدانه چیقسه اهل سوق اول چوجغه صاتمش اولدیغی مالك اقچه‌سنی اول کیمسه‌دن مطالبه ایدر

(باب ثالث)

(کفالتدن برائت حقنده اولوب اوچ فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(بعض ضوابط عمومیه بیانده‌در)

۶۵۹ ماده

مکفول به کرك اصیل وکرك کفیل طرفندن مکفول لهه تسلیم وایفا اولندقده کفیل کفالتدن بری اولور

۶۶۰ ماده

مکفول له کفیلی ابرا ایتدم یاخود کفیل طرفنده حقم یوقدر دیسه کفیل بری اولور

۱ ماده

کفیلك برائتندن اصیلك برائتی لازم کلمز

۶۶۲ ماده

اصیلك برائتی کفیلك برائتنی موجب اولور

(فصل ثانی)

(کفالت بالنفسدن برائت حقنده‌در)

۶۶۳ ماده

کفیل مکفول بهی شهر وقصبه کبی مخاصمه ممکن اولان یرده مکفول لهه تسلیم ایتدکده مکفول له کرك قبول ایتسون وکرك قبول ایتمسون کفیل کفالتدن بری اولور فقط بر بلدهٔ معینه‌ده تسلیمی شرط ایدلمش ایسه بشقه بلده‌ده تسلیم ایله کفالتدن بری اولماز

ومجلس حاکمده تسلیم ایتمك اوزره کفیل اولدقده زقاقده تسلیم ایله کفالتدن بری اولماز . فقط ضابط حضورنده تسلیم ایتسه بری اولور

۶۶۴ ماده

طالبك طلبی اوزرینه مکفول بهی مجرد تسلیم ایله کفیل کفالتدن بری اولور . اما طالبك طلبی اولقسزین تسلیم ایتدکده بحکم الکفاله تسلیم ایتدم دیمدکجه بری اولماز

۶۶۵ ماده

فلان کون تسلیم ایتمك اوزره کفیل اولوبده اول کوندن

اول تسلیم ایتدکده مکفول له قبول ایتمسه بیله کفیل
کفالتدن بری اولور

٦٦٦ ماده

مکفول به فوت اولدقده کفیل کفالتدن بری اولدیغی
کبی کفیلك کفیلی وار ایسه اودخی بری اولور
کذلك کفیل فوت اولسه کندو کفالتدن بری اولدیغی
کبی کفیلی وار ایسه اودخی بری اولور
اما مکفول لهك وفاتیله کفیل کفالتدن بری اولمیوب
وارثی مطالبه ایدر

(فصل ثالث)

(کفالت بالمالدن برائت حقنده‌در)

٦٦٧ ماده

دائن فوت اولوبده مدیون اکا منحصراً وارث اولسه
کفیل کفالتدن بری اولور
واکر دائنك بشقه وارثی دخی وار ایسه کفیل یالکز
مدیونك حصه سندن بری اولوب دیکر وارثك حصه سندن
بری اولماز

٦٦٨ ماده

کفیل یاخود اصیل بورجك بر مقداری اوزرینه دائن
ایله مصالحه ایتدکلرنده اکر ایکیسنك یا اصیلك برائتی

شرط ایدلمش یاخود هیچ بر شرط درمیان ایدلممش ایسه
ایکیسی دخی بری اولور
واکر یالکز کفیلك برائتی شرط ایدلمش ایسه یالکز
کفیل بری اولوب طالب دخی مخیر اولور. دیلرایسه
مجموع دینی اصیلدن و دیلرسه بدل صلحی کفیلدن وباقیسنی
اصیلدن آلور

٦٦٩ ماده

کفیل مکفول لهی بر بنك اوزرینه احاله ایدوب مکفول له
و محال علیه دخی قبول ایتسه هم کفیل و همده مکفول عنه
بری اولور

٦٧٠ ماده

کفیل بالمالك وفاتنده مال مکفول به ترکه سندن مطالبه اولنور

٦٧١ ماده

ثمن مبیعه کفیل اولوبده بیع فسخ اولنسه یاخود مبیع
بالاستحقاق ضبط ویا عیبله رد قلنسه کفیل کفالتدن
بری اولور

٦٧٢ ماده

مدت معلومه تمامنه‌دك بر مال ایجار اولنوبده تسمیه
قلنان بدل اجاره سنه بر کیمسه کفیل اولدقده مدت

اجاره‌نك انقضاسنده اول كفالت دخی منتهی اولوب
بعده اول مال اوزرینه مجدداً عقد اجاره اولندقده اول
كفالتك بوكا شمولی اولماز

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ١٨ محرم سنه ٢٨٧

عن اعضاء شورای دولت
سيف الدين

ناظر دیوان احكام عدليه
احمد جودت

عن اعضاء دیوان
احكام عدليه السيد
احمد حلمی

عن اعضاء دیوان
احكام عدليه السيد
احمد خلوصی

عن اعضاء جمعيت
ابن عابدين زاده
علاء الدين

عن اعضاء
شورای دولت
محمد امين

كتاب الحواله

صورت خط همایون

کتاب رابع

(حواله حقنده اولوب برمقدمه ایله)

(ایکی بابی حاویدر)

مقدمه

(حواله یه دائر اولان اصطلاحات فقهیه بیاننده در)

٦٧٣ ماده

حواله ۰ دینی برذمتدن دیکر ذمته نقل ایتمکدر

٦٧٤ ماده

محیل ۰ حواله ایدن کیمسه که مدیوندر

٦٧٥ ماده

محال له ۰ دائن اولان کیمسه در

٦٧٦ ماده

محال علیه ۰ کندو اوزرینه حواله یی قبول ایدن کیمسه در

٦٧٧ ماده

محال به ۰ حواله اولنان مالدر

٦٧٨ ماده

حوالهٔ مقیده ۰ محیلك محال علیه ذمتنده یاخود یدنده اولان مالندن ویرمك اوزره دیو مقید اولان حواله در

٦٧٩ ماده

حوالهٔ مطلقه ۰ محیلك محال علیهده اولان مالندن ویرمك اوزره دیو مقید اولمیان حواله در

(باب اول)

(عقد حواله بیاننده اولوب ایکی فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(رکن حواله بیاننده در)

٦٨٠ ماده

محیل کندو دائننه سنی فلانك اوزرینه حواله ایتدم دیوب انلر دخی قبول ایتدکلرنده حواله منعقد اولور

٦٨١ ماده

يالكز محال له ايله محال عليه بيننده عقد حواله اولنه بيلور

مثلا بركيمسه برينه بنم فلانده اولان شو قدر غروش الهجغمى حوالة سن اوزرينه ال ديوب او دخى قبول ايتدم ديسه ياخود فلانده اولان شوقدر غروش الهجغمى بنم اوزريمه حوالة قبول ايت ديوب او دخى ايتسه حواله صحيح اولور حتى محال عليه صكره نادم اولسه ندامتى فائده ويرمز

٦٨٢ ماده

يالكز محيل ايله محال له بيننده اجرا اولنان حواله محال عليهه لدى الاعلام قبول ايتدكده صحيح وتمام اولور

مثلا بركيمسه دائنى آخر دياره اولان برينك اوزرينه حواله ايدوب دائن دخى قبول ايتدكدنصكره محال عليهه لدى الاعلام او دخى قبول ايتديكى كبى حواله تمام اولور

٦٨٣ ماده

يالكز محيل ايله محال عليه بيننده اجرا اولنان حواله محال لهك قبولنه موقوفا منعقد اولور

مثلا بركيمسه برينه بنم فلانه اولان دينمى حوالة سن اوزريكه آل ديوب اودخى قبول ايتسه موقوفا منعقد اولوب محال له قبول ايتدكده حواله نافذ اولور

(فصل ثانى)

(شرائط حواله بياننده‌در)

٦٨٤ ماده

انعقاد حواله‌ده محيل ايله محال لهك عاقل و محال عليهك

عاقل بالغ اولمسى شرطدر

بناء عليه صبى غير مميزك برينه بورج حواله ايتمسى وبرندن حواله المسى باطل اولديغى كبى صبى كرك مميز اولسون وكرك غير مميز اولسون وكرك مأذون وكرك محجور اولسون برندن كندو اوزرينه حواله قبول ايتمسى باطلدر

٦٨٥ ماده

حواله‌نك نفاذنده محيل ايله محال لهك بالغ اولمسى شرطدر

بناء عليه صبئ مميزك حواله‌سى و حواله المسى وليسنك اجازتنه موقوفا منعقد اولور وولیسى اجازت ويردكده نافذ اولور شوقدركه حواله الديغى صورتده وليسى اذن ويرسه دخى محال عليهك محيلدن دها ملى يعنى غنى اولمسى شرطدر

٦٨٦ ماده

محال عليهك محيله مديون اولمسى شرط اولميوب محيلك انده الهجغى اولمسه‌ده حواله‌سى صحيح اولور

٦٨٧ ماده

هردين كه اكا كفالت صحيح اولميه حواله‌سى دخى صحيح اولماز

٦٨٨ ماده

هردين كه اكا كفالت صحيح اوله حواله‌سى دخى صحيح اولور . فقط محال بهك معلوم اولمسى لازمدر . بناء عليه دين مجهولك حواله‌سى صحيح اولماز

مثلا فلانده ثابت اوله‌جق الهجغكى حوالة قبول ايتدم ديسه حواله صحيح اولماز

٦٨٩ ماده

اصالة ذمتده مترتب اولان ديون صحيحه‌نك حواله‌سى

صحیح اولدیغی کبی جهت کفالت و حواله‌دن طولایی
ذمته مترتب اولان دینك حواله‌سی دخی صحیح اولور

(باب ثانی)

(احکام حواله بیاننده در)

٦٩٠ ماده

حواله‌نك حکمی بودر که محیل بورجندن و کفیلی وار ایسه کفالتدن بری اولور . ومحال علیهدن اول بورجی مطالبه ایتمك حقی محال لهه ثابت اولور . و مرتهن بربنی راهن اوزرینه حواله ایتدکده ارتق رهنی حبس وتوقیفه صلاحیتی قالماز

٦٩١ ماده

محیل مطلق اوله‌رق حواله ایتدکده اکر محال علیهده الاجغی یوغیسه بعد الادا محال علیه محیله رجوع ایدر . واکر الاجغی وار ایسه بعد الادا دینیله تقاص اولور

٦٩٢ ماده

حوالهٔ مقیده‌ده محیلك محال بهدن طولایی حق مطالبه‌سی منقطع اولور . ومحال علیه ارتق انی محیله ویره‌مز . وویرسه ضامن اولور . وبعد الضمان محیله رجوع ایدر . وقبل الادا محیل دیونی ترکه‌سندن ازید اولدیغی

حالده فوت اولسه سائر دائنلری محال بهه مداخله ایده‌مزلر

٦٩٣ ماده

بایعك مشتری ذمتنده ثمن مبیع اولان الاجغندن ویرلمك اوزره دیو مقید اولان حواله‌ده مبیع قبل التسلیم هلاك اولوبده ثمن ساقط اولسه یاخود مبیع خیار شرط یاخیار رؤیت ویا خیار عیب ایله رد اولنسه ویاخود اقالهٔ بیع ایدلسه حواله باطل اولماز ومحال علیه بعد الادا محیله رجوع ایدر یعنی ویردیکنی محیلدن الور اما مستحق چیقوبده مبیع ضبط اولنمغله محال علیهك اول دیندن بری ایدوکی تبین ایتسه حواله باطل اولور

٦٩٤ ماده

محیلك محال علیه یدنده امانت اولان مبلغندن ویرلمك اوزره دیو مقید اولان حواله‌ده مستحق چیقوبده اول مال ضبط اولنسه حواله باطل اولور وبورج محیله عودت ایدر

٦٩٥ ماده

محیلك محال علیه یدنده‌کی مبلغندن ویرلمك اوزره دیو مقید اولان حواله‌ده اول مبلغ تلف اولدیغی صورتده اکر مضمون دکل ایسه حواله باطل اولور وبورج محیله عودت ایدر . واکر مضمون ایسه حواله باطل اولماز

مثلا بری برکیسه‌نك یدنده‌کی امانت اقچه‌سندن ویرمك اوزره دائنی اول کیسه‌نك اوزرینه حواله ایتدکده قبل الاخذ اول اقچه بلا تعد تلف اولسه حواله باطل اولور و دائنك الهجغی محیله عودت ایدر . اما اول اقچه مال مغصوب اولسه یاخود امانت اولوبده اول کیسه‌نك اتلافیله اودهمسی لازم کلسه حواله باطل اولماز

٦٩٦ ماده

برکیمسه کندوسنك بر معین مالنی صاتوبده ثمنندن ادا ایتمك اوزره دائنی برینك اوزرینه حواله واو دخی اول شرطله حواله‌یی قبول ایتسه صحیح اولور ومحال علیه اول مالی صاتوبده ثمنندن دینی ادا ایتمك اوزره اجبار اولنور

٦٩٧ ماده

حوالهٔ مبهمه ده یعنی محال بهك تعجیل وتأجیلی بیان اولنمیان حواله‌ده دین اکر محیل اوزرینه معجل ایسه حوالهٔ معجله اولوب محال علیهك انی همان تأدیه‌سی لازم کلور واکر دین مؤجل ایسه حوالهٔ مؤجله اولوب وعده‌سی حلولنده اداسی لازم اولور

٦٩٨ ماده

محال علیه دینی ادا ایتمدن محیله رجوع ایده‌مز . ورجوع ایده‌جك اولدقده محال به ایله رجوع ایدر یعنی نه جنس اقچه حواله اولنمش ایسه محیلدن انی الور یوخسه مؤدا ایله رجوع ایده‌مز

مثلا کومش اقچه حواله اولنوبده التون ویرسه محیلدن کومش اقچه الوب التون مطالبه ایده‌مز . کذلك بشقه اموال واشیا ایله تأدیه ایتسه حواله اولنان اقچه‌یی الور

٦٩٩ ماده

محال بهك اداسیله یا دیکر برینك اوزرینه حواله‌سیله یاخود محال لهك محال علیهی ابراسیله محال علیه دیندن بری اولدیغی کبی محال له محال بهی هبه یاخود تصدق ایدوبده محال علیه دخی قبول ایتسه کذلك دیندن بری اولور

٧٠٠ ماده

محال له فوت اولوبده محال علیه اکا وارث اولسه حواله‌نك حکمی قالماز

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٢٥ صفر سنه ٢٨٨

عن اعضاء شورای دولت
سیف الدین

ناظر دیوان احکام عدلیه
احمد جودت

عن اعضاء دیوان احکام عدلیه
السید احمد حلمی

عن اعضاء دیوان احکام عدلیه
السید احمد خلوصی

عن اعضاء جمعیت ابن عابدین زاده
علاء الدین

عن اعضاء شورای دولت
محمد امین

كتاب الرهن

موجبنجه عمل اولنه

صورت خط همایون

کتاب خامس

(رهن حقنده اولوب بر مقدمه ایله درت بابی شاملدر)

مقدمه

(رهنه دائر اولان اصطلاحات فقهیه بیانندهدر)

۷۰۱ ماده

رهن · برمالی اندن استیفاسی ممکن اولان برحق مقابلنده محبوس و موقوف قیلمقدر و اول ماله مرهون دینلدیکی کبی رهن دخی دینلور

۷۰۲ ماده

ارتهان · رهن المقدر

۷۰۳ ماده

راهن · رهن ویرن کیمسهدر

۷۰٤ ماده

مرتهن · رهن الان کیمسهدر

۷۰۵ ماده

عدل · راهن ومرتهنك امنیت ایدوب بده رهنی تودیع وتسلیم ایتدکلری کیمسهدر

(باب اول)

عقد رهنه دائر مسائل بیانده اولوب اوچ فصله منقسمدر

(فصل اول)

(رکن رهنه دائر اولان مسائل بیانده در)

۷۰٦ ماده

راهن ومرتهنك ایجاب وقبولی ایله رهن منعقد اولور · فقط قبض بولنمدقجه تمام ولازم اولمز

بناء علیه راهن قبل التسلیم رهندن رجوع ایده بیلور

۷۰۷ ماده

رهنك ایجاب وقبولی راهن بو شیئی سکا دینم مقابلنده رهن ایتدم دیوب یاخود بومآلده دیکر برسوز سویلیوب مرتهن دخی قبول ایتدم و یاخود راضی اولدم دیمك

كبی رضايه دلالت ايدر بر سوز سويلكدر . ورهن لفظنك سويلنمسی شرط دكلدر

مثلا بری شوقدر غروشه برشی اشترا ايله بايعه برمال ويروبده پاره‌يی ويرنجيه قدر بونی الیقوی ديسه اول مالی رهن ايتمش اولور

(فصل ثانی)

(انعقاد رهنك شرطلری بياننده در)

٧٠٨ ماده

راهن ومرتهنك عاقل اولمسی شرطدر . اما بالغ اولمسی شرط دكلدر . حتی صبی مميزك رهن وارتهانی جائزدر

٧٠٩ ماده

مرهونك صاتلمغه صالح برشی اولمسی شرطدر

بناء عليه وقت عقدده موجود ومال متقوم ومقدور التسليم اولمسی لازمدر

٧١٠ ماده

مرهونك مقابلی مال مضمون اولمق شرطدر

بناء عليه مال مغصوب ايچون رهن المق جائزدر . اما امانت اولان مال ايچون رهن المق صحيح اولماز

(فصل ثالث)

(مرهونك زوائد متصله‌سی و عقد رهندن صكره واقع اولان تبديل و زياده حقنده در)

٧١١ ماده

بيعده بلا ذكر داخل اولان مشتملات رهنده دخی داخل اولديغی كبی برعرصه رهن ايدلدكده اوزرنده كی بالجمله اشجاريله ميوه‌سی ومغروسات و مزروعات سائره‌سی صراحةً ذكر اولنمسه بيله داخل اولور

٧١٢ ماده

رهنك رهن آخره تبديلی جائزدر

مثلا بر كيسه شوقدر غروش دينی مقابلنده برساعت رهن ايتدكدن صكره برقليچ كتوروبده ساعتك يرينه بونی ال ديسه و مرتهن دخی ساعتی رد ايله قليچی السه اول مبلغ مقابلنده قليچ مرهون اولور

٧١٣ ماده

بعد العقد راهنك مرهونی تزييدی جائزدر

يعنی برشيئی رهن ايتدكدنصكره هنوز عقد باقی ايكن اكا ديكر برمالی دخی رهن اولهرق علاوه ايتمسی صحيح اولور و بو زياده اصل عقده ملتحق اولور يعنی اصل عقد كويا بو ايكی مال اوزرينه وارد اولمش اولور . وبو ايكی مالك مجموعی حين زياده‌ده قائم اولان دينه مرهون اولور

٧١٤ ماده

بردین مقابلنده برمال رهن ایدلدکده ینه اول رهنه مقابل اولمق اوزره دینك تزییدی صحیح اولور

مثلا برکیمسه بیك غروش دینی مقابلنده ایکی بیك غروشلق برساعت رهن ایتدکدنصکره ینه اول رهنه مقابل اولمق اوزره داینندن بشیوز غروش دها السه اول ساعت بیك بشیوز غروشه رهن اولمش اولور

٧١٥ ماده

مرهوندن متولد زیاده اصل مرهون ایله برابر مرهون اولور

(باب ثانی)

(راهن ومرتهنه متعلق بعض مسائل بیانندهدر)

٧١٦ ماده

مرتهن خود بخود عقد رهنی فسخ ایده بیلور

٧١٧ ماده

مرتهنك رضاسی اولمدقجه راهن عقد رهنی فسخ ایدهمز

٧١٨ ماده

راهن ومرتهن بالاتفاق عقد رهنی فسخ ایده بیلورلر . فقط بعد الفسخ مرتهنك اول رهن مقابلندهکی الاجغنی راهندن استیفا ایدنجیه دکین رهنی حبس و امساکه صلاحیتی واردر

٧١٩ ماده

مکفول عنهك کفیله رهن ویرمسی جائزدر

٧٢٠ ماده

برمدیونك ایکی دائنی کرك بربله شریك اولسون کرك اولمسون کندوسندن بر رهن السهلر جائز اولور . وبورهن ایکی دینك مجموعی مقابلنده مرهون اولور

٧٢١ ماده

بری ایکی کیمسهده اولان الاجغی ایچون بررهن السه جائز اولور . بودخی ایکی الاجغك مجموعنه مرهون اولور

(باب ثالث)

(مرهونه متعلق مسائل بیاننده اولوب ایکی فصله)

(منقسمدر)

(فصل اول)

(مرهونك مؤنت ومصارفی بیانندهدر)

٧٢٢ ماده

رهنی مرتهن بالذات حفظ ایدر یاخود عیالی یاشریکی ویاخود خدمتجیسی کبی امینی اولان کیمسهیه حفظ ایتدیرر

٧٢٣ ماده

بر کراسی وبکجی اجرتی کبی رهنك محافظه‌سی ایچون اولان مصرف مرتهنه عائددر

٧٢٤ ماده

رهنك حیوان ایسه علفی وچوبان اجرتی وعقار ایسه تعمیری وسقی وتلقیحی واوتلرینك آیقلانمسی وخرقنك تطهیری کبی بقاسی واصلاح منافعی ایچون اولان مصرف راهنه عائددر

٧٢٥ ماده

راهن ومرتهندن بریسی دیکرینه عائد اولان مصرفی خودبخود ایفا ایتسه تبرعدر صکره مطالبه ایده‌من

(فصل ثانی)

(رهن مستعار حقنده‌در)

٧٢٦ ماده

برکیمسه دیکرك مالنی استعاره ایدوبده انك اذنیله رهن ایتمك جائز اولور . وبوکا رهن مستعار دینلور

٧٢٧ ماده

مال صاحبنك اذنی مطلق ایسه مستعیر انی هروجهله رهن ایده‌بیلور

٧٢٨ ماده

مال صاحبی شوقدر غروش ویا شوجنس مال مقابلنده یاخود فلان آدمه ویاخود فلان بلده‌ده رهن ایتمك اوزره دیو مقیدا اذن ویردکده مستعیر دخی انجق انك قید وشرطنه موافق اوله‌رق رهن ایده‌بیلور

(باب رابع)

(رهنك احکامی بیاننده اولوب درت فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(رهنك احکام عمومیه‌سی بیاننده‌در)

٧٢٩ ماده

رهنك حکمی فکنه قدر مرتهنك حق حبسی اولمق وراهن فوت اولدقده سائر غرمادن احق اوله‌رق رهندن استیفای دین ایده‌بیلمکدر

٧٣٠ ماده

رهن بورجك مطالبه‌سنه مانع اولمیوب رهنی قبض ایتدکدنصکره دخی مرتهنك راهندن الاجغنی مطالبه‌یه صلاحیتی باقیدر

٧٣١ ماده

دینك برمقداری ایفا اولندقده اکا مقابل رهنك برمقدارینی رد ایتمك لازم کلیوب بقیهٔ دینی تماماً استیفا ایدنجیه‌دك مرتهنك مجموع رهنی حبس وامساکه صلاحیتی واردر. فقط ایکی شی رهن اولندقده هر بری ایچون دیندن بر مقدار تعیین اولنمش ایسه بریسی ایچون تعیین اولنان مقدار ادا اولندقده راهن یالکز انی تخلیص ایده‌بیلور

٧٣٢ ماده

رهن مستعاری تخلیص ایله کندویه تسلیم ایتمك اوزره صاحبنك راهن مستعیری مؤاخذه‌یه صلاحیتی واردر. ومستعیر فقری سببیله اداء دیندن عاجز اولدیغی صورتده معیر اول دینی کندو طرفندن ادا ایله مالنی رهندن تخلیص ایده‌بیلور

٧٣٣ ماده

راهن ومرتهنك وفاتیله رهن باطل اولماز

٧٣٤ ماده

راهن فوت اولدقده ورثه‌سی کبار ایسه انك مقامنه قائم اولوب ترکه‌دن تأدیهٔ دین ایله رهنی تخلیص ایتملری لازم اولور واکر ورثه صغار ایسه یاخود کبار اولوبده غائب

یعنی مدت سفر بعید اولان برده ایسه وصیسی مرتهنك اذنیله رهنی صاتوب ثمنندن تأدیهٔ دین ایلر

٧٣٥ ماده

راهن مستعیر کرك برحیات بولنسون کرك فك رهندن مقدم فوت اولسون رهن مستعارك مقابلی اولان بورج ادا اولنمدقجه معیر اولان کیمسه مالنی مرتهندن الامز

٧٣٦ ماده

راهن مستعیر اولان کیمسه مفلس مدیون اولدیغی حالده فوت اولسه رهن مستعار مرتهن یدنده علی حاله مرهون قالور فقط معیرك رضاسی اولمدقجه صاتلماز. ومعیر رهنی بیع ایله تأدیهٔ دین ایده‌جك اولدقده ثمنی دینه وفا ایدرسه مرتهنك رضاسنه باقلمقسزین صاتیلور. واکر رهنك ثمنی دینه وفا ایتمز ایسه مرتهنك رضاسی اولمدقجه صاتیله‌مز

٧٣٧ ماده

معیر اکر دینی ترکه‌سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه راهنه بالنفس دینی تأدیه ایله رهن مستعاری تخلیص ورد ایتمك اوزره امر اولنور . واکر فقری سببیله تأدیهٔ دیندن عاجز اولورسه اول رهن مستعار علی حاله مرتهن عندنده مرهون قالور

فقط ورثهٔ معیر بورجی ادا ایله انی تخلیص ایده‌بیلورلر.

ومعيرك دائنلرى رهنك بيعنى مطالبه ايتدكلرنده ثمنى
دينه وفا ايدرايسه مرتهنك رضاسنه باقلمقسزين صاتيلور.
واكر وفا ايتمزايسه مرتهنك رضاسى اولمدقجه صاتيله‌مز

٧٣٨ ماده

مرتهن فوت اولدقده رهن انك ورثه‌سى عندنده
مرهون اوله‌رق قالور

٧٣٩ ماده

ايكى كيمسه‌يه اولان دينى ايچون بر رهن ويرمش
اولان راهن برينه اولان دينى ادا ايتسه رهنك
نصفنى استرداد ايده‌ميوب ايكيسنك دخى الاجغنى تماماً
ايفا ايتدكجه رهنى تخليصه صلاحيتى يوقدر

٧٤٠ ماده

ايكى مديوندن بر رهن المش اولان كيمسه ايكيسنده
اولان الاجغنى تماماً استيفا ايدنجيه‌دك رهنى امساك
ايده‌بيلور

٧٤١ ماده

رهنى راهن اتلاف ياخود تعييب ايتدكده ضامن اولمسى
لازم كلديكى كبى مرتهن اتلاف ياخود تعييب ايتدكده
دخى قيمتى مقدارى دينندن ساقط اولور

٧٤٢ ماده

آخر بر كيمسه رهنى اتلاف ايتسه يوم اتلافنده‌كى قيمتنى
ويرر . واول قيمت مرتهن عندنده رهن اولور

(فصل ثانى)

(راهن ومرتهنك رهنده تصرفلرى حقنده‌در)

٧٤٣ ماده

راهن ومرتهندن برينك اذنى اولمقسزين ديكرينك
رهنى بشقه بر كيمسه‌يه رهن ايتمسى باطلدر

٧٤٤ ماده

مرتهنك اذنيله راهن رهنى ديكره رهن ايتسه رهن
اول باطل ورهن ثانى صحيح اولور

٧٤٥ ماده

راهنك اذنيله مرتهن رهنى رهن ايتسه رهن اول باطل
ورهن ثانى رهن مستعار قبيلندن اوله‌رق صحيح اولور

٧٤٦ ماده

راهنك رضاسى اولمقسزين مرتهن رهنى صاتدقده راهن
مخير اولوب ديلرسه بيعى فسخ ايلر ديلرسه اجازت ايله تنفيذ ايلر

٧٤٧ ماده

مرتهنك رضاسى اولمقسزين راهن رهنى صاتدقده بيعى

٧٥٥ ماده

عدل فوت اولسه تراضیء طرفین ایله رهن بر بشقه عدله تودیع اولنور . واکر بینلرنده اتفاق حاصل اولمز ایسه حاکم رهنی بر ید عدله وضع ایدر

(فصل رابع)

(بیع رهن حقنده‌در)

٧٥٦ ماده

راهن ومرتهندن بریسی دیکرینک رضاسی اولمدقجه رهنی صاته‌مز

٧٥٧ ماده

دینک وقت اداسی حلول ایدوبده راهن اداسندن امتناع ایتدکده رهنی بیع ایله ادای دین ایتمک اوزره حاکم طرفندن راهنه امر اولنور . اکر ابا وعناد ایدر ایسه حاکم رهنی بیع ایله دینی ادا ایدر

٧٥٨ ماده

راهن غائب اولوبده حیات ومماتی معلوم اولمسه مرتهن رهنی بیع ایله الاجغی استیفا ایتمک اوزره حاکمه مراجعت ایدر

٧٥٩ ماده

رهنک فسادندن خوف اولنور ایسه مرتهن انی اذن حاکمله صاته‌بیلور وثمن کندو یدنده رهن اولور . واکر حاکمک اذنی اولقسزین صاتارسه ضامن اولور کذلک رهن اولان باغ وبستانک میوه وسبزه‌سی یتشوبده تلف اولمسندن خوف اولنسه بیله رأی حاکم ایله صاتیله‌بیلور اماخود بخود مرتهن صاتسه ضامن اولور

٧٦٠ ماده

دینک وقت اداسی حلول ایتدکده رهنی صاتمق اوزره راهن مرتهنی یاعدلی یاخود بشقه برینی توکیل ایتسه صحیح اولور . وارتق راهن اول وکیلی وکالتدن عزل ایده‌مز . وراهن ومرتهنک برینک وفاتیله دخی منعزل اولماز

٧٦١ ماده

رهنی بیعه وکیل اولان کیمسه دینک وقت اداسی حلول ایتدکده رهنی بیع ایله ثمنی مرتهنه تسلیم ایدر . واکر ابا ایدر ایسه رهنی صاتمق اوزره راهنه جبر اولنور . اودخی ابا وعناد ایدرسه حاکم صاتار واکر راهن یاخود ورثه‌سی غائب بولنور ایسه رهنی

صاتمق اوزره وكيله جبر اولنور . وعناد ايدرسه حاكم كندو صاتار

ارادهٔ سنيه تاريخى فى ٢٥ صفر سنه ٢٨٨

وكيل درس وعن اعضاء مجلس تدقيقات شرعيه
السيد خليل

رئيس جمعيت مجله وعن اعضاء مجلس تدقيقات شرعيه
عمر خلوصى

عن اعضاء ديوان احكام عدليه
احمد خلوصى

عن اعضاء شوراى دولت
سيف الدين

عن اعضاء جمعيت مجله ابن عابدين زاده علاء الدين

عن اعضاء ديوان احكام عدليه
احمد حلمى

مدير مكتب نواب السيد
يونس وهبى

عن اعضاء مجلس تدقيقات شرعيه عيسى روحى

كتاب الامانات

موجبنجه عمل اولنه

صورت خط همايون

کتاب سادس

(امانات حقنده اولوب بر مقدمه ایله)

(اوچ بابی مشتملدر)

مقدمه

(اماناته متعلق اصطلاحات فقهیه بیانده‌در)

ماده ٧٦٢

امانت . امین اتخاذ اولنان کیمسه نزدنده بولنان شیدر گرک ودیعه کبی عقد استحفاظ ایله امانت ایدلسون وگرک مأجور و مستعار کبی بر عقد ضمننده امانت اولسون وگرک برکونه عقد و قصد اولقسزین بر کیمسه نك یدینه امانت

گچسون . نته‌کم روزکار ایله بر کیمسه‌نك خانه‌سنه قومشوسنك بر مالی دوشسه عقد اولمدیغی جهتله اول مال خانه صاحبی نزدنده ودیعه اولمیوب فقط امانتدر

ماده ٧٦٣

ودیعه . حفظ ایچون بر کیمسه‌یه ایداع اولنان مالدر

ماده ٧٦٤

ایداع . کندو مالنك محافظه‌سنی دیکره احاله ایتمکدرکه احاله ایدن کیمسه‌یه دالك کسریله مودع وقبول ایدن کیمسه‌یه ودیع ودالك فتحیله مستودع دینلور

ماده ٧٦٥

عاریت . مجانا یعنی بلا بدل منفعتی تملیك اولنان مالدرکه معار و مستعار دخی دینلور

ماده ٧٦٦

اعاره . عاریت ویرمکدرکه ویرن کیمسه‌یه معیر دینلور

ماده ٧٦٧

استعاره . عاریت المقدرکه الان کیمسه‌یه مستعیر دینلور

(باب اول)

(اماناته دائر بعض احكام عموميه بيانده‌در)

٧٦٨ ماده

امانت مضمون دكلدر

يعنى امينك صنع وتقصيرى اولمقسزين تلف ياضايع اولديغى تقديرده ضمان لازم كلمز

٧٦٩ ماده

بر كيمسه يولده ياخود ديكر محلده برشى بولوبده كندوسنه مال اولمق اوزره اخذ ايتسه غاصب حكمنده اولور

بونك اوزرينه اول مال تلف ياضايع اولديغى حالده كندوسنك صنع وتقصيرى اولمسه بيله ضامن اولور. اما صاحبنه ويرمك اوزره الديغى صورتده اكر صاحبى معلوم ايسه يدنده صرف امانتدر صاحبنه تسليم ايتمسى لازم كلور . واكر صاحبى معلوم دكلسه لقطه‌دركه ملتقط اولان يعنى بولوب الان كيمسه يدنده امانتدر

٧٧٠ ماده

ملتقط بر لقطه بولديغنى اعلان ايتديرر . وصاحبى ظهور ايدنجيه‌دك نزدنده امانت اولمق اوزره حفظ ايدر وبر كيمسه ظهور ايله كندو مالى اولديغنى اثبات ايدر ايسه اكا تسليم ايتمسى لازم كلور

٧٧١ ماده

بر كيمسه نزدنده ديكرك مالى قضارا تلف اولديغى صورتده

اكر صاحبنك اذنى اولمقسزين المش ايسه بهرحال ضامن اولور . واكر صاحبنك اذنيله المش ايسه يدنده امانت اولمغله ضامن اولماز . فقط سوم شرا صورتنده ثمن تسميه اولنديغى حالده ضمان لازم كلور

مثلا بركيمسه صرچه‌جى دكانندن خودبخود بركاسه الوبده الندن دوشه‌رك قيرلسه ضامن اولور . واكر صاحبنك اذنيله الوبده نظر ايدركن قضارا يره‌دوشوب قيرلسه ضمان لازم كلمز ، واول كاسه ديكر برطاقم كاسه‌لراوزرينه دوشه‌رك قيريلوب انلرى دخى قيرسه بوكاسه‌لرك ضمانى لازم كلور انجق اول كاسه امانت اولمغله ينه انك ضمانى لازم كلمز . اما بوكاسه قاچ غروشه‌در ديوب دكانجى دخى شوقدر غروشه‌در ال ديدكدنصكره النه الوبده يره دوشه‌رك قيرلسه ضامن اولور

كذلك بركيمسه شربت ايچركن شربتجينك برداغى النادن دوشوبده قيراسه عاريت قبيلندن امانت اولمغله ضمان لازم كلمز. فقط كندوسنك سوء استعمالندن ناشى دوشمش ايسه ضامن اولور

٧٧٢ ماده

دلالة اذن صراحة اذن كبيدر. فقط صراحة نهى وارايسه دلالته اعتبار اولنماز

مثلا بركيمسه برينك اذنيله خانه‌سنه داخل اولدقده ميدانده طوران قدح ايله صوايچمكه دلالة مأذوندر . وصو ايچركن قضارا يدندن قدح دوشوبده قيراسه ضمان لازم كلمز .

فقط صاحب خانه اول قدحه طوقنمه ديونهى ايتمشيكن النه الوبده دوشه‌رك قيرلسه ضامن اولور

(باب ثانی)

(ودیعه حقنده اولوب ایکی فصلی شاملدر)

(فصل اول)

(عقد وشرط ایداعه متعلق مسائل بیاننده در)

٧٧٣ ماده

صراحة یاخود دلالة ایجاب وقبـول ایله ایداع منعقـد اولور

مثلا صاحب ودیعه شومالی سکا ایداع ایتدم یاخود امانت ایلدم دیوب مستودع دخی قبول ایتدم دیسه صراحة ایداع منعقد اولور

وکذا برکیمسه خانه داخل اولەرق خانجی‌یه حیوانمی نرەیه باغلیه‌یم دیدکده خانجی بریر کوستروب اودخی اورایه باغلسه دلالةً ایداع منعقد اولور

کذلك برکیمسه مالنی بردکانجینك یاننه براغوب کیتسه واو دخی کوروب سکوت ایتسه اول مال اول دکان صاحبی نزدندەودیعه اولور . واکر دکان صاحبی قبول ایتمم دیەرك رد ایتسه ایداع منعقد اولماز

وکذلك برکیمسه مالنی ودیعه اولمق اوزره برقاچ کشینك یاننه براغوب کیتسه وانلر دخی کوروب سکوت ایتسەلر اول مال جملەسنك نزدنده ودیعه اولور فقط بربربر اول محلدن قالقوب کیتسەلر اك صکره قالان کیمسه حفظه تعیین ایتمکله انك نزدنده ودیعه اولمش اولور

٧٧٤ ماده

مودع ایله مستودعدن هر برینك هر نەوقت دیلرسه عقد ایداعی فسخه صلاحیتی واردر

٧٧٥ ماده

ودیعه‌نك وضع یده قابل وقبضه صالح اولمسی شرطدر

بناءعلیه هوادەکی قوشك ایداعی صحیح دکلدر

٧٧٦ ماده

مودع ایله مستودعك عاقل وممیز اولملری شرطدر

بالغ اولملری شرط دکلدر

بناءعلیه مجنونك وصبیٔ غیر ممیزك ایداع وودیعەیی قبول ایتملری صحیح دکلدر اما مأذون اولان صبیٔ ممیزك ایداعی وودیعەیی قبول ایلمسی صحیحدر

(فصل ثانی)

(ودیعه‌نك احکامی وضماناتی بیاننده‌در)

٧٧٧ ماده

ودیعه ید مستودعده امانتدر

بنـاءعلیه مستودعك صنع وتعدیسی وحفظده تقصیری اولمقسزین تلف یاضایع اولسـه ضمان لازم کلمز . فقط اجرتله حفظ ایچون ایداع اولنمش ایسـه ممکن التحرز اولان بر سببله تلف یاضایع اولدیغی صورتده مضمون اولور

مثلا بر کیمسه‌نك یدنده قضارا ودیعه اولان ساعت دوشوبده قیرلسه ضمان لازم کلمز اما ساعتی چکنه‌سه یاخود الندن برشی دوشوبده ساعت قیرلسه ضمان لازم کلور . کذلك بر کیمسه مالنی دیکره ایداع وحفظ ایچون اکا اجرت اعطا ایتدکدن صکره اول مال سرقت اولنمق کبی ممکن التحرز اولان بر سببدن ناشی ضایع اولسه مستودعه ضمان لازم کلور

٧٧٨ ماده

مستودعك خدمتکاری یدندن ودیعه اوزرینه برشی دوشوبده ودیعه تلف اولسه خدمتکار ضامن اولور

٧٧٩ ماده

ودیعه حقنده صاحبنك راضی اولمدیغی شیئی یاپمق تعدیدر

٧٨٠ ماده

مستودع ودیعه‌یی کندو مالی کبی بالذات حفظ ایدر یاخود امینی اولان کیمسه‌یه حفظ ایتدیرر

وامینی عندنده تعدی وتقصیر اولمقسزین تلف یاضایع اولسه کرك مستودعه وکرك امینه ضمان لازم کلمز

٧٨١ ماده

مستودع کندو مالنی نره‌ده حفظ ایدرایسه ودیعه‌یی دخی اوراده حفظ ایده بیلور

٧٨٢ ماده

ودیعه‌نك امثالی وجهله محافظه‌سی لازمدر

بناءً علیه نقود ومجوهرات مثللو اموالی اخور وصمانلق کبی یرلرده طوتمق حفظده تقصیر اولمقله بوحالده تلف یاضایع اولسه ضمان لازم کلور

٧٨٣ ماده

مستودع متعدد اولدقده اکر ودیعه قابل قسمت دکلسه برینك اذنیله دیکری حفظ ایدر یاخود بالمناوبه حفظ ایدرلر وبوحالده ودیعه بلاتعد ولاتقصیر تلف اولسه برینه ضمان لازم کلمز

واکر ودیعه قابل قسمت ایسه مستودعلر آنی بینلرنده سویا تقسیم ایله هر بری حصه‌سنی حفظ ایدر

وبریسی حصه‌سنی مودعك اذنی اولمدقجه مستودع آخره ویره‌مز ویروبده آخرك یدنده ایکن بلاتعدد ولاتقصیر تلف یاضایع اولسه الآنه ضمان لازم کلمز . اما برن کندو حصه‌سنی ضامن اولور

٧٨٤ ماده

عقد ایداعده ایراد اولنان شرط اکر ممکن الاجرا ومفید اولور ایسه معتبردر دکل ایسه لغودر

مثلا مستودعك خانه‌سنده حفظ اولنمق شرطیله بر مال ایداع اولنمشیکن حریق وقوعیله دیکر محله نقلنه مجبوریت کلدکده اول شرطه اعتبار اولنماز وبوصورتده ودیعه دیکر محله نقل اولنوبده بلاتعد ولاتقصیر تلف یاضایع اولسه ضمان لازم کلمز

وكذا مودع مستودعه وديعه‌نك حفظنى امر ايدوبده زوجه‌سنه يا اوغلنه ياخود خدمتكارينه وياخود كندو مالنى حفظ ايده‌كلان بركيمسه‌يه ويرمكدن نهى ايتدكده اكراول كمسنه‌يه ويرمكده مجبوريت وار ايسه نهى معتبر اولماز . بو صورتده مستودع وديعه‌يى اول كمسنه‌يه ويروبده بلا تعد ولاتقصير تلف يا ضايع اولسه ضمان لازم كلمز . واكر مجبوريت يوق ايكن ويررسه ضامن اولور

كذلك خانه‌نك فلان اوطه‌سنده حفظ اولنمق شرط اولنمشيكن مستودع انى اول خانه‌نك ديكر اوطه‌سنده حفظ ايتديكى صورتده اكر اول اوطه‌لر امر محافظه‌ده مساوى ايسه‌لر اول شرطه اعتبار اولنمز

وبو حالده وديعه تلف اولسه كذلك ضمان لازم كلمز ، اما اوطه‌لرك برى كاركير وديكرى اخشاب اولمق كبى بينلرنده تفاوت بولنسه شرط معتبر اولوب مستودع انى مشروط اولان اوطه‌ده حفظ ايتمكه مجبور اولور . وحفظده اول اوطه‌نك مادونى اولان اوطه‌يه قويوبده تلف اولسه ضامن اولور

٧٨٥ ماده

وديعه‌نك صاحبى غائب اولوبده حيات ومماتى معلوم اولمسه مستودع انى صاحبنك وفاتى تبين ايدنجيه‌دك حفظ ايدر فقط وديعه طورمغله بوزيله‌جق شيلردن اولديغى حالده حاكمك اذنيله صاتوب ثمننى نزدنده امانت اوله‌رق حفظ ايده بيلور . اماصاتميوبده طورمغله بوزلسه ضمان لازم كلمز

٧٨٦ ماده

آت وايناك كبى نفقه‌يه محتاج اولان وديعه‌نك نفقه‌سى صاحبنه عائددر صاحبى غائب اولدقده مستودع اولان كيمسه حاكمه مراجعت ايدوب اودخى صاحب وديعه حقنده اصلح وانفع اولان صورتك اجراسنى امر ايلر شويله‌كه وديعه‌نك ايجارى ممكن ايسه مستودع انى رأى حاكمله ايجار ايدوب اجرتندن انفاق ايدر ياخود ثمن مثليله صاتار وايجارى ممكن دكلسه كذلك رأى حاكمله همان ياخود اوچ كونه قدر كندو مالندن انفاق ايتدكدن صكره ثمن مثليله صاتوب نهايت اوچ كونلك مصرفنى دخى صاحبندن استر . اما حاكمك اذنى اولمقسزين مصرف ايدر ايسه مودعدن الهماز

٧٨٧ ماده

مستودعك تعدى وياتقصيرى حالنده وديعه تلف وياخود قيمتنه نقصان طارى اولسه ضمان لازم كلور

مثلا مستودع كندوسنده وديعه اولان نقودى امورينه صرف ايله استهلاك ايتسه ضامن اولور - بوصورتده نزدنده امانت اولان بركيسه نقودى اولوجهله صرف ايدوبده بعده كندو مالندن يرينه قويدقدن صكره تعدى وتقصير اولمقسزين ضايع اولسه ضماندن قورتيله‌من

وكذا مستودع يدنده وديعه اولان حيوانه بلا اذن بنوبده كيدركن كرك فوق العاده سورمكله وكرك ديكر سببله وكر

بلاسبب تلف اولسه ویاخود اثنای راهده سرقت اولنسه مستودع اول حیوانی ضامن اولور

کذلك حریق وقوعنده مستودع ودیعه‌یی دیکر محله نقله مقتدر ایکن نقل ایتمیوبده محترق اولسه ضمان لازم کلور

٧٨٨ ماده

ودیعه‌یی صاحبنك اذنی اولمقسزین دیکر مال ایله یکدیکرندن تفریق اولنه میه‌جق صورتده قارشدیرمق تعدیدر

بناءً علیه مستودع کندوسنده ودیعه اولان برمقدار یوزلك التونلری کندوسنك یوزلك التونلریله یاخود بربشقه‌سنك ودیعه اولان یوزلك التونلریله بلااذن قارشدیردقدن صکره ضایع اولسه یاخود سرقت اولنسه ضامن اولور . وکذا مستودعدن بشقه برکیمسه مذکور التونلری اول وجهله قارشدیرسه اول کیمسه ضامن اولور

٧٨٩ ماده

مستودع اکر ودیعه‌یی صاحبنك اذنیله مادهٔ آنفه‌ده بیان اولندیغی اوزره دیکر مال ایله قارشدیرسه یاخود کندوسنك صنعی اولمقسزین ایکی مال بربریله کذلك یکدیکردن تفریق اولنمیه‌جق صورتده قارشسه مثلا برصندق درونده ودیعه اولان التون کیسه‌سی یرتیلوب ایچنده‌کی التونلر دیکر التونلرله قارشسه مجموعنده مستودع ایله صاحب ودیعه حصه‌لری مقدارنجه شریك

اولورلر . بوحالده بلا تعدٍ ولا تقصیر تلف وضایع اولسه ضمان لازم کلمز

٧٩٠ ماده

مستودع ودیعه‌یی بلااذن آخره ایداع ایده‌مز . ایدوبده بعده تلف اولسه ضامن اولور

واکر مستودع ثانینك تعدی یاتقصیری ایله تلف اولمش ایسه مودع دیلرسه مستودع ثانی‌یه تضمین ایتدیرر ودیلرسه مستودع اوله تضمین ایتدیروب اودخی مستودع ثانی‌یه رجوع ایدر

٧٩١ ماده

مستودع ودیعه‌یی آخر کمسنه‌یه ایداع ایدوبده مودع مجیز اولسه مستودع اول آره‌دن چیقوب اول کمسنه مستودع اولور

٧٩٢ ماده

مستودع ودیعه‌یی صاحبنك اذنیله استعمال ایده‌بیلدیکی کبی آخره ایجار واعاره ورهن دخی ایده‌بیلور

اما صاحبنك اذنی اولمقسزین آخره ایجار یااعاره ویارهن ایدوبده ودیعه مستأجر یامستعیر یاخود مرتهن یدنده تلف یاضایع اولسه یاخود قیمتنه نقصان کلسه مستودعه ضمان لازم کلور

٧٩٣ ماده

مستودع امانت اقچه‌یی بلا اذن آخره اقراض وتسلیم ایدوبده صاحبی مجیز اولمسه مستودع اول اقچه‌یی ضامن اولور

کذلك کندوسنده ودیعه اولن اقچه ایله صاحبنك آخره اولان دیننی ادا ایتدکده صاحبی راضی اولمسه ضامن اولور

٧٩٤ ماده

ودیعه‌یی صاحبی طلب ایتدکده کندوسنه رد وتسلیمی لازم کلور ورد وتسلیمك مؤنتی یعنی کلفتی ومصرفی مودعه عائد اولور

ومودع طلب ایتدکده مستودع ویرمیوبده ودیعه تلف یاضایع اولسه ضامن اولور

فقط حین طلبده ودیعه‌اوزاق محلده بولنمق کبی برعذردن ناشی ویرمیوبده تلف یا ضایع اولمش ایسه اول حالده ضمان لازم کلمز

٧٩٥ ماده

مستودع ودیعه‌یی بالذات یاخود امینی ایله رد وتسلیم ایدر . وامینی ایله رد وارسال ایتدیکی صورتده قبل الوصول ودیعه بلا تعد ولاتقصیر تلف یاضایع اولسه ضمان لازم کلمز

٧٩٦ ماده

ایکی کیمسه مشترك ماللرینی برکیمسه‌یه ایداع ایتدکدن صکره اول شریکلردن بریسی کلوبده آخرك غیابنده حصه‌سنی مستودعدن طلب ایتدکده ودیعه اکر مثلیاتدن ایسه مستودع انك حصه‌سنی کندوسنه ویرر . واکر قیمیاتدن ایسه ویرمز

٧٩٧ ماده

ودیعه‌یی تسلیمده مکان ایداع معتبر در

مثلا استانبولده ایداع اولنان متاع بنه استانبولده تسلیم اولنور ادرنه‌ده تسلیم ایتمك اوزره مستودعه جبر اولنه‌ماز

٧٩٨ ماده

ودیعه‌نك منافعی صاحبنكدر

مثلا امانت اولان حیوانك یاوریسی وسوتی ویونی صاحبنه عائد اولور

٧٩٩ ماده

صاحب ودیعه غائب اولوبده اوزرینه نفقه‌سی واجب اولان کیمسه‌نك مراجعتی اوزرینه حاکم اول غائبك ودیعه اولان اقچه‌سندن اول کیمسه‌یه نفقه تقدیر ایتدکده مستودع کندو یدنده ودیعه اولان اقچه‌دن اول کیمسه‌نك نفقه‌سنه صرف ایتسه ضمان لازم کلمز

فقط حاکمك امری اولمقسزین صرف ایدر ایسه ضامن اولور

۸۰۰ ماده

مستودعه جنون عارض اولوبده صحو وافاقتدن یأس
كلدكده قبل الجنه اخذ ایتمش اولدیغی ودیعه عیناً موجود
اولمسه صاحبی برمعتبر كفیل كوستره‌رك مجنونك مالندن
تضمینه صلاحیتی واردر

فقط صكره كندویه افاقت كلوبده ودیعه‌یی صاحبنه رد ایتمش
یاخود بلا تعد ولا تقصیر ودیعه تلف یا ضایع اولمش ایدوكنی
بیان ایدر ایسه یمینیله تصدیق اولنه‌رق اخذ اولنمش اولان
اقچه‌سنی استرداد ایلر

۸۰۱ ماده

مستودع فوت اولدقده ودیعه عیناً تركه‌سنده بولندیغی
صورتده وارثی یدنده دخی امانت اولمغله صاحبنه رد
اولنور

اما عیناً تركه‌سنده بولنمدیغی صورتده اكر مستودعك
حال حیاتنده اول ودیعه‌یی صاحبنه رد ایتدم یاخود
بلا تعد ضایع اولدی دیمك كبی برصورتله ودیعه‌نك حالنی
بیان وتقریر ایلدیكنی وارثی اثبات ایدر ایسه ضمان
لازم كلمز

كذلك وارث ودیعه‌یی بیلورز شویله ایدی بویله ایدی
دیو توصیف وتفسیر ایدرك مستودعك وفاتندن صكره

بلا تعد ولا تقصیر ضایع اولدیغنی بیان ایتسه یمینیله تصدیق
اولنه‌رق ضمان لازم كلمز

واكر مستودع ودیعه‌نك حالنی بیان ایتمامش ایسه مجهلا
فوت اولمش دیمك اولمسیله دیون سائره كبی تركه‌سندن
استیفا اولنور

وكذا وارثك ودیعه‌یی توصیف وتفسیر ایتمیه‌رك مجرد
بز ودیعه‌یی بیلورز ضایع اولدی دیمسی معتبر اولمیوب
اولوجهله ضایع اولدیغنی اثبات ایده‌مدیكی صورتده تركه‌دن
ضمان لازم كلور

۸۰۲ ماده

مودع فوت اولدقده ودیعه وارثنه ویریلور . فقط تركه
مستغرق بالدین ایسه حاكمه مراجعت ایدیلور

واكر حاكمه مراجعت ایتمكسزین مستودع آنی
وارثنه ویروب اودخی استهلاك ایتسه مستودع ضامن
اولور

۸۰۳ ماده

ودیعه‌نك تضمینی لازم كلدكده مثلیاتدن ایسه مثلنی وقیمیاتدن
ایسه ضمانی موجب اولان شیئك یوم وقوعنده‌كی قیمتنی
ویرمك لازم كلور

(باب ثالث)

(عاريت حقنده اولوب ايكى فصلى شاملدر)

(فصل اول)

(عقد وشرط اعاره يه متعلق مسائل بياننده‌در)

٨٠٤ ماده

اعاره ايجاب وقبول ايله وتعاطى ايله منعقد اولور

مثلا بركيمسه برينه شومالى سكا اعاره ايتدم ياخود عاريت ويردم ديوب اودخى قبول ايلدم ديسه ياخود برشى سويلميه‌رك قبض ايتسه وياخود برى ديكرينه شومالى بكا عاريت ويرديوب اودخى ويرسه اعاره منعقد اولور

٨٠٥ ماده

معيرك سكوتى قبول صايلماز

بناءعليه بركيمسه برندن برشى عاريت ايستيوب ده صاحبى سكوت ايلمش اولديغى حالده السه غاصب اولور

٨٠٦ ماده

معير ايستديكى وقت اعاره‌دن رجوع ايده بيلور

٨٠٧ ماده

معير ومستعيردن هرقنغيسى فوت اولسه عقد اعاره منفسخ اولور

٨٠٨ ماده

مستعارك انتفاعه صالح اولمسى شرطدر

بناءعليه فرارى حيوانك اعاره واستعاره‌سى صحيح دكلدر

٨٠٩ ماده

معير ومستعيرك عاقل ومميز اولملرى شرطدر . بالغ اولملرى شرط دكلدر

بناءعليه مجنون ايله صبئ غيرمميزك اعاره واستعاره‌لرى جائز اولماز اماصبئ مأذونك اعاره واستعاره‌سى جائز اولور

٨١٠ ماده

عاريتده قبض شرط اولوب قبل القبض حكمى يوقدر

٨١١ ماده

مستعارك تعيينى لازمدر

مثلا تعيين وتخيير اولنمقسزين ايكى باركيردن برى اعاره اولنسه صحيح اولميوب معير هرقنغيسنى اعاره ايده‌جك ايسه تعيين ايتمسى لازمدر فقط هرقنغيسنى الور ايسه‌ك ال ديو مستعيرى تخيير ايتسه اعاره صحيح اولور

(فصل ثانى)

(عاريتك احكام وضماناتى بياننده‌در)

٨١٢ ماده

مستعير بلا بدل عاريتك منفعتنه مالك اولور .

بناءعليه معير بعدالاستعمال مستعيردن اجرت طلب ايده‌من

٨١٣ ماده

عاريت مستعير يدنده امانتدر . بلا تعد ولا تقصير تلف ياضايع اولسه ياخود قيمتنه نقصان كلسه ضمان لازم كلمز

مثلا عاريت آينه قضارا مستعيرك اللرندن دوشمكله ياخود اياغى قايوبده كندوسى آينه‌به چارپمغله قيرلسه ضمان لازم كلمز . كذلك عاريت كچه اوزرينه قضارا برشى دوكولمكله لكه‌لنوبده قيمتنه نقصان كلسه ضمان لازم كلمز

٨١٤ ماده

مستعيرك بركونه تعديسى ياتقصيرى واقع اولدقده ارتق هرنه سببله اولورايسه اولسون عاريت تلف اولسه ياخود قيمتنه نقصان كلسه ضمان لازم كلور

مثلا مستعير ايكى كونده واريله‌جق محله عاريت حيوان ايله بركونده كيدوبده اول حيوان تلف اولسه ياخود زبون اوله‌رق قيمتنه نقصان كلسه ضمان لازم كلور

وكذا برمحله قدر استعاره ايتديكى حيوان ايله اول محله واروبده دها ايلرويه تجاوز ايتدن صكره حتف انفه حيوان تلف اولسه ضمان لازم كلور

كذلك بركيمسه بركردانلق استعاره ايله برصبينك بوينه طاقوب وياننده كوزه‌دجيسى اولمديغى حالده براغوبده سرقت اولندقده اكر صبى اوزرنده‌كى اشيايى حفظه قادر ايسه ضمان لازم كلمز اما قادر دكل ايسه ضمان لازم كلور

٨١٥ ماده

مستعارك نفقه‌سى مستعير اوزرينه‌در

بناء عليه مستعير عاريت حيوانه علف ويرميوبده تلف اولسه ضامن اولور

٨١٦ ماده

اعارهٔ مطلقه . يعنى معيرك اعاره‌يى زمان ومكان وبر نوع انتفاع ايله تقييد ايتمديكى صورتده عاريتى مستعير ديلديكى زمان ومكانده ديلديكى وجهله استعمال ايده‌بيلور فقط عرف وعادت ايله تقييد ايدر

مثلا بركيمسه باركيرينى اولوجهله مطلق اوله‌رق اعاره ايتدكده مستعير اكا ديله‌ديكى وقت بنر وديله‌ديكى محله كيدر . فقط عادت اوزره ايكى ساعتده كيديله‌جك محله بر ساعتده كيده‌من

كذلك مطلق اوله‌رق اعاره اولنان برخان اوطه‌سنده مستعير ديلرسه ساكن اولور وديلرسه امتعه وضع ايدر . فقط عرف وعادتك خلافى اوله‌رق ايچنده تيمورجيلك ايده‌من

٨١٧ ماده

اعاره زمان ومكان ايله تقييد اولندقده قيد معتبر اولوب مستعير اكا مخالفت ايده‌من

مثلا اوچ ساعت بنمك اوزره استعاره اولنان حيوانه درت ساعت بنيله‌من وبر محله كيتمك اوزره استعاره اولنان حيوان ايله بشقه محله كيديله‌من

٨١٨ ماده

اعاره بر نوع انتفاع ايله تقييد اولندقده مستعير مأذون اولديغى انتفاعك مافوقنه تجاوز ايده‌من . اما اكا مساوى يا اهون صورتده استعمال ايله مخالفت ايده‌بيلور

مثلا بغدای یوکلتمك ایچون استعاره اولنان حیوانه دمور یاخود طاش یوکلدیله‌مز • اما بغدایه مساوی یاخود اندن اخف بریوك تحمیل اولنه‌بیلور • وکذا بینمك ایچون استعاره اولنان حیوانه یوك یوکلدیله‌مز • اما یوك ایچون استعاره اولنان حیوانه بینیله‌بیلور

٨١٩ ماده

معیر اکر منتفعی تعیین ایتمکسزین مطلق اوله‌رق اعاره ایتمش ایسه مستعیرك انی اطلاق اوزره استعماله صلاحیتی واردر

یعنی دیلرسه انی کندو استعمال ایدر ودیلرسه بشقه‌سنه اعاره ایله استعمال ایتدیرر

عاریت کرك اوطه کبی مستعملینك اختلافیله مختلف اولمیان شیلردن اولسون وکرك بنك آتی کبی مستعملینك اختلافیله مختلف اولان شیلردن اولسون

مثلا بر کیمسه اوطه‌سنی سکا اعاره ایتدم دیدیکی صورتده مستعیر انده دیلرسه کندو اقامت ایدر ودیلرسه بشقه‌سنی اسکان ایدر

وکذا شو آتی سکا اعاره ایتدم دیدیکی صورتده مستعیر دیلرسه اول آته کندو بنر ودیلرسه بشقه‌سنی بندیرر

٨٢٠ ماده

منتفعك تعیینی مستعملینك اختلافیله مختلف اولان شیلرده معتبردر . ومختلف اولمیان شیلرده معتبر دکلدر . فقط معیر انی بشقه‌سنه ویرمه دیو نهی ایتمش ایسه مستعیر بهر حال انی بشقه‌سنه استعمال ایتدیره‌مز

مثلا سنك رکوبك ایچون بو آتی سکا اعاره ایتدم دیدیکی صورتده مستعیر اول آته اوشاغی بندیره‌مز • اما سنك اقامتك ایچون بو اوطه‌یی اعاره ایتدم دیدیکی صورتده مستعیر کندو اقامت ایده‌بیلدیکی کبی بشقه‌سنی دخی اسکان ایده‌بیلور • فقط بشقه‌سنی سکان ایتمه دیمش ایسه ایده‌مز

٨٢١ ماده

بر محل معینه دیو حیوان استعاره اولندقده یوللر متعدد اولسه مستعیر عادت اوزره ناسك سلوك ایتدیکی یوللردن هر قنغیسیله دیلرسه کیده‌بیلور . اما معتاد اولمیان یولدن کیدوبده حیوان تلف اولسه ضامن اولور کذلك معیرك تعیین ایتدیکی یولك غیری بر یولدن کیدوبده حیوان تلف اولدقده اکر مستعیرك سلوك ایتدیکی یول دها اوزاق یاغیر مأمون ویاخود خلاف معتاد ایسه مستعیره ضمان لازم کلور

٨٢٢ ماده

برکسنه بر قادیندن زوجنك ملکی اولان بر شیئی عاریت ایستیوب واو دخی بلا اذن ویروبده اول شی ضایع اولدیغی صورتده اکر درون خانه‌ده وعلی جری العاده زوجه‌نك یدنده بولنان اشیادن ایسه کرك اول قادینه وکرك مستعیره ضمان لازم کلمز . دکل ایسه مثلا آت کبی قادینلر یدنده بولنمیان بر شی ایسه زوج دیلرسه زوجه‌سنه ودیلرسه مستعیره تضمین ایتدیرر

٨٢٣ ماده

معيرك اذنى اولمقسزين مستعير عاريتى آخره ايجار
ياخود رهن ايده‌مز و بر بلده‌دكى بورجنه رهن ايتمك
اوزره استعاره ايتديكى مالى آخر بلده‌ده‌كى بورجنه رهن
ايده‌مز . ايدوبده عاريت تلف يا ضايع اولسه ضمان
لازم كلور

٨٢٤ ماده

مستعير عاريتى آخره ايداع ايده‌بيلور . ويد مستودعده
بلا تعد ولا تقصير تلف اولسه ضمان لازم كلمز

مثلا بر محله كيدوب كلمك اوزره استعاره ايتديكى باركير ايله اورايه
واردقده باركير بوريلوب قالمغله اوراده برينه ايداع ايتدكدن صكره
باركير حتف انفه تلف اولسه ضمان لازم كلمز

٨٢٥ ماده

معير عاريتى طلب ايتدكده مستعيرك همان رد وتسليمى
لازم كلور . وبلا عذر توقيف وتأخير ايدوبده عاريت
تلف يا ضايع اولسه ياخود قيمتنه نقصان كلسه ضامن اولور

٨٢٦ ماده

نصا يا دلالة موقت اولان عاريتك ختام مدتده معيره
ردى لازمدر . فقط مكث معتاد معفودر

مثلا فلان كون وقت عصره قدر استعمال اولنمق اوزره استعاره
اولنان حلياتى اول وقتك حلولنده رد واعاده لازمدر . كذلك

فلانك دوكوننده قوللانمق اوزره استعاره اولنان حلياتى اول
دوكونك ختامنده رد واعاده لازمدر . فقط بونى رد واعاده ايچون
معتاد اولان مرتبه وقتك مرورى معفودر

٨٢٧ ماده

بر ايش ايچون بر شى استعاره اولندقده اول ايشك
ختامنده عاريت مستعير يدنده وديعه كبى اولور . ارتق
انى استعمال ايده‌مز ومكث معتاددن زياده توقيف
ايده‌مز . ايدوبده تلف اولسه ضامن اولور .

٨٢٨ ماده

عاريتى مستعير بنفسه ياخود امينى ايله معيره رد ايدر .
امينى اولميان كمسنه ايله رد ايدوبده قبل الوصول تلف
ياضايع اولسه ضامن اولور

٨٢٩ ماده

مجوهرات كبى اشياى نفيسه‌دن اولان عاريتى معيرك
كندوسنه تسليم ايتمك لازمدر

اما سائر عاريتى عرف وعادتده تسليم عد اولنان محله
كوتورمك ويا معيرك خدمتكارينه ويرمك ردو تسليمدر

مثلا عاريت حيوانى معيرك آخورينه كوتورمك ياخود سائسنه
ويرمك تسليمدر

٨٣٠ ماده

مستعير يدنده اولان عاريتى رد ايده‌جك اولدقده

مؤنتی یعنی کلفتی و مصارف نقلیه‌سی کندو اوزرینه‌در

٨٣١ ماده

ابنیه یاپمق واغاج دیکمك ایچون بر استعاره ایتمك صحیحدر لکن معیر دیله‌دیکی وقت اعاره‌دن رجوع ایله بونلری قلع ایتدیره‌بیلور . شوقدرکه اعاره موقت ایسه ابنیه واشجارك قلع اولندیغی زمانده‌کی مقلوعا قیمتی ایله انقضای مدته قدر طورمق اوزره قیمتی بیننده تفاوت نه ایسه معیر انی ضامن اولور

مثلا ابنیه واشجار درحال قلع اولندیغی تقدیرده مقلوعاً قیمتی اون ایکی التون وانقضای مدته‌قدر طورمق اوزره قیمتی یکرمی التون اولدیغی حالده معیر درحال قلع ایتدیره‌جك اولور ایسه سکز التون ویرمسی لازم کلور

٨٣٢ ماده

کرك موقت وکرك غیرموقت اوله‌رق زرع ایچون اعاره اولنان اراضی‌یی معیر وقت حصاددن مقدم اعاره‌دن رجوع ایدوبده مستعیردن استرداد ایده‌من

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٢٤ ذی الحجه سنه ١٢٨٨

عن اعضاء مجلس تدقیقات شرعیه عمر خلوصی

احمد جودت

امین الفتوی
السید خلیل

درس وکیلی
السید خلیل

عن اعضاء دیوان احکام عدلیه
احمد حلمی

عن اعضاء جمعیت
سیف الدین

مدیر معلمخانهٔ نواب
یونس وهبی

قسام عسکری
احمد خالد

عن اعضاء جمعیت
عبداللطیف شکری

كتاب الهبه

موجبنجه عمل اولنه

صورت خط همایون

کتاب سابع

(هبه حقنده اولوب بر مقدمه ایله ایکی بابی مشتملدر)

مقدمه

(هبه یه دائر اولان اصطلاحات فقهیه بیانندهدر)

۸۳۳ ماده

هبه . بلا عوض بر مالی آخره تملیك ایتمکدرکه ایدن کیمسه یه واهب واول ماله موهوب وانی قبول ایدنه موهوب له دینلور

اتهاب دخی هبه یی قبول ایتمکدر

۸۳٤ ماده

هدیه . بر کیمسه یه اکراما کتوریلان یا کوندریلان مالدر

۸۳۵ ماده

صدقه . ثواب ایچون هبه اولنان مالدر

۸۳٦ ماده

اباحه . بر شیئی بلا عوض اکل وتناول ایتمك اوزره آخره اذن ورخصت ویرمکدر

(باب اول)

(عقد هبه یه متعلق مسائل بیاننده اولوب ایکی)
(فصلی شاملدر)

(فصل اول)

(رکن وقبض هبه یه دائر اولان مسائل بیانندهدر)

۸۳۷ ماده

هبه ایجاب وقبول ایله منعقد وقبض ایله تمام اولور

۸۳۸ ماده

هبه ده ایجاب باغشلادم وهبه ایتدم واهدا ایلدم کبی

مجاناً بر مالی تملیك معناسنده مستعمل اولان سوزلردر وزوجك زوجه‌سنه بر چفت کوپه یاخود حلیاتدن دیکر بر نسنه ویروبده آل طاقن دیمسی کبی مجاناً تملیکه دلالت ایدن تعبیرلر دخی هبه‌یی ایجابدر

٨٣٩ ماده

تعاطی ایله دخی هبه منعقد اولور

٨٤٠ ماده

هبه‌ده وصدقه‌ده ارسال وقبض لفظا ایجاب وقبول مقامنه قائم اولور

٨٤١ ماده

هبه‌ده قبض بعده قبول کبیدر

بناء علیه واهبك ایجابی مثلا شو مالی سکا هبه ایتدم دیمسی اوزرینه موهوب له قبول ایتدم ویاخود اتهاب ایلدم دیمکسزین مجلس هبه‌ده اول مالی قبض ایتسه هبه تمام اولور

٨٤٢ ماده

قبضده واهبك صراحة یاخود دلالة اذنی لازمدر

٨٤٣ ماده

واهبك ایجابی دلالة قبضه اذندر . اما صراحة اذنی موهوب اکر مجلس هبه‌ده حاضر ایسه بومالی سکا هبه ایتدم آل دیمك واکر غائب عن المجلس ایسه فلان مالی

سکا هبه ایتدم وار آل دیمك کبی امر صریحیدر

٨٤٤ ماده

واهب صراحة قبضه اذن ویردکده موهوب لهك انی کرك مجلس هبه‌ده وکرك بعد الافتراق قبضی صحیحدر اما دلالة قبضه اذنی مجلس هبه ایله تقید ایدوب بعد الافتراق قبضی معتبر اولماز

مثلا شو مالی سکا هبه ایتدم دیوبده موهوب له دخی انی اول مجلسده قبض ایدیویرسه صحیح اولور اما مجلس هبه‌دن آیرلدقدنصکره قبض ایتسه صحیح اولماز . کذلك فلان محله‌ده‌کی مالمی سکا هبه ایتدم دیوبده وار آل دیمامش اولسه موهوب لهك کیدوبده آنی قبض ایتمسی صحیح اولماز

٨٤٥ ماده

مشتری مبیعی بایعدن قبل القبض آخره هبه ایده‌بیلور

٨٤٦ ماده

بر کمسنه‌نك یدنده بولنان مالی صاحبی اکا هبه ایتدکده موهوب لهك قبول ایتدم یا اتهاب ایلدم دیمسیله هبه تمام اولوب مجدداً تسلیم وقبضه محتاج دکلدر

٨٤٧ ماده

بر کیمسه الاجنفی مدیونه هبه یاخود مدیونی اندن ابرا ایلیوب اودخی رد ایتمسه صحیح ودین همان ساقط اولور

٨٤٨ ماده

بر كيمسه برينك ذمتنده اولان الاجغنى آخره هبه ايدوبده وار آل ديو صراحة قبضه اذن ويرسه وموهوب له دخى واروب قبض ايتسه هبه تمام اولور

٨٤٩ ماده

قبل القبض واهب ياخود موهوب له فوت اولسه هبه باطل اولور

٨٥٠ ماده

بر كيمسه كبير يعنى عاقل وبالغ اولان اوغلنه برشى هبه ايتدكده تسليم وقبضى لازمدر .

٨٥١ ماده

صغيرك وصيسى ياخود مربيسى يعنى حجر وتربيه سنده بولنديغى كيمسه كرك يدنده بولنان وكرك ديكرك نزدنده وديعه اولان مالنى اول صغيره هبه ايتدكده مجرد ايجاد ايله يعنى يالكز هبه ايتدم ديمسيله اول صغير اكا مالك اولوب قبضه محتاج دكلدر

٨٥٢ ماده

بر طفله آخر كمسنه برشى هبه ايتدكده وليسنك ياخود مربيسنك قبضى ايله هبه تمام اولور

٨٥٣ ماده

صبئ مميزه برشى هبه اولندقده وليسى اولسه بيله

كندوسنك قبضيله هبه تمام اولور

٨٥٤ ماده

هبهٔ مضافه صحيح دكلدر

مثلا كله جك آى باشندن اعتبارا شو مالى سكا هبه ايتدم ديسه صحيح اولماز

٨٥٥ ماده

عوض شرطيله اولان هبه صحيح وشرط معتبردر

مثلا بر كمسنه شو مقوله عوض ويرمك ياخود كندوسنك معلوم المقدار دينني ادا ايتمك شرطيله برينه برشى هبه ايتدكده موهوب له اول شرطه رعايت ايدر ايسه هبه لازم اولور ايتمز ايسه واهب دخى هبه سندن رجوع ايده بيلور كذلك بر كيمسه اولنجه كندوسنى بسلمك شرطيله ملك عقارينى برينه هبه وتسليم ايتدكده موهوب له شرط مذكور اوزره واهبى بسلمكه راضى ايكن واهب نادم اولوبده هبه سندن رجوع ايله اول عقارينى استرداد ايده مز

(فصل ثانى)

(شرائط هبه بيانندهدر)

٨٥٦ ماده

موهوبك وقت هبه ده موجود اولمسى شرطدر

بناء عليه بر باغك حاصل اوله جق اوزومنى ياخود بر قصرانك طوغه جق ياوريسنى هبه صحيح دكلدر

٨٥٧ ماده

موهوب واهبك مالى اولمق شرطدر

بناء عليه بر كيمسه بلا اذن بشقه‌سنك مالنى برينه هبه ايتسه صحيح
اولماز فقط هبه ايتدكدنصكره صاحبى مجيز اولسه صحيح اولور

٨٥٨ ماده

موهوبك معلوم ومعين اولمسى لازمدر

بناء عليه واهب لاعلى التعيين مالمدن برشى ياخود شو ايكى آتدن برينى
هبه ايتدم ديسه صحيح اولماز . وبو ايكى آتدن قنغيسنى ديلرسه‌ك سنك
اولسون ديديكى صورتده اكر موهوب له مجلس هبه‌ده انلردن برينى
تعيين ايلرسه صحيح اولور اما مجلس هبه‌دن بعد المفارقه تعيينى مفيد اولماز

٨٥٩ ماده

واهبك عاقل وبالغ اولمسى شرطدر

بناء عليه صغير ومجنون ومعتوهك هبه‌سى صحيح دكلدر
اما بونلره هبه صحيحدر

٨٦٠ ماده

هبه‌ده واهبك رضاسى لازمدر

بناء عليه جبر واكراه ايله واقع اولان هبه صحيح دكلدر

(باب ثانى)

(احكام هبه بياننده اولوب ايكى فصلى شاملدر)

(فصل اول)

(هبه‌دن رجوع حقنده‌در)

٨٦١ ماده

موهوب له قبض ايله موهوبه مالك اولور

٨٦٢ ماده

قبل القبض واهب خود بخود هبه‌دن رجوع ايده‌بيلور

٨٦٣ ماده

واهبك بعد الايجاب موهوب لهى قبضدن نهى ايتمسى رجوعدر

٨٦٤ ماده

واهب بعد القبض موهوب لهك رضاسيله هبه وهديه‌دن
رجوع ايده‌بيلور . وموهوب له راضى اولمز ايسه
حاكمه مراجعت ايلر . حاكم دخى مواد آتيه‌ده بيان
اولنه‌جق موانع رجوع يوغيسه هبه‌يى فسخ ايده‌بيلور
اما موانع رجوعدن برى بولنسه فسخ ايده‌من

٨٦٥ ماده

بعد القبض واهب اكر موهوب لهك رضاسى ياخود
حاكمك حكم وقضاسى اولمدن خود بخود موهوبى
استرداد ايدر ايسه غاصب اولور وبو صورتده يدنده
موهوب تلف ياضايع اولسه ضامن اولور

٨٦٦ ماده

بر كيمسه اصول وفروعنه يا برادر وهمشيره‌سنه يا بونلرك
اولادينه ياخود پدر ومادرينك برادر وهمشيره‌سنه بر
شى هبه ايتدكدن صكره رجوع ايده‌من

٨٦٧ ماده

زوج ایله زوجه‌دن بری بینلرنده زوجیت قائم ایکن یکدیکرینه برشی هبه وتسلیم ایتدکدنصکره ارتق اندن رجوع ایده‌مز

٨٦٨ ماده

هبه‌یه عوض ویریلوبده واهبك دخی قبض ایتمسی مانع رجوعدر

بناءعلیه کرك موهوب له طرفندن وکرك دیکر بر کسنه جانبندن واهبه هبه‌سنه عوض اولمق اوزره بر شی ویریلوبده اودخی قبض ایلسه اندنصکره هبه‌سندن رجوع ایده‌مز

٨٦٩ ماده

مال موهوب ارض اولوبده موهوب‌له انك اوزرینه بنا احداث یاخود اغاج غرس ایتمك ویاخود موهوب زبون حیوان اولوبده موهوب‌له یاننده سمیزلنمك کبی زیادهٔ متصله حاصل اولدقده ویاخود بغدای اولوبده اون ایدلمك کبی موهوبك اسمی دکشه‌جك صورتده تغییر اولندقده هبه‌دن رجوع صحیح اولماز. اما زیادهٔ منفصله مانع رجوع اولماز

بناءعلیه بر کیمسه‌نك آخره هبه ایلدیکی قصراق حامل اولدقده هبه‌دن رجوع ایده‌مز. اما طوغوردقدنصکره رجوع ایده‌بیلور وبو صورتده یاوریسی موهوب لهه قالور

٨٧٠ ماده

موهوب‌له موهوبی بیع ایله یاخود هبه وتسلیم ایله ملکندن اخراج ایلسه واهبك رجوعه صلاحیتی قالمز

٨٧١ ماده

موهوب‌له یدنده موهوب مستهلك اولسه رجوعه محل قالمز

٨٧٢ ماده

واهب وموهوب لهدن برینك وفاتی مانع رجوعدر

بناءعلیه موهوب له فوت اولسه واهب هبه‌دن رجوع ایده‌مدیکی کبی واهب فوت اولدقده دخی ورثه‌سی موهوبی استرداد ایده‌مز

٨٧٣ ماده

داین اله‌جغنی مدیونه هبه ایتدکده آرتق اندن رجوع ایده‌مز (٥١) و (٨٤٨) ماده‌لره باق

٨٧٤ ماده

بعدالقبض صدقه‌دن بر وجهله رجوع اولنه‌مز

٨٧٥ ماده

بری بر کیمسه‌یه مطعوماتندن بر شیئی اباحه ایتدکده اول کسنه اکرچه اول شیئی آلوبده آخره صاتمق یاخود هبه ایتمك کبی لوازم تملکدن اولان بر وجهله تصرف ایده‌مز. فقط اول شیدن اکل وتناول ایده‌بیلور. وبعده صاحبی انك قیمتنی مطالبه ایده‌مز

مثلا بر باغ صاحبنك اذن واباحه‌سیله بری باغندن بر مقدار اوزوم
یسه باغ صاحبی صکره‌دن اول اوزومك اقچه‌سنی اله‌مز

٨٧٦ ماده

ختان یاخود زفاف دوکونلرنده کلان هدیه‌لری اصحابی
چوجق یا کلین وبابا واناالرندن هرقنغیسنه دیو کتورمشلر
ایسه اول هدیه‌لر انکدر. واکر کیمك ایچون کتوردکلرینی
بیان ایتمیوب کندولرندن سؤال ایله تحقیق دخی قابل
اولمز ایسه اول حالده عرف وعادت بلده‌یه رعایت اولنور

(فصل ثانی)

(هبهٔ مریض حقنده‌در)

٨٧٧ ماده

وارثی اولمیان کیمسه مرض موتنده جمیع اموالنی برینه
هبه وتسلیم ایتسه صحیح اولور وبعدالوفاة ترکه‌سنه
امین بیت‌المال مداخله ایده‌مز

٨٧٨ ماده

زوجه‌سندن ماعدا وارثی اولمیان کیمسه مرض موتنده
جمیع اموالنی زوجه‌سنه ویاخود زوجندن ماعدا
وارثی اولمیان قادین جمیع اموالنی مرض موتنده
زوجنه هبه وتسلیم ایتسه صحیح اولور

وبعد الوفاة بونلردن برینك ترکه‌سنه امین بیت المال
مداخله ایده‌مز

٨٧٩ ماده

بر کیمسه مرض موتنده ورثه‌سندن برینه بر شی هبه
ایدوبده فوت اولدقده دیکر ورثه مجیز اولماز ایسه
اول هبه صحیح اولماز

اما ورثه‌سندن بشقه‌سنه هبه وتسلیم ایتدکده ثلث مالی
موهوبك تمامنه مساعد ایسه صحیح اولور . مساعد
اولمیوبده ورثه دخی هبه‌یی مجیز اولماز ایسه مساعد
اولدیغی مقدارده هبه صحیح اولوب باقیسنی موهوب‌له
رده مجبوردر

٨٨٠ ماده

ترکه‌سی مستغرق دیون اولان کیمسه مرض موتنده
اموالنی وارثنه یاخود بشقه‌سنه هبه وتسلیم ایتدکدن
صکره فوت اولسه داینلر هبه‌یی طوتمیوب اول اموالی
قسمت غرمایه ادخال ایده‌بیلور

ارادۀ سنیه تاریخی فی ٢٩ محرم سنه ١٢٨٩

عن اعضاء مجلس تدقیقات شرعیه احمد جودت

عمر خلوصی

وکیلی درس
السید خلیل

امین الفتوی
السید خلیل

عن اعضاء جمعیت
سیف الدین

عن اعضاء دیوان احکام عدلیه
السید احمد حلمی

قسام عسکری
احمد خالد

مدیر معلمخانۀ نواب
یونس وهبی

عن اعضاء جمعیت
عبد الاطیف شکری

كتاب الغصب والاتلاف

موجبنجه عمل اولنه

صورت خط همايون

كتاب ثامن

(غصب واتلاف حقنده اولوب بر مقدمه ايله)
(ايكى بابه منقسمدر)

مقدمه

(بعض اصطلاحات فقهيه بياننده‌در)

٨٨١ ماده

غصب . بركمسنه‌نك اذنى اولمقسزين مالنى اخذ وضبط ايتمكدركه اخذ ايدن كيمسه‌يه غاصب واول ماله مغصوب وصاحبنه مغصوب منه دينلور

٨٨٢ ماده

قائما قيمت . ابنيه ياشجارك بولندقلرى يرده طورمق

اوزره قيمتلريدركه ارض بركره ابنيه ياشجار ايله برابر وبركره ابنيه ياشجاردن خالى اولەرق تقويم اولنوب ايكى قيمت بيننده‌كى تفاضل وتفاوت نه ايسه ابنيه يا اشجارك قائما قيمتى ديمك اولور

٨٨٣ ماده

مبنيا قيمت . ابنيه‌نك قائما قيمتى ديمكدر

٨٨٤ ماده

مقلوعا قيمت . بعد القلع ابنيه انقاضنك واشجار مقلوعه‌نك قيمتلريدر

٨٨٥ ماده

مستحق القلع اولەرق قيمت . مقلوعا قيمتدن اجرت قلع لدى التنزيل باقى اولان قيمتدر

٨٨٦ ماده

نقصان ارض . بريرك قبل الزراعه ذكرى اولان اجرتله بعد الزراعه ذكرى اولان اجرت بيننده‌كى فرق وتفاوتدر

٨٨٧ ماده

مباشرة اتلاف . برشيئى بالذات تلف ايتمكدركه ايدن كيمسه‌يه فاعل مباشر دينلور

٨٨٨ ماده

تسبيا اتلاف . برشيئك تلفنه سبب اولمقدر يعنى برشيده

دیکر شیئك علی جری العاده تلفنه مفضی اولان بر
ایش احداث ایتمکدرکه ایدن کیمسه‌یه متسبب دینلور

نته‌کیم برمعلق قندیلك ایپنی کسمك قندیلك یره دوشوبده قیرلمسنه
سبب مفضی اولمغله ایپی کسن کیمسه مباشرةً ایپی تلف ایتمش وتسبباً
قندیلی قیرمش اولور

کذلك بر کیمسه برطلومی شق ایدوبده ایچنده‌کی یاغ اقوب تلف
اولسه اول کیمسه مباشرةً طلومی وتسبباً یاغی اتلاف ایتمش اولور

٨٨٩ ماده

تقدم . مضرت ملحوظه‌نك دفع وازاله‌سیچون اولجه
تنبیه وتوصیه ایتمکدر

(باب اول)

(غصب حقنده اولوب اوچ فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(غصبك احکامی بیانده‌در)

٨٩٠ ماده

مال مغصوب عیناً موجود ایسه مکان غصبده صاحبنه
رد وتسلیمی لازمدر . وصاحبی بشقه بلده‌ده غاصبه
تصادف ایدوبده مال مغصوب دخی یانده اولدیغی
حالده صاحبی دیارسه مالنی اوراده استرداد ایلر . اکر

مکان غصبده تسلیمنی استر ایسه مؤنت ردی ومصارف
نقلیه‌سی غاصب اوزرینه‌در

٨٩١ ماده

مال مغصوبی غاصب استهلاك ایتدکده ضامن اولمسی
لازم کلدیکی کبی کرك انك تعدیسیله وکرك بلا تعد
تلف یا ضایع اولدیغی تقدیرده دخی ضامن اولور
شویله‌که قیمیاتدن ایسه زمان ومکان غصبده‌کی قیمتنی
ومثلیاتدن ایسه مثلنی ویرمسی لازم کلور

٨٩٢ ماده

غاصب مکان غصبده عین مغصوبی صاحبنه رد وتسلیم
ایتدکده ضماندن بری اولور

٨٩٣ ماده

غاصب عین مغصوبی صاحبی اخذ ایده‌بیله‌جك صورتده اوکنه
وضع ایتدکده حقیقةً قبض بولنمسه بیله مغصوبی رد ایتمش اولور
اما تلف اولان مغصوبك قیمتنی صاحبنك اوکنه وضع
ایلسه حقیقةً قبض بولنمدقجه ضماندن بری اولماز

٨٩٤ ماده

عین مغصوبی غاصب برمحل مخوفده صاحبنه تسلیم ایتسه قبول
ایتمامکه حقی واردر وغاصب بوصورتده ضماندن بری اولماز

٨٩٥ ماده

غاصب تلف اولان مال مغصوبك قيمتنى صاحبنه كتوروبده
قبول ايتمسه حاكمه مراجعت ايله قبولنى امر ايتديرر

٨٩٦ ماده

مغصوب منه صبى اولديغى حالده غاصب اكا مغصوبى
رد ايتدكده صبى مميز اولوبده مالى حفظه اهل ايسه
ردى صحيح اولور دكل ايسه صحيح اولماز

٨٩٧ ماده

مغصوبك ميوه اولوبده غاصب عندنده قورومق كبى
حالى تغير ايلر ايسه صاحبى مخيردر ديلرسه مغصوبى
عينا استرداد ايلر وديلرسه تضمين ايتديرر

٨٩٨ ماده

غاصب اكر كندو مالندن بر شى زيادهسيله مغصوبك
بعض اوصافنى تغيير ايدر ايسه مغصوب منه مخيردر
ديلرسه اول مغصوبى تضمين ايتديرر وديلرسه اول
زيادهنك قيمتنى ويروب عينا استرداد ايلر

مثلا مغصوب اولان بزى غاصب بويامش اولسه صاحبى مخيردر
ديلرسه بزينى تضمين ايتديرر وديلرسه بويانك بهاسنى ويروب
عينا بزى استرداد ايلر

٨٩٩ ماده

غاصب اكر مال مغصوبى اسمى دكيشهجك صورتده
تغيير ايدر ايسه ضامن اولور واول مال كندويه قالور

مثلا مغصوب بغداى اولوبده غاصب انى اون ايدر ايسه ضامن
اولوب اون انك مالى اولور . نته كيم بر كيمسه ديكرك بغداينى
غصب ايله كندو تارلاسنه زرع ايتسه بغدايى ضامن اولوب
محصول كندوسنك اولور

٩٠٠ ماده

بعد الغصب مغصوبك سعر وقيمتى تناقص ايتسه صاحبى
انى اليوبده زمان غصبدهكى قيمتنى مطالبه ايدهمز
اما غاصبك استعماليله مغصوبك قيمتنه نقصان كلسه ضمان
لازم كلور

مثلا بر كيمسهنك غصب ايلديكى حيوان زبون اولسه انى صاحبنه
رد ايتدكده نقصان قيمتنى دخى ضامن اولور
كذلك بر كيمسه غصب ايلديكى البسهيى بر تعمله قيمتنه نقصان كلدكده
اكر نقصان يسير ايسه يعنى مغصوبك ربع قيمتنه بالغ دكل ايسه
غاصب انك نقصان قيمتنى ضامن اولور . واكر نقصان فاحش
ايسه يعنى مغصوبك ربع قيمتنه مساوى وياخود ازيد ايسه
مغصوب منه مخيردر . ديلرسه نقصان قيمتنى تضمين ايتديرر
وديلرسه اول مالى غاصبه ترك ايله تمام قيمتنى الور

٩٠١ ماده

ازالهٔ تصرفده غصبه مساوى اولان حال وكيفيت حكما
غصب قبيلندن عد اولنور نته كيم مستودع وديعهيى انكار

ایتسه غاصب حکمنده اولور واندن صکره یدنده ودیعه بلاتعد تلف اولسه ضامن اولور

٩٠٢ ماده

بر طاغ اوزرنده‌کی باغچه ایله الت طرفنده‌کی دیکر بر باغچه اوزرینه یقلوب دوشمك کبی بروجهله من غیر قصد بر کیمسه‌نك ملکی یدندن چیقسه قیمتجه اقلی اکثره تابع اولور یعنی قیمتی اکثر اولانك صاحبی قیمتی اقل اولانی ضامن اوله‌رق اول یری تملك ایدر

مثلا طاغ یقلازدن مقدم اوست طرفنده‌کی باغچه‌نك قیمتی بشیوز والت طرفنده‌کی باغچه‌نك قیمتی بیك غروش اولسه ایکنجیسنك صاحبی بشیوز غروش اولکینك صاحبنه اعطا ایله اوراسنی ضبط ایلر نته‌کیم بر کیمسه‌نك الندکی التی غروشلق اینجوسی دوشوبده دیکرك بش غروش قیمتلو طاووغی انی یوتسه اینجو صاحبی بش غروش ویروب طاووغی الور (٢٧) و (٢٨) و (٢٩) ماده‌لره باق

٩٠٣ ماده

مغصوبك زوائدی صاحبنکدر . وغاصب انی استهلاك ایدرسه ضامن اولور

مثلا مغصوب اولان حیوانك غاصب یدنده حاصل اولان سوتی ویاوریسی وبرباغچه‌نك ید غاصبده ایکن حصوله کلان میوه‌سی مغصوب منهك مالی اولمغله غاصب بونلری استهلاك ایلرسه ضامن اولور کذلك برکیمسه بربنك قوانی ایچندکی آریسیله برابر غصب ایتسه

صاحبی آریسیله برابر قوانی استرداد ایتدکده غاصب یانده ایکن حاصل اولان بالنی دخی الور

٩٠٤ ماده

برباغچه‌ده مکان اتخاذ ایدن آریلرك بالی باغچه صاحبنك اولوب دیکر کمسنه اول بالی اخذ واستهلاك ایلسه ضامن اولور

(فصل ثانی)

(غصب عقاره متعلق بعض مسائل بیانده‌در)

٩٠٥ ماده

مغصوب اکر عقار قبیلندن ایسه غاصب انی تغییر وتنقیص ایتمیه‌رك صاحبنه رد ایتمسی لازمدر وغاصبك صنع وفعلی ایله اول عقارك قیمتنه نقصان کلسه نقصان قیمتنی ضامن اولور

مثلا بر کسنه غصب ایلدیکی بر خانه‌نك بریرینی هدم ایدوب یاخود سکناسی سببیله خراب اولوبده قیمتنه نقصان کلسه‌مقدار نقصانی ضامن اولور کذلك غاصبك خانهٔ مغصوبده یاقدیغی آتشدن خانه محترق اولسه مبنیا قیمتنی ضامن اولور

٩٠٦ ماده

مغصوب ارض اولوبده غاصب انك اوزرینه ابنیه انشا یاخود اشجار غرس ایتسه بونلری قلع ایله ارضی رد ایتمك اوزره غاصبه امر اولنور

واكر ابنيه يااشجارك قلعى ارضه مضر ايسه مغصوب
منه انلرك مستحق القلع اولەرق قيمتلرينى اعطا ايله
انلرى دخى ضبط ايده بيلور
فقط ابنيه يااشجارك قيمتلرى ارضك قيمتندن زياده
اولوبده سبب شرعى زعميله انشا ياخود غرس اولنمش
ايسه اول حالده ابنيه ياخود اشجارك صاحبى ارضك
قيمتنى اعطا ايله ارضى تملك ايدر
مثلا بركيمسه پدرندن موروث اولان عرصه اوزرينه اول عرصه نك
قيمتندن زياده اقچه صرفيله ابنيه انشا ايتدكدن صكره برى عرصه يه مستحق
چيقسه اول كيمسه عرصه نك قيمتنى ويروب عرصه يى ضبط ايلر

٩٠٧ ماده

بركيمسه آخرك عرصه سنى غصب وزراعت ايلسه
صاحبى عرصه سنى استرداد ايتدكده اول كمسنه نك
زراعتيله ترتب ايدن نقصان ارضى دخى تضمين ايتديرر
كذلك بركمسنه ديكريله مشتركا متصرف اولديغى
عرصه يى بلا اذن مستقلا زراعت ايلسه شريكى عرصه دن
حصه سنى الدقده اول كمسنه نك زراعتيله ترتب ايدن
نقصان ارضدن حصه سنى تضمين ايتديرر

٩٠٨ ماده

بركيمسه ديكرك ترلاسنى غصبا نطس ايتدكدن صكره صاحبى

ترلايى الدقده اول كمسنه نطس عملى مقابلنده اجرت
مطالبه ايده مز

٩٠٩ ماده

بركمسنه سوپرندى ياخود ديكر نسنه وضع ايله برينك
عرصه سنى اشغال ايتسه قويديغى شيئى رفع ايله عرصه يى
تخليه ايتمك اوزره كندويه جبر اولنور

(فصل ثالث)

(غاصب الغاصبك حكمى بياننده در)

٩١٠ ماده

غاصب الغاصب عين غاصب حكمنده در
بناء عليه مال مغصوبى غاصبدن شخص آخر غصب ايله
اتلاف ايلديكى ياخود يدنده تلف اولديغى تقديرده
مغصوب منه ديلرسه غاصب اوله وديلرسه غاصب ثانى يه
تضمين ايتديرر وديلرسه قيمت مغصوبك بر مقدارينى
اوله وديكر مقدارينى ثانى يه تضمين ايتديره بيلور
وغاصب اوله تضمين ايتديرديكى تقديرده اودخى غاصب
ثانى يه رجوع ايدر اما ثانى يه تضمين ايتديرديكى تقديرده
ثانى اوله رجوع ايده مز

٩١١ ماده

غاصب الغاصب مال مغصوبى غاصب اوله رد ايتدكده

يالكز كندوسى و مغصوب منه رد ايتدكده ايكيسى دخى
برى اولور

(باب ثانى)

(اتلاف بياننده اولوب درت فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(مباشرت اتلاف حقنده‌در)

٩١٣ ماده

بر كمسنه ديكرك كرك كندوسنده وكرك امينى يدنده
اولان مالنى كرك قصداً وكرك من غير قصد اتلاف
ايتسه ضامن اولور
اما غاصب يدنده‌كى مال مغصوبى آخر كمسنه اتلاف
ايتسه مغصوب منه مخيردر ديلرسه غاصبه تضمين
ايتديروب اودخى متلفه رجوع ايدر وديلرسه متلفه
تضمين ايتديروب متلف بوصورتده غاصبه رجوع
ايده‌مز

٩١٣ ماده

برينك اياغى قايوبده دوشه‌رك آخرك مالنى اتلاف ايتسه
ضامن اولور

٩١٤ ماده

بر كمسنه كندو مالى ظنيله ديكرك مالنى اتلاف ايتسه ضامن اولور

٩١٥ ماده

بر كمسنه ديكرك البسه‌سنى چكوبده يرتسه تمام قيمتنى ضامن
اولور اما البسه‌يه تشبث ايدوبده صاحبى چكمكله يرتسه
نصف قيمتنى ضامن اولور
كذلك بر كيمسه ديكرك اتكى اوزرينه اوتوروبده صاحبى
بيلميه‌رك قالقمغله البسه‌سى يرتلسه او كمسنه البسه‌نك
نصف قيمتنى ضامن اولور

٩١٦ ماده

بر صبى ديكرك مالنى اتلاف ايتسه كندو مالندن ضمان
لازم كلور مالى يوق ايسه حال يسرينه انتظار اولنور
وليسنه تضمين ايتديرلمز

٩١٧ ماده

بر كيمسه ديكرك مالنه قيمتجه بر كونه نقصان كتورسه
نقصان قيمتنى ضامن اولور

٩١٨ ماده

بر كيمسه ديكرك خانه ودكان مثللو عقارينى بغير حق هدم
ايتسه صاحبى مخيردر . ديلرسه انقاضنى هدم ايدن
كيمسه‌يه ترك ايدرك مبنا قيمتنى تضمين ايتديرر وديلرسه

اول عقارك مبنيا قيمتندن انقاضـك قيمتنى تنزيل و قيمت باقيه‌يى تضمين ايله برابر انقاضى دخى اليقور .

فقط غاصب انى كالاول بنا ايديورسه ضماندن برى اولور

٩١٩ ماده

بر محله‌ده حريق وقوعبولمغله بركيمسه برخانه‌يى صاحبنك اذنى اولمقسزين يقوبده اوراده حريق منقطع اولدقده اكر امر ولى الامر ايله يقمش ايسه ضمان لازم كلمز واكر خودبخود يقمش ايسه ضامن اولور

٩٢٠ ماده

بر كيمسه آخرك باغچه‌سنده‌كى اشجارى بغير حق قطع ايتدكده صاحبى مخيردر . ديلرسه اول اشجارك قائما قيمتلرينى اخذ ايله اشجار مقطوعه‌يى قاطعه ترك ايدر وديلرسه قائماً قيمتلرندن مقطوعاً قيمتلرينى بالتنزيل باقى مبلغ ايله برابر اشجار مقطوعه‌يى دخى اليقور

مثلا اشجار قائم اوله‌رق باغچه‌نك قيمتى اون بيك وبلا اشجار قيمتى بشبيك واشجار مقطوعه‌نك قيمتى ايكى بيك غروشه اولسه صاحبى مخيردر. ديلرسه اشجار مقطوعه‌يى قاطعه ترك ايله بشبيك غروش الور وديلرسه اوچ بيك غروشله برابر اشجار مقطوعه‌يى دخى اليقور

٩٢١ ماده

بر كيمسه مظلوم اولمغله آخره ظلم ايتمكه صلاحيتى اوله‌ماز

مثلا برى ديكرك مالنى اتلاف ايتمكله اودخى بالمقابله انك مالنى اتلاف ايتسه ايكيسى دخى ضامن اولديغى كبى بر قبيله‌دن برى ديكر قبيله‌دن برشخصك مالنى اتلاف ايتمكله اودخى اولكى قبيله‌دن ديكر برينك مالنى اتلاف ايلسه هر برى تلف ايتديكى مالى ضامن اولور . نتكيم بر كيمسه الدانوبده آخردن بر قلب اقچه السه انى بشقه‌سنه سورمكه صلاحيتى اوله‌ماز

(فصل ثانى)

(تسبباً اتلاف بيانده‌در)

٩٢٢ ماده

بر كيمسه تسبباً برينك مالنى اتلاف ياخود قيمتنى تنقيص ايتسه يعنى كندوسنك فعلى برمالك تلفنه ياخود نقصان قيمتنه سبب مفضى اولسه ضامن اولور

مثلا برى ديكر كسنه‌نك اثوابنه صاريلوبده مجادله ايدركن اول كسنه‌نك اوزرندن بر شى دوشوب تلف اولسه ياخود سقطلانسه صاريلان كيمسه ضامن اولور

وكذا بركيمسه ديكرك ترلا وباغچه‌سنك صوينى بغير حق سد ايدوبده مزروعات ومغروساتى قورويوب تلف اولسه ياخود صويى طاشيروبده ديكرك ترلاسنى صو باصه‌رق مزروعاتى تلف اولسه اول كيمسه ضامن اولور

كذلك بر كيمسه ديكرينك اخورينك قپوسنى آچوبده ايچنده‌كى حيوان فرار ايله ضايع اولسه ياخود قفسنك قپوسنى آچوبده ايچنده‌كى قوش اوچسه ضامن اولور

٩٢٣ ماده

برينك حيوانى بر كيمسه‌دن اوركوبده فرار ايله ضايع اولسه ضمان لازم كلمز . اما اول كيمسه حيوانى قصداً اوركتمش ايسه ضامن اولور

وكذا برصياد آوه تفنك آتوبده سسندن ديكرك حيوانى اوركه‌رك فرار ايدركن دوشوب تلف ياخود اياغى سقط اولسه ضامن اولماز اما حيوانى اوركتمك قصديله تفنك اتمش ايسه ضامن اولور (٩٣) ماده‌يه باق

٩٢٤ ماده

تسبيب بروجه بالا موجب ضمان اولمسنده تعدى شرطدر

يعنى متسببك برضررى ضامن اولمسى اول ضرره مفضى اولان فعلى حقسز اوله‌رق ايشلمش اولمسى ايله مشروطدر

مثلا بر كيمسه بلااذن ولى‌الامر طريق عامده بر قويو قازوبده اورايه ديكرك حيوانى دوشه‌رك تلف اولسه ضامن اولور . اما كندو ملكنده قازمش اولديغى قويى‌يه ديكرك حيوانى دوشه‌رك تلف اولسه ضامن اولماز

٩٢٥ ماده

برى برشيئك تلفنه سبب اولان برايش ايشلمش اولديغى حالده آره‌يه برفعل اختيارى حيلولت ايلسه يعنى بشقه بركيمسه اول شيئى مباشرة اتلاف ايتسه اول فعل اختيارى

صاحبى اولان فاعل مباشر ضامن اولور (٩) ماده‌يه باق

(فصل ثالث)

(طريق عامده احداث اولنان شيلره دائردر)

٩٢٦ ماده

هركسك طريق عامده حق مرورى واردر . فقط بشرط السلامه‌در

يعنى ممكن‌التحرز اولان حالده بشقه‌سنه ضرر ويرمامك شرطيله مقيددر . بناءعليه طريق عامده بر حمالك ارقه‌سنده‌كى يوك دوشوبده برينك مالنى تلف ايتسه حمال ضامن اولور . كذلك تيمورجى دكاننده تيمور دوكركن قيغلجم صيچرايوبده طريق عامده مرور ايدن بركيمسه‌نك البسه‌سنى احراق ايلسه تيمورجى ضامن اولور

٩٢٧ ماده

اذن ولى‌الامر اولمدقجه كمسنه طريق عامده بيع وشرا ايچون اوتوره‌ماز . وبلا اذن برشى وضع واحداث ايده‌من . وايدرسه اندن تولد ايدن ضرر وزيانى ضامن اولور

بناءعليه بركيمسه طريق عام اوزره كرسته ياخود طاش ييغوبده اوزرينه ديكرك حيوانى باصوب سورچه‌رك تلف اولسه اول كيمسه ضامن اولور . كذلك بركيمسه طريق عامه ياغ كبى بر قايغان نسنه دوكوبده ديكرك حيوانى قايوب تلف اولسه اول كمسنه ضامن اولور

۹۲۸ ماده

برینك دیواری یقلوبده دیكره بر ضرر ایراث ایتسه ضمان لازم كلمز . فقط اولجه اول دیوار مائل انهدام اولوبده اكا دیكر بر كیمسه دیوارینی هدم ایت دیو تقدم وتنبیه ایدوبده دیواری هدم ایده‌جك قدر وقت كچمش ایسه اول حالده ضمان لازم كلور

شوقدركه اول كیمسه حق تقدم وتنبیه اصحابندن اولمق شرطدر شویله‌كه اول دیوار اكر قومشونك خانه‌سی اوزرینه یقلمش ایسه تقدم ایدن كیمسه اول خانه‌نك سكاننده اولملیدر خارجدن برینك تقدم وتنبیهی مفید اولماز . واكر طریق خاص اوزره یقلمش ایسه تقدم ایدن كیمسه اول طریقده حق مروری اولان كساندن اولمق لازمدر . واكر طریق عام اوزرینه یقلمش ایسه هركیم اولور ایسه اولسون تقدمه حقی واردر

(فصل رابع)

(جنایت حیوان حقنده‌در)

۹۲۹ ماده

برحیوانك كندولكندن اوله‌رق ایتدیكی ضرری صاحبی ضامن اولماز . (۹۴) ماده‌یه باق

فقط بر حیوان بر كیمسه‌نك مالنی استهلاك ایدركن اول حیوانك صاحبی كوروبده منع ایتمزایسه ضامن اولور وبرده ثورنطوح یعنی سوسكون اوكوز وكلب عقور یعنی طالایجی كلب كبی ضرری متعین برحیوان اولوبده صاحبنه محله‌سی یاقریه‌سی اهالیسندن بری حیوانی ضبط ایت دیو تقدم ایتمشیكن صاحبی صالیویروبده بركمسنه‌نك حیوانی یادیكر مالنی تلف ایتسه صاحبی ضامن اولور

۹۳۰ ماده

بركیمسه كرك راكب اولسون وكرك اولمسون كندو ملكنده ایكن حیوانی اوك ایاغی یاخود باشی ویا قویرغی ایله چارپه‌رق ویاخود ارقه ایاغیله دپه‌رك آخر كمسنه‌یه ضرر ایتسه صاحبی ضامن اولماز

۹۳۱ ماده

بركیمسه دیكرك ملكنه حیوانی ادخال ایتدكده صاحبنك اذنیله ادخال ایتمش ایسه كندو ملكنده بولنمش كبی عد اولنه‌رق مادۂ آنفه‌ده بیان اولنان صورتلرده حیوانك جنایتی ضامن اولماز

واكر صاحبنك اذنی اولقسزین ادخال ایتمش ایسه كرك راكب اولسون وكرك قائد یعنی یدیجی یاسائق

يعنى سوريجى اولسون وكرك حيوانك يانده بولنسون هر حالده اول حيوانك ايتديكى ضرر وزيانى ضامن اولور

اما حيوان بوشانوبده كندولكندن اولەرق برينك ملكنه دخول ايله بر ضرر ايتسه صاحبى ضامن اولماز

۹۳۲ ماده

هركسك طريق عامده حيوانيله دخى مروره حق واردر

بناءعليه بر كيمسه طريق عامده حيوانه راكب اولوب كيدركن ممكن التحرز اولميان ضرر وزيانى ضامن اولماز

مثلا حيوانك اياغندن توز وچامور صيچرايوبده ديكرك البسەسنى لكەدار ايلسه ياخود ارقه اياغيله دپوب وياقوبروغيله چارپوبده بر ضرر ايتسه ضمان لازم كلمز . اما مصادمەسندن يااوك اياغيله ياخود باشيله چارپمسندن وقوعه كلان ضرر وزيانى راكب اولان كيمسه ضامن اولور

۹۳۳ ماده

طريق عامده قائد وسائق دخى راكب كبيدر

يعنى انلر دخى انجق راكبك ضامن اولديغى ضررى ضامن اولورلر

۹۳٤ ماده

بر كمسەنك طريق عامده حيوانى طوردیرمغه ياخود باغلامغه حق يوقدر

بناءعليه بر كيمسه طريق عامده حيوانى طورديرسه ياخود باغلاسه كرك اوك ويا ارقه اياغيله دپسون وكرك سائر صورتله ضرر ايتسون اول كيمسه هرحالده اول حيوانك جنايتنى ضامن اولور. اما آت بازارى وكرا باركيرلرينك طورديغى محلر كبي حيوان طورمغه اعداد وتعيين اولنمش اولان يرلر مستثنادر

۹۳٥ ماده

بر كيمسه حيوانى باشى بوش طريق عامه صاليويرسه اول حيوانك ايتديكى ضررى ضامن اولور

۹۳٦ ماده

بر كيمسەنك راكب اولديغى حيوان اوك ياخود ارقه اياغيله كندو ملكنده وكرك سائر محلده بر شيئك اوزرينه باصوبده تلف ايتسه راكب اولان كيمسه اول شيئى مباشرة اتلاف ايتمش عداولنەرق هرحالدەضامن اولور

۹۳۷ ماده

آت كم آليوبده راكبى باشنى ضبط ايدەميەرك بر ضرر ايتسه ضمان لازم كلمز

٩٣٨ ماده

بر كيمسه كندو ملكنده حيواننى باغلامش اولديغى حالده ديكر برى كلوبده بلااذن اورايه حيواننى باغلاديغى صورتده صاحب ملكك حيوانى آنى دپوب تلف ايتسه ضمان لازم كلمز . واكر اول حيوان صاحب ملكك حيواننى تلف ايتسه صاحبى ضامن اولور

٩٣٩ ماده

بر محلده حيوان باغلامغه حقى اولان ايكى كمسنه حيوانلرينى باغلادقلرنده حيوانلرك برى ديكرينى تلف ايتسه ضمان لازم كلمز

مثلا بر خانه ده مشترك اولان ايكى كشى حيوانلرينى بر محله باغلايوبده برينك حيوانى ديكرينك حيواننى تلف ايتسه ضمان لازم كلمز

٩٤٠ ماده

ايكى كشى كندولرينك حيوان باغلامغه حقى اولميان برده حيوانلرينى باغلايوبده اول باغلايانك حيوانى ديكرك حيواننى تلف ايتسه ضمان لازم كلمز. وصكره باغلايانك حيوانى اولكينك حيواننى تلف ايتسه ضمان لازم كلور

ارادهٔ سنيه تاريخى فى ٢٣ ربيع الاخره سنه ١٢٨٩

عمر خلوصى	احمد جودت
امين الفتوى السيد خليل	وكيل درس السيد خليل
عن اعضاء ديوان احكام عدليه احمد حلمى	قاضى دار الخلافة العليه سيف الدين
مدير معلمخانهٔ نواب السيد يونس وهبى	قسام عسكرى احمد خالد

عن اعضاء جمعيت
عبداللطيف شكرى

كتاب الحجر والاكراه والشفعه

موجبنجه عمل اولنه

صورت خط همایون

کتاب تاسع

(حجر واکراه وشفعه بیانده اولوب بر مقدمه ایله)

(اوچ بابی حاویدر)

مقدمه

(حجر واکراه وشفعه یه متعلق اصطلاحات فقهیه)

(بیانده‌در)

٩٤١ ماده

حجر . بر شخص مخصوصی تصرف قولیسندن منعدرکه بعدالحجر اول شخصه محجور دینلور

٩٤٢ ماده

اذن . حجری فك ایتمك وحق منعی اسقاط ایلمکدرکه اذن ویریلان شخصه مأذون دینلور

٩٤٣ ماده

صغیر غیر ممیز . بیع وشرایی فهم ایتمیان یعنی ملکیتی بیعك سالب وشرانك جالب اولدیغنی بیلمیان واونده بش الدانمق کبی غبن فاحش اولدیغی ظاهر اولان بر غبنی غبن یسیردن تمییز وتفریق ایلمیان چوجق اولوب بونلری تمییز ایدن چوجغه صغیر ممیز دینلور

٩٤٤ ماده

مجنون ایکی قسمدر . بری مجنون مطبقدرکه جنونی جمیع اوقاتی مستوعب اولان کیمسه‌در . دیکری مجنون غیر مطبقدرکه کاه مجنون اولوب کاه افاقت بولان کیمسه‌در

٩٤٥ ماده

معتوه . اول مختل الشعور اولان کیمسه‌درکه فهمی قلیل وسوزی مشوش وتدبیری فاسد اولور

٩٤٦ ماده

سفیه . مالنی بیهوده یره صرف ایله ومصارفنده تبذیر واسراف ایله اضاعه واتلاف ایدن کیمسه‌در ابله وساده دل اولمق حسبیله کار وتمتع یولنی بیله‌میوبده اخذ واعطاسنده الدانه کلان کیمسه‌لردخی سفیه عد اولنور

رشید . مالنی محافظه خصوصنده تقید ایدرك سفه وتبذیردن توقی ایدن کیمسه‌در

۹۴۸ ماده

اکراه . بر کمسنه‌یی اخافه ایله رضاسی اولقسزین بر ایش ایشلمك اوزره بغیر حق اجبار ایتمکدرکه اول کمسنه‌یه رانك فتحیله مکره واجبار ایدن کیمسه‌یه مجبر واول ایشه مکره علیه وخوفی موجب اولان شیئه مکره به دینلور

۹۴۹ ماده

اکراه ایکی قسمدر . قسم اول اکراه ملجیدرکه اتلاف نفس یا قطع عضو یاخود بونلردن برینه مؤدی اولور ضرب شدید ایله اولان اکراهدر . قسم ثانی اکراه غیر ملجیدرکه یالکز غم والمی موجب اولور ضرب وحبس کبی شیلرله اولان اکراهدر

۹۵۰ ماده

شفعه . بر ملك مشترایی مشتری‌یه هر قاچه مال اولدیسه اول مقدار ایله تملك ایتمکدر

۹۵۱ ماده

شفیع . حق شفعه‌سی اولان کیمسه‌در

۹۵۲ ماده

مشفوع . حق شفعه‌نك تعلق ایلدیکی عقاردر

۹۵۳ ماده

مشفوع به . شفیعك مابه الشفعه اولان ملکیدر

۹۵۴ ماده

خلیط . صو حصه‌سی ویول حصه‌سی کبی حقوق ملکده مشارك دیمکدر

۹۵۵ ماده

شرب خاص . اشخاص معدوده‌یه مخصوص اولان ماء جاریه‌دکی حق شربدر اما عموم منتفع اولدیغی نهرلردن صو المق شرب خاص قبیلندن دکلدر

۹۵۶ ماده

طریق خاص چیقماز زقاق دیمکدر

(باب اول)

(حجره متعلق مسائل بیانده اولوب درت فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(صنوف واحکام محجورین بیانده‌در)

۹۵۷ ماده

صغیر ومجنون ومعتوه ذاتاً محجورلردر

۹۵۸ ماده

سفیه اولان کیمسه حاکم طرفندن حجر اولنه بیلور

۹۵۹ ماده

مدیون دخی غرمانك طلبیله حاکم طرفندن حجر اولنه بیلور

۹۶۰ ماده

مواد آنفه ده ذکر اولنان محجورینك بیع وشرا کبی تصرفات قولیه لری معتبر اولماز ایسه ده کندو فعللرندن نشئت ایدن ضرر وزیانی همان ضامن اولورلر

مثلا برچوجق غیر ممیز اولسه بیله برینك مالنی اتلاف ایتدکده ضمان لازم کلور

۹۶۱ ماده

سفیه ومدیون حاکم طرفندن حجر اولندقده سببی ناسه بیان ایله اشهاد واعلان اولنور

۹۶۲ ماده

حاکم طرفندن حجری مراد اولنان کیمسه نك حضوری شرط اولمیوب غیابا دخی حجری صحیح اولور

فقط خبر حجرك اول کیمسه یه وصولی شرطدر . حجر اولندیغی خبری کندوسنه واصل اولمدقجه منحجر اولمیوب اولوقته قدر واقع اولان عقود واقراری معتبر اولور

۹۶۳ ماده

فاسق اولان کمسنه مالنی تبذیر واسراف ایتمدکجه مجرد فسقی سببیله حجر اولنه من

۹۶۴ ماده

طبیب جاهل کبی عمومه مضرتی اولان بعض کسان دخی حجر اولنور

فقط بونده حجردن مراد اجرای عملدن منع دیمکدر یوخسه تصرفات قولیه دن منع معناسنه دکلدر

۹۶۵ ماده

برکیمسه برچارشوده صنعت یا تجارت اجرا ایدوبده اول صنعت یا تجارت اربابی بزم کار وکسبمزه خلل کلیور دیو اول کیمسه یی صنعت ویا تجارتنی اجرادن حجر ومنع ایتدیره مزلر

(فصل ثانی)

(صغیر ومجنون ومعتوهه متعلق مسائل بیاننده در)

۹۶۶ ماده

صغیر غیر ممیزك ولیسی اذن ویرسه بیله انك تصرفات قولیه سی اصلا صحیح اولماز

۹۶۷ ماده

صغیر ممیزك قبول هبه وهدیه کبی حقنده نفع محض

اولان تصرفی ولیسنك اذن واجازتی اولمسه بیله معتبردر وآخره بر شی هبه ایتمك كبی حقنده ضرر محض اولان تصرفی ولیسنك اذن واجازتی اولسه بیله معتبر اولماز اما ذاتا نفع ایله ضرر بیننده دائر اولان عقودی ولیسنك اجازتنه موقوفاً منعقد اولور . ولیسی دخی اجازت ویروب ویرمامكده مخیردر . شویله كه صغیر حقنده فائده‌لو كوررسه مجیز اولور كورمز ایسه مجیز اولماز

مثلا بر صغیر ممیز بلااذن بر مال صاتسه ولوكه دكرندن زیاده ثمن ایله صاتمش اولسه بیله بیعك نفاذی ولیسنك اجازتنه موقوفدر زیرا عقد بیع ذاتاً نفع ایله ضرر بیننده متردد اولان عقوددندر

۹٦٨ ماده

صغیر ممیزی تجربه ایچون مالنك بر مقدارینی ولیسی كندوسنه تسلیم ایله اخذواعطایه اذن ویره بیلور ورشدی تحقق ایدر ایسه باقی اموالنی دخی كندوسنه دفع وتسلیم ایلر

۹٦۹ ماده

رجع قصد اولندیغنه دلالت ایدن عقد مكررلر اخذواعطایه اذندر

مثلا بر صغیره ولیسنك الیش ویرش ایت یاخود فلان جنس مالی آل صات دیمسی اخذواعطایه اذن دیمكدر . اما وار چارشودن

فلان شیئی آل یاخود فلان شیئی صاتیویر دیمسی كبی یالكز بر عقدك اجراسنی امر ایتمسی اخذواعطایه اذن دیمك اولمیوب بلكه عرف وعادت اوزره اول صغیری توكیلا استخدام قبیلندن عد اولنور

۹٧٠ ماده

ولینك اذنی زمان ومكان وبر نوع اخذواعطا ایله تقیید وتخصص ایتمز

مثلا بر كون یاخود بر آی ایچون اذن ویرسه صغیر ممیز علی الاطلاق مأذون اولوب ولیسی انی حجر ایتدكجه مؤبداً مأذون قالور وكذا فلان چارشوده الیش ویرش ایت دیسه هر یرده اخذواعطایه مأذون اولور كذلك فلان جنس مالی آل صات دیسه هر جنس اموالی الوب صاته بیلور

۹٧١ ماده

اذن صراحة اولدیغی كبی دلالة دخی اولور

مثلا بر صغیر ممیزی ولیسی الیش ویرش ایدركن كوردكده سكوت ایدوبده منع ایتمسه دلالة اذندر

۹٧٢ ماده

بر صغیره ولیسی طرفندن اذن ویرلدكده تحت اذنده داخل اولان خصوصاتده بالغ منزله‌سنده اولور . وبیع واجاره كبی عقودی معتبر اولور

۹٧٣ ماده

بر صغیره اذن ویرمش اولان ولیسی بعده آنی حجر ایله اول اذنی ابطال ایده بیلور . فقط نوجهله اذن ویرمش ایسه ینه اول وجهله حجر ایتمسی شرطدر

مثلا بر صغيره وليسى اخذ و اعطا ايچون اذن عام ويروبده چارشوسى
خلقنك معلومى اولدقدن صكره آنى حجر ايده جك اولدقده
حجرى دخى اولوجهله عام اولوبده اول چارشو خلقنك اكثريسنك
معلومى اولمق شرطدر يوخسه كندو خانه سنده ايكى اوچ كشينك
محضرنده حجر ايتمسى صحيح اولماز

٩٧٤ ماده

صغيرك بو بابده وليسى اولا باباسى ثانيا باباسى فوت
اولمش ايسه وصى مختارى يعنى باباسنك حال حياتنده
اختيار ونصب ايتمش اولديغى وصى ثالثا وصى مختار
دخى وفات ايدرسه انك حال حياتنده نصب ايلديكى
وصى رابعا جد صحيحى يعنى صغيرك باباسنك باباسى
ياخود باباسنك باباسنك باباسى خامسا اشبو جدك حال
حياتنده اختيار ونصب ايلمش اولديغى وصى سادسا
اول وصينك نصب ايلديكى وصى سابعا حاكم ياخود
وصى منصوبى يعنى حاكمك نصب ايلديكى وصيدر
اما قرنداش وعموجه وسائر اقربانك وصى اولمدقلرى
حالده اذن ويرمه لرى جائز اولماز .

٩٧٥ ماده

حاكم بر صغير مميزك تصرفنده منفعت كورديكى حالده اذن
مقدم اولان ولى اذندن امتناع ايتسه حاكم بو خصوصده اول
صغيره اذن ويره بيلور وديكر وليسى ارتق انى حجر ايدهمز

٩٧٦ ماده

بر صغيرى مأذون ايدن ولى فوت اولدقده ويرمش
اولديغى اذن باطل اولور . فقط حاكمك اذنى وفاتيله
ياخود عزليله باطل اولماز

٩٧٧ ماده

بر حاكمك مأذون ايتديكى صغيرى بنه اول حاكم ياخود
خلفى حجر ايده بيلور . يوخسه باباسى ياخود ديكر
وليسى حاكمك وفاتى ياخود عزلى اوزرينه آنى حجر
ايدهمز

٩٧٨ ماده

معتوه اولان كيمسه صغير مميز حكمنده در

٩٧٩ ماده

مجنون مطبق صغير غير مميز حكمنده در

٩٨٠ ماده

مجنون غير مطبقك حال افاقتنده اولان تصرفاتى عاقلك
تصرفى كبيدر

٩٨١ ماده

بر چوجق بالغ اولدقده مالنك كندوسنه اعطاسى
خصوصنده استعجال اولنميوب تأنى ايله تجربه اولنمليدر

رشيد اولديغى تحقق ايدر ايسه اول وقت اموالى
كندوسنه ويريلور

۹۸۲ ماده

بر چوجق غير رشيد اولەرق بالغ اولور ايسه رشدى
تحقق ايتمدكجه مالى كندوسنه ويريلميوب كما فى السابق
تصرفدن منع اولنور

۹۸۳ ماده

بر صغيرك رشدى ثابت اولمدن اموالى وصيسى
طرفندن كندوسنه ويريلوبده اول صغيرك يدنده ضايع
اولسه ياخود صغير اتلاف ايتسه وصى ضامن اولور

۹۸۴ ماده

بر صغيرك بلوغى اوزرينه مالى كندوسنه ويريلوبده
بعده سفيه اولديغى تحقق ايتسه حاكم طرفندن حجر اولنور

۹۸۵ ماده

حد بلوغ احتلام واحبال (يعنى گبه ايلمك) وحيض
وحبل (يعنى گبه اولمق) ايله ثابت اولور

۹۸۶ ماده

سن بلوغك مبدئى اركككده تام اون ايكى وقيزده تام
طقوز ومنتهاسى ايكيسنده دخى تام اون بش ياشدر
وبر اركك اون ايكى وبر قز طقوز ياشنى تكميل

ايدوبده بالغ اولمسه بالغ اولنجيه‌دك مراهق ومراهقه
دينلور

۹۸۷ ماده

منتهاى سن بلوغه وارمش ايكن كندوسنده آثار بلوغ
ظاهر اولميان كيمسه حكماً بالغ عد اولنور

۹۸۸ ماده

مبدأ سن بلوغه وارميان بر چوجق بالغ ديو دعوى
ايلسه قبول اولنماز

۹۸۹ ماده

بر مراهق ياخود مراهقه حضور حاكمده بالغ اولديغنى
اقرار ايتدكده جثه‌سنك بلوغه تحملى اولمامق حسبيله
ظاهر حال كندوسنى مكذب اولور ايسه بو اقرارى
تصديق اولنماز واگر جثه‌سنك بلوغه تحملى اولوبده
ظاهر حال كندوسنى تكذيب ايتمز ايسه تصديق اولنور
وعقود واقرارى نافذ ومعتبر اولور . وبر مدت
صكره بن اولوقت يعنى حين اقرارده بالغ دكل ايدم
ديو بعد الاقرار واقع اولان تصرفات قوليه‌سنى فسخ
ايتمك ايستسه اكا التفات واعتبار اولنماز

(فصل ثالث)

(سفیه محجور حقنده‌در)

٩٩٠ ماده

سفیه محجور معاملاتده صغیر ممیز کبیدر . فقط سفیهك ولیسی انجق حاکمدر . انك اوزرنده اب وجدینك ووصیلرینك حق ولایتی یوقدر

٩٩١ ماده

سفیهك بعد الحجر معاملاتجه تصرفات قولیه‌سی صحیح اولماز ایسه‌ده قبل الحجر تصرفاتی سائر ناسك تصرفاتی کبیدر

٩٩٢ ماده

سفیه محجورك کرك کندو وکرك نفقه‌سی اوزرینه لازم اولنلر کندوسنك مالندن انفاق اولنورلر

٩٩٣ ماده

سفیه محجور بر مالنی صاتسه نافذ اولماز ایسه‌ده حاکم منفعت کورر ایسه اجازت ویرر .

٩٩٤ ماده

سفیه محجورك آخره دین اقراری مطلقا صحیح اولماز . یعنی کرك وقت حجرده موجود وکرك بعد الحجر حادث

اولان اموالی حقنده اقرارینك تأثیری اولماز

٩٩٥ ماده

سفیه محجور اوزرنده اولان حقوق ناس کندوسنك مالندن تأدیه اولنور

٩٩٦ ماده

سفیه محجور اقچه استقراض ایدوبده کندو نفقه‌سنه صرف ایتدکده اکر قدر معروف اوله‌رق صرف ایتمش ایسه حاکم اول اقچه‌یی انك مالندن تأدیه ایلر واکر فضله صرف ایتمش ایسه حاکم نفقه‌سی مقدارینی محسوب ایدوب فضله‌سنی ابطال ایلر

٩٩٧ ماده

سفیه محجور کسب صلاح ایتدکده حاکم طرفندن فك حجر اولنور

(فصل رابع)

(مدیون محجور حقنده‌در)

٩٩٨ ماده

مدیونك قدرتی وار ایکن دینك اداسنده مماطله ایلدیکی نزد حاکمده ظاهر اولوبده دائنلری دخی مالی صاتیله‌رق دینك تأدیه‌سنی حاکمدن طلب ایتدکلرنده حاکم آنی حجر ایدر

وكندوسی مالنی صاتوبده دیننی ایفادن امتناع ایتدیکی
تقدیرده حاکم انك مالنی صاتوب دیننی تأدیه ایلر
شویله‌که مدیون حقنده بیعی اهون اولاندن بدأ ایله
صکره‌ده بو ترتیب اوزره اهونی تقدیم ایدرك ابتدا
نقودندن باشلایوب وفا ایتمز ایسه عروضنی وعروضی
دخی وفا ایتمز ایسه عقارینی صاتار

٩٩٩ ماده

مدیون مفلس یعنی دیونی مالنه مساوی یاخود ازید
اولوبده غرماسی تجارتله مالنك ضایع اولمسندن ویاخود
مالنی قاچرمسندن ویا آخرك اوزرینه کچورمسندن
خوف ایله حاکمه مراجعت ایدرك مالنده تصرفدن
یاخود آخره بورج اقرارندن حجر اولنمسنی طلب
ایتدکلرنده حاکم اول کیمسه‌یی حجر ایدر . واموالنی
صاتوب اثمانی بین الغرما تقسیم ایلر . فقط کندوسنه
بر یا ایکی قات البسه ترك اولنور
شوقدرکه اول مدیونك قیمتلو البسه‌سی اولوبده مادونی
ایله اکتفا قابل اولور ایسه اول البسه دخی صاتیلوب
ثمنندن کندوسنه بر قات اوجوز البسه النه‌رق باقیسی
غرمایه ویریلور کذلك بر قوناغی اولوبده مادونی اکا
کفایت ایدر ایسه اول قوناق صاتیلوب ثمنندن حالنه
مناسب بر مسکن النور وباقیسی غرمایه اعطا اولنور

١٠٠٠ ماده

مدیون مفلسك مدت محجوریتنده کرك کندو وکرك
اوزرینه نفقه‌سی لازم اولان کسنه‌لر کندوسنك
مالندن انفاق اولنور

١٠٠١ ماده

دین ایچون حجر انجق مدیونك وقت حجرده
موجود اولان مالنه تأثیر ایدر اما بعد الحجر النه کچن
ماله تأثیری اولماز

١٠٠٢ ماده

هبه وصدقه وثمن مثلندن نقصانه مال صاتمق کبی هر
نه‌که غرمانك حقنی ابطاله مؤدی اوله حجرانده مؤثر اولور
بناء علیه مدیون مفلسك حقوق غرمایه مضر اولان
عقودی وسائر تصرفات وتبرعاتی وقت حجرده موجود
اولان اموالی حقنده معتبر اولماز . اما بعد الحجر
اکتساب ایلدیکی اموالی حقنده معتبر اولور . وبشقه‌سنه
بورج اقرار ایتدکده وقت حجرده موجود اولان اموالی
حقنده معتبر اولماز . اما بعد زوال الحجر معتبر اولور
واولوقت ادا ایلمك اوزره مدیون قالور وبرده بعد الحجر
مال قازانور ایسه اندن ویرلمك اوزره اقراری نافذ اولور

(باب ثانی)

(اکراهه متعلق مسائل بیانندەدر)

ماده ١٠٠٣

مجبرك تهدیدینی ایقاعه مقتدر اولمسی شرطدر بناء علیه تهدیدینی ایقاع واجرایه مقتدر اولمیان کیمسەنك اکراهی معتبر اولماز

ماده ١٠٠٤

مکره بهك وقوعندن مکرهك قورقسی یعنی مکره علیهی ایشلمدیکی تقدیرده مجبرك مکره بهی اجرا ایدەجکنه کندو سنجه ظن غالب حاصل اولمسی شرطدر

ماده ١٠٠٥

مکره اکر مکره علیهی مجبرك یاخود آدمنك حضورنده ایشلر ایسه اکراه معتبر اولور . اما مجبرك یاخود آدمنك غیابنده ایشلر ایسه اکراهك زوالندن صکره طوعاً ایشلمش اولەجغی جهتله بو اکراه معتبر اولماز مثلا بر کیمسه دیکره مالنی صاتمق اوزره اکراه ایدوبده مکره انك غیابنده طرفندن بر آدمی دخی اولمدیغی حالده واروب مالنی صاتسه اکراه معتبر اولمیوب بیعی صحیح ومعتبر اولور

ماده ١٠٠٦

اکراه معتبر ایله وقوع بولان بیع وشرا وایجار وهبه

وفراغ وعن مال صلح واقرار وابراء وتأجیل دین واسقاط شفعه معتبر اولماز . کرك اکراه ملجی اولسون وکرك اکراه غیر ملجی اولسون . فقط مکره بعد زوال الاکراه مجیز اولورسه اول حالده معتبر اولور

ماده ١٠٠٧

اکراه ملجی بر وجه بالا تصرفات قولیەدە معتبر اولدیغی کبی تصرفات فعلیەدە دخی معتبر اولور . اما اکراه غیر ملجی یالکز تصرفات قولیەدە معتبر اولوب تصرفات فعلیەدە معتبر اولماز بناء علیه بر کیمسه دیکره فلانك مالنی اتلاف ایت یوخسه سنی قتل ایدرم یاخود بر عضوینی کسرم دیوبده مکره دخی اتلاف ایتسه اکراه معتبر اولوب ضمان انجق مجبره لازم کلور . اما فلانك مالنی اتلاف ایت یوخسه سنی ضرب یا حبس ایدرم دیوبده او دخی اتلاف ایتسه اکراه معتبر اولمیوب ضمان انجق متلفه لازم کلور

(باب ثالث)

(شفعه بیانندە اولوب درت فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(مراتب شفعه بیانندەدر)

ماده ١٠٠٨

اسباب شفعه اوچدر . اولکیسی نفس مبیعدە مشارك

اولمقدر. نته كيم ايكي كيمسه‌نك بر عقارده شايعا اشتراكلري كبي ايكنجيسي حق مبيعده خليط اولمقدر . نته كيم حق شرب خاص وطريق خاصده اشتراك كبي

مثلا حق شرب خاصده اشتراكلري اولان باغچه اردن بريسي صاتلدقده ديكر باغچه‌لر اصحابي هپ شفيع اولورلر كرك جار ملاصق اولسونلر وكرك اولمسونلر

كذلك قپوسي طريق خاصه آچيلان برخانه صاتلدقده اول طريق خاصه قپوسي اولان ديكر خانه‌لر اصحابنك كافه‌سي شفيع اولور كرك جار ملاصق اولسونلر وكرك اولمسونلر . اما عمومك منتفع اولديغي بر نهردن صو آلان ياخود قپوسي طريق عامه آچيلان خانه‌لردن بري صاتلدقده اول نهردن صو آلان ياخود اول طريق عامه قپوسي اولان ديكر خانه‌لر اصحابنك حق شفعه‌سي يوقدر اوچنجيسي مبيعه جار ملاصق اولمقدر

١٠٠٩ ماده

حق شفعه اولان نفس مبيعده مشارك اولان كيمسه‌نك ثانياً حق مبيعده خليط اولانك ثالثاً جار ملاصقكدر . وبرنجي طالب ايكن ديكرلرينك وايكنجي طالب ايكن اوچنجينك حق شفعه‌سي يوقدر

١٠١٠ ماده

نفس مبيعده مشارك اولمديغي ياخود اولوبده حق شفعه‌سندن وازكچديكي حالده حق مبيعده خليطي وار ايسه حق شفعه آنكدر

حق مبيعده خليطي دخي يوغيسه ياخود اولوبده حقندن وازكچر ايسه اول حالده جار ملاصقي شفيع اولور مثلا بر كيمسه مستقلا ملكي اولان عقاريني صاتدقده ياخود بر مشترك عقارده‌كي حصهٔ شايعه‌سني صاتوبده مشاركي حق شفعه‌سندن وازكچدكده اكر اول عقارك حق شرب خاصنده ياخود طريق خاصنده خليطي وار ايسه حق شفعه آنكدر يوق ايسه ياخود اولوبده حقندن كچرسه اول حالده حق شفعه جار ملاصقكدر

١٠١١ ماده

بر بنانك فوقانيسي يعني اوست قاتي برينك وتحتانيسي يعني الت قاتي ديكرينك ملكي اولديغي صورتده يكديكره جار ملاصق عد اولنور

١٠١٢ ماده

بر خانه‌نك ديوارنده مشارك اولان كيمسه اول خانه‌ده مشارك حكمنده‌در . اما ديوارده مشارك اولميوبده فقط كندو خانه‌سنك كيرشلري قومشوسنك ديواري اوزرينه ممتد اولديغي صورتده جار ملاصق عد اولنور مجرد اول ديوار اوزرينه كيرشلرينك اوجلريني قويمق حقي اولمغله شريك وخليط عد اولنه‌ماز

١٠١٣ ماده

متعدد شفيعلر اولديغي حالده عدد رؤسه اعتبار اولنور

مقدار سهامه یعنی حصه‌لرینك مقدارینه اعتبار اولنماز مثلا برخانه‌نك نصف حصه‌سی برکیمسه‌نك وثلث ایله سدس حصه‌لری دیکرایکی کشینك اولدیغی حالده نصف حصه صاحبی حصه‌سنی آخره صاتدقده دیکرلری شفعه ایله طلب اولسه‌لر بالمناصفه بینلرنده تقسیم اولنور . یوخسه ثلث حصه صاحبی حصه‌سنه کوره زیاده حصه الەماز

١٠١٤ ماده

ایکی صنف خلیطلر اجتماع ایتدکده اخصی اعمك اوزرینه تقدیم اولنور

مثلا برنهر صغیردن آچیلان خرقده حق شربی اولان یری ملك برباغچه حق شربیله بیله صاتلدقده اول خرقده حق شربی اولنلر حق شفعه‌ده مقدم ومرجحدر . امااول نهرده حق شربی اولان یری ملك برباغچه حق شربیله بیله صاتلدقده کرك اول نهرده وکرك خرقده حق شربی اولانلر هپ شفیع اولورلر . نته‌کیم برچیقماز زقاقده منشعب دیکر برچیماز زقاغه قپوسی آچیلان برملك خانه صاتلدقده انجق بو شعبه‌یه قپوسی اولان خانه‌لر اصحابی شفیع اولور . امااول چیقماز قاقده قپوسی اولان برخانه صاتلدقده کرك اول زقاقده وکرك شعبه‌سنده حق مروری اولنلر هپ شفیع اولورلر

١٠١٥ ماده

حق شرب خاصی اولان برباغچـه صـاحبی حق شربنی صاتمیوبده یالکز اول باغچه‌یی صاتسه حق شربنده خلیط اولنلر شفیع اولەماز

طریق خاص دخی بوکا قیاس اولنه

١٠١٦ ماده

حق شرب حق طریقه مقدمدر

بناً علیه بر باغچه صاتیلوبده برکیمسه انك حق شرب خاصنده ودیکر بری طریق خاصنده خلیط اولسه حق شرب صاحبی حق طریق صاحبی اوزرینه ترجیح وتقدیم اولنور

(فصل ثانی)

(شرائط شفعه بیانندەدر)

١٠١٧ ماده

مشفوعك ملك عقار اولمسی شرطدر

بناء علیـه سفینه‌ده وسـائر منقولاتده ووقف عقـارده واراضیٔ امیریه‌ده شفعه جاری اولماز

١٠١٨ ماده

مشفوع بهك دخی ملك اولمسی شرطدر

بناء علیه برملك عقار صاتلدقده اتصالنده بولنـان وقف عقارك متولیسی یاخود متصرفی شفیع اولەماز

١٠١٩

وقف برياخود اراضیٔ امیریه اوزرنده‌کی ملك اشجـار

وابنيه منقول حكمنده اوله‌رق بونلرده شفعه جاری اولماز

١٠٢٠ ماده

برملك عرصه‌اوزرنده‌كی اشجار وابنيه ايله برابر صاتلدقده يره تبعا اشجار وابنيه‌ده دخی شفعه جاری اولور ، اما يالكز اشجار وابنيه صاتلديغی صورتده شفعه جاری اولماز

١٠٢١ ماده

شفعه انجق عقد بيع ايله ثابت اولور

١٠٢٢ ماده

هبه بشرط العوض بيع حكمنده‌در

بناء عليه بركيمسه ملك خانه‌سنی بشرط العوض آخره هبه وتسليم ايتسه جار ملاصق شفيع اولور

١٠٢٣ ماده

بلاعوض هبه وميراث ووصيت كبی بلابدل آخره تمليك اولنان عقارده شفعه جاری اولماز

١٠٢٤ ماده

شفيعك واقع اولان عقد بيعه صراحة ياخود دلالة رضاسی اولمامق شرطدر

مثلا عقد بيعی ايشتدكده بك اعلا ديسه حق شفعه‌سی ساقط اولوب اندن صكره طلب شفعه ايده‌مز . وكذا بيعك عقد اولنديغنی

ايشتدكدن صكره عقار مشفوعی مشتريدن اشترا ياخود استيجار ايتمك ايستسه حق شفعه‌سی ساقط اولور . كذلك بركمسنه‌نك بايعه وكيل اولوبده صاتديغی عقارده حق شفعه‌سی اوله‌ماز (١٠٠) ماده‌يه باق

١٠٢٥ ماده

بدلك معلوم المقدار مال اولمسی شرطدر

بناء عليه مال اولميان بدل ايله تمليك اولنان عقارده شفعه جاری اولماز

مثلا برحمام استيجار ايله اجرت ديو ويريلان ملك خانه‌ده شفعه جريان ايتمز زيرا بونده خانه‌نك بدلی مال اولميوب منافع قبيلندن اولان اجرتدر . كذلك بدل مهر اوله‌رق ويريلان ملك عقارده شفعه جاری اولماز

١٠٢٦ ماده

بايعك مبيعدن ملكی زائل اولمق شرطدر

بناء عليه بيع فاسده بايعك حق استردادی ساقط اولمدقچه شفعه جاری اولماز وبيع بشرط الخيارده اكر مخير يالكز مشتری ايسه شفعه جاری اولور . واكر بايع مخير ايسه حق خياری ساقط اولمدقچه شفعه جاری اولماز . اما خيار عيب ايله خيار رؤيت شفعه‌نك ثبوتنه مانع دكلدر

١٠٢٧ ماده

تقسيم عقارده شفعه جاری اولماز

مثلا برمشترك خانه مشاركلری بيننده تقسيم اولندقده جار
ملاصقی شفيع اوله‌ماز

(فصل ثالث)

(طلب شفعه بياننده‌در)

١٠٢٨ ماده

شفعه‌ده اوچ طلب لازمدركه طلب مواثبه وطلب تقرير
واشهاد وطلب خصومت وتملكدر

١٠٢٩ ماده

شفيعك عقد بيعی طويديغی مجلسده درحال بن مبيعك
شفيعی‌يم ياخود بالشفعه طلب ايدرم ديمك كبی طلب شفعه‌يه
دلالت ايدر برسوز سويلمسی لازمدر . بوكا طلب مواثبه
دينلور

١٠٣٠ ماده

طلب مواثبه‌دن صكره شفيعك طلب تقرير واشهاد ايتمسی
لازمدر
شويله‌كه ايكی كشی حضورنده اوله‌رق مبيعك ياننده بوعقاری
فلان كيمسه اشترا ايتمش ياخود مشترينك ياننده سن فلان
عقاری اشترا ايتمش سين وياخود مبيع هنوز بايع يدنده
ايسه انك ياننده سن فلان عقاری فلانه صاتمش سين

بن ايسه شوجهتله انك شفيعی‌يم وطلب شفعه ايتمشيدم
شمدی دخی طلب ايدرم شاهد اولكز ديمليدر
واكر شفيع اوزاق محلده بولنوبده بالذات بووجهله طلب تقرير
واشهاد ايده‌مزسه برينی توكيل ايدر . وكيل بوله‌ماز ايسه
مكتوب كوندرر

١٠٣١ ماده

طلب تقرير واشهاددن صكره شفيعك حضور حاكمده
طلب ودعوی ايتمسی لازمدر . ايشته بوكا طلب خصومت
وتملك دينلور

١٠٣٢ ماده

شفيع اكر طلب مواثبه‌يی تأخير ايدر ايسه مثلا عقد بيعی
طويديغی كبی اول مجلسده طلب شفعه ايتميوبده بشقه ايش ايله
ياخود آخر صدده دائر بر بحث ايله مشغول اولمق كبی
اعراضه دلالت ايدر برحالده بولنور ايسه ياخود طلب
شفعه ايتمدين اول مجلسدن قالقار ايسه حق شفعه‌سی
ساقط اولور

١٠٣٣ ماده

شفيع اكر طلب تقرير واشهادی ولوكه مكتوب ايله اولسون
اجرا ايده‌جك قدر وقت كچوبده تأخير ايدرسه حق شفعه‌سی
ساقط اولور

١٠٣٤ ماده

طلب تقرير واشهاددن صكره شفيع اكر آخر دياره
بولنمق كبى برعذر شرعيسى يوق ايكن طلب خصومتى
برآى تأخير ايدرسه حق شفعه‌سى ساقط اولور

١٠٣٥ ماده

محجورينك حق شفعه‌سنى وليسى طلب ايدر. وبرصغيرك
حق شفعه‌سنى وليسى طلب ايتمزايسه بعدالبلوغ كندونك
طلب شفعه‌يه صلاحيتى قالماز

(فصل رابع)

(حكم شفعه بياننده‌در)

١٠٣٦ ماده

مشترينك بالتراضى تسليميله ياخود حاكمك حكميله شفيع
اولان كيمسه مشفوعه مالك اولور

١٠٣٧ ماده

برملكى شفعه ايله المق ابتدا اشترا منزله‌سنده‌در
بناء عليه خيار رؤيت وخيار عيب ايله رد كبى ابتداء
اشترا ايله ثابت اولان حكملر شفعه ايله دخى ثابت اولور

١٠٣٨ ماده

طلب مواثبه وطلب تقريردن صكره مشترينك بالتراضى

تسليمى ياخود حاكمك حكمى ايله شفيع هنوز مشفوعه
مالك اولمدن فوت اولسه حق شفعه ورثه‌سنه
انتقال ايتمز

١٠٣٩ ماده

شفيع ايكى طلبدن صكره هنوز بروجه مشروح مشفوعه
مالك اولمدن مشفوع بهى صاتلسه حق شفعه‌سى ساقط اولور

١٠٤٠ ماده

شفيع بروجه مشروح هنوز مشفوعه مالك اولمدن ملك
مشفوعك اتصالنده ديكر برملك عقار صاتلسه بوايكنجى
عقاره شفيع اوله‌مز

١٠٤١ ماده

شفعه تجزى قبول ايتمز
بناء على ذلك عقار مشفوعك برمقدارينى ترك ايله ديكر
برمقدارينى المغه شفيعك حقى يوقدر

١٠٤٢ ماده

شفعادن بعضيسى حصه‌سنى بعضيسنه هبه ايده‌مز.
ايدرسه حق شفعه‌سنى اسقاط ايتمش اولور

١٠٤٣ ماده

شفيعلردن بريسى حاكمك حكمندن مقدم حقنى اسقاط
ايلسه ديكر شفيع عقار مشفوعى تماما الەبيلور. واكر

حاكمك حكمندن صكره شفيعلردن بريسى حقنى اسقاط ايلسه شفيع ديكر انك حقنى الهماز

١٠٤٤ ماده

مشترى بناء مشفوعى بوياتمق كبى مالندن برشى زياده ايلسه شفيع مخيردر ديلرسه ترك ايدر وديلرسه بنانك ثمنيله برابر اول زياده نك دخى قيمتنى ويروب مشفوعى الور ومشترى عقار مشفوع اوزرينه ابنيه يابمش ياخود اغاج غرس ايتمش ايسه شفيع مخير اولوب ديلرسه ترك ايدر وديلرسه عقار مشفوعك ثمنيله برابر ابنيه نك ياخود اشجارك قيمتنى ويروب مشفوعى الور يوخسه ابنيه ياخود اشجارى قلع ايتمك اوزره مشترى يه جبر ايده مز

ارادهٔ سنيه تاريخى فى ١٦ ربيع الاخر سنه ١٢٩٠

امين الفتوى السيد خليل	احمد جودت
عن اعضاء ديوان احكام عدليه احمد خلوصى	قاضى دار الخلافة العليه سيف الدين
عن اعضاء مجلس تدقيقات شرعيه احمد خالد	عن اعضاء ديوان احكام عدليه احمد حلمى

كتاب الشركت

موجبنجه عمل اولنه

صورت خط همايون

كتاب عاشر

(انواع شركاته دائر اولوب برمقدمه ايله سكز بابى)
(حاويدر)

مقدمه

(بعض اصطلاحات فقهيه بياننده‌در)

١٠٤٥ ماده

شركت . فى‌الاصل بردن زياده كيمسه‌لره بر شيئك اختصاصى وانلرك اول شى ايله امتيازى‌در

فقط اويله براختصاصه سبب اولان عقد شركت معناسنده دخى عرف واصطلاح اوله‌رق مستعملدر

بناءعليه مطلقا شركت ايكى قسمه تقسيم اولنور . برى شركت ملكدركه اشترا واتهاب كبى اسباب تملكدن بريله حاصل اولور . ديكرى شركت عقددركه شريكلرى بيننده ايجاب وقبول ايله حاصل اولور ايكيسنك دخى تفصيلاتى باب مخصوصلرنده كلور

بونلردن بشقه برده شركت اباحه واردركه مباح اولان يعنى صو كبى فى‌الاصل كمسنه‌نك ملكى اولميان شيلرى اخذ واحراز ايله تملكه صلاحيتده عامه‌نك متشارك اولمسيدر

١٠٤٦ ماده

قسمت . تقسيم ديمكدر . تعريف وتفصيلى باب مخصوصنده كلور

١٠٤٧ ماده

حائط . ديوار وتخته‌پرده وچيت ديمكدر . جمعى حيطان كلور

١٠٤٨ ماده

ماره . عامه‌وزننده طريق عامه‌دن مرور وعبور ايدنلردر

١٠٤٩ ماده

قنات . قافك فتحيله يرده صو اجرا ايده‌جك كونك وكاريزدر . جمعى قنوات كلور

١٠٥٠ ماده

مسنات . میم مضمومه وسین مفتوحه ونون مشدده ایله سنور وصو بندی وصو خرقلرینك كنارلری دیمكدر .
جمعی مسنیات كلور

١٠٥١ ماده

احیا . اعمار دیمكدركه اراضی‌یی زراعته صالح قیلمقدر .

١٠٥٢ ماده

تحجیر . اراضی‌یه بشقه كمسنه وضع ید ایتمامك ایچون اطرافنه طاش وسائر نسنه وضع ایتمكدر

١٠٥٣ ماده

انفاق . مالی خرج وصرف ایتمكدر

١٠٥٤ ماده

نفقه . حوائجه وتعیشه صرف اولنه‌جق اقچه وزاد وذخیره مقوله‌سیدر

١٠٥٥ ماده

تقبل . برایشی تعهد والتزام ایتمكدر

١٠٥٦ ماده

مفاوضین . عقد شركت مفاوضه ایدنلردر

١٠٥٧ ماده

رأس المال . سرمایه دیمكدر

١٠٥٨ ماده

ربح . فائده وكار دیمكدر

١٠٥٩ ماده

ابضاع . بركیمسه‌نك كاری تماماً كندوسنه عائد اولمق اوزره دیكر كمسنه‌یه سرمایه ویرمسیدركه سرمایه‌یه بضاعه وویرن كیمسه‌یه مبضع وآلان كمسنه‌یه مستبضع دینلور

(باب اول)

(شركت ملك بیاننده اولوب اوچ فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(شركت ملكك تعریف وتقسیمی بیاننده‌در)

١٠٦٠ ماده

شركت ملك . اسباب تملكدن اولان اشترا واتهاب وقبول وصیت وتوارث كبی برسببله یاخود خلط واختلاط اموال ایله یعنی ماللری یكدیكره قابل تمییز وتفریق اولنمیه‌جق صورتده قارشدیرمق ویاخود ماللر اول صورتده یكدیكره قارشمق ایله برشیئك بردن زیاده كیمسه‌لر بیننده مشترك یعنی اول شیئك انلره مخصوص اولمسیدر

مثلا ایکی کیمسه برمالی اشترا یاخود بری انلره هبه یا وصیت ایدوبده انلر دخی قبول ایتسه ویاخود برمال ایکی کشی‌یه موروث اولسه اول مال انلرك بیننده مشترك اولور وانلر اول مالده حصه‌دار ومتشارك وهر بری انده دیکرینه مشارك اولورلر

کذلك ایکی کمسنه ذخیره‌لرینی بربرینه قارشدرسه یاخود چواللری دلنمك کبی بروجهله ایکیسنك ذخیره‌لری بربرینه قارشسه اشبو مخلوط یا مختلط ذخیره ایکیسی بیننده مال مشترك اولور

۱۰۶۱ ماده

برکیمسه‌نك برالتونی دیکرك اول جنسدن اولان ایکی التونیله قاریشوبده تمیزی قابل اولمدیغی حالده ایکیسی ضایع اولسه قالان برالتون ایکیسی بیننده ثلث وثلثان نسبتیله مشترك اولوب ثلثانی ایکی التون صاحبنك وثلثی برالتون صاحبنك اولور

۱۰۶۲ ماده

شرکت ملك . اختیاری وجبری قسملرینه تقسیم اولنور

۱۰۶۳ ماده

شرکت اختیاریه . متشارکلرك فعللری ایله حاصل اولان اشترا کدر

نته‌کیم بروجه‌بالا اشترا واتهاب وقبول وصیت ایله خلط اموال صورتلرنده حاصل اولان اشتراك کبی

۱۰۶۴ ماده

شرکت جبریه . متشارکلرك فعللری ایله اولمیوب بشقه‌سبب

ایله حاصل اولان اشترا کدر

نته‌کیم توارث واختلاط مالین صورتلرنده حاصل اولان اشتراك کبی

۱۰۶۵ ماده

متعدد ودیعلرك ودیعه‌یی حفظده اشتراکلری شرکت اختیاریه قبیلندندر . اما روزکار اسوبده برکمسه‌نك جامه‌سنی برمشترك خانه‌یه آتسه اول خانه صاحبلرینك اول جامه‌یی حفظده اشتراکلری شرکت جبریه قبیلندن اولور

۱۰۶۶ ماده

شرکت ملك . شرکت عین وشرکت دین قسملرینه دخی تقسیم اولنور

۱۰۶۷ ماده

شرکت عین . معین وموجود اولان مالده اشترا کدر

ایکی کشینك برقیونده یاخود برسوری قیونده شایعا اشتراکلری کبی

۱۰۶۸ ماده

شرکت دین . الهجقده اشترا کدر

ایکی کشینك برکمسنه ذمتنده الهجقلری اولان شو قدر غروشده اشتراکلری کبی

(فصل ثانی)

(اعیان مشترکه‌نك کیفیت تصرفی بیاننده‌در)

١٠٦٩ ماده

برملکده مستقلا صاحبی اولان کیمسه نصل که کیف مایشاء تصرف ایدرسه ملك مشترکده دخی صاحبلری بالاتفاق اولوجهله تصرف ایدرلر

١٠٧٠ ماده

برمشترك خانه‌ده صاحبلری برلکده اوله‌رق ساکن اوله‌بیلورلر . فقط بریسی اول خانه‌یه اجنبی آدم ادخال ایده‌جك اولورسه دیکری مانع اوله‌بیلور

١٠٧١ ماده

برملك مشترکده حصه‌دارلردن بری دیکرینك اذنیله مستقلا تصرف ایده‌بیلور . فقط اول حصه‌داره مضر اوله‌جق وجهله تصرفی جائز اولماز

١٠٧٢ ماده

حصه‌دارلردن بری آخره حصه‌کی بکا صات وياخود بنم حصه‌می اشترا ایت دیو جبر ایده‌مز . فقط بینلرنده مشترك اولان ملك اکر قابل قسمت اولوبده مشارکی دخی غائب دکل ایسه تقسیم وقابل قسمت دکل ایسه مهایاة

ایتدیره‌بیلور . نته‌کیم تفصیلاتی باب ثانیده کلور

١٠٧٣ ماده

شرکت ملك ایله مشترك اولان اموالك حاصلاتی صاحبلری بیننده حصه‌لرینه کوره تقسیم اولنور

بناء علیه برمشترك حیوانك سوتندن یاخود یاوریلرندن مشارکلرك برینه حصه‌سندن فضله برشی شرط ایدلسه صحیح اولماز

١٠٧٤ ماده

یاوریلر ملکیتده انالرینه تابعدر

مثلا برینك آتی دیکرك قصراغنی آشه حاصل اولان یاوریسی قصراق صاحبنكدر . کذلك برینك ارکك ودیکرك دیشی کوکرجینلری اولسه بونلردن حاصل اولان یاوریلر دیشی کوکرجین صاحبلرینکدر

١٠٧٥ ماده

شرکت ملکده متشارکلردن هربری دیکرك حصه‌سنده اجنبیدر . بریسی دیکرك وکیلی دکلدر

بناء علیه برینك اذنی اولمدقجه دیکری انك حصه‌سنده تصرف ایده‌مز . فقط مشترك خانه سکناده ودخول وخروج کبی توابع سکنادن اولان احوالده صاحبلرندن هربرینك علی وجه الکمال ملك مخصوصی اولمق اوزره اعتبار اولنور .

مثلا برمشترك باركيرى صاحبلرندن برى ديكرينك اذنى اولمقسزين اعاره ويا اجاره ايدوبده باركير مستعير ويامستأجر يدنده تلف اولسه ديكرى اكا حصه‌سنى تضمين ايتديره‌بيلور . كذلك بريسى بلااذن مشترك باركيره بنوب ياخود يوك يوكلادوبده كيدركن باركير تلف اولسه ديكرينك حصه‌سنى ضامن اولور . وكذا برمدت استعمال ايله باركير زبون اولوبده قيمتنه نقصان كلسه ديكرك نقصان قيمتدن حصه‌سنى ضامن اولور . اما مشترك خانه‌ده صاحبلرندن برى ديكرندن اذن المقسزين برمدت ساكن اولسه كندى ملكنده ساكن اولمش ديمك اولور . بوجهتله مشاركنك حصه‌سى ايچون اجرت ويرمسى لازم اولماز . وقضارا خانه محترق اولسه ضمان دخى لازم كلمز

١٠٧٦ ماده

مشترك اراضى‌يى صاحبلرندن برى زراعت ايتمكله ديكرينك عادت بلده اوزره حاصلاتدن ثلث يا ربع كبى بر حصه المغه صلاحيتى يوقدر

فقط زراعتيله ارضه نقصان كلمش ايسه نقصان قيمتندن حصه‌سنى زراعت ايدن مشاركنه تضمين ايتديره‌بيلور

١٠٧٧ ماده

مال مشتركى صاحبلرندن برى آخره ايجار ايله اجرتنى اخذ ايتدكده ديكرينك حصه‌سنى اكا رد واعطا ايدر

١٠٧٨ ماده

حصه‌دارلردن برى غائب اولديغى صورتده اكر مواد

آتيه‌ده بيان اولنه‌جغى وجهله دلالة رضاسى بولنور ايسه حاضر اولان كندى حصه‌سى قدر ملك مشتركدن انتفاع ايده‌بيلور

١٠٧٩ ماده

حاضرك غائبه مضر اولميه‌جق وجهله ملك مشتركدن انتفاعنه غائبك رضاسى وار عد اولنور

١٠٨٠ ماده

مستعملينك استعماليله مختلف اولان ملك مشتركدن انتفاعه غائبك دلالة رضاسى بولنه‌ماز

بناءعليه مشترك البيسه‌يى صاحبلرندن برى ديكرك غيابنده تلبس ايده‌مز

وكذا بريسى ديكرينك غيابنده بينلرنده مشترك اولان باركيره بنه‌مز

اما يوك طاشيمق وچفت سورمك كبى مستعملينك اختلافيله مختلف اولميان ايشلرده حصه‌سى قدر استعمال ايده‌بيلور نته‌كيم متشاركلردن برى غائب اولدقده ديكرى بينلرنده بالاشتراك اجير اولان خدمتكارى كون آشورى استخدام ايده‌بيلور

١٠٨١ ماده

خانه‌ده سكنى مستعملينك اختلافيله مختلف دكلدر

بناء علیه مناصفة مشترك اولان خانه صاحبلرندن بریسی
غائب اولسه دیکری التی آی ترك ایتمك کبی بر وجهله
انتفاع ایده‌بیلور

شو قدرکه دائره‌سی خلقی غلبه‌لك ایسه مستعملینك
استعمالیله مختلف قبیلندن اولور وبونده غائبك دلالة
رضاسی بولنماز

١٠٨٢ ماده

حاضر وغائبك خانهٔ مشترکده حصه‌لری یکدیکردن مفرز
ایسه حاضر اولان کیمسه غائبك حصه‌سنده ساکن
اوله‌ماز لکن بوش طورمغله خراب اولمسندن خوف
اولنور ایسه حاکم اول حصهٔ مفرزه‌یی ایجار ایله اجرتنی
غائب ایچون حفظ وتوقیف ایلر

١٠٨٣ ماده

مهایاة انجق بعدالخصومه جاری ومعتبر اولور
بناء علیه برمشترك خانه‌ده صاحبلرندن بریسی دیکرینك
حصه‌سی ایچون اجرت ویرمکسزین برمدت مستقلا
ساکن اولدقده دیکری یا اول مدت ایچون بنم حصه‌مك
اجرتنی ویر . ویاخود بن اولقدر مدت ساکن اولورم
دیه‌میوب انجق دیلرسه خانه قابل قسمت اولدیغی تقدیرده
تقسیم ویدیلرسه اندن صکره معتبر اولمق اوزره مهایاة
ایتدیرر

فقط مشترك خانه صاحبلرندن بری غائب اولوبده دیکری
مادهٔ آنفه‌ده بیان اولندیغی اوزره برمدت آنده ساکن اولسه
غائب دخی کلدکده اوقدر مدت آنده ساکن اوله‌بیلور

١٠٨٤ ماده

خانهٔ مشترکی صاحبلرندن حاضر اولان کیمسه ایجار واجرتندن
کندی حصه‌سنی الوب غائبك حصه‌سنی حفظ وتوقیف
ایتسه جائز اولور . وغائب کلدکده حصه‌سنی اندن الور

١٠٨٥ ماده

مشترك اراضی صاحبلرندن بری غائب اولدقده زراعتك
نقصان ارضی موجب اولمیوب ارضه نافع اوله‌جغی
معلوم اولور ایسه حاضر اولان مشارکی اول اراضینك
تمامنی زراعت ایده‌بیلور . ونقدر مدت زراعت ایدرسه
غائب دخی کلدکده اول قدر اول اراضی‌یی زراعت ایلر
واکر زراعتك نقصان ارضی موجب وترکی نافع وارضك
قوتلشمسنی مؤدی اوله‌جغی معلوم اولورسه اول اراضینك
زراعتنه غائبك دلالة اذنی بولنماز . بناء علیه حاضر اولان
مشارکی اول اراضیدن یالکز کندی حصه‌سی
مقدارینی مثلا مناصفة مشترك ایسه نصفنی زراعت ایلر .
وسنهٔ آتیه‌ده تکرار زراعت ایده‌جك اولورسه ینه
اول نصفی زراعت ایدوب یوخسه برسنه برطرفی
ودیکر سنه دیکر طرفنی زراعت ایده‌مز واکر اول

اراضینك تمامنی زراعت ایدرسه غائب كلدكده اكا نقصان
ارضدن حصه‌سنی تضمین ایتدیره‌بیلور

تفصیلات سابقه حاضرك حاكمه مراجعت ایتمدیكی
تقدیرده‌در . اما حاكمه مراجعت ایتدكده هرحالده
عشریا خراج اراضی ضایع اولمامق ایچون اول اراضینك
تمامنی زراعت ایتمك اوزره حاكم اكا اذن ویرر .
وبوتقدیرجه غائب كلدكده نقصان ارض دعواسی ایده‌مز

١٠٨٦ ماده

مشترك باغ صاحبلرندن بری غائب اولدقده دیكری باغك
اوزرنده قائم اولوب میوه حصوله كلدكده كندی حصه‌سنی
اخذ واستهلاك ایدر

غائبك حصه‌سنی دخی صاتوب ثمنی توقیف ایده‌بیلور .
فقط غائب كلدكده مخیردر . دیلرسه اول بیعی مجیز اولور
وموقوف اولان ثمنی الور . ودیلرسه مجیز اولمیوب
حصه‌سنی اكا تضمین ایتدیرر

١٠٨٧ ماده

مشاركلردن برینك حصه‌سی دیكرینك یدنده ودیعه
حكمنده‌در

بناء علیه بریسی خودبخود مال مشتركی آخره ایداع ایدوبده

اول مال تلف اولسه مشاركنك حصه‌سنی ضامن اولور
(٧٩٠) ماده‌یه باق

١٠٨٨ ماده

حصه‌دارلردن بری حصه‌سنی دیلرسه مشاركنه صاتار .
ودیلرسه مشاركندن اذن آلمقسزین آخر كمسنه‌یه دخی
صاته بیلور (٢١٥) ماده‌یه باق

فقط فصل اولده بیان اولنان خلط واختلاط اموال
صورتلرنده بری مشاركنك اذنی اولمدقجه مخلوط یا مختلط
اولان مال مشتركده‌كی حصه‌سنی بشقه كمسنه‌یه صاتاماز

١٠٨٩ ماده

موروث اولان اراضیده ورثه‌دن بعضیسی مشترك اولان
تخمی دیكرلرینك یاخود صغیر ایسه‌لر وصیلرینك اذنیله
اكسه حاصلاتی جمله‌سی بیننده مشترك اولور

واكر ایچلرندن بریسی كندی تخمنی اكسه حاصلاتی
انكدر . فقط زراعتیله ترتب ایدن نقصان ارضدن سائر
ورثه‌نك حصه‌سنی ضامن اولور
(٩٠٧) ماده‌یه باق

١٠٩٠ ماده

ورثه‌دن بری دیكرلرینك اذنی اولمقسزین قبل القسمه
تركه‌دن برمقدار پاره اخذ واعمال ایتسه ضرری كندوسنه

عائد اولدیغی کبی کار ایتدیکی صورتده دخی ورثه اندن حصه آلهماز

(فصل ثالث)

(دیون مشترکه بیاننده‌در)

١٠٩١ ماده

ایکی یا زیاده کیمسه‌لرک برکمسنه ذمتنده اولان آله‌جقلری سبب واحددن ناشی ایسه ایکیسی بیننده شرکت ملك ایله مشترك بر دین اولور . واکر سبب متحد اولماز ایسه دین دخی مشترك اولماز . نته‌کیم مواد آتیه‌دن متضح ومستبان اولور

١٠٩٢ ماده

متوفانك اعیان متروکه‌سی وارثلری بیننده حصه‌لرینه کوره مشترك اولدیغی کبی آخرك ذمتنده اولان آله‌جغی دخی کذلك وارثلری بیننده حصه‌لرینه کوره مشترك اولور

١٠٩٣ ماده

مال مشترکی اتلاف ایدن کمسنه‌نك ضمانا دینی اولان مبلغ اول مالك صاحبلری بیننده مشترك اولور

١٠٩٤ ماده

ایکی کشی بیننده مشترك اولان شوقدر غروشی برکمسنه‌یه

اقراض ایتسه‌لر مستقرضك اشبو دینی اول ایکی کشی بیننده مشترك اولور

اما ایکی کشی برکمسنه‌یه بشقه بشقه اقچه اقراض ایتسه‌لر هر بری بشقه بشقه آله‌جقلو اولوب مستقرضك بو دینلری ایکیسی بیننده مشترك اولماز

١٠٩٥ ماده

صفقهٔ واحده ایله بر مال مشترك صاتیلوبده صاحبلرندن هیچ برینك حصه‌سی حین بیعده ذکر وتسمیه اولنمسه‌بوندن طولایی مشتری ذمتنده اولان آله‌جقلری دین مشترك اولور واکر حین بیعده هر برینك ثمن مبیعده اولان حصه‌سنك مقداری یاخود نوعی تسمیه وتعیین قلنسه مثلا برینك حصه‌سی شوقدر ودیکرینك حصه‌سی بوقدر غروش یاخود برینك حصه‌سی مسکوکات خالصه ودیکرینك حصه‌سی مسکوکات مغشوشه دیو حصه‌لری تفریق وتمییز اولنسه‌بایعلر ثمن مبیعده متشارك اولمیوب هر بری بشقه بشقه آله‌جقلو اولور

کذلك بریسی حصهٔ شایعه‌سنی برکمسنه‌یه صاتدقدنصکره دیکری دخی حصهٔ شایعه‌سنی آیروجه اوله‌رق ینه اول کمسنه‌یه صاتسه ثمن مبیعده متشارك اولمیوب هر بری بشقه بشقه آله‌جقلو اولور

١٠٩٦ ماده

ایکی کشی بر مالی صفقهٔ واحده ایله برکمسنه‌یه صاتسه‌لر مثلا برینك بر آتی ودیکرینك بر قصراغی اولوبده ایکیسنی برلکده اوله‌رق شوقدر غروشه بیع ایتسه‌لر مبلغ مزبور بایعلر بیننده مشترك براله‌جق اولور
واکر هر بری کندو حیواننه شوقدر غروش دیو تسمیهٔ ثمن ایلسه هر بری بشقه‌بشقه اله‌جقلو اولوب حیوانلرك مجموع اثمانی دین ایله مشترك اولماز . کذلك ایکی کشی برکمسنه‌یه بشقه‌بشقه بر مال صاتسه‌لر مبیعلرك اثمانی دین مشترك اولمیوب هر بری بشقه‌بشقه اله‌جقلو اولور

١٠٩٧ ماده

ایکی کشی کفالتلری حسبیله بر کمسنه‌نك بورجنی تأدیه ایتدکلرنده اکر بینلرنده مشترك اولان مالدن ویرمشلر ایسه مکفول عنهده اولان اله‌جقلری دین مشترك اولور

١٠٩٨ ماده

بر کیمسه شوقدر غروش دینی ادا ایتمك اوزره ایکی کشی‌یه امر ایدوبده انلر دخی تأدیه ایتدکلرنده اکر بینلرنده‌کی مال مشترکدن ویرمشلر ایسه اول کیمسه‌ده اولان اله‌جقلری بر دین مشترك اولور

واکر ویردکلری اقچه بینلرنده مشترك اولمیوبده هر برینك حصه‌سی حقیقة متمیز ایسه مجرد برلکده ادا ایتمش اولملریله اول کیمسه‌ده اولان اله‌جقلری دین مشترك اولماز

١٠٩٩ ماده

دین مشترك دکل ایسه دائنلردن هر بری اله‌جغنی مدیوندن بشقه بشقه طلب واستیفا ایلر . وهر بریسی هر نه قبض ایدرسه کندو اله‌جغنه محسوب ایدر . دائن دیکر اندن حصه الهماز

١١٠٠ ماده

دین مشترك ایسه دائنلردن هر بری کندو حصه‌سنی مدیوندن طلب ایده‌بیلور وبرینك غیابنده دائن دیکر حاکمه مراجعت ایله حصه‌سنی مدیوندن طلب ایتدکده ویرمسی ایچون حاکم طرفندن امر اولنور

١١٠١ ماده

دین مشترکدن دائنلرك بری هر نه قبض ایدرسه دیکریله بینلرندن مشترك اولور . ومشارکی اندن حصه‌سنی الور. قابض انی یالکز کندی حصه‌سنه محسوب ایدمز

١١٠٢ ماده

دائنلردن بری دین مشترکدن حصه‌سنی الوبده صرف

واستهلاك ايتسه مشاركی اكا حصه‌سنی تضمين ايتديره بيلور
مثلا ايكی كشی بيننده مناصفته مشترك اولان بيك غروش اله‌جقدن
بريسی حصه‌سی اولان بش‌يوز غروشی مديوندن اخذ وقبض ايله
صرف واستهلاك ايلسه مشاركی اولان دائن ديكر اكا ايكيوزاللی
غروشنی تضمين ايتديره بيلور وبوحالده مديونك ذمتنده قلان
بش‌يوز غروش ينه ايكيسی بيننده مشترك اولور

١١٠٣ ماده

دائن مشاركلردن بری دين مشتركدن برشی قبض ايتميوب
فقط حصه‌سنه بدل مديوندن برمتاع اشترا ايلسه دائن ديكر
اول متاعده مشارك اولماز فقط متاعك ثمنندن كندی
حصه‌سنی اكا تضمين ايتديره بيلور . واكر اشتراك اوزره
اتفاق ايدرلرسه اول متاع بينلرنده مشترك اولور

١١٠٤ ماده

دائن مشاركلردن بری دين مشتركده‌كی حقندن مثلا
شوقدر طوپ بز اوزرينه مديون ايله صلح اوله‌رق اوقدر
طوپ بزی قبض ايتسه مخير اولور . ديلرسه الديغی
بزلردن مشاركنك حصه‌سنه اصابت ايدن مقداری
اكا تسليم ايدر . وديلرسه واز كچمش اولديغی
حقندن مشاركنك حصه‌سنه اصابت ايدن مقدار مبلغی
اكا ويرر

١١٠٥ ماده

دائنلردن بری بروجه بالا كرك دين مشتركدن برمقدارينی
ياتمامنی قبض ايتسون وكرك كندی حصه‌سنه بدل مال
اشترا ايلسون وكرك اله‌جغی مقابلنده برمال اوزرينه
مديون ايله صلح اولسون دائن ديكر هرصورتده مخير
اولور . ديلرسه مشاركنك بومعامله‌سنی مجيز اولور .
ومواد آنفه‌ده بيان اولنديغی اوزره حصه‌سنی اندن
الور . وديلرسه مجيز اولميوب حصه‌سنی مديوندن استر
واكر مديونده اله‌جغی باتارسه دائن قابضه رجوع ايدر .
مقدما مجيز اولماسی مانع رجوع اولماز

١١٠٦ ماده

دائنلردن بری دين مشتركده اولان حصه‌سنی مديوندن
الوب ده يدنده قضارا تلف اولسه مشاركنك بومقبوضده
اولان حصه‌سنی ضامن اولماز . فقط كندوسی حصه‌سنی
استيفا ايتمش اولور . مديونده قلان اله‌جق دخی مشاركنه
عائد اولور

١١٠٧ ماده

دائنلردن بری دين مشتركده‌كی حصه‌سنه بدل مديونی
اجرت ايله استخدام ايلسه ديكری اجرتدن كندی
حصه‌سنه اصابت ايدن مقداری اكا تضمين ايتديره بيلور

١١٠٨ ماده

دائن متشاركلردن بری کندی حصه‌سی ایچون مدیوندن رهنی الوبده یدنده رهن تلف اولسه مشارکی اندن حصه‌سنه دوشن مقداری تضمین ایتدیره‌بیلور

مثلا مناصفة مشترك اولان دینك مقداری بیك غروش اولوبده دائنلردن بری کندی حصه‌سی ایچون بش یوز غروشلق بر رهن السه ویدنده بو رهن تلف اولسه دین مشترکك نصفی ساقط اوله‌جغندن دائن دیکر کندی حصه‌سنه عائد اولان ایکی یوز اللی غروشی اکا تضمین ایتدیره‌بیلور

١١٠٩ ماده

دائنلردن بری دین مشترکده‌کی حصه‌سی ایچون مدیوندن کفیل الدینی ویاخود حصه‌سنی برکمسنه اوزرینه حواله ایتدیردیکی صورتده کفیلدن یاخود محال علیهدن اخذ وقبض ایلدیکی مبلغده دائن دیکر اکا مشارك اولور .

١١١٠ ماده

دائنلردن بری دین مشترکده‌کی حصه‌سنی مدیونه هبه یاخود مدیونك ذمتنی اندن ابرا ایلسه هبه‌سی یا ابراسی صحیح اولور . وبوندن طولایی مشارکنك حصه‌سنی ضامن اولماز

١١١١ ماده

بر دین مشترکده متشارك اولان دائنلردن بری مدیونك مالنی اتلاف ایدوبده ضمانا انك اله‌جغنه تقاص اولسه مشارکی اندن حصه‌سنی اله بیلور

فقط دین مشترکك ثبوتندن مقدم اولان برسببله دائنلردن برینك مدیونه دینی اولوبده دین مشترکده‌کی حصه‌سیله تقاص اولسه مشارکی اکا حصه‌سنی تضمین ایتدیره‌مز

١١١٢ ماده

دائنلردن بری دیکرینك اذنی اولمقسزین دین مشترکی تأجیل وتأخیر ایده‌مز

(لاحقه)

١١١٣ ماده

برکیمسه ایکی کشی‌یه بر مال صاتسه هر برندن حصه‌سنی بشقه بشقه مطالبه ایدر مشتریلر یکدیکره کفیل اولمدقجه برینك بورجی دیکرندن مطالبه اولنه‌ماز

(باب ثانی)

(قسمت بیاننده اولوب طقوز فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(قسمتك تعریف وتقسیمی حقنده‌در)

١١١٤ ماده

قسمت . حصهٔ شایعه‌یی تعیین ایتمكدر

یعنی کیل ووزن وذراع کبی برمقیاس ایله حصه‌لری یکدیکردن تمییز وافراز ایلمكدر

١١١٥ ماده

قسمت ایکی وجهله اولور . شویله که یا اعیان مشترکه یعنی متعدد ومشترك شیلر قسملره بولنه‌رك هرفردنده شایع اولان حصه‌لر برقسمنده جمع ایدلمش اولور . اوچ کشی بیننده مشترك اولان اوتوز قیونی اونر اونر اوچه تقسیم کبی بوکا قسمت جمع دینلور . یاخود برعین مشترك تقسیم اولنوب هرجزئنده شایع اولان حصه‌لر برقسمنده تعین ایدر . برعرصه‌نك ایکی‌یه تقسیمی کبی بوکا قسمت تفریق وقسمت فرد دینلور

١١١٦ ماده

قسمت برجهتله افراز وبرجهتله مبادله‌در

مثلا ایکی کمسه بیننده مناصفة مشترك اولان برکیله بغدایك هرحبه‌سنده هربرینك نصف حصه‌سی اولدیغی حالده مجموعی قسمت جمع قبیلندن اوله‌رق ایکی قسمه تقسیم ایله برقسمی برینه ودیکر قسمی دیکرینه ویرلدیکده هربری کندوسنك نصف حصه‌سنی افراز ونصف دیکرینی آخرك نصف حصه‌سیله مبادله ایتمش اولور کذلك ایکی کشی بیننده مناصفة مشترك اولان برعرصه‌نك هرجزئنده هربرینك نصف حصه‌سی اولدیغی حالده قسمت تفریق ایله ایکی‌یه تقسیم اولنه‌رق هربرینه برقسمی ویرلدکده هربری کندو نصف حصه‌سنی افراز ونصف دیکرینی آخرك حصه‌سیله مبادله ایلمش اولور

١١١٧ ماده

مثلیاتده افراز جهتی راجحدر

بناء علیه مثلیات مشترکه‌ده متشارك اولنلردن هربری دیکرینك غیابنده وانك اذنی اولمقسزین کندی حصه‌سنی اخذ ایده‌بیلور . فقط غائبك حصه‌سی کندوسنه تسلیم اولنمدقجه قسمت تمام اولماز . وقبل التسلیم غائبك حصه‌سی تلف اولسه مشارکنك قبض ایلمش اولدیغی حصه بینلرنده مشترك اولور

١١١٨ ماده

قیمیاتده مبادله جهتی راجحدر . مبادله ایسه تراضی یاخود حکم قاضی ایله اوله‌بیلور

بناء علیه مثلیاتدن اولمیان اعیان مشترکه‌ده متشارك اولنلردن

بریسی آخرك غیابنده وانك اذنی اولمقسزین کندی حصه‌سنی
اخذ ایده‌من

١١١٩ ماده

مکیلات وموزونات ایله جوز ویموطه کبی عددیات متقاربه هپ مثلیاتدر فقط ال ایشی اولان اوانی کبی اختلاف صنعت حسبیله مختلف ومتفاوت اولان موزونات قیمیدر

ورده اربه ایله قاریشق بغدای کبی خلاف جنسیله یکدیکردن تمیز وتفریق اولنه‌میه‌جق صورتده مخلوط اولان مثلی قیمیاتدندر

ذرعیات دخی قیمیدر . فقط برجنس چوقه وفابریقه معمولاتی اولان بزلر کبی افرادی بیننده تفاوت اولمیوبده ذراعی شوقدر غروشه دیو صاتیلان ذرعیات مثلیدر

حیوانات ایله قاون وقاربوز کبی افرادی بیننده قیمتجه تفاوت بولنان عددیات متفاوته قیمیاتدندر

یازمه کتابلر قیمی وباصمه کتابلر مثلیدر

١١٢٠ ماده

قسمت جمع ایله قسمت تفریقدن هر بری ایکی نوعه تقسیم اولنور . نوع اول قسمت رضا . ونوع ثانی قسمت قضادر

١١٢١ ماده

قسمت رضا . متقاسمینك یعنی ملك مشترك صاحبلرینك رضالریله اجرا اولنان قسمتدرکه بالتراضی بینلرنده تقسیم ایدرلر یاخود جمله‌سنك رضالریله حاکم تقسیم ایلر

١١٢٢ ماده

قسمت قضا . مقسوم‌له اولنلردن یعنی ملك مشترك صاحبلرندن بعضیسنك طلبی اوزرینه قاضینك جبراً وحکماً تقسیمیدر

(فصل ثانی)

(شرائط قسمت بیانندەدر)

١١٢٣ ماده

مقسومك عین اولمسی شرطدر . بناء علیه دین مشترکك قبل القبض تقسیمی صحیح اولماز

مثلا متوفانك متعدد کمسنه‌لر ذمتنده اله‌جغی اولوبده فلانده اولان اله‌جغی فلان وارثك وفلانده اولان اله‌جغی فلان وارثك اولمق اوزره تقسیم صحیح اولماز . وبو صورتده وارثلردن بری نه تحصیل ایدر ایسه وارث دیکر اکا مشارك اولور

(باب اولك فصل ثالثنه باق)

١١٢٤ ماده

حصه‌لر تمیز وافراز اولنمدقجه قسمت صحیح اولماز

مثلا مشترك بر بيغين بغداى صاحبلرندن برى ديكرينه سن بيغينك شو طرفنى ال بو طرفنى بن اولسون ديسه تقسيم اولنمش اولماز .

١١٢٥ ماده

مقسوم حين قسمتده مشاركلرك ملكى اولمق شرطدر بناء عليه بعد القسمه مقسومك مجموعنه برى مستحق چيقسه قسمت باطل اولور

وكذا مقسومك نصف وثلث كبى برجزء شايعنه مستحق چيقسه قسمت باطل اولوب مقسومك تكرار تقسيمى لازم كلور

كذلك بر حصه‌نك مجموعنه مستحق چيقسه قسمت باطل اولوب حصهٔ باقيه حصه‌دارلر بيننده مشترك اولور

واكر يالكز بر حصه‌نك بر مقدار معينه ياخود برجزء شايعنه مستحق چيقسه اول حصه صاحبى مخيردر ديلرسه قسمتى فسخ ايدر . وديلرسه فسخ ايتميوب مقدار نقصانيله ديكر حصه‌داره رجوع ايدر

مثلا يوز التمش ارشون بر عرصه مناصفة ايكى يه تقسيم اولندقدن صكره بر حصه‌نك نصفنه برى مستحق چيقسه اول حصه صاحبى ديلرسه قسمتى فسخ ايدر وديلرسه حصه‌سنك ربعيله مشاركنه رجوع ايدر يعنى انك حصه‌سندن يكرمى ارشون محلى الور وهر حصه‌نك بر مقدار معيننه مستحق چيقديغى تقديرده اكر مساوات اوزره ايسه قسمت فسخ اولنماز . واكر برينكى آز وبرينكى چوق ايسه انجق مقدار زياده يه اعتبار اولنور . ويالكز

برينك حصه‌سندن بر مقدار معينه مستحق چيقمش كبى اولور وزياده كيمك حصه‌سنه اصابت ايتمش ايسه بر وجه بالا مخير اولوب ديلرسه قسمتى فسخ ايدر . ديلرسه مقدار نقصانيله مشاركنه رجوع ايلر

١١٢٦ ماده

قسمت فضولى . قولا ياخود فعلا اجازته موقوف اولور

مثلا برى مال مشتركى خود بخود تقسيم ايتسه جائز ونافذ اولماز فقط صاحبلرى يك اعلاديو قولا اجازت ويرسه ياخود حصهٔ مفرزه‌لرنده تصرف املاك ايله يعنى بيع وايجار كبى تملكك لوازمندن اولان بر وجهله تصرف ايتسه‌لر قسمت صحيح ونافذ اولور

١١٢٧ ماده

قسمتك عادلانه اولمسى يعنى حصه‌لر استحقاقلرينه كوره تعديل اولنه‌رق بيننده نقصان فاحش اولمامسى لازمدر بناء عليه قسمتده غبن فاحش دعواسى استماع اولنور . فقط مقسوم‌له اولنلر استيفاى حق ايلدكلرينى اقرار ايتدكدن صكره غبن فاحش دعواسى ايدرلرسه استماع اولنماز .

١١٢٨ ماده

قسمت رضاده متقاسميندن هر برينك رضاسى شرطدر بناء عليه بريسى غائب اولسه قسمت رضا صحيح اولماز . وايچلرنده صغير وار ايسه وليسى ياخود وصيسى انك

مقامنه قائم اولور . واكر ولیسی یاخود وصیسی یوق ایسه
حاكمك امرینه موقوف اولور وحاكم طرفندن بر وصی
نصب اولنه‌رق انك معرفتیله تقسیم اولنور

١١٢٩ ماده

قسمت قضاده طلب شرطدر . حصه‌دارلرك بریسی طرفندن
اولسون طلب واقع اولمدقجه حاكم طرفندن جبراً قسمت
صحیح اولماز

١١٣٠ ماده

حصه‌دارلردن بعضیسی قسمت ایستیوبده بعضیسی امتناع
ایتدیكی تقدیرده فصل ثالث وفصل رابعده بیان اولنه‌جغی
وجهله مال مشترك اكر قابل قسمت ایسه حاكم انی جبراً
تقسیم ایلر . دكل ایسه تقسیم ایلمز

١١٣١ ماده

قابل قسمت . تقسیمه صالح اولان مال مشتركدر .
شویله كه اول مالدن مقصود اولان منفعت قسمت ایله
فوت اولمیه

(فصل ثالث)

(قسمت جمع بیانندەدر)

١١٣٢ ماده

متحد الجنس اولان اعیان مشتركه‌ده قسمت قضا جاری اولور

یعنی مشاركلردن یالكز بعضیسنك طلبی اوزرینه حاكم انلری
حكما تقسیم ایلر . كرك مثلیاتدن اولسون وكرك قیمیاتدن اولسون

١١٣٣ ماده

متحد الجنس اولان مثلیاتك افرادی بیننده فرق وتفاوت
اولمدیغندن قسمتی مشاركلردن هیچ برینه مضر اولمدقدن
بشقه هر بری حقنی المش وهر برینك تمامیت ملكی حصوله
كلمش اولور

نته‌كیم ایكی كشی بیننده مشترك اولان برمقدار بغدای
حصه‌لرینه كوره تقسیم اولندقده هر بری حقنی استیفا ایدرك
حصه‌سنه اصابت ایدن بغدایه مستقلاً مالك اولور . شوقدر
درهم التون كلیچه وبوقدر قیه كموش یا باقر ویا تیمور كلیچه
وبر جنسدن اولان شوقدر یاستال چوقه وبوقدر طوپ بز
وشوقدر عدد یومورطه دخی بو قبیلدندر

١١٣٤ ماده

متحد الجنس اولان قیمیاتك افرادی بیننده فرق وتفاوت
وار ایسه‌ده پك جزئی اولمق حسبیله یوق حكمنده اولدیغندن
بونلر دخی بر وجه بالا قابل قسمت عد اولنمشدر

مثلا ایكی كشی بیننده مشترك اولان بش یوز قیون حصه‌لرینه كوره
ایكی یه تقسیم اولندقده هر بری حقنی عینیله المش كبی اولور
شوقدر یوز دوه وبوقدر یوز اینك دخی بو قبیلدندر

١١٣٥ ماده

اجناس مختلفه‌ده یعنی مختلف الجنس اولان اعیان مشتركه‌ده

قسمت قضاجاری اولماز . کرك مثلیاتدن اولسون وکرك
قیمیاتدن اولسون یعنی مشارکلردن یالکز برینك طلبی
اوزرینه حاکم انلری جبراً قسمت جمع ایله تقسیم ایدهمز
مثلا حصهدارلردن برینه شوقدر کیله بغدای واکامقابل دیکرینه
بوقدر کیله اربه یاخود برینه شوقدر قیون واکامقابل دیکرینه
بوقدر دوهیاینك وبرینه برقلیچ ودیکرینه براکر طاقمی
وبرینه برقوناق ودیکرینه بردکان یا برچفتلك اعطاسیله
قسمت قضاجائز اولماز . اما کندیلری راضی اولدقلری
حالدهوجه مشروح اوزره قسمت قضاجائز اولور

١١٣٦ ماده

اختلاف صنعت حسبیله مختلف اولان اوانی ولوکه برجنس
معدندن مصنوع اولسه بیله مختلف الجنس عد اولنور

١١٣٧ ماده

حلیات وبیوك انجو وجواهر دخی مختلف الجنس اولان
اعیاندندر
اما افرادی بیننده قیمتجه تفاوت اولمیان اوفق انجولر
وصابی طاشی دینلان خرده الماسلر کبی جواهر صغیره
متحدالجنس عداولنور

١١٣٨ ماده

متعدد قوناقلر ودکانلر وچفتلکلر دخی مختلف الجنس اولوب
قسمت جمع ایله تقسیم اولنمازلر

مثلا متعدد قوناقلردن بری مشارکلردن برینه ودیکری
دیکرینه اعطا ایله قسمت قضاجائز اولمیوب بونلرك هربری
بروجه آتی قسمت تفریق ایله تقسیم اولنهبیلور

(فصل رابع)

(قسمت تفریق بیانندهدر)

١١٣٩ ماده

برعین مشترکك تفریق وتبعیضی صاحبلرندن هیچ برینه
مضر دکل ایسه قابل قسمتدر
مثلا برعرصه تقسیم اولندقده هرقسمنده ابنیه یاپیلور .
واغاج دیکلور . وقویی قازیلور . بوجهتله عرصهدن
مقصود اولان منفعت باقی اولور
کذلك برقوناغك سلاملق وحرم دائرهلری بشقهبشقه برر
منزل اولمق اوزره تفریق وتقسیم اولندقده قوناقدن مقصود
اولان سکنی منفعتی فوت اولماز . ومشارکلردن هربری
مستقلاً برر منزل صاحبی اولور
بناءعلیه کرك عرصهده وکرك قوناقده قسمت قضا جاری
اولور یعنی صاحبلرندن بری قسمت ایستیوبدهدیکری امتناع
ایلسه حاکم انلری جبراً تقسیم ایلر

١١٤٠ ماده

برعین مشترکك تفریق وتبعضی صاحبلرندن برینه نافع
ودیکرینه مضر یعنی منفعت مقصودهسنی مفوت اولوبده

نفعی اولان کیمسه قسمت ایستر ایسه کذلك حاکم آنی
حکماً تقسیم ایلر

مثلا مشترك بر خانه‌ده متشارك اولنلردن برینك حصه‌سی از
اولوبده بعد التقسیم انده سکنی ایله انتفاع اوله‌میه‌جق
اولدیغی حالده حصه‌سی چوق اولان مشارکی قسمت
ایستر ایسه حاکم انی قضاء تقسیم ایلر

١١٤١ ماده

تفریق و تبعیض صاحبلرندن هر برینه مضر اولان بر عین
مشترکده قسمت قضا جاری اولماز

مثلا بر دکرمن تقسیم اولنسه ارتق دکرمن اوله‌رق استعمال
اولنه‌مز بو جهتله منفعت مقصوده فوت اولور. بناء علیه مشارکلر-
ندن یالکز برینك طالبی اوزرینه حاکم آنی تقسیم ایده‌مز. اما
بالتراضی تقسیم اولنور. حمام و قویی و قنات و کچوك اوطه و ایکی
خانه آره‌سنده‌کی حائط دخی بویله در. بر حیوان ایله بر عربه و بر
اکر و بر جبه و بر یوزك طاشی کبی یارمغه و قیرمغه محتاج اولان
عروض دخی بو قبیلدندر که هیچ برنده قسمت قضا جاری اولماز

١١٤٢ ماده

بر مشترك کتابك تقسیم اوراقی جائز اولمدیغی کبی متعدد
جلدلره منقسم اولان بر کتابك جلد بجلد تقسیمی دخی
جائز اولماز

١١٤٣ ماده

ایکی یاخود زیاده کیمسه‌لر بیننده مشترك اولوبده بشقه‌سنك

اصلا دخوله حقی اولمیان طریقك بری قسمتنی ایستیوبده
دیکری امتناع ایتدیکی تقدیرده نظر اولنور. اکر
بعد القسمه هر برینه بر طریق قاله‌جق اولور ایسه تقسیم
اولنور

والا قسمته جبر اولنماز. مکرکه هر برینك بشقه بشقه
طریق و منفذی اوله. اول حالده ینه تقسیم اولنور

١١٤٤ ماده

مسیل مشترك دخی طریق مشترك کبیدرکه بری قسمت
ایستیوبده دیکری امتناع ایتدیکی تقدیرده اکر بعد القسمه
هر برینه صونی آقیده‌جق قدر بر قالور ســه یاخود مسیل
اتخاذ ایده‌جك بشقه بری وار ایسه تقسیم اولنور. والا
تقسیم اولنماز

١١٤٥ ماده

بر کیمسه حق مروری باقی اولمق اوزره ملکی اولان
طریقی صاته بیلدیکی کبی ایکی کشی بیننده مشترك اولان
بر عقارك تقسیمنده طریق مشترکك رقبه‌سی یعنی ملکیتی
برنده قالمق و دیکرینك یالکز حق مروری اولمق اوزره
قسمت دخی جائز اولور

١١٤٦ ماده

بر خانه‌نك تقسیمنده ایکی حصه آره‌سنده‌کی حائط

حصه‌دارلر بیننده مشترك اوله‌رق براغلمق جائز
اولدیغی کبی یالکز برینك ملکی اولمق اوزره قسمت دخی
جائز اولور

(فصل خامس)

(کیفیت قسمت بیاننده‌در)

١١٤٧ ماده

مال مشترك اکر مکیلاتدن ایسه کیل ایله وموزوناتدن ایسه
وزن ایله وعددیاتدن ایسه عدد ایله وذرعیاتدن ایسه
ذراع ایله تقسیم اولنور

١١٤٨ ماده

عرصه واراضی ذرعیاتدن اولدقلرینه مبنی ذراع ایله
تقسیم اولنور
اما اوزرلرنده کی اشجار وابنیه تقدیر قیمت ایله تقسیم
قلنورلر

١١٤٩ ماده

برقوناغك تقسیمنده برحصه‌نك ابنیه‌سی دیکر حصه‌نك
ابنیه‌سنه نسبتله دها قیمتلو اولدیغی تقدیرده ممکن
ایسه دیکر حصه‌یه عرصه‌دن قیمتجه اکا معادل

اوله‌جق قدر فضله یر ویریلور دکل ایسه اکا مقابل
نقود علاوه ایدیلور

١١٥٠ ماده

ایکی کشی بیننده مشترك برخانه‌نك فوقانیسی برینه
وتحتانیسی دیکرینه اعطا اولنمق اوزره قسمتی مراد
اولندقده کرك فوقانی وکرك تحتانی تقویم اولنه‌رق
قیمت اعتباریله تقسیم اولنور

١١٥١ ماده

بر قوناق تقسیم اولنه‌جق اولدقده قسام اولان کیمسه
ابتدا انی کاغد اوزرنده تصویر وعرصه‌سنی ذراع
مساحه وابنیه‌سنی تقویم وصاحبلرینك حصه‌لرینه کوره
تسویه وتعدیل وممکن ایسه هر حصه‌یی یکدیکره تعلق
قالمامق اوزره حق طریق وشرب ومسیلی ایله افراز
وبرنجی وایکنجی واوچنجی دیو تلقیب ایتملی وبعده
قرعه چکملیدر . برنجی ابتدا اسمی چیقانك وایکنجی
ثانیا اسمی چیقانك واوچنجی ثالثا اسمی چیقانك اولور
زیاده حصه وار ایسه ینه بو ترتیب اوزره یورر

١١٥٢ ماده

تکالیف امیریه اکر محافظهٔ نفوس ایچون ایسه عدد
رؤس اوزرینه تقسیم اولنوب نسوان وصبیان دفترتوزیعه

ادخال اولنماز. واكر محافظهٔ املاك ايچون ايسه مقدار ملك اوزرينه تقسيم اولنور

زيرا (٨٧) ماده‌ده مذكور اولديغى اوزره غرامت غنيمته كوره‌در

(فصل سادس)

(خيارات بيانده‌در)

١١٥٣ ماده

بيعده اولديغى كبى اجناس مختلفه‌نك تقسيمنده دخى خيار شرط وخيار رؤيت وخيار عيب واردر

مثلا حصه‌دارلردن برى شوقدر كيله بغداى واكا مقابل ديكرى بوقدر كيله ارپه ياخود برى شوقدر قيون واكا مقابل ديكرى بوقدر اينك المق اوزره مال مشتركى بالتراضى بينلرنده تقسيم ايتدكلرنده اكر بريسى شوقدر كون مخير اولمق اوزره شرط ايلمش اولسه اول مدت ظرفنده ديلرسه قسمتى قبول وديلرسه فسخ ايدروا كر بريسى هنوز مال مقسومى كورمامش ايسه كوردكده كذلك مخير اولور واكر بريسنك حصه‌سى عيبلو چيقسه ديلرسه قبول وديلرسه رد ايلر

١١٥٤ ماده

متحدالجنس اولان قيمياتك تقسيمنده دخى خيار شرط ورؤيت وعيب واردر

مثلا مشترك اولان يوز قيون صاحبلرى بيننده حصه‌لرينه كوره تقسيم اولندقده اكر بريسى شوقدر كون مخير اولمق اوزره شرط

ايلمش اولسه اول مدت ظرفنده قسمتى قبول ايدوب ايتمامكده مخير اولور. واكر هنوز قيونلرى كورمامش ايسه كوردكده كذلك مخير اولور. واكر بريسنك حصه‌سنه اصابت ايدن قيونلرك عيب قديمى ظهور ايتسه كذلك مخير اولوب ديلرسه قبول وديلرسه رد ايلر

١١٥٥ ماده

متحدالجنس اولان مثلياتك تقسيمنده خيار شرط ورؤيت اولميوب فقط خيار عيب واردر

مثلا ايكى كشى بيننده مشترك اولان بر ييغين بغداى تقسيم اولندقده شوقدر كون مخير اولمق شرطى معتبر اولماز. وبرى بغدايى كورمامش ايسه كوردكده مخير اولماز. اما برينه ييغينك اوست طرفندن وديكرينه الت طرفندن ويريلوبده الت طرفى چوروك چيقسه صاحبى مخير اولوب ديلرسه قبول وديلرسه رد ايدر

(فصل سابع)

(قسمتك فسخ واقاله‌سى بيانده‌در)

١١٥٦ ماده

قرعه‌لر كاملاً چكلدكده قسمت تمام اولور

١١٥٧ ماده

قسمت تمام اولدقده ارتق اندن رجوع اولنه‌ماز

١١٥٨ ماده

اثنای قسمتده مثلا قرعه‌لرك چوغی چیقوبده یالکز بری قالمش اولدیغی حالده حصه‌دارلردن بری رجوع ایده‌جك اولسه باقیلور . اکر قسمت رضا ایسه رجوع ایده‌بیلور . واکر قسمت قضا ایسه رجوع ایده‌مز

١١٥٩ ماده

بعدالقسمه حصه‌دارلر کندی رضالریله قسمتی فسخ واقاله ایدرك مقسومی کما فی السابق بینلرنده مشترك ایده‌بیلورلر

١١٦٠ ماده

قسمتده غبن فاحش اولدیغی تبین ایدر ایسه فسخ اولنه‌رق تکرار قسمت عادله ایله تقسیم اولنور

١١٦١ ماده

ترکه‌نك تقسیمندن صکره میتك دینی ظهور ایتسه قسمت فسخ اولنور

مکرکه ورثه دینی ایفا یاخود دائنلر الاجقلرندن انلری ابرا ایدرلر ویاخود میتك مقسومدن بشقه مالی اولوبده بورج انکله ایفا اولنور ایسه اول حالده قسمت فسخ اولنماز

(فصل ثامن)

(احکام قسمت بیانندەدر)

١١٦٢ ماده

حصه‌دارلردن هر بری بعدالقسمه کندی حصه‌سنه مستقلا مالك اولور . برینك حصه‌سنده ارتق دیکرینك علاقه‌سی قالماز . وباب ثالثده بیان اولنه‌جغی وجهله هر بری کندی حصه‌سنده کیف مایشاء تصرف ایدر حتی ایکی کیشی بیننده مشترك بر خانه تقسیم اولنوبده برینك حصه‌سنه ابنیه ودیکرینك حصه‌سنه عرصهٔ خالیه اصابت ایتدیکی صورتده عرصه صاحبی اول عرصه‌ده قویی قازار وکاریز یاپار وابنیه انشا ایدوب دیلدیکی قدر یوکسك چیقار ابنیه صاحبنك هواسنی یاخود کونشنی سد ایتسه بیله مانع اوله‌ماز

١١٦٣ ماده

اراضی تقسیمنده اشجار وچفتلك تقسیمنده اشجار ایله ابنیه من غیر ذکر داخل اولور . یعنی اشجار وابنیه کیمك حصه‌سنده بولنور ایسه انك اولور . حین تقسیمده ذکر وتصریحه یاخود جمیع حقوقیله ویا جمیع مرافقیله دینلمك کبی بر تعبیر عمومی ایله ادخاله حاجت یوقدر

١١٦٤ ماده

کرك اراضی وکرك چفتلك تقسیمنده اکین ومیوه ذکر

وتصريح اولنمدقجه داخل اولميوب انلر كما كان مشترك اوله‌رق قالور . حين تقسيمده كرك جميع حقوقيله كبي بر تعبير عمومي ايراد اولنسون وكرك اولنمسون

١١٦٥ ماده

مقسومك اراضئ مجاوره‌ده اولان حق طريق ومسيلي هر حالده داخل قسمت اولور . يعني كيمك حصه‌سنده واقع اولورسه انك حقوقندن اولور . حين قسمتده كرك جميع حقوقيله دينلسون وكرك دينلمسون

١١٦٦ ماده

حين قسمتده بر حصه‌نك ديكر حصه‌ده طريقي ياخود مسيلي اولمسي شرط ايديلورسه اول شرطه رعايت ايديلور

١١٦٧ ماده

بر حصه‌نك ديكر حصه‌ده طريقي اولوبده حين قسمتده ابقاسي شرط ايدلامش ايسه بشقه طرفه صرف وتحويلي قابل اولديغي تقديرده صرف وتحويل اولنور . حين قسمتده كرك جميع حقوقيله دينلسون وكرك دينلمسون اما طريقك بشقه طرفه صرف وتحويلي قابل اولمديغي تقديرده باقيلور . اكر حين قسمتده جميع حقوقيله دينلمش ايسه طريق داخل قسمت اوله‌رق حالي اوزره ابقا اولنور . واكر جميع حقوقيله كبي بر تعبير عمومي علاوه

اولنمامش ايسه قسمت فسخ اولنور

بوخصوصده مسيل دخي عينيله طريق كبيدر

١١٦٨ ماده

ايكي كيشي بيننده مشترك برخانه‌ده ديكر كمسنه‌نك طريقي اولوبده خانه صاحبلري اول خانه‌يي تقسيم ايده‌جك اولدقلرنده طريق صاحبي مانع اوله‌ماز . فقط انلر دخي خانه‌يي تقسيم ايتدكلرنده طريقي حالي اوزره ترك ايدرلر واوچي بالاتفاق خانه ايله برابر طريقي دخي صاتدقلري تقديرده اكر طريق اوچنك بيننده مشترك ايسه ثمن اوچنك بيننده تقسيم اولنور

واكر طريقك رقبه‌سي قوناق صاحبلرينك اولوبده اول كمسنه‌نك يالكز حق مروري وار ايسه هر بري حقني الور شويله‌كه عرصه بركره حق مرور ايله وبر كره حق مرورسز تقويم اولنوب ايكي قسمت بيننده‌كي فضله حق مرور صاحبنك اولور . وباقيسي خانه صاحبلرينه عائد اولور

مسيل دخي طريق كبيدر . يعني بر مشترك خانه‌ده ديكر كمسنه‌نك حق مسيلي اولسه اول خانه صاحبلري خانه‌يي تقسيم ايدوب مسيلي حالي اوزره ترك ايدرلر

١١٦٩ ماده

بر قوناغك حوليسنده ديكر كمسنه‌نك منزلي اولوبده منزل

صاحبی اول حولیدن مرور ایدر اولدیغی حالده قوناق
صاحبلری قوناغی تقسیم ایده جك اولدقلرنده منزل صاحبی
مانع اوله ماز

فقط انلر قوناغی تقسیم ایتدكلرنده منزلك قپوسی عرضنده
اكا بر یول ترك ایدرلر

١١٧٠ ماده

ایکی یه تقسیم اولنان بر قوناغك ایکی قسمی اره سنده
بر حائط اولوبده بر قسمك دیگر حائطنك اوزرنده كی
كیرشلرك اوجلری اول حائط مشترك اوزرنده بولندیغی
صورتده اگر حین قسمتده اول كیرشلرك رفعی
شرط ایدلمش ایسه رفع اولنور . والا رفع اولنماز
ایکی قسم اره سنده كی حائط بر حصه دارك واوجلری
اول حائط اوزرینه بندیرلمش اولان كیرشلر دیگر
حصه دارك ملكی اولمق اوزره تقسیم اولندیغی صورتده
دخی حکم ینه بو وجهله در

١١٧١ ماده

بر قسمده واقع اولان اغاجلرك داللری دیگر قسمك
اوزرینه صارقمش اولدیغی صورتده دخی اگر حین
قسمتده قطعی شرط ایدلمامش ایسه اول داللر كسدیریله مز

١١٧٢ ماده

بر طریق خاصده حق مروری اولان بر مشترك خانه تقسیم
اولندقده حصه دارلردن هر بری اول طریقه قپو و پنجره
آچه بیلور . سائر اصحاب طریق اكا مانع اوله ماز

١١٧٣ ماده

قابل قسمت اولان بر ملك مشتركده حصه دارلردن بری
كندو كندوسیچون دیگر حصه دارك اذنی اولقسزین بر بنا یاپدقدن
صكره دیگر حصه دار قسمت طلب ایتدكده تقسیم اولنور
اول بنا بانیسنك حصه سنه اصابت ایدرسه فبها . واگر
دیگر حصه دارك حصه سنه اصابت ایدرسه بو حصه دار
اول بنایی هدم و رفع ایتدیره بیلور

(فصل تاسع)

(مهایئه بیاننده در)

١١٧٤ ماده

مهایئه . قسمت منافعدن عبارتدر

١١٧٥ ماده

مثلیاتده مهایئه جاری اولمز
مهایئه اول قیمیاتده جاری اولور كه عینلری باقی اوله رق
انلرله انتفاع ممكن اوله

١١٧٦ ماده

مهایئه ایکی نوعدر . نوع اول زمانا مهایئه‌در

نته‌کیم ایکی کشی بیننده مشترك اراضی‌یی بر سنه بری ودیکر سنه دیکری زراعت ایتمك وبر مشترك قوناق صاحبلرندن هر بری بالمناوبه اول قوناقده بر ر سنه اوتورمق اوزره مهایئه‌لری کبی

نوع ثانی مکانا مهایئه‌در

نته‌کیم ایکی کشی بیننده مشترك اولان اراضینك یاریسنی بری ودیکر یاریسنی دیکری زراعت ایتمك ومشترك قوناغك بر طرفنده بری ودیکر طرفنده دیکری یاخود اوست قاتنده بری والت قاتنده دیکری ومشترك ایکی خانه‌نك برینده بری ودیکرنده دیکری اوتورمق اوزره مهایئه‌لری کبی

١١٧٧ ماده

بر مشترك حیوانی صاحبلری بالمناوبه قوللانمق اوزره مهایئه جائز اولدیغی کبی ایکی مشترك حیواندن برینی بری ودیکرینی دیکری قوللانمق اوزره مهایئه دخی جائز اولور

١١٧٨ ماده

زمانا مهایئه بر نوع مبادله‌در

شویله‌که بر حصه‌دارك کندو نوبتنده‌کی حصهٔ منفعتی دیکر حصه‌دارك نوبتنده‌کی حصهٔ منفعتیله مبادله ایدلمش اولور . بو جهتله زمانا مهایئه اجاره حکمنده‌در

بناءعلی ذلك زمانا مهایئه‌ده شوقدر کون یاخود شوقدر آی کبی بر مدت ذکر وتعیین اولنمق لازمدر

١١٧٩ ماده

مکانا مهایئه بر نوع افرازدر

شویله‌که ایکی حصه‌دارك مثلا بر مشترك قوناقده اولان منفعتلری شایع یعنی اول قوناغك هر جزئنه شامل ایکن مهایئه ایله برینك منفعتی اول قوناغك بر قطعه‌سنده ودیکرینك منفعتی دیکر قطعه‌سنده جمع ایدلمش اولور

بناءعلی ذلك مکانا مهایئه‌ده ذکر وتعیین مدت لازم دکلدر

١١٨٠ ماده

زمانا مهایئه‌ده بدایت ایچون یعنی حصه‌دارلردن قنغیسی اول انتفاع ایتمك ایچون قرعه چکلدیکی کبی مکانا مهایئه‌ده دخی قرعه ایله تعیین محل اولنملیدر

١١٨١ ماده

مشترك ومتعدد شیلرك صاحبلرندن بری مهایئه استیوبده دیکری امتناع ایتدکده اکر اول عین مشترکلر متفق المنفعه ایسه‌لر مهایئه‌یه جبر اولنور واکر مختلف المنفعه ایسه‌لر جبر اولنماز

مثلا ایکی مشترك خانه‌دن برنده بری ودیکرنده دیکری ساکن اولمق وایکی مشترك حیواندن برینی بری ودیکرینی دیکری قوللانمق اوزره بری مهایئه ایستیوبده دیکری امتناع ایلسه مهایئه‌یه جبر اولنور . اما بری خانه‌ده ساکن اولوبده دیکری حمامی ایجار ایلك یاخود بری خانه‌ده ساکن اولوبده دیکری اراضی‌یی زراعت ایتمك اوزره بالتراضی مهایئه جائز ایسه‌ده بری امتناع ایتسه مهایئه‌یه جبر اولنماز

١١٨٢ ماده

قابل قسمت اولان مال مشترك صاحبلرندن بری قسمت
ودیکری مهایئه ایستسه قسمت ادعاسی قبول اولنور
وهیچ بریسی قسمت طلبنده اولمدیغی حالده بری مهایئه
ایستیوبده دیکری امتناع ایلسه مهایئه‌یه جبر اولنور

١١٨٣ ماده

قابل قسمت اولمیان برعین مشترك صاحبلرندن بری مهایئه
ایستیوبده دیکری امتناع ایلسه مهایئه‌یه جبر اولنور

١١٨٤ ماده

سفینه ودکرمن وقهوه‌خانه وخان وحمام کبی عمومك
اجرتله منتفع اولدیغی عقارات مشترکه اهلنه ایجار ایله
اجرتی حصه‌دارلر بیننده حصه‌لرینه کوره تقسیم اولنور
واکر حصه‌دارلردن بری حصه‌سنی ایجاردن امتناع ایدرسه
مهایئه‌یه جبر اولنور. فقط برینك نوبتنده غله‌سی یعنی کراسی
زیاده اولورسه اول زیاده حصه‌دارلر بیننده تقسیم اولنور

١١٨٥ ماده

حصه‌دارلردن هر بری زمانا مهایئه‌دن صکره کندو نوبتنده
عقار مشترکی ومکانا مهایأه‌دن صکره کندو حصه‌سنه
اصابت ایدن قطعه‌یی بالذات استعمال ایده‌بیلدیکی کبی
آخره ایجار ایله کندوسیچون اجرتی اخذ ایده‌بیلور

١١٨٦ ماده

ابتدا منافع اوزرینه مهایئه اولندقدن صکره حصه‌دارلر
کندو نوبتلرینی ایجار ایدوبده برینك نوبتنده غله زیاده
اولسه دیکر حصه‌دار اول زیاده‌ده مشارك اولماز
اما ابتدا استغلال ایتمك اوزره مثلا برمشترك خانه‌نك
کراسنی برآی بری وبرآی دیکری المق اوزره مهایئه
ایتسه‌لر فضله‌سی مشترك اولور
فقط ایکی خانه‌دن برینك غله‌سنی بری ودیکرینك غله‌سنی
دیکری آلمق اوزره مهایئه ایتدکلرنده برخانه‌نك غله‌سی
زیاده اولسه دیکر حصه‌دار اکا مشارك اولماز

١١٨٧ ماده

اعیان اوزرینه مهایئه جائز اولماز
مثلا مشترك اشجارك میوه‌لری ومشترك حیوانلرك سوتی ویوكی
اعیاندن اولمغله اشجار مشترکه‌دن برمقدارینك میوه‌سنی مشارکلردن
بری ودیکر مقدارینك میوه‌سنی دیکری دیوشرمك ومشترك
قیونلرك برسوریسنك سوتینی ویوكنی بری ودیکر برسوریسنك
سوتینی ویوكنی دیکری الق اوزره مهایئه صحیح اولماز

١١٨٨ ماده

حصه‌دارلر بالتراضی بینلرنده مهایئه ایتدکلرنده بعده
یالکز بریسی آنی فسخ ایده‌بیلور ایسه‌ده بری کندی
نوبتنی آخره ایجار ایتمش ایسه مدت اجاره منقضی
اولمدقجه دیکری مهایئه‌یی فسخ ایده‌مز

١١٨٩ ماده

حكم حاكم ايله اجرا اولنان مهايئه‌يى حصه‌دارلردن يالكز برى فسخ ايده‌مز ايسه‌ده هپسى بالتراضى فسخ ايده‌بيلور

١١٩٠ ماده

حصه‌دارلردن برى حصه‌سنى صاتمق ياخود تقسيم ايلمك مراد ايتدكده مهايئه‌يى فسخ ايده‌بيلور

اما مجرد مال مشتركى اسكى حالنه اعاده ايتمك اوزره بلاسبب مهايئه‌يى فسخ ايده‌جك اولسه حاكم اكا مساعده ايتمز

١١٩١ ماده

حصه‌دارلردن برينك ياخود هپسنك وفاتيله مهايئه باطل اولماز

(باب ثالث)

(حيطان وجيرانه متعلق مسائل بياننده اولوب)

(درت فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(احكام املاكه دائر بعض قواعد بياننده‌در)

١١٩٢ ماده

هر كس ملكنده كيف مايشاء تصرف ايدر . فقط

بشقه‌سنك حقى تعلق ايدرسه مالكى ملكنده استقلال اوزره تصرفدن منع ايدر

مثلا فوقانيسى برينك وتحتانيسى ديكرك ملكى اولان ابنيه‌ده فوقانى صاحبنك تحتانيده حق قرارى وتحتانى صاحبنك فوقانيده حق سقفى يعنى كونشدن وياغموردن تستر وتحفظ حقى اولمغله بريسى ديكرك اذنى اولمدقجه اكا مضر اوله‌بيله‌جك برشى ياپاماز وكندو بناسنى يقه‌ماز

١١٩٣ ماده

فوقانى ايله تحتانينك زقاق قپوسى بر اولديغى حالده ايكيسنك صاحبلرى اول قپويى مشتركا استعمال ايدرلر. احدهما آخرى دخول وخروجدن منع ايده‌مز

١١٩٤ ماده

كيم كه بر يره مالك اولورسه مافوقنه وماتحتنه دخى مالك اولور يعنى ملكى اولان عرصه‌ده ايستديكى ابنيه‌يى ياپمق وديلديكى قدر چيقمق وزمينى حفر ايله مخزن ياپمق وديلديكى قدر درين قويى قازمق كبى تصرفاته مقتدر اولور

١١٩٥ ماده

كسنه خانه‌سنده احداث ايلديكى اوطه‌سنك سچاغنى قومشوسنك خانه‌سى اوزرينه اوزاده‌ماز . اوزادرسه اول خانه اوزرينه كلان مقدارى قطع اولنور

١١٩٦ ماده

بر كيمسه‌نك باغچه‌سنده‌كى اغاج داللرى قومشوسنك

خانه‌سی یاخود باغچه‌سی اوزرینه اوزامش اولسه اول
داللری باغلایوبده کیرو چکدیرمك یاخود کسدیرمك
ایله کندو هواسنی تفریغ ایتدیرمکه قومشوسنك
صلاحیتی واردر
اما اغاجك کولکه‌سی قومشوسنك باغچه‌سنده‌کی مزروعاته
مضردر دیو اغاج کسیله‌من

١١٩٧ ماده

هیچ کیمسه ملکنده تصرفدن منع اولنه‌ماز . مکرکه
آخره ضرر فاحشی اوله . اول حالده منع اولنه‌بیلور
نته‌کیم فصل ثانیده تفصیل اولنور

(فصل ثانی)

(معاملات جواریه حقنده‌در)

١١٩٨ ماده

هرکس کندی ملکی اولان حائط اوزرینه دیلدیکی قدر
چیقار واستدیکی شیئی یاپار ضرر فاحشی اولمدقجه
قومشوسی مانع اوله‌ماز

١١٩٩ ماده

بنایه ضرر ویرن یعنی بنایه وهن کتورن وانهدامنه
سبب اولان یاخود حوائج اصلیه‌یی یعنی سکنی کبی

بنادن مقصود اولان منفعت اصلیه‌یی منع ایدن شیلر
ضرر فاحشدر

١٢٠٠ ماده

ضرر فاحش بأی وجه کان دفع ایتدیریلور

مثلا بر خانه‌نك اتصالنده تیمورجی دکانی یاخود دکرمن یاپیلوبده
تیمور ضربندن یادکرمنك دورانندن اول خانه‌نك بناسنه وهن کلك
یاخود فرون احداث ایله توتونك کثرتندن ویا بزر خانه احداث
ایله رائحهٔ کریهه‌سندن اول خانه‌ده اوتوریله‌میه‌جق مرتبه صاحبی
متأذی اولمق ضرر فاحش اولمغله بو ضررلر بأی وجه کان دفع
وازاله ایتدیریلور

وکذا برکیمسه دیکرك خانه‌سنه متصل عرصه‌سنده خرق احداث
ایدرك دکرمنه صو اجرا ایتمکله خانه‌نك دیوارینه وهن کلسه
یاخود بر کیمسه قومشوسنك دیوارینك دیبنی مزبله اتخاذ
وسپورندی القا ایتمکله دیوار چوریسه دیوارك صاحبی ضررینی
دفع ایتدیرر

کذلك برینك خانه‌سی قربنده دیکرك احداث ایلدیکی خرمنك توزی
کلمکله اول خانه‌ده طوریله‌میه‌جق مرتبه صاحبی متأذی اولسه
ضرری دفع ایتدیریلور

نته‌کیم برینك خرمن یری قربنده دیکری بر مرتفع بنا احداث ایله
خرمنك روزکارینی سد ایلسه ضرر فاحش اولمغله رفع ایتدیریلور

کذلك برکیمسه بزازلر چارشوسنده آشجی دکانی احداث ایدوبده
توتونی قومشوسنك امتعه‌سنه اصابت ایله ضرر فاحشی اولسه
دفع ایتدیریلور

وکذلك برکیمسه‌نك خانه‌سنده‌کی کاریز یاریلوبده قومشوسنك
خانه‌سنه جریان ایتمکله ضرر فاحش اولسه قومشوسنك دعواسی
اوزرینه اول کاریزك تعمیر واصلاحی لازم کلور

۱۲۰۱ ماده

برخانه‌نك هواسنی یاخود نظارتنی کسمك و یاخود کونشك دخولنی منع ایتمك کبی حوایج اصلیه‌دن اولمیان منافعه مانع اولمق ضرر فاحش دکلدر

فقط ضیایی بالکلیه سد ایتمك ضرر فاحشدر

بناءعلیه برکیمسه بربنا احداث ایله قومشوسنك برپنجره‌لی اولان اوطه‌سنك پنجره‌سنی سدایدوبده یازی اوقونه‌میه‌جق مرتبه قرانلق اولسه ضررفاحش اولمغله دفع ایتدیریلور . قپوسندن ضیا السون دینیله‌مز . زیرا اوطه‌سنك قپوسی صوغوقدن واسباب سائره‌دن ناشی قپانمغه محتاج اولور

واکر اوطه‌نك ایکی پنجره‌سی اولوبده بریسی بروجه بالا بنا احداثیله سد ایدلش اولسه ضرر فاحش عد اولنماز

۱۲۰۲ ماده

مطبخ وقویی باشی وخانه‌نك حولیسی کبی مقر نسوان اولان محلك کورنمسی ضرر فاحش عد اولنور

بناء علی ذلك برکمسه‌نك خانه‌سنده احداث ایلدیکی پنجره‌سندن یاخود مجدداً انشا ایلدیکی بنانك پنجره‌سندن جارملاصقنك یاخود زقاق آشوری خانه‌سی اولان

برکیمسه‌نك مقر نسوان اولان محلی کورینور اولسه بوضررك رفعیله امر اولنور . اول کمسنه دخی نسوان کورنمیه‌جك صورتده دیوار یاخود تخته پرده یاپوب اول ضرری دفع ایتمکه مجبور اولور . اما هرحال پنجره‌سنی سد ایتمك اوزره جبر اولنه‌ماز

نته‌کیم چیتدن معمول برحائطك ارالغندن قومشونك مقر نسوان اولان محلی کورینور اولسه اول ارالقلری سد ایتمك اوزره حائطك صاحبنه امر اولنور . اما یقوبده دیوار یاپمق اوزره جبر اولنه‌ماز (۲۲) ماده‌یه باق

۱۲۰۳ ماده

برینك انسان بویندن یوکسك یرده پنجره‌سی اولوبده احتمالکه نردبان وضعیله قومشوسنك مقر نسوان اولان محلنه نظر ایلر دیو قومشوسی اول پنجره‌یی سد ایتدیره‌مز (۷٤) ماده‌یه باق

۱۲۰٤ ماده

باغچه مقر نسوان عد اولنماز

بناء علیه برکیمسه‌نك خانه‌سندن قومشوسنك مقر نسوان اولان محلی کورنمیوب فقط باغچه‌سی کورنمکله قومشوسی مجرد ارالقده نسوان باغچه‌یه چیقدقده خانه‌کدن کورنمکله باغچه‌مده اولان نظارتیکی کس دیه‌مز

ماده ١٢٠٥

بر کیمسه باغچه‌سنده‌کی میوه اغاجنه چیقدقده قومشوسنك مقر نسوان اولان محلی کورینور اولسه اول کمسنه اغاجك اوزرینه چیقه‌جق اولدقده نسوان تستر ایتمك ایچون اخبار ایتمك لازمدر. اخبار ایتمدیکی تقدیرده حاکم انی بلا اخبار اول اغاجه چیقمقدن منع ایدر

ماده ١٢٠٦

ایکی کشی بینلرنده مشترك اولان قوناغی تقسیم ایتدکارنده برینك حصه‌سنه اصابت ایدن محلدن دیکرینك مقرنسوان اولان محلی کورینور اولسه مشترکاً بینلرنده بر ستره اتخاذ ایتملری ایچون امر اولنور

ماده ١٢٠٧

بر کیمسه مشروع اوله‌رق ملکنده تصرف ایتمکده ایکن بشقه‌سی انك یاننده بنا احداثیله کندوسی متضرر اولسه ضررینی انجق کندو دفع ایتمك لازم کلور

مثلا برخانه‌نك قدیمی پنجره‌لرندن دیکر کمسنه‌نك محدث خانه‌سنك مقر نسوان اولان محلی کورینور اولسه محدث خانه صاحبی مضرتنی کندو دفع ایتمك لازمکلور. عتیق خانه صاحبندن ادعایه صلاحیتی یوقدر. نته‌کیم بر کیمسه تیمورجی دکاننه متصل عرصه‌سنده بر خانه احداث ایلسه تیمور ضربندن خانه‌مه ضرر فاحش ترتب ایدیور دیو دکانی تعطیل ایتدیره‌مز. وکذا اسکیدن خرمن یری اولان بر محلك قربنده بری خانه احداث ایتدکده خرمنك توزی خانه‌م اوزرینه کلیور دیو خرمن صاحبنه بوراده خرمن دوکه‌دیه‌مز

ماده ١٢٠٨

برمنزلك قدیمی یعنی عتیق پنجره‌لرندن قومشوسنك عرصهٔ خالیه‌سی کورینورکن منزل محترق اولدقده اولا قومشوسی اول عرصه‌ده خانه احداث ایتدکدن صکره اول منزلی دخی صاحبی وضع قدیمی اوزره بنا ایدرك آچدیغی پنجره‌لردن اول محدث خانه‌نك مقر نسوان اولان محلی کورینور اولسه مضرتی خانه صاحبی کندو دفع ایتمك لازم کلور. صاحب منزله نظارتکی کس دیو جبر ایده‌مز

ماده ١٢٠٩

بر کیمسه‌نك خانه‌سنده احداث ایلدیکی پنجره‌لر ایله قومشوسنك مقرنسوان اولان مواضعی بیننده قومشوسنك بر یوکسك اوطه‌سی اولمغله مقر نسوان اولان محلی اول پنجره‌لردن کورینمز ایکن قومشوسی اول اوطه‌یی هدم ایتمکله اول پنجره‌لردن قومشوسنك مقر نسوان اولان محلی کورینور اولسه قومشوسی مجرد پنجره‌لر محدث ایدی انکیچون نظارتکی کس یاخود پنجره‌لری سد ایت دیه‌میوب مضرتنی کندو دفع ایتمك لازم کلور

ماده ١٢١٠

حائط مشترکی صاحبلرندن بری دیکرینك اذنی اولمدقچه

ترفیع ایده‌مز واوزرینه کوشك وسائره یاپه‌مز . کرك
آخره مضر اولسون وکرك اولمسون
فقط بریسی عرصه‌سی اوزرینه اوطه بنا ایتمك اوزره
کیرش وضع ایده‌جك یعنی کیرشلرك اوچلرینی اول حائط
اوزرینه بندیره‌جك اولسه مشارکی اکا مانع اوله‌ماز .
لکن اول قدر کیرش وضع ایده‌جك ایسه مشارکنك
دخی اولقدر کیرش وضعنه حق اوله‌جغندن حائط نقدر
کیرش وضعنه متحمل ایسه انجق نصفی قدر کیرش وضع
ایده‌بیلوب زیاده‌یه تجاوز ایده‌مز
واکر اول حائط اوزرنده فی الاصل ایکیسنك دخی
مساوات اوزره کیرشلری اولدیغی حالده بری کندی
کیرشلرینی تزیید ایده‌جك اولسه آخری منع ایده‌بیلور

ماده ١٢١١

حائط مشترکك صاحبلرندن بری اول حائط اوزرنده‌کی
کیرشلرك محللرینی صاغه صوله واشاغیدن یوقارویه
دکشدیره‌مز . اما کیرشلرك اوچلری یوکسکده ایکن
ایندیروبده حائطك دها اشاغیسنه وضع ایده‌بیلور

ماده ١٢١٢

برکیمسه‌نك صوقویسی قربنده قومشوسی برکنیف
یا کاریز یاپوبده اول قویینك صوینی افساد ایلسه

ضرری دفع ایتدیریلور . وبروجهله دفع ضرری قابل
اولماز ایسه اوکنیف یا کاریز قپاتدیریلور
کذلك برصویولنك یاننده برینك یاپدیغی کاریزك چرکابی
صویه واصل اوله‌رق ضرر فاحشی اولوبده قپاتمقدن
غیری صورتله دفع ضرری قابل اولمسه اول کاریز قپاتدیریلور

(فصل ثالث)

(طریقلر حقنده‌در)

ماده ١٢١٣

برطریقك ایکی طرفنده خانه‌سی اولان کیمسه برندن
دیکرینه کوپری انشا ایده‌جك اولسه منع اولنور . اما
انشا ایتدکدن صکره اکرماره‌یه ضرری یوق ایسه هدم
اولنماز
فقط بویله طریق عام اوزره یاپلمش اولان کوپریلرده
وشهنشینلرده حق قرار اولماز . بناء علی ذلك
بروجه بالا طریق عام اوزره انشا اولنان کوپری منهدم
اولدقدن صکره صاحبی بنا ایده‌جك اولسه ینه منع
اولنه‌بیلور

ماده ١٢١٤

طریق عام اوزرنده الحق چیقندیلر وشهنشینلرکبی ماره‌یه

ضرر فاحشی اولان شیلر قدیم اولسه بیله رفع ایتدیریلور
(٧) ماده یه باق

١٢١٥ ماده

برکیمسه خانه سنی تعمیر ایده جك اولدقده ماره یه ضرر ویرمامك شرطیله طریقك برطرفنده سریعاً چامور یاپوب بناسنه صرف ایده بیلور

١٢١٦ ماده

لدی الحاجه امر سلطانی ایله برکیمسه نك ملکی قیمتیله النوب طریقه الحاق اولنه بیلور . فقط تأدیهٔ ثمن اولنمدقجه ملکی یدندن النه ماز (٢٥١) و (٢٦٢) ماده لره باق

١٢١٧ ماده

ماره یه مضرتی اولمدیغی حالده برکسنه طریقك فضله اولان یرینی ثمن مثلیله جانب میریدن الوب خانه سنه الحاق ایده بیلور

١٢١٨ ماده

طریق عامه کیم اولور ایسه اولسون مجدداً قپو آچه بیلور

١٢١٩ ماده

طریق خاصده حق مروری اولمیان کمسنه مجدداً قپو آچه ماز

١٢٢٠ ماده

طریق خاص انده حق مروری اولنلرك ملك مشترکلری کبیدر
بناءعلیه طریق خاص اصحابندن بریسی سائرینك اذنی اولمدقجه کرك مضر اولسون وکرك اولمسون اول طریقده برشی احداث ایده مز

١٢٢١ ماده

طریق خاص اصحابندن بری سائر اصحاب طریقك اذنی اولمدقجه مجدداً بنا ایلدیکی خانه سنك طامله سنی اول طریقه اقیده ماز

١٢٢٢ ماده

برکیمسه طریق خاصده اولان قپوسنی سد ایتمکله حق مروری ساقط اولماز
بناءعلیه صکره کندوسی خانه سنی صاتسه مشتریسی تکرار قپوسنی اچه بیلور

١٢٢٣ ماده

طریق عامدن مرور ایدنلرك کثرت ازدحامدن ناشی طریق خاصه دخول ایتمکه حقلری واردر
بناء علیه برطریق خاص اصحابی بینلرنده بالاتفاق اول طریق خاصی صاته مزلر . و بینلرنده تقسیم ایده مزلر . واغزینی سد ایلیه مزلر

(فصل رابع)

(حق مرور وحق مجرى و مسيل بيانده‌در)

١٢٢٤ ماده

حق مرورده وحق مجراده حق و مسيلده قدمه اعتبار اولنور

يعنى بونلر قديمدن اوله كلديكى وجه اوزره ترك وابقا اولنورلر

زيرا (٦) ماده حكمنجه قديم اولان شى حالى اوزره ابقا اولنور ٠ وخلافنه دليل اولمدقجه تغيير اولنماز

اما شرعه مخالف اولان قديمه اعتبار يوقدر ٠ يعنى فى الاصل نامشروع اوله‌رق ياپلمش اولان شى قديم اولسه‌ده اكا اعتبار اولنميوب ضرر فاحشى وارايسه ازاله اولنور (٢٧) ماده‌يه باق

مثلا برخانه‌نك چركابى ازقديم طريق عامه جارى اوله كلسه ومارّه‌يه ضررى اولسه قدمنه اعتبار اولنميوب ضررى دفع ايتديريلور

١٢٢٥ ماده

برينك عرصه‌سندن ديكر كمسه‌نك حق مرورى اولديغى حالده عرصه صاحبى آنى مرور وعبوردن منع ايده‌مز

١٢٢٦ ماده

مبيحك اباحه‌سندن رجوعه صلاحيتى واردر ٠ وبرضرر اذن ورضا ايله لازم اولماز

بناء على ذلك بر كمسنه ديكرك عرصه‌سندن حق مرورى اولمديغى حالده مجرد صاحبنك اذنيله برمدت مرور ايتدكدصكره صاحبى ديلرسه انى مروردن منع ايده‌بيلور

١٢٢٧ ماده

برينك عرصه‌سندن برممر معينده حق مرورى اولان كمسنه‌نك اذنيله صاحب عرصه اول ممر اوزرينه بنا احداث ايلسه اول كمسنه‌نك حق مرورى ساقط اولوب صاحب عرصه ايله ارتق مخاصمه‌يه حقى قالماز (٥١) ماده‌يه باق

١٢٢٨ ماده

برينك عرصه‌سندن ديكر كمسنه‌نك خرقى ياخود صويولى بحق جارى اوله كلوركن عرصه صاحبى فيمابعد اجرا ايتديرمم ديو منع ايده‌مز

وبونلر اصلاح وتعميره محتاج اولدقده ممكن ايسه صاحبى مجرايه دخول ايله بونلرى اصلاح و تعمير ايدر اما اول عرصه‌يه كيرمدكجه تعميرلرى ممكن اولمديغى حالده صاحبى عرصه‌سنه كيرمكه اذن ويرمز ايسه

حاكم طرفندن كندوسنه يا عرصه‌كه كيرمك اوزره اذن
وير ياخود سن تعمير ايت ديو جبر اولنور

١٢٢٩ ماده

برخانه‌نك ياغمور صولرى از قديم قومشونك خانه‌سنه
آقمقده اولديغى حالده قومشوسى بوندن صكره اقتمم ديو
منع ايده‌مز

١٢٣٠ ماده

بر طريقده اولان خانه‌لرك طامله‌لرى ازقديم اول طريقه
منصب واورادن الت طرفنده واقع بر عرصه ايچندن
جارى اوله كلوركن عرصه صاحبى عرصه‌سنده‌كى مسيل
قديمى سد ايده‌مز . سد ايدرسه حاكم طرفندن سدى
رفع ايله وضع قديمنه ارجاع اولنور

١٢٣١ ماده

كسنه محدث اوطه‌سنك طامله‌سنى آخرك خانه‌سنه
اقيده‌ماز

١٢٣٢ ماده

برخانه‌ده حق مسيلى اولان كاريزى خانه صاحبى ياخود
صاتار ايسه مشتريسى كافى السابق اقمقدن منع ايده‌مز

١٢٣٣ ماده

برخانه‌دن بحق جارى اولان كاريز طولوب ياخود

ياريلوبده خانه صاحبنه ضرر فاحش اولسه كاريزك
صاحبى بوضررى دفعه مجبور اولور

(باب رابع)

(شركت اباحه بيانندە اولوب يدى فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(مباح اولوب اولميان شيلر بيانندەدر)

١٢٣٤ ماده

صو واوت وآتش مباحدر . ناس بو اوچ شيده
شركادر

١٢٣٥ ماده

يرالتنده جريان ايدن صولر كيمسه‌نك ملكى دكلدر

١٢٣٦ ماده

برشخص مخصوصك سعى وعملى ايله استنباط اولنمش
اولميوبده ناسك انتفاع ايده كلديكى قويولر بين الناس
مشترك ومباح اولان شيلردندر

١٢٣٧ ماده

دكزلر وبيوك كوللر مباحدر

١٢٣٨ ماده

مملوك اولميان انهار عامه كه مقاسمه يعنى بر جماعتك ملكى

اولان مجراره داخل اولمیان نهرلردر . بونلر دخی
مباحدر

نیل وفرات وطونه وطونجه کبی

١٢٣٩ ماده

انهار مملوکه یعنی بر وجه مشروح مقاسمه داخل اولان
نهرلر ایکی نوعدر

نوع اول اول نهرلردرکه صویی بین الشرکا متفرق
ومنقسم اولور فقط انلرك اراضیسنده تماماً محو اولمیوب
بقیه‌سی عامه‌یه مباح اولان مفازه‌لره یعنی قیرلره جریان ایلر
بو قبیلدن اولان نهرلر من وجه عام اولدیغندن بونلره
دخی نهر عام دینلور بونلرده دخی شفعه جاری اولماز

نوع ثانی نهر خاصدرکه صویی اشخاص معدوده‌نك
اراضیسنه متفرق ومنقسم اولور . واراضیلرینك
نهایتنه وارنجه محو اولوب بر مفازه‌یه منفذی اولماز .
ایشته شفعه انجق بو نوعده جاری اولور

١٢٤٠ ماده

بر کیمسه‌نك اراضیسنه نهرك کتوردیکی چامور انك
ملکیدر . دیکر کمسنه اکا تعرض ایده‌مز

١٢٤١ ماده

صاحبسز یرلرده خدایی نابت اولان اوتلر مباح اولدیغی

کبی بر کیمسه‌نك ملکنده سببیتی اولقسزین خدایی نابت
اولان اوتلر دخی مباحدر

اما بو خصوصده اول کیمسه‌نك تسببی اولسه شویله‌که
اراضیسنی سقی ایتسه یاخود اطرافنه خندق چویرمك
کبی بر وجهله انبات ایچون اعداد وتهیئه ایلسه اول
اراضیده حاصل اولان نباتات کندوسنك مالی اولور .
اخر کمسنه انلردن برشی الەماز . الوبده استهلاك ایدرسه
ضامن اولور

١٢٤٢ ماده

اوت . ساقی اولمیان نباتات اولوب اشجاره شامل اولماز
منتار دخی اوت حکمنده‌در

١٢٤٣ ماده

جبال مباحه‌ده یعنی کمسنه‌نك ید تملکنه کچمامش اولان
طاغلرده‌کی خدایی نابت اغاجلر مباحدر

١٢٤٤ ماده

بر کیمسه‌نك ملکنده خدایی نابت اولان اغاجلر کندوسنك
ملکیدر . انك اذنی اولمدقجه بشقه‌سی انلری احتطاب
ایده‌مز . ایدرسه ضامن اولور

١٢٤٥ ماده

بر کیمسه بر اغاجی اشیله‌سه اشی قلمندن سورن فلیزلر

كندوسنك ملكی اولدیغی كبی میوه‌لری دخی انك
اولور

١٢٤٦ ماده

بر كیمسه‌نك نفسیچون اكدیكی تخمك هر درلو حاصلاتی
كندی مالیدر كیمسه طرفندن تعرض اولنه‌ماز

١٢٤٧ ماده

آو مباحدر

(فصل ثانی)

(مباح اولان شیلرك كیفیت استملاكی بیانده‌در)

١٢٤٨ ماده

اسباب تملك اوچدر . برنجیسی بیع وهبه كبی ملكی
بر مالكدن دیكر مالكه ناقلدر . ایكنجیسی ارث كبی
بر كمسنه‌نك دیكره خلف اولمسیدر . اوچنجیسی مالكی
اولمیان بر مباح شیئی احراز ایتمكدر . بو دخی یا حقیقیدر كه
اول شیئه حقیقة وضع ید ایتمكدر یاخود حكمیدر كه
یاغمور صویی بركدرمك ایچون بر قاب قویمق وآو ایچون
طوزاق قورمق كبی سببنی تهیئه ایله اولور

١٢٤٩ ماده

هر كیم كه مباح اولان شیئی احراز ایلرسه اكا مستقلا مالك
اولور

مثلا بر كیمسه‌نك دستی یاخود فوچی كبی بر قاب ایله بر نهردن الدیغی
صو اول قاب ایچنده محرز ومحفوظ اولمغله اول كیمسه‌نك مالی
اولور . بشقه‌سنك اندن انتفاعه صلاحیتی یوقدر . وصاحبنك
اذنی اولمقسزین بشقه‌سی اخذ واستهلاك ایدرسه ضامن اولور

١٢٥٠ ماده

احرازك قصده مقرون اولمسی لازمدر

بناء علیه بر كیمسه یاغمور صویی الماق قصدیله بر محله بر قاب قویدقده
اول قاب ایچنده طوپلانان یاغمور صویی اول كیمسه‌نك مالی اولور
كذلك صو بركدرمك ایچون انشا اولنان حوض وصهریجده‌كی
صو صاحبنك مالیدر . اما بر كیمسه‌نك بغیر قصد بر محله وضع
ایتدیكی قاب درونده بریكن یاغمور صویی كندوسنك مالی اولماز.
بشقه بر كمسنه انی اخذ ایله استملاك ایده بیلور (٢) ماده‌یه باق

١٢٥١ ماده

صویی احرازده ارقه‌سی منقطع اولمق شرطدر

بناء علیه ایچندن صو صیزان قویده كی صو محرز اولماز .
صاحبی اباحه ایتمكسزین دیكر كمسنه اویله بر قویده
صیزوب ده مجتمع اولان صویی اخذ واستهلاك ایلسه ضمان
لازم كلمز
وكذا صویی متتابع الورود اولان یعنی بر طرفندن نه قدر
صو چیقارسه دیكر طرفدن اوقدر صو كیرن حوضلرده‌كی
صو محرز دكلدر

١٢٥٢ ماده
خدایی نابت اوتلر طوپلامغله وبیچوب دمت ایتمکله احراز اولنمش اولور

١٢٥٣ ماده
جبال مباحه‌ده خدایی نابت اولان اغاجلری کیم اولورسه اولسون احتطاب ایده بیلور . ومجرد احتطاب ایله یعنی طوپلامغله انلره مالك اولور . باغلامق شرط دکلدر

(فصل ثالث)

(مباح اولان شیلرك احکام عمومیه‌سی بیاننده‌در)

١٢٥٤ ماده
مباح ایله هرکس انتفاع ایده‌بیلور . فقط سائره ضرر ویرمامك ایله مشروطدر

١٢٥٥ ماده
مباح اولان شیئی اخذ واحراز ایتمکدن برکیمسه آخر کیمسه‌یی منع ایده‌مز

١٢٥٦ ماده
صاحبسز یرلرده خدایی نابت اولان اوتلری هرکس حیواننه یدیره‌بیلور وانلردن ایستدیکی قدر اخذ واحراز ایده‌بیلور

١٢٥٧ ماده
برکیمسه‌نك ملکنده کندوسنك تسببی اولمقسزین خدایی نابت اولان اوتلر دخی مباح ایسه‌ده صاحبی کندی ملکنه آخری دخولدن منع ایده بیلور

١٢٥٨ ماده
برکیمسه‌نك جبال مباحه‌دن طوپلایوبده اوراده براقدیغی اودونلری بشقه‌سی اخذ ایلسه اول کیمسه استرداد ایده‌بیلور

١٢٥٩ ماده
جبال مباحه‌ده وصاحبسز وادیلرده ومرعالرده‌کی صاحبسز اغاجلرك میوه‌لرینی کیم اولورسه اولسون دیوشیره‌بیلور

١٢٦٠ ماده
برکیمسه برینی قیردن اودون طوپلامق یاخود اوت طوتمق ایچون استیجار ایتسه اول اجیرك طوپلادیغی اودون ویا طوتدیغی اوت مستأجرك اولور

١٢٦١ ماده
برکیمسه کندی ملکنده آتش یاقسه سائرینك ملکنه دخول ایله انتفاعدن منع ایده‌بیلور
اما کیمسه‌نك ملکی اولمیان صحراده بری آتش یاقسه سائر ناس انکله انتفاع ایده‌بیلور . شویله‌که انکله ایصینه‌بیلور.

وضیاسنده برشی دیکه بیلور . و اندن قندیلنی یاقه بیلور. آتشـك صاحبی مانع اوله‌ماز . فقط صـاحبنك اذنی اولمدقجه کمسنه اول آتشدن بر قور آله‌ماز

(فصل رابع)

(حق شرب وشفه بیاننده‌در)

١٢٦٢ ماده

شرب . اکین وحیوان صولامق ایچون صوانتفاع ایتمك نوبتیدر .

١٢٦٣ ماده

حق شفه . صو ایچمك حقی دیمکدر .

١٢٦٤ ماده

هرکس هوا وضیا ایله انتفاع ایلدیکی کبی دکزلر وبیوك کوللر ایله دخی انتفاع ایده‌بیلور

١٢٦٥ ماده

مملوك اولمیان نهرلردن هرکس اراضیسنی سقی ایده‌بیلور. واراضیسنی سـقی ایتمك ودکرمن انشـا ایلمك اوزره جدول وخرق آچه‌بیلور . فقط سائره مضرتی اولمامق شرطدر

بناء علیه صوبی طاشیروبده خلقه ضرر ویرسـه یاخود

نهرك صویی بتون کسلسه ویاخود قایقلرك سـیرینه مانع اولسه منع اولنور

١٢٦٦ ماده

محرز اولمیان صوده جمله انسان وحیوانلرك حق شفه‌سی واردر

١٢٦٧ ماده

انهار مملوکه‌نك یعنی مجاریٔ مملوکه‌یه داخل اولان صولرك حق شربی اصحابنکدر . سائرینك انلرده حق شـفه‌سی واردر

بنـاء علی ذلك برجماعته مخصـوص اولان نهردن یاخود برینك خرقندن یاقـاننده‌ن یاخود قویسـندن بلا اذن بشقه‌سی اراضیسنی سـقی ایده‌مز . فقط حق شـفه‌سی اولمق حسـبیله صو ایچـه‌بیلور . وحیوانلرینك کثرتی حسبیله نهرك یا خرقك ویاخود قنانك تخریبندن خوف اولنمازایسه حیوانلرینی دخی کتوروب صولایه بیلور . وبرده دـتی وفوچی ایله صو الوب خانه‌سنه وباغچه سـنه کوتوره بیلور

١٢٦٨ ماده

برکیمسه‌نك ملکی درونده صویو متتابع الورود اولان برحوض یاخود بر قویی ویاخـود بر نهر اولدیغی حالده

صو ایچمك ایستیان کمسنه‌یی ملکنه دخولدن منع ایده بیلور

لکن قربنده بشقه ایچه‌جك مباح صو بولنماز ایسه ملك صاحبی یا اول کیمسه‌یه صو چیقارمغه ویاخود کیروبده صو المسی ایچون رخصت ویرمکه مجبوردر . وصو چیقارمدیغی تقدیرده اول کمسنه‌نك کیروبده صو المغه حقی واردر . فقط بشرط السلامه‌در. یعنی حوضك یا قویینك ویاخود نهرك کنارینی بوزمق کبی بر ضرر ایتمامسی شرطدر

١٢٦٩ ماده

بر نهر مشترکده حصه‌دار اولان کیمسه دیکرلرك اذنی اولمدقجه اندن دیکر بر نهر یعنی جدول ویاخرق آچاماز. وقدیم نوبتنی تبدیل ایلیه‌مز . وکندی نوبتنی اول نهردن حق شربی اولمیان دیکر اراضیسنه سوق ایده‌مز. وبوشیلره دیکر حصه‌داران رضا ویرسه‌لربعده کندولری یاخود وارثلری رجوع ایده‌بیلورلر

(فصل خامس)

(احیاء موات حقنده‌در)

١٢٧٠ ماده

اراضئ موات . اول یرلردرکه کمسنه‌نك ملکی وبر قصبه

وقریه‌نك مرعاسی یا محتطبی یعنی بالطه‌لغی اولمدیغی حالده اقصای عمراندن بعید اوله

یعنی قصبه یا قریه‌نك اك کنارنده‌کی خانه‌لرندن جهیرالصوت اولان کیمسه‌نك صداسی استماع اولنمیه

١٢٧١ ماده

عمرانه قریب اولان یرلر اهالی‌یه مرعی وخرمن یری ومحتطب اولمق اوزره ترك اولنور . وبو یرلره اراضئ متروکه دینلور

١٢٧٢ ماده

برکیمسه اذن سلطانی ایله اراضئ مواتدن بر یری احیا واعمار ایلسه اکا مالك اولور

واکر سلطان یاخود وکیلی برکیمسه‌یه بریردن مجرد انتفاع ایدوبده تملك ایتمامك اوزره احیاسنه اذن ویرسه اول کیمسه مأذون اولدیغی وجهله اول یرده تصرف ایدر . اما اول یره مالك اولماز

١٢٧٣ ماده

برکمسه برقطعه اراضینك برمقدارینی احیا ایدوبده باقیسنی ترك ایتسه احیا ایتدیکی محللره مالك اولوب باقیسی انك اولماز

فقط احیا ایلدیکی اراضینك اورته‌سنده برمقدار محلی خالی قالسه اول محل دخی انك اولور

١٢٧٤ ماده

برکیمسه اراضئ مواتدن بر یری احیا ایتدکدن صکره دیکر کمسنه لر دخی کلوب درت طرفنده کی یرلری احیا ایتسه لر اول کیمسه نك یولی الك صکره احیا ایده نك اراضیسنده تعین ایدر . یعنی انك یولی اورادن اولور

١٢٧٥ ماده

تخم اکمك وفدان دیکمك ارضی احیا اولدیغی کبی نطاس ایلمك یاسقی ایتمك یاخود سقی ایچون خرق وجدول آچمق دخی احیادر

١٢٧٦ ماده

برکیمسه اراضئ مواتدن بریرك اطرافنه دیوار چکسه یاخود سیل صویندن محافظه ایده جك قدر اطرافنی یوکسلدوبده مسنات یاپسه اول یری احیا ایتمش اولور

١٢٧٧ ماده

طاش یاخود دیکن ویا قوری اغاج داللری وضع ایدرك اراضینك جوانب اربعه سنی احاطه ایتمك یاخود اراضینك اوتلرینی آیقلامق ویاخود ایچنده کی دیکنلری یاقمق ویاخود قویی قازمق اول اراضی یی احیا دیمك اولمیوب انجق تحجیردر

١٢٧٨ ماده

برکیمسه اراضئ مواتده اولان اوتلری یا دیکنلری یچوب واراضینك اطرافنه وضع ایله اوزرلرینه طوپراق دخی وضع ایدوب انجق سیل صوینه مانع اوله جق وجهله مسناتی اتمام ایلمسه اول اراضی یی احیا ایتمش اولمیوب فقط تحجیر ایتمش اولور

١٢٧٩ ماده

برکیمسه اراضئ مواتدن بر محلی تحجیر ایتسه اوچ سنه مدت اول یره سائردن احق اولور . اوچ سنه یه قدر احیا ایتمز ایسه حقی قالماز . واحیا ایتمك اوزره بشقه سنه ویریله بیلور

١٢٨٠ ماده

برکیمسه نك اذن سلطانی ایله اراضئ مواتده قازدیغی قویی کندوسنك ملکیدر

(فصل سادس)

(اراضئ مواتده اذن سلطانی ایله حفر اولنان قویلرك)
(واجرا اولنان صولرك وغرس اولنان اغاجلرك)
(حریمی بیاننده در)

١٢٨١ ماده

قویینك حریمی یعنی حوالیسنك حقوقی هر طرفدن قرقر آرشوندر

١٢٨٢ ماده

كوزلرك يعنى يردن چيقاريلوبده صويى بر يوزنده جارى اولان منبعلرك حريمى هر طرفدن بشر يوز آرشوندر

١٢٨٣ ماده

هر وقت آيقلانمغه محتاج اولميان نهر كبيرك ايكى طرفدن حريمى نهرك نصفى قدردركه ايكى طرفده‌كى حريملرينك مقدارى نهرك عرضنه مساوى اولور

١٢٨٤ ماده

هر وقت آيقلانمغه محتاج اولان نهر صغيرك يعنى خرقلرك وجدوللرك وير ده‌ير التنده‌كى قناتك حريملرى آيقلانه‌جقلرى وقت طاشلرينى وچامورلرينى طرح والقا ايچون لزومى قدر يردر

١٢٨٥ ماده

صويى ير يوزنده جارى اولان قناتك حريمى كوزلر كبى هر طرفدن بشر يوز آرشوندر

١٢٨٦ ماده

قويولرك حريمى صاحبلرينك ملكيدر . بشقه‌سى انده بر وجهله تصرف ايده‌مز . وبركيمسه ديكرينك حريمنده قويى قازسه قپاتديريلور

منبعلرك ونهرلرك وقنواتك حريملرى دخى بو وجه اوزره‌در

١٢٨٧ ماده

بر قويونك حريمى قربنده ديكرى اذن سلطانى ايله بر قويى حفر ايتسه سائر جهتلردن بوقويونك دخى قرقر آرشون حريمى اولور . اما اولكى قويونك جهتنده انك حريمنه تجاوز ايده‌مز

١٢٨٨ ماده

بر قويونك حريمى خارجنده بر كمسنه قويى قازوبده اولكى قويونك صويى بو قويى‌يه كيتسه بر شى لازم كلمز

نته‌كيم بركمسنه ديكرك دكانى ياننده دكان آچوبده اولكى دكانك اخذ واعطاسى كاسد اولسه ايكنجى دكان سد اولنه‌مز

١٢٨٩ ماده

اراضىء مواتده اذن سلطانى ايله غرس اولنان اغاجك حريمى هر طرفدن بشر آرشوندر . بو مسافه درونده بشقه‌سى اغاج غرس ايده‌مز

١٢٩٠ ماده

ديكرك عرصه‌سى ايچنده جريان ايدن خرقك ايكى

طرفندن صوبی طوته‌جق قدر کنارلری خرق
صاحبنکدر
وایکی طرفندن کنارلری مرتفع ایسه بو مرتفع یرلر دخی
کذلك خرق صاحبنکدر
و اکر کنارلری مرتفع اولمیوب‌ده اوزرلرنده کرك عرصه
صاحبنك وکرك خرق صاحبنك مغروس اغاجلری اولمق
کبی برینك ذی الید اولدیغنه دائر بر دلیل دخی بولنمز ایسه
اول حالده بو یرلر عرصه صاحبنکدر . فقط خرق صاحبی
دخی خرقی آیقلایه‌جغی وقت چاموری ایکی طرفه طرح
والقا ایتمکه حقی واردر

١٢٩١ ماده

برکیمسه‌نك کندی ملکنده حفر ایلدیکی قویینك حریمی
یوقدر . قومشوسی دخی انك یاننده وکندی ملکنده
دیکر برقویی حفر ایده‌بیلور . و اول کیمسه بنم قویمك
صوینی جذب ایدر دیو قومشوسنك قویی حفر ایتمسنه
مانع اوله‌ماز

(فصل سابع)

(احکام صیده دائر اولان مسائل بیاننده‌در)

١٢٩٢

کرك مزراق وتفنك کبی آلات جارحه ایله وکرك آغ

وطوزاق کبی شیلرله وکرك معلم کلب کبی آزیلی حیوانلر
ومعلم طوغان کبی یرتیجی قوشلر ایله آو طوتمق جائزدر

١٢٩٣ ماده

صید یعنی آو انساندن متوحش اولان یبانی حیواندر

١٢٩٤ ماده

حیوانات اهلیه صید اولنمدیغی کبی انسان ایله مأنوس اولان
یبانی حیوانلر دخی صید اولنماز
بناء علی ذلك امثالی دلالتیله یبانی اولمدیغی معلوم اولان کوکرجین
یاخود آیاغنده زیل اولان طوغان وبوینده طاسمه بولنان کیك
طوتلسه لقطه قبیلندن اولوب صاحبی ظهورنده ویرمك اوزره
طوتان کیمسه‌نك انی اعلان ایتمسی لازم کلور

١٢٩٥ ماده

صیدك انساندن ممتنع اولمسی یعنی آیاقلریله یاخود قنادلریله
صاووشوب قورتیله بیله‌جك حالده بولنمسی لازمدر
قاچوب قورتیله‌میه‌جق حاله دوچار اولسه مثلا برکیك
برقویی‌یه دوشسه حال صیدیتدن چیقمش اولور

١٢٩٦ ماده

کیم که برآوی حال صیدیتدن چیقارسه انی طوتمش
اولور

١٢٩٧ ماده

آو طوتانکدر

مثلا برکیمسه برآوه آتوبده انی قاچوب قورتیله‌میه‌جق صورتده جرح ایلسه اکا مالك اولور. اما خفیفجه یعنی قاچوب قورتیله‌بیله‌جك صورتده جرح ایتمکله اکا مالك اولمیوب دیکر کمسنه انی اورمغله یاخود دیکر صورتله طوتسه اکا مالك اولور

وکذا برکیمسه بو آوی اوروب دوشوردکدنصکره اول آو قالقوبده قچارکن دیکر کمسنه انی اخذ ایله استملاك ایده‌بیلور

١٢٩٨ ماده

ایکی صیادك قورشونلری بردن برآوه اصابت ایلسه اول آو ایکیسی بیننده مناصفة مشترك اولور

١٢٩٩ ماده

ایکی کیمسه کلب معلملرینی صالیویروبده ایکیسی برآوه اصابت ایتسه اول آو صاحبلری بیننده کذلك مشترك اولور . واکر هر بری بر آو طوتسه هر برینك طوتدیغی آو صاحبنك اولور

کذلك ایکی کیمسه کلب معلملرینی صالیویروبده بری آوی دوشورمش ودیکری اولدرمش اولدیغی صورتده اکر اولکیسنك کلبی انی قاچوب قورتیله‌میه‌جق حاله کتورمش ایسه اول آو آنکدر

١٣٠٠ ماده

برکیمسه‌نك خرقده یاجدولنده آولامقسزین طوتیله‌ماز اولان بالقلری دیکر کمسنه صید ایله استملاك ایده بیلور

١٣٠١ ماده

برکیمسه صوکنارنده صید ماهی ایچون بریر تهیئه ایدرك اورایه برچوق بالق کلوبده صو آزاله‌رق اول بالقلر آولامغه محتاج اولمقسزین طوتیله بیلور اولسه اول بالقلر اول کیمسه‌نك اولور

اما اول محلده صوینك کثرتندن ناشی بالقلرك طوتلمسی آولامغه محتاج اولسه بو بالقلر اول کیمسه‌نك اولمیوب دیکر کمسنه انلری صید ایله استملاك ایده‌بیلور

١٣٠٢ ماده

برکیمسه‌نك خانه‌سنه برآو کیروبده انی طوتمق ایچون قپوسنی سد ایلسه اکا مالك اولور

اما قپوسنی سد ایله احراز ایتمدن اکا مالك اولمیوب دیکر برکمسه اول آوی طوتیویرسه اکا مالك اولور

١٣٠٣ ماده

برکیمسه صید ایچون برمحله آغ وطوزاق کبی برشی وضع ایدوبده برآو طوتلسه اول کیمسه‌نك مالی اولور

فقط برکیمسه آغنی قورومق ایچون برمحله سروبده اکا برآو طوتیلیویرسه انك مالی اولماز

نته‌کیم برکیمسه‌نك اراضیسنده‌کی چقوره دوشن آوی دیکر کمسنه اخذ ایله استملاك ایده‌بیلور . اما اول اراضی

صاحبی اول چقوری صید ایچون حفر ایتمش ایسه اول آوه سائرندن احق اولور (١٢٥٠) ماده‌یه باق

١٣٠٤ ماده

بر یبانی حیوان بر کیمسه‌نك باغچه‌سنده یووه یاپغله ویمورطله‌مغله انك مالی اولماز . دیکر بر کیمسه انك یمورطه‌لرینی یاخود یاوریلرینی اخذ ایدیورسه باغچه صاحبی استرداد ایده‌مز

فقط اول کیمسه باغچه‌سنی یبانی حیوان کلوبده یمورطلامق ویاوریلامق ایچون تهیئه ایتمش ایسه کلوب یمورطلایان ویاوریلیان حیوانلرك یمورطه‌لری ویاوریلری کندوسنك اولور

١٣٠٥ ماده

برکیمسه‌نك باغچه‌سنده مکان اتخاذایدن آریلرك یاپدیغی بال اول باغچه‌نك منافعندن معدوداوله‌رق اول کیمسه‌نك مالیدر . کمسنه اکا تعرض ایده‌مز . یالکز بیت المـاله عشرینی ویرمسی لازم کلور

١٣٠٦ ماده

برکیمسه‌نك قوانده مجتمع بولنان آریلر مال محرز عد اولنور . بونلرك بالی دخی اول کیمسه‌نك مالیدر

١٣٠٧ ماده

برینك قواندن چیقان اوغل آریسی دیکرك خانه‌سنه

قونوبده خانه صاحبی اخذ ایلسه قوان صاحبی انی استرداد ایده‌بیلور

(باب خامس)

(نفقات مشترکه بیانده اولوب ایکی فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(اموال مشترکه‌نك تعمیراتی ودیکر بعض مصارفاتی)

(بیانده‌در)

١٣٠٨ ماده

بر ملك مشترك تعمیر وترمیمه محتاج اولدقده صاحبلری حصه‌لرینه کوره بالاشتراك تعمیر ایدرلر

١٣٠٩ ماده

حصه‌دارلردن بری دیکرینك اذنیله کندی مالندن قدر معروف پاره صرف ایدرك ملك مشترکی تعمیر ایتسه مشارکنه حصه‌سیله رجوع ایدر

یعنی مصرفدن مشارکنك حصه‌سنه هرنه اصابت ایدرسه انی اندن الور

١٣١٠ ماده

محتاج تعمیر اولان ملك مشترکك صاحبلرندن بری غائب اولوبده دیکری انی تعمیر ایتمك ایستدکده حاکمدن اذن الور

وحاكمك اذنى غائب اولان حصه دارك اذنى مقامنه
قائم اولور

يعنى حاضر اولان حصه دار اذن حاكله اول ملك مشتركى تعمير
ايتدكده غائب اولان مشاركندن اذن المش حكمنده اوله رق
مصرفدن حصه سيله اكا رجوع ايدر

١٣١١ ماده

بركيمسه مشاركندن وحاكمدن استيذان ايتمكسزين
ملك مشتركى خودبخود تعمير ايلسه متبرع اولور

يعنى مصرفدن مشاركنك حصه سنه اصابت ايدن مقدارى اندن
آله ماز اول ملك مشترك كرك قابل قسمت اولسون وكرك اولمسون

١٣١٢ ماده

بركيمسه قابل قسمت اولان ملك مشتركنى تعمير ايتمك
ايستيوبده مشاركى امتناع ايتمشيكن خودبخود تعمير ايلسه
متبرع اولور

يعنى مشاركنه حصه سيله رجوع ايده من

واكر اول كيمسه مشاركنك بووجهله امتناعى اوزرينه
حاكمه مراجعت ايتسه (٢٥) ماده يه مبنى تعميره جبر
اولنه ماز . فقط جبراً تقسيم اولنه بيلور . وبعد القسمه
اول كيمسه كندى حصه سنده ايستدكنى ياپار

١٣١٣ ماده

دكرمن وحمام كبى قابل قسمت اولميان بر ملك مشترك

تعميره محتاج اولمغله صاحبلرندن برى تعمير ايتمك
ايستيوبده مشاركى امتناع ايتسه حاكمك اذنيله كندى
طرفندن قدر معروف پاره صرف ايدرك تعمير ايلر .
ومصارف تعميريه دن مشاركنك حصه سنه اصابت ايدن
مقدار پاره كندوسنك اندن آله جغى اولور . واول
ملك مشتركى ايجار ايله اجرتندن اشبو آله جغنى استيفا
ايده بيلور

واكر حاكمدن استيذان ايتمكسزين تعمير ايتمش ايسه
نقدر صرف ايتديكنه باقلميوب انجق بنانك وقت
تعميرده كى قيمتندن مشاركنك حصه سنه اصابت ايدن
مقدارى بروجه مشروح استيفا ايده بيلور

١٣١٤ ماده

بويله دكرمن وحمام كبى قابل قسمت اولميان ملك مشترك
بالكليه منهدم اولوبده عرصهٔ صرفه قالديغى حالده
صاحبلرندن برى بنا ايتمك ايستيوبده ديكرى امتناع ايلسه
بنايه جبر اولنميوب عرصه سى تقسيم اولنور

١٣١٥ ماده

فوقانيسى برينك وتحتانيسى ديكرك ملكى اولان ابنيه
منهدم يا محترق اولسه هر برى كما فى السابق ابنيه سنى ياپار .
احدهما آخره مانع اوله ماز

وفوقانی صاحبی تحتانی صاحبنه سن ابنیه‌کی یاپ که اوزرینه بنده ابنیه‌می یاپه‌یم دیو بده تحتانی صاحبی امتناع ایتمکله فوقانی صاحبی حاکمدن اذن آله‌رق تحتانی وفوقانی ابنیه‌یی انشا ایتدکده تحتانی صاحبی حصهٔ مصرفنی ویرنجیه‌دك انی تحتانیده تصرفدن منع ایدر

۱۳۱۶ ماده

ایکی قومشو بیننده‌کی حائط مشترك اوزرنده طرفینك کوشك وکیرش اوجاری کبی حموله‌لری اولدیغی حالده حائط منهدم اولوبده برینك امتناعی اوزرینه دیکری بنا ایلسه مشارکی مصرفنك نصفنی تأدیه ایدنجیه‌دك انی اول حائط اوزرینه حموله وضعندن منع ایدر

۱۳۱۷ ماده

ایکی خانه بیننده‌کی دیوار منهدم اولوبده برندن دیکرینك مقر نسوانی اولان محلی کورینور اولدیغی جهتله برینك صاحبی مشترکا دیواری بنا ایتمك ایستدیکی حالده دیکرینك صاحبی امتناع ایلسه بنایه جبر اولنماز . فقط تخته‌دن یاخود سائر نسنه‌دن بالاشتراك بینلرنده بر ستره اتخاذ ایتملری ایچون حاکم طرفندن جبر اولنور

۱۳۱۸ ماده

ایکی قومشو بیننده مشترك اولان دیواره وهن کلوبده سقوطندن خوف اولنمغله بری نقضنی ایستدیکی حالده

دیکری امتناع ایتسه بالاشتراك نقض وهدم ایتمك اوزره جبر اولنور

۱۳۱۹ ماده

ایکی صغیر یاخود ایکی وقف بیننده مشترك اولان بر عقار تعمیره محتاج اولوبده حالی اوزره ابقاسی مضر اولدیغی حالده ایکی وصیدن یاخود ایکی متولیدن بری تعمیر ایتمك ایستیوبده دیکری امتناع ایلسه تعمیره جبر اولنور

مثلا ایکی صغیرك خانه‌لری بیننده بر مشترك دیوار اولوبده سقوطندن خوف اولنه‌رق برینك وصیسی تعمیر ایتمك ایستدیکی حالده دیکرینك وصیسی ابا ایلسه جانب حاکمدن بر امین آدم ارسال ایله نظر اولنور . فی الواقع دیوارك حالی اوزره ترکی تقدیرنده صغیرلر حقنده ضرر اوله‌جغی معلوم اولورسه اباایدن وصی دیکر وصی ایله مشترکا مال صغیردن اول دیواری تعمیر ایتمك اوزره جبر اولنور

کذلك ایکی وقف بیننده مشترك اولان بر خانه تعمیره محتاج اولوبده متولیلردن بری تعمیر ایتمك ایستدیکی حالده دیکری امتناع ایلسه مال وقفدن تعمیر ایتمك اوزره حاکم طرفندن جبر اولنور

۱۳۲۰ ماده

ایکی کشی بیننده مشترك بر حیوان اولوبده بریسی آنی بسلمکدن ابا ایتمکله دیکری حاکمه مراجعت ایتسه حاکم

ابا ایدن حصه‌داره یا حصه‌کی صات ویاخود مشترکاً حیوانی بسله دیو امر ایدر

(فصل ثانی)

(نهر ومجرالرك کری واصلاحی حقنده‌در)

١٣٢١ ماده

مملوك اولمیان نهرك کری واصلاحی یعنی آیقلانمسی بیت‌المال اوزرینه‌در واکر بیت‌المالك وسعتی یوق ایسه انی آیقلامق اوزره ناسه جبر اولنور

١٣٢٢ ماده

مملوك اولان نهر مشترکك آیقلانمسی اصحابی یعنی حق شربی اولنلر اوزرینه‌در . حق شفعه اصحابی مؤنت کری واصلاحده تشریك اولنه‌ماز .

١٣٢٣ ماده

حق شرب اصحابندن بعضیلری نهر مشترکی تطهیر ایتمك ایستیوبده بعضیلری ابا ایتدیکی صورتده نظر اولنور اکر نهر عام ایسه ابا ایدن کیمسه سائرلریله بالاشتراك آیقلامق اوزره جبر اولنور (٢٦) ماده‌یه باق

واکر نهر خاص ایسه آیقلامق ایستیانلر حاکمك اذنیله اول نهری آیقلایوب امتناع ایدن کیمسه مصرفدن

حصه‌سنه اصابت ایدن مقداری ایفا ایدنجیه‌دك انی اول نهر ایله انتفاعدن منع ایدرلر

١٣٢٤ ماده

حق شرب اصحابنك کافه‌سی نهر مشترکی آیقلامقدن امتناع ایتدکلری صورتده کذلك نهر عام ایسه آیقلامق اوزره کندولرینه جبر اولنور واکر نهر خاص ایسه جبر اولنماز

١٣٢٥ ماده

کرك مملوك اولمیان وکرك مملوك اولان نهر عامك کنارنده بر کیمسه‌نك یری اولوبده صو ایچمك ونهری اصلاح ایتمك کبی احتیاجات ایچون بشقه یول اولمدیغی حالده عامه اول یردن مرور ایده بیلور . صاحبی مانع اوله‌ماز

١٣٢٦ ماده

نهر مشترکك مؤنت کری واصلاحی یوقارودن باشلار وابتدا جمله حصه‌دارلر بونده متشارك اولورلر . واك اوست طرفنده‌کی حصه‌دارك اراضیسندن کچلدکده او خلاص اولور وهکذا اشاغیسنه قدر ایتر . زیرا غرامت غنیمته کوره‌در (٨٧) ماده‌یه باق

مثلا اون کشی بیننده مشترك اولان بر نهر آیقلانه‌جق اولدقده اك اوست طرفنده‌کی حصه‌دارك نهایت اراضیسنه قدر اولان

قطعه‌سنڭ مصارفی جمله‌سنڭ اوزرینه واندن صکره طقوزی اوزرینه وایکنجیسنڭ اراضیسی دخی چلدکده سکزی اوزرینه تقسیم ایدیلور صکره‌ده بو سیاق اوزره کیدیلور والڭ اشاغیده‌کی حصه‌دار جمله‌سنڭ مصرفنده مشارك اوله‌رق اڭ صکره کندو حصه‌سنی یالکز یاپار بو جهتله اڭ یوقارووده‌کی حصه‌دارڭ مصرفی جمله‌سندن آز وان اشاغیده‌کی حصه دارڭ مصرفی جمله سندن زیاده اولور

۱۳۲۷ ماده

کاریز مشترکی آیقلامق مؤنتی اشاغیدن باشلار

شویله‌که اڭ اشاغیده‌کی حصه‌دارڭ عرصه‌سنده‌کی حصهٔ کاریزڭ مصرفنده جمله‌سی حصه‌دار اولورلر واندن یوقارو چیقلدقده اول حصه‌دار خلاص اولور وهکذا بر بر خلاص اوله‌رق اڭ یوقارووده‌کی حصه‌دار کندی حصه‌سنی یالکزجه یاپار بوجهتله اڭ اشاغیده‌کی حصه‌دارڭ مصرفی جمله‌سندن آز واڭ یوقارووده‌کی حصه‌دارڭ مصرفی جمله‌سندن زیاده اولور

۱۳۲۸ ماده

طریق خاصڭ تعمیری دخی کاریز کبی اشاغیدن باشلار. واغزی یعنی مدخلی اشاغی منتهاسی یوقارو عد واعتبار اولنور . واغزنده بولنان حصه‌دار یالکز کندی حصه‌سنه عائد اولان مصارف تعمیریه‌ده مشارك اولور ومنتهاسنده اولان حصه‌دار هر برینڭ حصهٔ مصارفنده مشارك اولدقدن بشقه کندی حصه‌سنی یالکز کندی یاپار

(باب سادس)

(شرکت عقد بیاننده اولوب التی فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(شرکت عقدڭ تعریف وتقسیمی بیاننده‌در)

۱۳۲۹ ماده

شرکت عقد ایکی یا زیاده کیمسه‌لر بیننده سرمایه وفائده‌سی مشترك اولمق اوزره عقد شرکتدن عبارتدر

۱۳۳۰ ماده

شرکت عقدڭ رکنی لفظا یاخود معنی ایجاب وقبولدر مثلا بر کیمسه دیکر کیمسه‌یه شوقدر غروش سرمایه ایله اخذ واعطا ایتمك اوزره سنکله شریك اولدم دیویده دیکری دخی قبول ایتدم دیسه لفظا ایجاب وقبول ایله شرکت منعقد اولور . واکر بریسی دیکرینه بیك غروش ویروب وبونڭ اوزرینه سنده بیك غروش قوی ومال اشترا ایت دیوبده دیکری دخی انڭ دیدیکی کبی یاپسه معنی قبول ایتمش اولمغله شرکت منعقد اولور

۱۳۳۱ ماده

شرکت عقد . ایکی قسمه تقسیم اولنور . شویله‌که شریکلر اکر بینلرنده مساوات تامه اولمق شرطیله عقد شرکت ایدرلرسه سرمایهٔ شرکت اوله‌بیله‌جكماللرینی

شرکته ادخال ایتدکلری حالده مقدار سرمایه‌لری ور بحدن حصه‌لری متساوی اولورسه شرکت مفاوضه اولور .

نته‌کیم بر کیمسه وفات ایدوبده اوغللری پدرلرندن قالان مجموع اموالی سرمایه اتخاذ ایدرك هر در او مال الوب صاتمق و ربحی بینلرنده مساوات اوزره تقسیم ایتمك اوزره عقد شرکت مفاوضه ایده‌بیلورلر فقط بویله مساوات تامه اوزره شرکتك وقوعی نادر اولور

واکر مساوات تامه شرط ایدلمکسزین عقد شرکت ایدرلر ایسه شرکت عنان اولور

١٣٣٢ ماده

شرکت کرك مفاوضه وکرك عنان اولسون یا شرکت اموال ویا شرکت اعمال ویاخود شرکت وجوهدر شویله‌که شریکلر اکر اورته‌یه سرمایه اولمق اوزره بر مقدار مال قویوبده برلکده یاخود آیرو آیرو ویاخود مطلقا اخذ و اعطا ایتمك وحاصل اوله‌جق ربحی بینلرنده تقسیم ایلمك اوزره عقد شرکت ایدرلر ایسه شرکت اموال اولور

واکر عملرینی سرمایه ایدوبده آخردن ایش تقبل یعنی تعهد والتزام ایدرك حاصل اوله‌جق کسبی یعنی اجرتی بینلرنده تقسیم ایلمك اوزره عقد شرکت ایدرلر ایسه شرکت

اعمال اولور بوکا شرکت ابدان وشرکت صنایع وشرکت تقبل دخی دینیلور نته‌کیم ایکی درزینك یاخود بر درزی ایله بر بویاجینك شریك اولملری کبی

واکر سرمایه‌لری اولمدیغی حالده کندی اعتبارلریله ویره‌سی‌یه مال الوب صاته‌رق حاصل اوله‌جق ربحی بینلرنده تقسیم ایتمك اوزره عقد شرکت ایدرلر ایسه شرکت وجوه اولور

(فصل ثانی)

(شرکت عقدك شرائط عمومیه‌سی بیاننده‌در)

١٣٣٣ ماده

شرکت عقدك هر قسمی وکالتی متضمندر

شویله‌که شریکلردن هر بری تصرفده یعنی الوب صاتمقده وآخردن اجرتله ایش تقبل ایتمکده دیکرینك وکیلیدر

بناء علی ذلك وکالتده عقل وتمییز شرط اولدیغی کبی علی العموم شرکتده دخی شریکلرك عاقل وممیز اولملری شرطدر

١٣٣٤ ماده

شرکت مفاوضه کفالتی دخی متضمندر

بناء عليه مفاوضلرك كفالته اهليتلرى دخى شرطدر

١٣٣٥ ماده

شركت عنان يالكز وكالتى متضمن اولوب كفالتى متضمن دكلدر

بناء عليه حين عقدنده كفالت ذكر اولنمديغى صورتده شريكلر يكديكرك كفيلى دكلدر . بو جهتله صبئ مأذون دخى عقد شركت عنان ايده بيلور

اما شركت عنانك حين عقدنده كفالت ذكر اولنديغى تقديرده شريكلر يكديكرك كفيلى اولور

١٣٣٦ ماده

شريكلر بيننده ربحك نه وجهله تقسيم اولنه جغى بيان اولنمق شرطدر مبهم ومجهول قالورسه شركت فاسد اولور

١٣٣٧ ماده

شريكلر بيننده تقسيم اولنه جق ربحك حصه لرى نصف وثلث وربع كبى جزء شايع اولمق شرطدر شريكلردن برينه ربحدن مقطوعا شوقدر غروش ويرلمك اوزره مقاوله اولنسه شركت باطل اولور

(فصل ثالث)

(شركت اموالك شرائط مخصوصه سى بياننده در)

١٣٣٨ ماده

سرمايه نك نقود قبيلندن اولمسى شرطدر

١٣٣٩ ماده

رائج اولان باقر سكه عرفا نقوددن معدوددر

١٣٤٠ ماده

مسكوك اولميان آلتون وكموش ايله معامله بين الناس عرف وعادت ايسه بونلر دخى نقود حكمنده اولورلر دكل ايسه عروض حكمنده درلر

١٣٤١ ماده

سرمايه نك عين اولمسى شرطدر . دين يعنى ذمم ناسده اولان الهجق سرمايهٔ شركت اولهماز

مثلا ايكى كيمسه آخر كسنه ذمتنده اولان الهجقلرينى سرمايه اتخاذ ايدوبده انك اوزرينه عقد شركت ايده مزلر . ويا برينك سرمايه سى عين وديكرينك سرمايه سى دين اولسه ينه شركت صحيح اولماز .

١٣٤٢ ماده

عروض وعقار كبى نقوددن معدود اولميان اموال اوزرينه عقد شركت صحيح اولماز يعنى بونلر سرمايهٔ شركت اولهماز

مكركه ایکی کیمسه بویله نقود قبیلندن اولمیانماللرینی سرمایهٔ شرکت ایتمك ایستدکلرنده هر بری مالنك نصفنی دیکرینه صاتوبده اشتراکلری حاصل اولدقدن صکره بو مال مشترکلری اوزرینه عقد شرکت ایده‌بیلورلر نته‌کیم ایکی کیمسه مثلیاتدن اولان بر نوع ماللرینی مثلا بر مقدار بغدایلرینی یکدیکرینه قارشدیروبده بینلرنده شرکت ملك حاصل اولدقدن صکره اشبو مال مخلوطی سرمایه اتخاذ ایدرك انك اوزرینه عقد شرکت ایده‌بیلورلر

۱۳۴۳ ماده

برینك بارکیری و دیکرینك اکر طاقمی اولوبده بونلری ایجار ایله حاصل اولان اجرتی بینلرنده تقسیم ایتمك اوزره شریك اولسه‌لر شرکت فاسد اولوب اجرت حاصله بارکیر صاحبنه عائد اولور . و اکر طاقمی بارکیره دخیل و تابع اولمغله صاحبی اجرتدن حصه‌دار اوله‌میوب انجق اکرینك اجر مثلنی الور

۱۳۴۴ ماده

برینك دابه‌سی اوزرینه دیکری امتعه‌سنی تحمیل ایله کزدیروب صاتمق و ربحی بینلرنده مشترك اولمق اوزره شریك اولسه‌لر شرکت فاسد اولوب حاصل اولان کار

امتعه صاحبنك اولور دابه صاحبی دخی دابه‌سنك اجر مثلنی الور

دکان دخی دابه کبیدرکه بری دیکرك دکاننده امتعه‌سنی صاتوبده ربحی بینلرنده مشترك اولمق اوزره شریك اولسه‌لر شرکت فاسد اولوب امتعه‌نك ربحی صاحبنه عائد اولور دکان صاحبی دخی دکانك اجر مثلنی الور

(فصل رابع)

(شرکت عقده متعلق بعض ضوابط حقنده‌در)

۱۳۴۵ ماده

عمل تقویم ایله متقوم اولور . یعنی ایش تعیین قیمت ایله قیمتلنور . و بر شخصك عملی دیکر شخصك عملنه نسبتله دها قیمتلو اوله‌بیلور

مثلا شرکت عنان ایله شریك اولان ایکی کیمسه‌نك سرمایه‌لری متساوی و ایکیسنك دخی عمل ایتمسی مشروط اولدیغی حالده برینه ربحدن فضله حصه اعطاسی شرط قیلنسه جائز اولور . زیرا بریسی اخذ و اعطاده دها ماهر و عملی ازید و انفع اوله‌بیلور

۱۳۴۶ ماده

ضمان عمل بر نوع عملدر

بناء علیه بر کیمسه دکانه ارباب صنایعدن برینی قویوب و تقبل و تعهد ایلدیکی ایشلری اکا کوردیروبده حاصل

اوله‌جق کسبی یعنی اجرتی بینلرنده مناصفة تقسیم
ایتمك اوزره عقد شرکت صنایع ایتسه‌لر جائز اولور
ودکان صاحبنك نصف حصه‌یه استحقاقی انجق عملی ضامن
ومتعهد اولمسیله‌در شوقدرکه بونك ضمننده دکانك منفعتنه
دخی نائل اولور

١٣٤٧ ماده

ربحه استحقاق بعضا مال یا عمل ایله اولدیغی کبی بعضا
دخی (٨٥) ماده حکمنجه ضمان ایله اولور
نته‌کیم مضاربه‌ده ربحه رب المال مالیله ومضارب عملیله
مستحق اولور وارباب صنایعدن بری یاننه بر شاکرد
الوبده تقبل وتعهد ایلدیکی ایشلری نصف اجرتله
اکا کوردیرسه جائز اولور وکسبك یعنی ایش صاحبلرندن
النان اجرتك نصفنه اول شاکرد عملیله مستحق اولدیغی
کبی استاد دخی عملی ضامن ومتعهد اولمسیله نصف دیکرینه
مستحق اولور

١٣٤٨ ماده

سالف الذکر امور ثلثه‌دن یعنی مال وعمل وضماندن
بریسی بولنماز ایسه ربحه استحقاق یوقدر
مثلا برکیمسه دیکرینه سن مالکله تجارت ایتده ربحی بینمزده
مشترك اولسون دیسه شرکتی ایجاب ایلمز وبو صورتده حاصل
اولان ربحدن حصه الهماز

١٣٤٩ ماده

ربحه استحقاق انجق عقد شرکتده ایراد اولنان شرطه
کوره‌در . اجرا اولنان ایشه کوره دکلدر
بناء علیه عمل ایتمسی مشروط اولان شریك عمل ایتمسه بیله
عمل ایتمش کبی عد اولنور
مثلا شرکت صحیحه ایله شریك اولان ایکی کیمسه‌نك ایکیسی دخی
عمل ایتمك اوزره شرط ایدلمش اولدیغی حالده یالکز بریسی عمل
ایدوبده دیکری بعذر یاخود بغیر عذر عمل ایتمسه بیله یکدیکرك
وکیلی اولدیغندن شریکنك عمل ایتمسیله کندوسی دخی عمل ایتمش
کبی عد اولنه‌رق کار بینلرنده شرط ایتدکلری وجهله تقسیم اولنور

١٣٥٠ ماده

شریکلر یکدیکرك امینیدر
هر برینك یدنده مال شرکت ودیعه حکمنده‌در . بلا تعد
ولا تقصیر برینك یدنده مال شرکت تلف اولسه شریکنك
حصه‌سنی ضامن اولماز

١٣٥١ ماده

شرکت اموالده سرمایه شریکلر بیننده متساویا یاخود
متفاضلا مشترك اولور
اما برندن سرمایه ودیکرندن عمل اولدیغی صورتده اکر
ربحی بینلرنده مشترك اولمق اوزره مقاوله اولنسه مضاربه
اولور . نته‌کیم باب مخصوصنده کلور

وا كر ربحى تماما عامله عائد اوله‌جق ايسه قرض اولور
وا كر ربحك تماما سرمايه صاحبنه عائد اولمسى شرط ايديلورسه اول سرمايه عاملك يدنده بضاعه وعامل مستبضع اولور
مستبضع ايسه وكيل متبرع حكمنده اولديغندن كار وزيان تماما مال صاحبنه عائد اولور

١٣٥٢ ماده

شريكلردن برى فوت ياخود جنون مطبق ايله مجنون اولسه شركت منفسخ اولور
فقط شريكلر اوچ يا زياده اولديغى صورتده شركتك انفساخى يالكز فوت يا مجنون اولان حقنده اولوب ديكرلرى بيننده شركت باقى قالور

١٣٥٣ ماده

شريكلردن برينك فسخيله شركت منفسخ اولور
فقط انك فسخى ديكرك بيلمسى شرطدر . برينك فسخ ايلديكى ديكرينك معلومى اولمدقجه شركت منفسخ اولماز

١٣٥٤ ماده

شريكلر فسخ شركت ايدوبده نقود موجوده برينك وذممه اولان اله‌جق ديكرينك اولمق اوزره اقتسام ايتسه‌لر قسمت صحيح اولماز

بوصورتده نقود موجوده دن برى نه قبض ايتسه ديكرى اكا مشارك اولور . ذممده‌كى اله‌جق دخى بينلرنده مشترك قالور (١١٢٣) ماده‌يه باق

١٣٥٥ ماده

شريكلردن برى مال شركتدن بر مقدارينى الوبده اعمال ايدركن مجهلا فوت اولسه تركه‌سندن شريكنك حصه‌سى استيفا اولنور (٨٠١) ماده‌يه باق

(فصل خامس)

(شركت مفاوضه بيانندهدر)

١٣٥٦ ماده

فصل ثانيده بيان اولنديغى اوزره مفاوضلر يكديكرك كفيليدر
بناء عليه برينك اقرارى كندو حقنده اصل نافذ اولورسه شريكى حقنده دخى اويله‌جه نافذ اولور
وبرى دين اقرار ايتدكده مقرله هر قنغيسندن ايستر ايسه مطالبه ايدر وبيع وشرا واجاره كبى شركت جارى اولان معاملاتدن طولايى مفاوضلردن برينه هرنه درلو بورج ترتب ايدر ايسه ديكرينه دخى لازم اولور
وبرينك صاتديغى شى عيبله ديكرينه رد اولنه بيلديكى

كبی برينك اشترا ايلديكی شيئ ديكری عيبله رد
ايده بيلور

١٣٥٧ ماده

مفاوضلردن برينك كندويه واهل وعياله الديغی
مأكولات والبسه وسائر حوايج ضروريه كندوسنكدر
شريكنك انده حقی يوقدر

فقط بايع بونلرك ثمنی دخی بحسب الكفاله شريكندن
مطالبه ايده بيلور

١٣٥٨ ماده

شركت اموالده مفاوضلرك مقدار سرمايه‌لری وربحدن
حصه‌لری متساوی اولمق شرط اولديغی كبی برينك
سرمايهٔ شركتدن فضله سرمايهٔ شركت اوله بيله‌جك مالی
يعنی نقودی ياخود نقود حكمنده اولان اموالی اولمامق
شرطدر

اما برينك سرمايهٔ شركتدن فضله سرمايهٔ شركت
اولميه‌جق مالی يعنی عروض يا عقاری ياخود آخر
كمسنه ذمتنده الهجقی اولسه مفاوضه‌يه ضرر ويرمز

١٣٥٩ ماده

شركت اعمالده شريكلرك هر بری نصل ايش اولورسه
اولسون تقبل والتزام ايده بيلمك وعلی السويه عملی ضامن

ومتعهد وفائده وضررده متساوی وبرينه شركت سببيله
نه ترتب ايدرسه ديكری اكا كفيل اولمق اوزره عقد
شركت ايدرلرسه مفاوضه اولور

بو صورتده هر قنغيسندن اولورسه اولسون اجير ودكان
اجرتی مطالبه اولنه بيلور

وانلردن آخر بركمسنه برمتاع دعوی ايدوبده بريسی
اقرار ايتدكده ديكری انكار ايتسه بيله انك اقراری نافذ
اولور

١٣٦٠ ماده

ايكی كيمسه ويره‌سی‌يه مال الوب صاتمق ومال مشترا وثمن
وربحی بينلرنده مناصفة مشترك وهر بری ديكرينه كفيل
اولمق اوزره عقد شركت ايتسه‌لر شركت وجوهك
مفاوضه‌سی اولور

١٣٦١ ماده

عقد مفاوضه‌ده مفاوضه لفظی سويلنمك ياخود مفاوضه‌نك
جميع شرائطی تعداد اولنمق شرطدر
علی الاطلاق عقد شركت اولنورسه عنان اولور

١٣٦٢ ماده

بروجه بالا بوفصلده مذكور اولان شرطلردن بريسی بولنمسه
مفاوضه عنانه منقلب اولور

متلا شرکت اموالده مفاوضلردن برینك یدینه ارث ایله یاهبه طریقیله برمال کچدکده اکر نقود کبی سرمایهٔ شرکت اوله بیله جك مال ایسه مفاوضه فسخ اوله رق عنانه منقلب اولور . اما عروض وعقار کبی سرمایهٔ شرکت اولمیان مال ایسه مفاوضه یه ضرر ویرمز

١٣٦٣ ماده

شرکت عنانك صحتی ایچون هرنه که شرط ایسه مفاوضه نك صحتی ایچون دخی شرطدر

١٣٦٤ ماده

شرکت عنان ایله شریك اولانلر تصرفجه هرنه یاپه بیلورایسه مفاوضلر دخی انی یاپه بیلور

(فصل سادس)

(شرکت عنان حقنده اولوب اوچ مبحثی حاویدر)

(مبحث اول)

(شرکت امواله دائر اولان مسائل بیانندهدر)

١٣٦٥ ماده

شرکت عنان ایله شریك اولنلرك سرمایه لری متساوی اولمق شرط دکلدر . برینك سرمایه سی دیکرینك سرمایه سندن دها زیاده اوله بیلور . وهر بریسی بالجمله نقدلرینی سرمایه یه ادخال ایتمکه مجبور اولمیوب مالرینك

مجموعی یاخود بر مقداری اوزرینه عقد شرکت ایده بیلور بو جهتله سرمایه لرندن فضله سرمایهٔ شرکت اوله بیله جك مالری مثلا نقدلری اوله بیلور

١٣٦٦ ماده

عموم تجارت اوزرینه عقد شرکت جائز اولدیغی کبی خاصة بر نوع تجارت اوزرینه مثلا ذخیره تجارتی اوزرینه دخی عقد شرکت اولنه بیلور

١٣٦٧ ماده

شرکت صحیحه ده ربحك نوجهله تقسیمی شرط ایدیلور ایسه هر حالده اول شرطه رعایت اولنور

١٣٦٨ ماده

شرکت فاسده ده ربح وفائده سرمایه لرك مقدارینه کوره تقسیم اولنور شریکلردن برینه فضله شرط ایدلمش ایسه اکا اعتبار اولنماز

١٣٦٩ ماده

بلا تعد ولا تقصیر وقوعه کلان ضرر وزیان هر حالده سرمایه لرك مقدارینه کوره منقسم اولور . دیکر وجهله شرط ایدلسه اکا اعتبار اولنماز

١٣٧٠ ماده

سرمایه لر کرك متساوی وکرك متفاضل اولسون

شریکلر کاری بینلرنده سرمایه‌لرینك مقدارینه کوره تقسیم ایتمك اوزره شرط ایتسه‌لر صحیح اولور . وکار بینلرنده شرط ایتدکاری وجهله سرمایه‌لرینك مقدارینه کوره تقسیم اولنور . کرك ایکیسنك دخی عمل ایتمسی شرط اولنسون وکرك یالکز برینك عمل ایتمسی شرط قیلنسون . شوقدروارکه یالکز برینك عمل ایتمسی مشروط اولدیغی تقدیرده انك یدنده دیکرك سرمایه‌سی بضاعه حکمنده اولور

١٣٧١ ماده

شریکلرك سرمایه‌لری متساوی اولدیغی حالده برینه ربحدن فضله حصه مثلا ربحك ثلثانی شرط ایدلسه ایکیسنك دخی عمل ایتمسی مشروط اولدیغی تقدیرده شرکت صحیح وشرط معتبر اولور (١٣٤٥) ماده‌یه باق اما یالکز بریسنك عمل ایتمسی مشروط اولدیغی تقدیرده نظر اولنور . عمل اکر ربحدن حصه‌سی زیاده اولان شریك اوزرینه شرط ایدلمش ایسه کذلك شرکت صحیح وشرط معتبر اولور . واول شریك مالیله سرمایه‌سنك ربحنه وعملیله فضله‌سنه مستحق اولور فقط انك یدنده شریکنك سرمایه‌سی مال مضاربه حکمنده اوله‌رق مضاربه‌یه شبیه برشرکت اولور

وعمل اکر ربحدن حصه‌سی آز اولان شریك اوزرینه شرط ایدلمش ایسه جائز اولمیوب ربح بینلرنده سرمایه‌لرینك مقدارینه کوره تقسیم اولنور

زیرا ربح اکرشرط ایتدکاری وجهله تقسیم اولنسه عامل اولمیان شریکك الده جکی فضله‌یه مال وعمل وضماندن برشی مقابل اولماز ربحه استحقاق ایسه انجق بو امور ثلثه‌دن بریله‌در (١٣٤٧) و (١٣٤٨) ماده‌لره باق

١٣٧٢ ماده

شریکلرك سرمایه‌لری متفاضل مثلا برینك سرمایه‌سی یوز بیك ودیکرینك سرمایه‌سی یوز اللی بیك غروش اولدیغی حالده ربحك بینلرنده مساوات اوزره تقسیمی شرط اولنسه سرمایه‌سی آز اولان کیمسه‌نك سرمایه‌سنه نسبتله ربحدن فضله حصه المسی شرط ایدلمش دیمك اوله‌جغندن شریکلرك سرمایه‌لری متساوی اولدیغی حالده برینه ربحدن فضله شرط ایدلمش کبی اولور

بناء علیه ایکیسنك یاخود ربحدن حصه‌سی زیاده یعنی سرمایه‌سی آز اولان شریکك عمل ایتمسی شرط ایدلمش ایسه شرکت صحیح وشرط معتبر اولور . واکر یالکز ربحدن حصه‌سی آز یعنی سرمایه‌سی چوق اولان شریکك عمل ایتمسی شرط ایدلمش ایسه جائز

اولمیوب کار بینلرنده سرمایه‌لری مقدارینه کوره تقسیم اولنور

١٣٧٣ ماده

شریکلرك هر بری مال شرکتی کرك پشین پاره ایله وکرك ویره‌سیه اوله‌رق آز وچوق بها ایله صاته‌بیلور

١٣٧٤ ماده

شریکلردن قنغیسی اولور ایسه اولسون یدنده شرکتك سرمایه‌سی اولدیغی حالده پشین پاره ایله وویره‌سی‌یه مال اشترا ایده‌بیلور

فقط غبن فاحش ایله مال اشترا ایدر ایسه الدیغی مال کندوسنك اولوب شرکتك اولماز

١٣٧٥ ماده

شریکلردن بری یدنده شرکتك سرمایه‌سی اولمدیغی حالده شرکت ایچون مال اشترا ایده‌مز . ایدرسه اول مال کندوسنك اولور

١٣٧٦ ماده

شریکلردن بری تجارتلری جنسندن اولمیان برشیئ کندو پاره‌سیله اشترا ایتدکده اول مال کندوسنك اولوب شریکی اندن حصه‌مند اولماز

اما برینك یدنده شرکتك سرمایه‌سی وار ایکن

تجارتلری جنسندن اولان برمالی کندی پاره‌سیله اشترا ایتسه بیله شرکتك اولور

مثلا قماشجیلق ایتمك اوزره عقد شرکت ایدن ایکی کمسنه‌دن بری کندو پاره‌سیله برآت السه کندوسنك اولوب شریکی اول آته حصه‌دار اولماز . اما برقماش السه شرکتك اولور والور ایکن بن قماشی کندم ایچون الیورم شریکمك بونده حصه‌سی یوقدر دیو اشهاد ایتسه بیله مفید اولمیوب اول قماش شریکیله بینلرنده مشترك اولور

١٣٧٧ ماده

حقوق عقد انجق عاقده عائددر

بناء علیه شریکلردن برینك اشترا ایلدیکی مالی قبض ایله ثمنی تأدیه ایلمك یالکز انك اوزرینه لازم اولور . بوجهتله برینك اشترا ایلدیکی مالك ثمنی انجق اندن مطالبه اولنوب شریکندن مطالبه اولنه‌ماز . وکذا شریکلردن برینك صاتدیغی مالك ثمنی قبض ایتمك انجق آنك حقیدر بوجهتله مشتری ثمنی دیکرینه ویرسه یالکز ثمنی قابض اولان شریکك حصه‌سندن بری اولوب عاقد اولان شریکك حصه‌سندن بری اولماز . وینه بوجهتله عاقد اولان شریك صاتدیغی مالك ثمنی قبضه آخر بر کمسه‌یی توکیل ایتسه شریکی انی عزل ایده‌مز . اما بیع وشرا واجاره ایچون شریکلردن برینك توکیل ایتدیکی دیکر شریکی عزل ایده‌بیلور

ماده ١٣٧٨

عيب ايله رد دخی حقوق عقددن اولمغله شريكلردن برينك اشترا ايلديكی مالی ديكری عيب ايله رد ايده‌مز . و برينك صاتديغی مال عيب ايله ديكرينه رد اولنه‌ماز

ماده ١٣٧٩

شريكلردن هر بری مال شركتی ايداع وابضاع ايده‌بيلور . ومضاربه‌يه ويره بيلور . وعقد اجاره ايده بيلور مثلا مال شركتی حفظ ايچون دكان واجير استيجار ايده بيلور

اما شريكنك اذنی اولمدقجه مال شركتی كندو ماليله خلط وآخر كمسنه ايله عقد شركت ايده‌مز . ايدوبده مال شركت ضايع اولسه شريكنك حصه‌سنی ضامن اولور

ماده ١٣٨٠

شريكلردن بری ديكرينك اذنی اولمدقجه مال شركتدن آخر كمسنه‌يه اقراض ايده‌مز اما شركت ايچون استقراض ايده بيلور . وبری هرنقدر آقچه استقراض ايدر ايسه بالاشتراك شريكنك دخی بورجی اولور

ماده ١٣٨١

شريكلردن بری امور شركت ايچون آخر دياره كتدكده مصرفنی مال شركتدن الور

ماده ١٣٨٢

شريكلردن هر بری ديكرينه رأيكله عمل ايت ياخود ديلديككی ياپ ديه‌رك شركت ايشنی يكديكرك رأينه تفويض ايتسه هر بری توابع تجارتدن اولان ايشلری ياپه بيلور

شويله كه مال شركتی رهن وشركت ايچون ارتهان ومال شركت ايله سفر ومال شركتی كندی ماليله خلط وآخر كمسنه ايله عقد شركت ايده بيلور

اما مالی اتلاف وبغير عوض تمليك خصوصلرينی شريكنك اذن صريحی اولمدقجه ياپه‌مز

مثلا شريكنك اذن صريحی اولمدقجه مال شركتدن كمسنه‌يه اقراض وهبه ايده‌مز

ماده ١٣٨٣

شريكلردن بری ديكرينی مال شركتله آخر دياره كيتمه ياخود ويره‌سی‌يه مال صاتمه ديو نهی ايتمشيكن ديكری دكلميوبده آخر دياره كيتسه ياخود ويره‌سی‌يه مال صاتسه واقع اولان ضرردن شريكنك حصه‌سنی ضامن اولور

ماده ١٣٨٤

شركت عنانك معامله‌لرنده شريكلردن برينك بورج اقرار ايتمسی ديكرينه سرايت ايتمز

شویله که اول دینك انجق کندو عقد ومعامله سی ایله اولدیغنی اقرار ایتمش ایسه تمامنی کندوسنك ایفا ایلمسی لازم کلور

واکر شریکیله برلکده اجرا ایلدیکی معامله دن طولایی بر بورج اولدیغنی اقرار ایتمش ایسه نصفنی ادا ایلمسی لازم کلور

واکر انجق شریکنك اجرا ایلدیکی بر معامله دن طولایی بورج اولدیغنی اقرار ایتمش ایسه برشی لازم کلمز

(مبحث ثانی)

(شرکت اعماله دائر اولان مسائل بیانندهدر)

١٣٨٥ ماده

شرکت اعمال ایش تقبل ایتمك اوزره عقد شرکتدن عبارتدر

شویله که اجیر مشترکلر مستأجرین طرفندن طلب وتکلیف اولنان عملك ایفاسنی تقبل یعنی تعهد والتزام ایتمك اوزره عقد شرکت ایدرلر . ضمان عملده کرك متساوی وکرك متفاضل اولسونلر . یعنی کرك عملی علی التساوی متعهد وضامن اولمق

شرطیله عقد شرکت ایلسونلر وکرك عملك مثلا ثلثنی بریسی اوزرینه وثلثانی دیکری اوزرینه شرط ایتسونلر

١٣٨٦ ماده

شریکلردن هر بری ایش تقبل وتعهد ایدهبیلور بری تقبل ایدوبده دیکری عمل ایتمك دخی جائز اولور وشرکت صنایع ایله شریك اولان ایکی ترزینك بری متاعی قبول ایله کسوب بیچمك ودیکری دیکمك دخی جائزدر

١٣٨٧ ماده

ایش تقبل ایتمکده شریکلر یکدیکرك وکیلیدر بوجهتله برینك تقبل ایلدیکی ایشك ایفاسی هم کندوسنه وهمده شریکنه لازم کلور

بناء علی ذلك ضمان عملده شرکت اعمالك عنانی مفاوضه حکمندهدرکه شریکلردن برینك تقبل ایلدیکی ایشك ایفاسنی مستأجر هر قنغیسندن ایستر ایسه مطالبه ایدر وشریکلردن هر بریسی اول ایشی ایفایه مجبور اولور بریسی بو ایشی شریکم تقبل ایتمش بن قارشمم دیهمز

١٣٨٨ ماده

اقتضای بدل خصوصنده دخی شرکت اعمالك عنانی مفاوضه حکمندهدر

یعنی شریکلردن هربری مستأجردن تمام اجرتی مطالبه ایده بیلور مستأجر دخی هرقنغیسنه ویرسه بری اولور .

١٣٨٩ ماده

شریکلردن بری تقبل ایلدیکی ایشی بالذات ایفایه مجبور دکلدر . دیلرسه کندوسی یاپار ودیلرسه شریکنه یاخود دیکر برینه یاپدیرر

فقط مستأجر اکر بالذات انك عمل ایتمسنی شرط ایدرسه اول حالده کندوسنك یاپمسی لازم کلور (٥٧١) ماده یه باق

١٣٩٠ ماده

شریکلر کسبی شرط ایتدکلری وجهله تقسیم ایدرلر

یعنی متساویا تقسیم ایتمك اوزره شرط ایتمشلر ایسه مساوات اوزره تقسیم ایدرلر . واکر متفاضلا مثلا ثلث وثلثان وجهله تقسیم ایتمك اوزره شرط ایتمشلر ایسه ایکیلی برلی اوله رق تقسیم ایدرلر

١٣٩١ ماده

عملده تساوی وکسبده تفاضل شرط ایدلسه جائز اولور

مثلا شریکلر متساویا عمل ایتمك وکسبی ایکیلی برلی اوله رق تقسیم ایلمك اوزره شرط ایتسه لر جائز اولور . زیرا بریسی صنعتده دها ماهر وعملی دها ایی اوله بیلور

١٣٩٢ ماده

شریکلر ضمان عمل ایله اجرته مستحق اولورلر

بناء علیه بری مریض اولمق یابرطرفه کتمك ویاخود بوش طورمق کبی بروجهله ایشلمیوبده یالکز شریکی ایشلسه حاصل اولان کسب واجرت ینه شرط ایتدکلری وجهله تقسیم اولنور

١٣٩٣ ماده

شریکلردن برینك صنعیله مستأجر فیه تلف یاسقط اولسه دیکر شریکیله باالاشتراك ضامن اولورلر

ومستأجر مالنی قنغیسنه استر ایسه تضمین ایتدیرر . وبوزیان شریکلر بیننده مقدار ضمانه کوره تقسیم اولنور

مثلا ایشی مناصفة تقبل وتعهد ایتمك شرطیله عقد شرکت ایتمشلر ایسه زیان دخی یاری یاری یه تقسیم اولنور . واکر ثلث وثلثان وجهله عملی تقبل وتعهد ایتمك اوزره عقد شرکت ایتمشلر ایسه زیان دخی ایکیلی برلی اوله رق تقسیم اولنور

١٣٩٤ ماده

تقبلده وعملده متشارك اولمق اوزره حماللرك عقد شرکت ایتمسی صحیحدر

١٣٩٥ ماده

دکان برینك وآلات وادوات دیکرینك اوله رق ایکی کیشی تقبل عمل ایتمك اوزره عقد شرکت ایتسه لر صحیح اولور

۱۳۹۶ ماده

برندن دكان وديكرندن عمل اولمق اوزره ايكى كشى عقد شركت صنايع ايتسه‌لر صحيح اولور (۱۳٤٦) ماده‌يه باق

۱۳۹۷ ماده

برينك براسترى وديكرينك بردوه‌سى اولوبده انلرله حموله نقلنى متساويا تقبل وتعهد ايتمك اوزره عقد شركت اعمال ايتسه‌لر صحيح اولور . وحاصل اولان كسب واجرت بينلرنده مناصفة تقسيم اولنور . دابه‌نك زياده اولمسنه باقلماز . زيرا شركت اعمالده شريكلر ضمان عمل ايله بدله مستحق اولورلر

اماتقبل عمل اوزرينه عقد شركت اولنميوبده استر ودوه‌يى عينا ايجار ايتمك وحاصل اولان اجرتى بينلرنده تقسيم ايلمك اوزره شريك اولسه‌لر شركت فاسد اولوب استر ودوه‌دن قنغيسى ايجار اولنور ايسه اجرتى صاحبنه عائد اولور . فقط ديكرى تحميل ونقلده اكا اعانه ايتمش ايسه عملنك اجر مثلنى الور

۱۳۹۸ ماده

بركيمسه كندوسنك عيالنده بولنان اوغليله برلكده اوله‌رق اجراى صنعت ايلسه كسبك كافه‌سى اول كيمسه‌نك اولور واوغلى معين صاييلور

نته‌كيم بركيمسه اغاج غرس ايدركن عيالنده اولان اوغلى

اكا اعانه ايتسه اغاج اول كيمسه‌نك اولوب اوغلى اكا مشارك اولماز

(مبحث ثالث)

(شركت وجوهه دائر اولان مسائل بياننده‌در)

۱۳۹۹ ماده

شريكلرك مال مشتراده على التساوى حصه دار اولملرى شرط دكلدر

مثلا الدقلرى مال بينلرنده نصفيت اوزره اوله‌بيلديكى كبى ايكيلى برلى اولمق دخى جائز اولور

۱٤۰۰ ماده

شركت وجوهده ربحه استحقاق انجق ضمان ايله‌در

۱٤۰۱ ماده

مال مشترانك ضمان ثمنى شريكلرك مال مشترا‌ده‌كى حصه‌لرينه كوره‌در

۱٤۰۲ ماده

شريكلردن هر برينك مال مشتراده حصه‌سى نه‌قدر ايسه ربحدن حصه‌سى دخى اوقدر اولور

واكر برينه مال مشتراده‌كى حصه‌سندن فضله شرط ايدلسه شرط لغو اولور

ور بح بينلرنده مال مشترادهكى حصه لرينه كوره تقسيم اولنور

مثلا الدقلرى اشيانك بينلرنده يارى يارى يه اولمسنى شرط ايدرلر ايسه ربح دخى يارى يارى يه اولور

واكر ايكيلى برلى اولمق اوزره شرط ايدرلرسه ربح دخى ايكيلى برلى اولور

اما الدقلرى اشيانك نصفيت اوزره اولمسى مشروط اولديغى حالده ربحك ثلث وثلثان وجهله تقسيمنى شرط ايتسهلر بو شرطه اعتبار اولنميوب ربح بينلرنده مناصفة تقسيم اولنور

١٤٠٣ ماده

ضرر وزيان هرحالده شريكلرك مال مشترادهكى حصهلرينه كوره تقسيم اولنور . عقد شرايه كرك برلكده مباشرت ايتسونلر وكرك يالكز بريسى مباشرت ايلسون

مثلا شركت وجوه ايله شريك اولان ايكى كيمسه اخذ واعطالرنده متضرر اولدقلرى صورتده اكر مال مشترا بينلرنده نصفيت اوزره اولمق شرطيله عقد شركت ايتمشلر ايسه ضرر وزيان دخى مساوات اوزره تقسيم اولنور . واكر مال مشترادهثلث وثلثان وجهله حصهدار اولمق شرطيله عقد شركت ايتمشلر ايسه ضرر وزيان دخى ايكيلى برلى اولهرق تقسيم اولنور . ضرر ايتدكارى مالى كرك برلكده صاتون السونلر وكرك بريسى شركت ايچون صاتون المش اولسون

(باب سابع)

(مضاربه حقنده اولوب اوچ فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(مضاربهنك تعريف وتقسيمى بياننده در)

١٤٠٤ ماده

مضاربه . برطرفدن سرمايه وديكر طرفدن سعى وعمل اولمق اوزره برنوع شركتدر . سرمايه صاحبنه رب المال وعامله مضارب دينلور

١٤٠٥ ماده

مضاربهنك ركنى ايجاب وقبولدر

مثلا رب المال مضاربه شو سرمايهيى آل ربحى بينمزده يارى يارى يه ياخود ايكيلى برلى تقسيم اولنمق اوزره مضاربةً سعى وعمل ايت ديسه ياخود شو پارهلرى آل وسرمايه ايت ربحى بينمزده شو نسبت اوزره مشترك اولسون ديمك كبى مضاربه معناسنى افاده ايدر برسوز سويلسه ومضارب دخى قبول ايلسه مضاربه منعقد اولور

١٤٠٦ ماده

مضاربه ايكى قسمدر . برى مضاربهٔ مطلقه . وديكرى مضاربهٔ مقيدهدر

١٤٠٧ ماده

مضاربهٔ مطلقه . زمان ومكان و برنوع تجارت ايله وبايع

ومشتری‌یی تعیینله مقید اولمیان مضاربه‌در . و بونلردن
بریله تقیید اولنورسه مضاربهٔ مقیده اولور
مثلا فلان وقت یافلان یرده یاخود فلان جنس مال آل صات
ویاخود فلان کیمسه‌لرایله یافلان بلده اهالیسیله آلش ویرش ایت دیسه
مضاربهٔ مقیده اولور

(فصل ثانی)

(مضاربه‌نك شروطی بیاننده‌در)

۱۴۰۸ ماده

رب المال توکیله ومضاربك وکالته اهلیتلری شرطدر

۱۴۰۹ ماده

رأس المال سرمایهٔ شرکت اوله‌بیله‌جك مال اولمسی
شرطدر . (باب شرکت عقدك فصل ثالثنه باق)
بناء علی ذلك عروض وعقار ایله ذمم ناسده اولان آله‌جق
مضاربه‌ده رأس المال اوله‌ماز
فقط رب المال اکر عروضدن برشی ویروبده بونی صات
وثمنیله مضاربهٔ عمل ایت دیسه ومضارب دخی قبول
وقبض ایدرك اول مالی صاتوب وبدلی اولان نقودی
سرمایه ایدوبده آلش ویرش ایلسه مضاربه صحیح اولور
کذلك فلانك ذمتنده آله‌جغم اولان شوقدر غروشی
قبض ایتده مضاربه یولنده قوللان دیسه واودخی قبول ایتسه
صحیح اولور

۱۴۱۰ ماده

سرمایه‌نك مضاربه تسلیم اولنمسی شرطدر

۱۴۱۱ ماده

شرکت عقدکبی مضاربه‌ده دخی رأس المالك معلوم
اولمسی وعاقدینك ربحدن حصه‌لری نصف وثلث کبی
برجزء شایع اوله‌رق تعیین ایدلمسی شرطدر
فقط علی الاطلاق شرکت تعبیر اولنسه مثلا ربحی بینمزده
مشترك اولسون دینلسه مساواته مصروف اولور .
ورب المال ایله مضارب بیننده ربح یاری یاری‌یه تقسیم
اولنور

۱۴۱۲ ماده

بالاده مذکور اولان شرطلردن بری بولنمسه مثلا عاقدینك
حصه‌لری جزء شایع اوله‌رق معین اولمیوبده برینه ربحدن
شوقدر غروش ویرلمك اوزره قطع وتعیین اولنسه مضاربه
فاسد اولور

(فصل ثالث)

(مضاربه‌نك احکامی بیاننده‌در)

۱۴۱۳ ماده

مضارب امیندر . انك یدنده سرمایه ودیعه حکمنده‌در .

وسرمايه‌ده تصرف ايتمسی جهتله رب‌المالك وكيليدر . وكار ايدرسه انده شريك اولور

١٤١٤ ماده

مضاربهٔ مطلقه‌ده مضارب مجرد عقد مضاربه ايله مضاربه‌نك لوازم وتفرعاتندن اولان ايشلری ياپمغه مأذون اولور

شويله‌كه . اولا صاتوب كار ايتمك ايچون مال اشترا ايده‌بيلور . فقط غبن فاحش ايله مال اشترا ايدرسه كندوسی ايچون آلمش اولور . مضاربه حسابنه داخل اولماز

ثانياً . كرك پشين پاره ايله وكرك ويره‌سی‌يه اوله‌رق آزوچوق بهاايله مال صاته بيلور . فقط بين‌التجار عرف وعادت اولديغی مرتبه مهلت ويره‌بيلور يوخسه بين‌التجار معروف اولميان اوزون مدت ايله مال صاته‌ماز

ثالثاً صاتديغی مالك ثمنی حواله قبول ايده‌بيلور

رابعاً آخر كمسنه‌يی بيع وشرايه توكيل ايده‌بيلور

خامساً مال مضاربه‌يی ايداع وابضاع ورهن وارتهان وايجار واستيجار ايده‌بيلور

سادساً آلش ويرش ايتمك اوزره آخر بلده‌يه كيده‌بيلور

١٤١٥ ماده

مضاربهٔ مطلقه‌ده مال مضاربه‌يی مضارب كندی ماليله قارشدرمغه ومضاربه‌يه ويرمكه مجرد عقد مضاربه ايله مأذون اولماز

فقط مضاربلرك مال مضاربه‌يی كندیماللری ايله قارشدرملری عادت اولان بلده‌ده ايسه مضاربهٔ مطلقه‌ده مضارب اكا دخی مأذون اولور

١٤١٦ ماده

اكر مضاربهٔ مطلقه‌ده رب المال مضاربه رأيكله عمل ايت ديه‌رك مضاربه امورينی انك رأينه تفويض ايلمش ايسه مضارب هرحالده مال مضاربه‌يی كندی ماليله قارشدرمغه ومضاربه‌يه ويرمكه مأذون اولور

اما مال مضاربه‌دن هبه واقراض ايتمكه و سرمايه‌دن زياده بورج آلتنه كيرمكه بو صورتده دخی مأذون اولميوب بونلرك اجراسی رب المالك اذن صريحنه موقوفدر

١٤١٧ ماده

مضارب كندی ماليله مال مضاربه‌يی قارشدرديغی صورتده حاصل اولان ربحی سرمايه‌لرك مقدارينه كوره تقسيم ايدر

يعنی كندی سرمايه‌سنك فائده‌سنی كندوسی آلور ومال مضاربه‌نك

فائده‌سی رب المال ایله بینلرنده شرط ایتدکلری وجهله تقلیم اولنور

١٤١٨ ماده

رب المالك اذنیله مضاربك سرمایه‌دن زیاده اوله‌رق ویره‌سی‌یه الدیغی مال ایکیسی بیننده شرکت وجوه ایله مشترك اولور

١٤١٩ ماده

مضارب اگر مضاربه ایشیله بولندیغی بلده‌دن بشقه یره گیدرسه قدر معروف مصرفنی مال مضاربه‌دن آلور

١٤٢٠ ماده

مضاربهٔ مقیده‌ده رب المالك قید وشرطی نه ایسه مضاربك اکا رعایت ایتمسی لازمدر

١٤٢١ ماده

مضارب اگر مأذونیتنك خارجنه چیقار وشرطه مخالفت ایدر ایسه غاصب اولور وبو حالده ایتدیکی آلش ویرشك کار وضرری کندوسنه عائد اولور . ومال مضاربه تلف اولورسه ضامن اولور

١٤٢٢ ماده

رب المال اگر مال مضاربه ایله فلان محله گیتمه یاخود ویره‌سی‌یه مال صاتمه دیو نهی ایتمشیکن مضارب اکا مخالفت ایدوب مال مضاربه ایله اول محله گیدوب‌ده مال مضاربه تلف اولسه یاخود ویره‌سی‌یه مال صاتوب‌ده پاره‌سی باتسه مضارب ضامن اولور

١٤٢٣ ماده

رب المال مضاربه‌یی بر وقت معین ایله توقیف ایتدکده اول وقتك گچمسیله مضاربه منفسخ اولور

١٤٢٤ ماده

رب المال مضاربی عزل ایتدکده عزلنی اکا بیلدیرمسی لازم گلور

مضارب کندوسنك عزلنه واقف اولنجیه‌دك واقع اولان تصرفاتی معتبر اولور

وعزلنه واقف اولدقدن صکره الندەکی نقودده تصرف ایده‌مز اما الندە نقوددن بشقه مال بولنورسه انی صاتوب نقده تبدیل ایده‌بیلور

١٤٢٥ ماده

مضارب انجق عملی مقابله‌سنده ربحه مستحق اولور عمل ایسه انجق عقد ایله متقوم اولور . بناء علیه عقد مضاربه‌ده مضاربه نه مقدار شرط ایدلمش ایسه اکا گوره ربحدن حصه آلور

١٤٢٦ ماده

رب المالك ربحه استحقاقی مالی ایله‌در بناء علیه مضاربهٔ فاسده‌ده ربحك مجموعی اکا عائد اولور . ومضارب انك اجیری منزله‌سنده اولوب

اجرمثلی آلور . فقط حین عقدده شرط ایتدکلری مقداری تجاوز ایدهمز . وربح یوق ایسه اجرمثله دخی مستحق اولماز

١٤٢٧ ماده

مال مضاربه‌دن برمقداری تلف اولسه اول امرده ربحدن محسوب اولنوب رأس الماله سرایت ایدلمز

واکر ربحك مقدارینی تجاوز ایدوبده رأس الماله سرایت ایدرسه مضارب انی ضامن اولماز . مضاربه کرك صحیح اولسون وکرك فاسد اولسون

١٤٢٨ ماده

ضرر وزیان هرحالده رب الماله عائد اولور . ومضارب ایله بینلرنده مشترك اولمسی شرط ایدیلورسه اول شرطه اعتبار اولنماز

١٤٢٩ ماده

رب المال یامضارب فوت یاخود جنون مطبق ایله مجنون اولسه مضاربه منفسخ اولور

١٤٣٠ ماده

مضارب مجهلا فوت اولسه ترکه‌سندن ضمان لازم کلور

(٨٠١) و (١٣٥٥) ماده‌لره باق

(باب ثامن)

(مزارعه ومساقات بیاننده اولوب ایکی فصله)

(منقسمدر)

(فصل اول)

(مزارعه بیاننده‌در)

١٤٣١ ماده

مزارعه . برطرفدن اراضی ودیکر طرفدن عمل یعنی زراعت اوله‌رق حاصلات بینلرنده تقسیم اولنمق اوزره برنوع شرکتدر

١٤٣٢ ماده

مزارعه‌نك رکنی ایجاب وقبولدر

شویله‌که اراضی صاحبی عامله یعنی چفتجی‌یه بو یری حاصلاتدن شوقدر حصه المق اوزره سکا مزارعه وجهله ویردم دیوبده چفتجی دخی قبول ایتدم یاراضی اولدم دیسه یاخود رضاسنه دلالت ایدر برسوز سویلسه ویاخود چفتجی یرصاحبنه بن سنك یرکده مزارعه وجهله عمل ایده‌یم دیوبده اودخی راضی اولسه مزارعه منعقد اولور

ماده ١٤٣٣

مزارعه‌ده عاقدینك عاقل اولمسی شرطدر . بالغ اولمسی شرط دكلدر . بناء علیه صبی مأذون دخی عقد مزارعه ایده بیلور

ماده ١٤٣٤

زرعك یعنی نه اكیله جكنك تعیینی یاخود چفتجی هرنه دیلرسه اكمك اوزره تعمیمی شرطدر

ماده ١٤٣٥

حین عقدده چفتجینك حاصلاتدن اولمق اوزره حصه‌سی نصف وثلث كبی جزء شایع اوله‌رق تعیین اولنمق شرطدر

واكر حصه‌سی تعیین اولنماز یاخود حاصلاتدن باشقه برشی ویرلمك اوزره تعیین قلنور ویاخود حاصلاتدن شوقدر كیله دیو قطع اولنور ایسه مزارعه صحیح اولماز

ماده ١٤٣٦

یرك زرعه صالح اولمسی وچفتجی‌یه تسلیم ایدلمسی شرطدر

ماده ١٤٣٧

بالاده مذكور اولان شرطلردن بری بولنماز ایسه مزارعه فاسد اولور

ماده ١٤٣٨

مزارعهٔ صحیحه‌ده عاقدین نصل شرط ایتدیلر ایسه حاصلاتی بینلرنده اولوجهله تقسیم ایدرلر

ماده ١٤٣٩

مزارعهٔ فاسده‌ده حاصلات كاملاً تخم صاحبینك اولور . دیكری یر صاحبی ایسه یرینك اجرتنی آلور واگر چفتجی ایسه اجر مثل آلور

ماده ١٤٤٠

اكین یشیل ایكن یر صاحبی فوت اولسه اكین یتشنجیه قدر چفتجی ایشنه دوام ایدر . متوفانك وارثلری اكا مانع اوله‌ماز

واگر چفتجی فوت اولسه كندوسنك وارثی انك مقامنه قائم اولوب دیلرسه اكین یتشنجیه دكین زراعت ایشنه دوام ایلر . یر صاحبی اكا مانع اوله‌ماز

(فصل ثانی)

(مساقات بیاننده در)

ماده ١٤٤١

مساقات . بر طرفدن اشجار ودیگر طرفدن تربیه اولمق

وحاصل اولان میوه بینلرنده تقسیم اولنمق اوزره
برنوع شرکتدر

۱۴۴۲ ماده

مساقاتك رکنی ایجاب وقبولدر
شویله که اشجار صاحبی میوه‌سندن شوقدر حصه المق اوزره
مساقات وجهله شو اشجاری سکا ویردم دیوب عامل یعنی
اول اشجاری تربیه ایده‌جك اولان کیمسه دخی قبول
ایتسه مساقات منعقد اولور

۱۴۴۳ ماده

عاقدینك عاقل اولمسی شرطدر. بالغ اولمسی شرط دکلدر

۱۴۴۴ ماده

مزارعه‌ده اولدیغی کبی عقد مساقاتده دخی عاقدینك
حصه لری نصف وثلث کبی جزء شایع اوله رق تعیین
اولنمق شرطدر

۱۴۴۵ ماده

اشجارك عامله تسلیمی شرطدر

۱۴۴۶ ماده

مساقات صحیحه‌ده عاقدین بینلرنده شرط ایتدکاری وجهله
میوه‌یی تقسیم ایدرلر

۱۴۴۷ ماده

مساقات فاسده‌ده حاصل اولان میوه تماما اشجار صاحبنك
اولور . عامل دخی اجر مثل الور

۱۴۴۸ ماده

میوه خام ایکن اشجار صاحبی فوت اولسه میوه یتشنجیه
قدر عامل ایشنه دوام ایدر . متوفانك وارثلری اکا
مانع اوله‌ماز
واکر عامل فوت اولسه وارثی انك مقامنه قائم اولوب
دیلرسه ایشنه دوام ایدر . اشجار صاحبی اکا مانع
اوله‌ماز

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ۱۶ جمادی الآخره سنه ۱۲۹۱

امین الفتوی
السید خلیل

ناظر معارف عمومیه
احمد جودت

مفتی دار شورای عسکری
احمد خلوصی

قاضی دار الخلافة العلیه
سابقا سیف الدین

عن اعضاء مجلس تدقیقات
شرعیه احمد خالد

عن اعضاء دیوان احکام عدلیه
احمد حلمی

كتاب الوكاله

موجبنجه عمل اولنه

صورت خط همایون

کتاب حادی عشر

(وکالت حقنده اولوب بر مقدمه ایله اوچ بابی مشتملدر

مقدمه

(بعض اصطلاحات فقهیه بیانده‌در)

١٤٤٩ ماده

وکالت بر کیمسه ایشنی بشقه‌سنه تفویض ایتمك واول ایشده انی کندو یرینه اقامه ایلمکدر

اول کیمسه‌یه موکل و یرینه اقامه ایلدیکی کسنه‌یه وکیل واول ایشه موکل‌به دینلور

١٤٥٠ ماده

رسالت بر کیمسه تصرفده دخلی اولمقسزین بر کمسنه‌نك سوزینی دیکره تبلیغ ایتمکدر

اول کیمسه‌یه رسول واول کمسنه‌یه مرسل ودیکرینه مرسل الیه دینلور

(باب اول)

(وکالتك رکن وتقسیمی بیانده‌در)

١٤٥١ ماده

توکیلك رکنی ایجاب وقبولدر

شویله‌که موکل شوخصوصه سنی وکیل ایتدم دیوبده وکیل دخی قبول ایتدم دیسه یاخود قبولی مشعر بشقه بر سوز سویلسه وکالت منعقد اولور . کذلك وکیل بر شی سویلمیوبده اول خصوصك اجراسنه تشبث ایلسه دلالة وکالتی قبول ایتمش اولمغله تصرفی صحیح اولور

اما بعدالایجاب وکیل رد ایتسه ایجابك حکمی قالماز بناءعلیه موکل بوخصوصه سنی وکیل ایتدم دیوبده وکیل اوله‌جق کسنه قبول ایتم دیو رد ایلدکدن صکره موکل بهك اجراسنه مباشرت ایلسه تصرفی صحیح اولماز

١٤٥٢ ماده

اذن واجازت توکیلدر

١٢٠ ماده

بیع . مبیع اعتباریله دخی درت قسمه تقسیم اولنور قسم اول . ثمن مقابلەسندەدیکره مالی صاتمقدرکه بیوعك الك مشهوری بو اولدیغندن بوکا (بیع) تسمیه اولنور قسم ثانی صرف وقسم ثالث بیع مقایضه وقسم رابع سلمدر

١٢١ ماده

صرف . نقدی نقده بیع ایتمکدرکه ترکجه اقچه بوزمق تعبیر اولنور

١٢٢ ماده

بیع مقایضه . عینی عینه یعنی غیراز نقدین مالی ماله مبادله ایتمکدرکه لسان ترکیدەطرامپه دینلور

١٢٣ ماده

سلم . مؤجلی معجله صاتمق یعنی پشین پاره ایله ویرەسیه مال المقدر

١٢٤ ماده

استصناع . برشی یاپمق اوزره اهل صنعت ایله عقد مقاوله ایتمکدرکه یاپانه (صانع) ویاپدیرانه (مستصنع) ویاپیلان شیئه (مصنوع) دینلور

١٢٥ ماده

ملك . انسانك مالك اولدیغی شیدر کرك اعیان ولسون وکرك منافع اولسون

١٢٦ ماده

مال . طبع انسانی مائل اولوبده وقت حاجت ایچون ادخار اولنه بیلان شیدرکه منقوله وغیر منقوله شامل اولور.

١٢٧ ماده

مال متقوم . ایکی معنایه استعمال اولنور . بری انتفاع مباح اولان شیدر. دیکری مال محرز دیمکدر مثلا دکزده ایکن باق غیر متقوم اولوب اصطیاد ایله احراز اولندقده مال متقوم اولور

١٢٨ ماده

منقول . بر محلدن محل آخره نقلی ممکن اولان شیدرکه نقود وعروضه وحیوانات ومکیلات وموزوناته شامل اولور

١٢٩ ماده

غیر منقول . عقار دنیلان خانه واراضی مثللو محل آخره نقلی ممکن اولمیان شیدر

١٣٠ ماده

نقود . نقدك جمعی اولوب التون وکموشدن عبارتدر

١٣١ ماده

عروض . عرضك جمعی اولوب نقود وحیواناتدن ومکیلات وموزوناتدن بشقه اولان متاع وقماش امثالی شیلردر

١٤٥٣ ماده

اجازت لاحقه وكالت سابقه حكمندهدر

مثلا بر كيمسه فضولی آخرك مالنی صاندقدن صكره مال صاحبنه خبر ويروب اودخی مجيز اولسه اولجه انی وكيل ايتمش كبی اولور

١٤٥٤ ماده

رسالت وكالت قبيلندن دكلدر

مثلا بر كيمسه‌يه صراف اقچه اقراض ايده‌جك اولوبده اودخی اقچه‌يی كتورمك اوزره خدمتكارينی كوندرسه خدمتكار اول كسنه‌نك رسوليدر يوخسه استقراضه وكيلی دكلدر

كذلك بركيمسه‌نك بر آت اشترا ايتمك اوزره جانبازه كوندرديكی شخص اول جانبازه فلان كيمسه سندن فلان آتی صاتون آلمق ايستيور ديمسی اوزرينه جانباز دخی شوقدر غروشه اولمق اوزره بو آتی اكا صاتدم وار اكا سويله وآتی تسليم ايله ديه‌رك اول شخصه ويروب اودخی منوال مشروح اوزره اول كيمسه‌يه آتی تسليم واودخی همان قبول ايتدكده اول كيمسه ايله جانباز بيننده بيع منعقد اوله‌رق اول شخص اره‌ده مجرد بر رسول وواسطه اولور . يوخسه وكيل اولماز

وكذلك بركيمسه قصابه بنم پازاره كيدوب كلان فلان خدمتكاريمه بنم ايچون يوميه شوقدر قيه ات وير ديوب اودخی بووجهله ويرسه اول خدمتكار افنديسنك رسولی اولور وكيلی ديمك اولماز

١٤٥٥ ماده

امر بعضا وكالت وبعضا رسالت قبيلندن اولور

مثلا بركيمسه‌نك امريله خدمتكاری برتاجردن مال اشترا ايلدكده اول كيمسه‌نك شرايه وكيلی اولور

اما اول كيمسه بر تاجر ايله پازارلق ايدوبده مالی الوب كتورمك اوزره خدمتكارينی كوندرسه افنديسنك رسولی ديمك اولوب يوخسه وكيلی اولماز

١٤٥٦ ماده

ركن توكيل بعضا مطلق اولور

يعنی بر شرطه معلق يابروقته مضاف ياخود برقيد ايله مقيد اولماز

وبعضا شرطه معلق اولور

مثلا فلان تاجر بورايه كلور ايسه بنم شو آتمی صاتمق اوزره سنی وكيل ايتدم ديوبده اودخی قبول ايتسه وكالت اول تاجرك كلسنه معلق اوله‌رق منعقد اولور . واول تاجر كلور ايسه وكيل دخی اول مالی صاته‌بيلور . والا صاته‌ماز

وبعضا بر وقته مضاف اولور

مثلا نيسان آينده بنم حيوانلريمی صاتمغه سنی وكيل ايتدم ديوبده اودخی قبول ايتسه شهر نيسان حلولنده وكيل اولوب همان اولوقت ياخود اندن صكره اول حيوانلری بالوكاله صاته‌بيلور اما نيساندن اول صاته‌ماز

وبعضا بر قيد ايله مقيد اولور

مثلا شو ساعتمی بيك غروشه صاتمغه سنی وكيل ايتدم ديسه وكيلك وكالتی انی بيك غروشدن اشاغی‌يه صاتمامق ايله مقيد اولور

(باب ثانی)

(شرط وکالت بیانده‌در)

١٤٥٧ ماده

موکلك موکل به اولان ایشی یاپمغه مقتدر اولمسی شرطدر

بناءعلیه صبیء غیر ممیز ایله مجنونك توکیلی صحیح اولماز

وصبیء ممیز حقنده هبه وصدقه کبی ضرر محض اولان ایشلرده ولیسی اذن ویرسه بیله آخری توکیل ایده‌مز. وقبول هبه وصدقه کبی حقنده نفع محض اولان ایشلرده ولیسنك اذنی اولمسه بیله آخری توکیل ایده‌بیلور. اما بیع وشرا کبی نفع ایله ضرر بیننده دائر ومتردد اولان تصرفاتده اکر اخذ واعطایه مأذون ایسه بشقه‌سنی دخی توکیل ایده‌بیلور . دکل ایسه توکیل ولیسنك اجازتنه موقوفا منعقد اولور

١٤٥٨ ماده

وکیلك عاقل وممیز اولمسی شرطدر. بالغ اولمسی شرط دکلدر

بناءعلیه صبیء ممیز مأذون اولمسه بیله وکیل اوله‌بیلور . فقط حقوق عقد اکا عائد اولمیوب موکلنه عائد اولور

١٤٥٩ ماده

بر کیمسه بالذات یاپه‌بیله‌جکی خصوصلرده ومعاملاته دائر اولان هرحقك ایفا واستیفاسنده بشقه‌سنی توکیل ایده‌بیلور

مثلا برکیمسه بیع وشرا وایجار واستیجار ورهن وارتهان وایداع واستیداع وهبه واتهاب وصلح وابرا واقرار ودعوی وطلب شفعه وقسمت وایفا واستیفای دیونه وقبض ماله دیکر بر کیمسه‌یی توکیل اینسه جائز اولور

فقط موکل بهك معلوم اولمسی لازمدر

(باب ثالث)

(وکالتك احکامی بیانده اولوب التی فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(وکالتك احکام عمومیه‌سی بیانده‌در)

١٤٦٠ ماده

هبه واعاره ورهن وایداع واقراض وشرکت ومضاربه‌ده وعن انکار صلحده وکیلك عقدی موکلنه مضاف قیلمسی لازمدر . موکلنه مضاف قیلماز ایسه صحیح اولماز

۱٤٦۱ ماده

بیع وشرا واجاره‌ده وعن اقرار صلحده وکیلك عقدی موکلنه مضاف قیلمسی شرط دکلدر. موکلنه مضاف قیلمیوبده نفسنه اضافت ایله اکتفا ایتمسی دخی صحیح اولور. وایکی صورتده دخی ملکیت انجق موکلنه ثابت اولور

فقط عقد اکر موکلنه مضاف قیلنماز ایسه حقوق عقد عاقده یعنی وکیله عائد اولور. واکر موکله مضاف قیلنور ایسه حقوق عقد دخی موکله عائد اولور. وبوصورتده وکیل رسول کبی اولور

مثلا وکیل بالبیع عقدی موکلنه مضاف قیلمیوبده نفسنه اضافت ایله اکتفا ایدرك موکلنك بر مالنی صاتدقده مبیعی مشتری‌یه تسلیم ایتمکه مجبور اولور وثمنی مشتریدن طلب وقبض ایده‌بیلور ومال مشترایه بر مستحق چیقوبده بعدالحکم ضبط اولنسه مشتری وکیل بالبیعه رجوع ایدر. یعنی ویردیکی ثمنی اندن ایستر ووکیل بالشرا عقدی بووجهله موکلنه مضاف قیلمقسزین اشترا ایلدیکی مالی قبض ایدر ومال مشترانك ثمنی موکلندن المسه بیله کندی مالندن بایعه ویرمك اوزره جبر اولنور. ومال مشترادە عیب قدیم ظهور ایتسه رد ایچون وکیلك مخاصمه‌یه حق اولور. اما وکیل اکر عقدی موکلنه مضاف قیلمش ایسه مثلا فلانك طرفندن بالوکاله صاتدم یاخود فلان ایچون الدم دیه‌رك عقد بیع ایلمش اولسه اولحالده آنفا بیان اولنان حقوق عقد هپ موکله عائد اولور. وبوصورتده وکیل رسول حکمنده قالور

۱٤٦۲ ماده

رسالتده حقوق عقد مرسله عائد اولور. رسوله اصلا تعلق ایتمز

۱٤٦۳ ماده

بیع وشرا وایفا واستیفای دینه وقبض عینه وکیل اولان کیمسه‌نك جهت وکالتدن طولایی مقبوضی اولان مال کندی یدنده ودیعه حکمنده‌در. بلاتعد ولاتقصیر تلف اولسه ضمان لازم کلمز

جهت رسالتدن طولایی رسولك یدنده‌کی مال دخی کذلك ودیعه حکمنده‌در

۱٤٦٤ ماده

مدیون بورجنی دائنه کوندروبده قبل‌الوصول رسول یدنده تلف اولدیغی صورتده اکر مدیونك رسولی ایسه مدیونك مالندن تلف اولور واکر دائنك رسولی ایسه دائنك مالندن تلف اولوب مدیون بورجندن بری اولور

۱٤٦٥ ماده

بر کیمسه ایکی کشی‌یی بردن توکیل ایتسه وکیل اولدقلری خصوصده یالکز بریسی تصرف یعنی ایفای وکالت ایده‌مز

فقط خصومته یاخود رد ودیعه‌یه ویاخود قضاء دینه وکیل ایسه‌لر یالکز بریسی ایفای وکالت ایده‌بیلور اما برکیمسه‌یی برخصوصه وکیل ایتدکدنصکره دیکرینی دخی رأساً اوایشه وکیل ایتدیکی صورتده هر قنغیسی ایفای وکالت ایتسه جائز اولور

١٤٦٦ ماده

برکیمسه وکیل اولدیغی خصوصده بشقه‌سنی توکیل ایده‌مز

مکرکه موکل اکا اذن ویرمش ویاخود رأیکله عمل ایت دیمش اوله اول حالده وکیل بشقه‌سنی توکیل ایده‌بیلور

وبووجهله وکیلك توکیل ایتدیکی کیمسه موکلك وکیلی اولور. یوخسه اول وکیلك وکیلی اولماز. حتی وکیل اولك عزلیله یاخود وفاتیله وکیل ثانی منعزل اولماز

١٤٦٧ ماده

اکر وکالتده اجرت شرط ایدیلوبده وکیل دخی ایفای وکالت ایلر ایسه اجرته مستحق اولور . واکر شرط ایدلمیوبده وکیل دخی اجرت ایله خدمت ایدر مقوله‌دن دکل ایسه متبرع اولوب اجرت ایسته‌یه‌مز

(فصل ثانی)

(شرایه وکالت بیاننده‌در)

١٤٦٨ ماده

(١٤٥٩) ماده‌نك فقرهٔ اخیره‌سی حکمنجه وکالتك ایفاسی قابل اوله‌جق مرتبه موکل بهك معلوم اولمسی لازمدر

شویله‌که موکل اشترا ایتدیره‌جکی شیئك جنسنی بیان ایتملیدر وجنسك تحتنده اکر انواع متغایره وار ایسه یالکز جنسك بیانی کافی اولمیوب نوعنی یاخود بهاسنی دخی بیان ایتمك لازم کلور

واکر النه‌جق شیئك جنسی بین اولمز ایسه یاخود جنسی بیان اولنوب انجق تحتنده انواع متغایره اولدیغی حالده نوعی یابهاسی تعیین قلنماز ایسه وکالت صحیح اولماز مکرکه وکالت عامه ایله توکیل ایتمش اوله

مثلا برکیمسه بکا برآت آل دیو دیکرینی توکیل ایتسه وکالت صحیح اولور وبرکیمسه اثوابلق قماش آلمق اوزره بریی توکیل ایده‌جك اولدقده جنسنی یعنی چقاریمی آلمق ایچون یوخسه بشقه جنس قماشمی ایسترپوراسنی بیان ایله برابر شام یاهند قماشی دیو نوعنی یاخود طوپی شوقدر غروشلق دیو بهاسنی بیان ایتمسی لازمدر. جنسنی بیان ایتمیوبده یالکز بکا برداه آل یاخود قماش آل دیه

۱٤٧٧ ماده

مقدراتده موکل بهك مقداری یاخود ثمنی بیان اولنمق لازمدر

مثلا بغدای المق ایچون برینی توکیل ایتدکده قاچ کیله اوله‌جغنی سویلمسی یاخود شوقدر غروشلق بغدای دیو مقدار ثمنی بیان ایلمسی لازم کلور . بیان ایتمز ایسه وکالت صحیح اولماز

۱٤٧٨ ماده

موکل بهك وصفی بیان اولنمق لازم دکلدر

مثلا اعلا یااوسط یاادنی دیو وصفنك بیانی لازم کلمز

شوقدرکه موکل بهك وصفی موکلك حالنه موافق اولمق لازمدر

مثلا بر بارکیر کیراجیسی کندوسنه بر بارکیر المق اوزره برینی توکیل ایتدکده وکیل کیدوبده بکری بیك غروشلق بر عرب آتی الوب والور ایسه شراسی موکل حقنده نافذ اولماز یعنی اول آت موکل ایچون آلنمش اولمیوب وکیلك اوزرنده قالور

۱٤٧٩ ماده

وکالت بر قید ایله تقیید اولندقده وکیل اکا مخالفت ایده‌مز ایدر ایسه شراسی موکل حقنده نافذ اولمیوب الدیغی مال کندو اوزرنده قالور

فقط موکل حقنده دها فائده‌لو برصورتده مخالفت ایدر ایسه معنا مخالفت عد اولنمز

مثلا برکیمسه فلان خانه‌یی بنم ایچون اون بیك غروشه آل دیدکده وکیل دها زیاده‌یه اشترا ایتسه موکل حقنده نافذ اولمیوب اول خانه کندوسنك اوزرنده قالور اما اون بیك غروشدن اشاغی ایسه موکل ایچون آلنمش اولور

کذلك ویره‌سی‌یه آل دیوبده وکیل پشین اقچه ایله السه اول مال وکیلك اوزرنده قالور اما پشین اقچه ایله آل دیوبده وکیل ویره‌سی‌یه السه موکل ایچون آلنمش اولور

۱٤٨٠ ماده

برکیمسه اشتراسنه وکیل اولدیغی شیئك نصفنی اشترا ایتدیکی صورتده اکر اول شیئك تبعیضنده ضرر وار ایسه شراسی موکل حقنده نافذ اولماز یوق ایسه نافذ اولور

مثلا برطوب قماش آل دیوبده وکیل یارم طوب السه موکل حقنده نافذ اولمیوب اول مال وکیلك اوزرنده قالور اما التی کیله بغدای آل دیوبده وکیل اوچ کیله السه موکل ایچون آلنمش اولور

۱٤٨١ ماده

موکل بکا بر جبه‌لك چوقه آل دیوبده وکیلك الدیغی چوقه‌دن جبه چیقمسه شراسی موکل حقنده نافذ اولمیوب اول چوقه وکیلك اوزرنده قالور

۱٤٨٢ ماده

برشیئك بهاسی بیان اولنمقسزین اشتراسنه وکیل اولان کمسنه اول شیئی قیمت مثلیه‌سیله آله‌بیلدیکی کبی غبن یسیر ایله دخی آله‌بیلور

فقط ات و اكمك كبي سعر و قيمتي معين اولان شيلرده غبن يسير دخي معفو اولماز

اما غبن فاحش ايله آلورسه هر حالده شراسي موكل حقنده نافذ اولميوب اول مال كندوسنك اوزرنده قالور

١٤٨٣ ماده

على الاطلاق اشترا نقود ايله اشترايه مصروف اولور

بو صورتده برشيئك اشتراسنه وكيل اولان كيمسه اني برمالي ايله ترايه ايتسه موكل حقنده نافذ اولميوب اول شي وكيلك اوزرنده قالور

١٤٨٤ ماده

برموسم معينده لزومي اولان شيئي المق ايچون بركيمسه ديكرينى توكيل ايتسه اول موسمه مصروف اولور

مثلا بركيمسه بربهار موسمنده شالي جبه المق ايچون بريني توكيل ايتسه اوبازين قوللانلق اوزره جبه المسى ايچون توكيل ايتمش اولور موسم كچدكدن صكره ياخود كله جك سنه نك بهارنده السه موكل حقنده نافذ اولميوب وكيلك الديغي جبه كندي اوزرنده قالور

١٤٨٥ ماده

بر معين شيئك اشتراسنه وكيل اولان كيمسه اول شيئي كندوسي ايچون اشترا ايدهمز و اشترا ايدركن بن بوني كندم ايچون الدم ديسه بيله كندوسنك اولميوب موكلك اولور

مكركه موكلك تعيين ايتديكي بهادن زياده به وتعيين بها ايتمديكى صورتده غبن فاحش ايله الورسه اول وقت مال وكيلك اولور

وبرده موكل حاضر اولديغي حالده وكيل بن بوني كندم ايچون الدم ديرسه اول مال وكيلك اولور

١٤٨٦ ماده

بركيمسه بكا فلانك آتني آل ديوبده وكيل لا ونعم برشي سويلكمسزين كيدوب اول آتي اشترا ايتديكي تقديرده اكر آلوركن موكل ايچون الدم ديرسه موكلك اولور واكر كندم ايچون الدم ديرسه كندوسنك اولور امايالكز الدم ديوبده كيمك ايچون الديغنى سويلامشيكن صكره دن موكل ايچون الدم ديديكى صورتده اكر آت تلف ياخود بر عيب حادث اولمدن ديمش ايسه تصديق اولنور. واكر آت تلف ياخود برعيب حادث اولدقدن صكره ديمش ايسه تصديق اولنماز

١٤٨٧ ماده

برشي المق اوزره بر كيمسه يى ايكى كشى بشقه بشقه توكيل ايتديكى صورتده وكيل اول مالى الوركن قنغيسى ايچون قصد ومراد ايتمش ايسه اول مال انك اولور

ماده ١٤٨٨

وكيل بالشرا كندى مالنى موكل ايچون صاتسه صحيح اولماز

ماده ١٤٨٩

وكيل الدبغى مالى هنوز موكله تسليم ايتمدن عيبنه مطلع اولسه انى كندولكندن اوله‌رق رد ايده‌بيلور اما موكله تسليم ايتدكدن صكره انك امر وتوكيلى اولمقسزين رد ايده‌مز

ماده ١٤٩٠

وكيل اكر مالى مؤجل اوله‌رق اشترا ايلسه موكل حقنده دخى مؤجل اولوب وكيل انك ثمنى پشين اوله‌رق طلب ايده‌مز

اما وكيل پشين پاره ايله اشترا ايتدكدن صكره بايع ثمنى تأجيل ايتسه وكيل ثمنى موكلدن بروجه پشين طلب ايده‌بيلور

ماده ١٤٩١

وكيل بالشرا ثمنى كندى مالندن ويروبده مبيعى قبض ايتسه موكله رجوع ايده‌بيلور يعنى ويرديكى ثمنى اندن اله‌بيلور . ومال مشترانك ثمنى هنوز بايعه ويرلمامش اولسه بيله موكلندن ثمنى طلب وموكل انى ادا ايدنجيه‌دك مالى حبس وتوقيف ايده‌بيلور

ماده ١٤٩٢

وكيل بالشرا يدنده مال مشترا قضارا تلف يا ضايع اولسه موكلك مالندن تلف اولور وثمندن برشى ساقط اولماز فقط وكيل انى استيفاى ثمن ايچون حبس ايدوبده اول حالده تلف يا ضايع اولسه ثمنى وكيلك ويرمسى لازم كلور

ماده ١٤٩٣

وكيل بالشرا موكلك اذنى اولمدقجه عقد بيعى اقاله ايده‌مز

(فصل ثالث)

(بيعه وكالت حقنده‌در)

ماده ١٤٩٤

على الاطلاق بيعه وكيل اولان كيمسه موكلنك مالنى از چوغه يعنى مناسب كورديكى بها ايله صاته‌بيلور

ماده ١٤٩٥

موكل اكر تعيين ثمن ايتمش ايسه يعنى شوقدر غروشه صات ديمش ايسه وكيل اندن نقصانه صاته‌مز . صاتار ايسه بيعى موكلنك اجازتنه موقوفا منعقد اولور .

وخود بخود نقصانه صاتوبده مالی مشتری یه تسلیم ایتدکده موکل اکا اول مالی تضمین ایتدیره بیلور

١٤٩٦ ماده

وکیل بالبیع موکلك مالنی کندوسی ایچون آلسه صحیح اولماز

١٤٩٧ ماده

وکیل بالبیع کندولهنده شهادتلری جائز اولمیانلره موکلك مالنی صاته مز مگرکه دکرندن زیاده یه صاتار ایسه بیعی صحیح اولور

وبرده موکل اکر دیلدیکك کیمسه یه صات دیو وکالت عامه ایله توکیل ایتمش ایسه اول حالده وکیلك انلره دخی ثمن مثلیله صاتمسی جائز اولور

١٤٩٨ ماده

علی الاطلاق بیعه وکیل اولان کیمسه موکلك مالنی پشین اقچه ایله یاخود اول مال حقنده بین التجار معروف اولان مدت ایله ویرهسی یه صاته بیلور . اما عرف وعادته مخالف بر مدت طویله ایله صاته مز

وبرده صراحة یاخود دلالة بر وجه پشین صاتمغه وکیل اولسه ویرهسی یه صاته مز

مثلا موکل بو مالی بروجه پشین صات یاخود شو مالی صاتده بورجمی ویردیسه وکیلی انی ویرهسی یه صاته مز

١٤٩٩ ماده

بر مالك تبعیضنده ضرر وار ایسه وکیل انك نصفنی صاته مز یوق ایسه صاته بیلور

١٥٠٠ ماده

وکیل ویرهسی یه صاتدیغی مالك ثمنی مقابلنده رهن یا کفیل اله بیلور. فقط رهن تلف یا کفیل مفلس اولسه وکیل ضامن اولماز

١٥٠١ ماده

موکل رهن ایله یا کفیل ایله صات دیدکده وکیل بلا رهن وبلا کفیل صاته مز

١٥٠٢ ماده

وکیل بالبیع صاتدیغی مالك ثمننی مشتریدن المدیغی حالده کندی مالندن موکله ادا ایتمك اوزره جبر اولنماز

١٥٠٣ ماده

ثمن مبیعی قبض ایتمك وکیلك حقی اولسه دخی موکل قبض ایدیویرسه صحیح اولور

١٥٠٤ ماده

وکیل اکر اجرتسز ایسه صاتدیغی مالك ثمنی استیفا وتحصیله مجبور دکلدر فقط کندو رضاسیله تحصیل ایتمدیکی تقدیرده موکلنی قبض وتحصیل ثمنه توکیل ایتمسی لازم کلور

اما دلال و سمسار کبی اجرت ایله بیعه وکیل اولان
کیمسه مبیعک ثمنی استیفا وتحصیله مجبوردر

١٥٠٥ ماده

وکیل بالبیع خودبخود بیعی اقاله ایده بیلور
فقط بو اقاله موکل حقنده نافذ اولمیوب وکیلک موکله
ثمنی ویرمسی لازم کلور

(فصل رابع)

(مأموره دائر اولان مسائل بیانندهدر)

١٥٠٦ ماده

بر کیمسه بر شخصه یاخود میری یه اولان دینی ادا
ایتمک اوزره دیکر کیمسه یه امر ایدوبده اودخی کندی
مالندن ایفا ایتسه صکره آمره رجوع ایدر آمر کرک
رجوعی شرط ایتسون وکرک شرط ایتمسون

یعنی کرک صکره بندن الی اوزره بورجی ویر یاخود سن ویرده
صکره بن سکا ویره‌یم دیمک کبی بر تعبیر ایله مأمورک کندوسنه
رجوع ایتمسنی شرط ایلسون وکرک یالکز بورجی ویر دیمش اولسون

١٥٠٧ ماده

کندی مالندن مسکوکات مغشوشه ایله ایفای دینه مأمور
اولان کیمسه دائنه مسکوکات خالصه ویرسه آمردن

مسکوکات مغشوشه الور ، ومسکوکات خالصه ایله
ایفای دینه مأمور اولان کیمسه مسکوکات مغشوشه
ایله اداء دین ایتسه آمردن مسکوکات مغشوشه الور
اما بر دینک اداسنه مأمور اولان کیمسه دائنه کندی
مالنی صاتوبده آمرک دیننه تقاص ایتسه دینک مقداری
نه ایسه آمردن انی الور . وکندی مالنی دائنه ذکرندن
زیاده یه صاتمش اولسه بیله آمر مدیون اول زیاده یی
دیننندن تنزیل ایتدیره‌مز

١٥٠٨ ماده

بر کیمسه کندوسی یاخود اهل وعیالی ایچون مصرف
ایتمک اوزره آخر کمسنه یه امر ایتدکده صکره مصرفنی
بن ویره‌یم دیو رجوعی شرط ایتمسه بیله اول کمسنه
قدر معروف مصرفنی آمردن الور
کذلک خانه‌می یاپدر دیو امر ایدوبده مأمور دخی
یاپدردیغی صورتده رجوعی شرط ایتمامش اولسه بیله
صرف ایتدیکی قدر معروف مبلغی آمردن الور

١٥٠٩ ماده

بر کیمسه فلانه اودنج اقچه یاخود بخشش ویاخود صدقه
ویر صکره بن سکا ویره‌یم دیو آخر کمسنه یه امر
ایدوبده اودخی ویرسه صکره آمره رجوع ایدر

اما صکره بن سکا ویره‌یم یاخود صکره بندن آل دیمك کبی برسوز ایله رجوعی شرط ایتمکسزین یالکز ویر دیدیکی صورتده مأمور اکا رجوع ایده‌مز . شوقدر وارکه مأمور اکر آمرك عیالنده بولنمق یاخود شریکی اولمق کبی بروجهله بومثللو خصوصلرده آمره رجوعی عرف وعادت ایسه رجوعی شرط ایتمامش اولدیغی صورتده دخی رجوع ایلر . (٣٦) ماده‌یه باق

١٥١٠ ماده

برکمسه‌نك امری انجق کندی ملکی حقنده جاری اولور

مثلا برکیمسه شومالی دکزه آت دیوبده مأمور دخی انی بشقه‌سنك مالی اولدیغنی بیله‌رك آتسه صاحبی اومالی اتانه تضمین ایتدیرر مجبر اولمدقجه آمره برشی لازم کلز

١٥١١ ماده

برکیمسه بنم شوقدر غروش دینمی سن کندی مالکدن ادا ایت دیو آخر کمسنه‌یه امر ایدوب اودخی وعد ایتدکدنصکره ادادن امتناع ایتسه مجرد وعد ایتمش اولمسیله اول کمسنه ادای دینه جبر اولنماز

١٥١٢ ماده

آمرك مأمورده الاجغی یاخود امانت اقچه‌سی اولوبده اندن دیننی ادا ایتمك اوزره امر ایلسه مأمور ادای دینه جبر اولنور

اما آمر فلان مالمی صاتده دینمی ادا ایت دیدیکی صورتده مأمور اکر وکیل متبرع ایسه بیله جبر اولنماز .
واکر وکیل بالاجره ایسه اول مالی بیع ایله آمرك دیننی ادا ایلمك اوزره جبر اولنور

١٥١٣ ماده

برکیمسه فلان دائنمه ویر دیو آخر کمسنه‌یه برمقدار اقچه ویردیکی صورتده آمرك بشقه دائنلری اندن حصه المغه صلاحیتلری اولمیوب مأمور اول اقچه‌یی انجق آمرك امر ایتدیکی دائنه ویرر

١٥١٤ ماده

برکیمسه بورجنی تأدیه ایتمك اوزره بشقه‌سنه برمقدار اقچه ویروبده مأمور هنوز اول مبلغی دائنه اعطا یا ارسال وایصال ایتمدن آمرك فوت اولدیغی معلوم اولسه اول اقچه آمرك ترکه‌سنه رجعت ایدر . ودائنك ترکه‌یه مراجعتی لازم کلور

١٥١٥ ماده

برکیمسه دائنمه ویرمك اوزره آخر کمسنه‌یه برمقدار اقچه ویروب انجق دائنده‌کی سندمه ظهریه ایتدکجه ویاخود علم وخبر الدقجه اقچه‌یی تسلیم ایتمه دیو نهی ایتمشیکن مأمور ظهریه ایتدیرمکسزین وعلم وخبر المقسزین اقچه‌یی دائنه ویروب بعده دائن انی انکار ایتسه وقبضی اثبات

اولنجه‌دك وكالتی اوزرنده قالور . واولوقته قدر تصرف صحیح اولور

١٥٢٤ ماده

وكیل كندوسنی عزل ایندكده عزلنی موكله بیلدیرمسی لازم كلور وعزلی موكلك معلومی اولنجه‌دك وكالت كندی عهده‌سنده قالور

١٥٢٥ ماده

مدیونك غیابنده قبض دینه وكیل اولان كیمسه‌یی موكلی عزل ایده‌بیلور اما دائن انی مدیونك حضورنده توكیل ایتمش ایسه مدیونك علمی لاحق اولمدقجه عزلی صحیح اولماز بوصورتده مدیون انك عزلنی اوكرنمدن اكا دینی اعطا ایتسه دیندن بری اولور

١٥٢٦ ماده

موكل بهك ختامیله وكالت نهایت بولور وكیل دخی بالطبع وكالتدن منعزل اولور

١٥٢٧ ماده

موكلك وفاتیله وكیل منعزل اولور

فقط غیرك حقی تعلق ایتمش ایسه منعزل اولماز (٧٦٠) مادمیه باق

١٥٢٨ ماده

موكلك وفاتیله وكیلك وكیلی دخی منعزل اولور (١٤٦٦) ماده‌یه باق

١٥٢٩ ماده

وكالت موروث اولماز

یعنی وكیل فوت اولدقده وكالتك حكمی قالماز . وبوجهتله وكیلك وارثی انك مقامنه قائم اولماز

١٥٣٠ ماده

موكلك یاخود وكیلك تجنن ایتمسیله وكالت باطل اولور

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٢٠ جمادی‌الاولی سنه ١٢٩١

امین‌الفتوی	معاون ریاست شورای دولت
السید خلیل	احمد جودت
رئیس دائرهٔ محاكمات	قاضیٔ دارالخلافة العلیه
سیف‌الدین	احمد خلوصی

عن اعضاء دیوان احكام عدلیه

احمد حلمی

كتاب الصلح والابراء

طولابی الهجق دعواسی کبی بر خصوصه متعلق دعوادن بر کمسنه‌یی ابرا ایتمکدر

ماده ١٥٣٨

ابراء عام . کافهٔ دعاویدن بر کمسنه‌یی ابرا ایلمکدر

(باب اول عقد صلح و ابرا ایدنلر حقنده‌در)

ماده ١٥٣٩

مصالحك عاقل اولمسی شرطدر . بالغ اولمسی شرط دکلدر

بناء علیه مجنون و معتوه ایله صبیٔ غیر ممیزك صلحی اصلا صحیح اولماز . وصبیٔ مأذونك صلحنده ضرر بین یوق ایسه صحیح اولور. شویله‌که برکیمسه صبیٔ مأذوندن برشی دعوی ایدوبده اودخی اقرار ایتدیکی صورتده من اقرار صلحی صحیح اولور
وصبیٔ مأذون الهجغنی امهال و تأجیل ایتمك اوزره عقد صلح ایده‌بیلور . والهجغنك بر مقداری اوزرینه صلح اولدقده اکر بینه‌سی وار ایسه صلحی صحیح اولماز . واکر بینه‌سی اولمیوبده خصمنك یمین ایده‌جکی دخی معلوم اولور ایسه صلحی صحیح اولور . وآخر کمسنه‌دن برمال دعوی ایدوبده مقدار قیمتی اوزرینه صلح اولسه صحیح اولور. فقط اولمالك قیمتندن نقصان فاحش اوزرینه صلح اولسه صحیح اولماز

ماده ١٥٤٠

بر صبینك دعواسندن ولیسی صلح اولدقده اکر صبی‌یه

ضرر بین یوق ایسه صحیح اولور . واکر ضرر بین وار ایسه صحیح اولماز .

بناء علیه برکیمسه برصبیدن شوقدر غروش دعوی ایدوبده صبینك پاره‌سندن ویرمك اوزره پدری صلح اولدقده اکر مدعینك بینه‌سی وار ایسه صلح صحیح اولور واکر مدعینك بینه‌سی یوق ایسه صلح صحیح اولماز . وصبینك آخر کمسنه ذمتنده الهجغی اولوبده پدری انك برمقدارینی حط و تنزیل ایله صلح اولدقده اکر بینه‌سی وار ایسه صحیح اولماز . واکر بینه‌سی اولمیوبده خصمنك یمین ایده‌جکی دخی معلوم اولور ایسه اول حالده صلح صحیح اولور وصبینك الهجغی قیمتنده برمال اوزرینه ولیسی صلح اولسه صحیح اولور . فقط غبن فاحش بولنور ایسه صلحی صحیح اولماز

ماده ١٥٤١

علی الاطلاق صبی ایله مجنون و معتوهك ابراسی صحیح اولماز

ماده ١٥٤٢

خصومته وکالت صلحه وکالتی مستلزم اولماز

بناء علیه برکیمسه آخر کمسنه‌یی دعواسنه وکیل ایدوبده اودخی بلا اذن اول دعوادن صلح اولسه صحیح اولماز

ماده ١٥٤٣

برکیمسه کندی دعواسندن صلح اولمق اوزره دیکرینی توکیل ایدوبده اودخی بالوکاله صلح اولدقده مصالح علیه موکل اوزرینه لازم کلور وکیل انکله مؤاخذ ومطالب اولماز

مکرکه وکیل مصالح علیه ضامن اوله اول حالده وکیل کفالتی حسبیله مؤاخذه اولنور

و برده وکیل عن اقرار برمالدن مال اوزرینه صلح اولوبده صلحی نفسنه مضاف قیلار ایسه اووقت وکیل مؤاخذه اولنور . یعنی بدل صلح اندن النور اودخی موکله رجوع ایلر

مثلا وکیل بالوکاله شوقدرغروش اوزرینه صلح اولدقده اول مبلغی موکلك ویرمسی لازم کلور وکیل اندن مسئول اولماز

فقط سن شوقدر غروش اوزرینه صلح اول بن کفیلم دیمش ایسه اولحالده بواقچه وکیلدن الور اودخی موکلنه رجوع ایلر . و برده عن اقرار مالدن مال اوزرینه صلح واقع اولوبده وکیل سن فلانك دعواسندن بمله صلح اول دیه‌رك عقد صلح اتمش ایسه بیع حکمنده اولدیغی جهتله بو صورتده دخی بدل صلح وکیلدن النور اودخی موکلنه رجوع ایدر

١٠٤٤ ماده

ایکی کشی بیننده اولان دعوادن آخر بر کمسنه فضولی اوله‌رق یعنی بلا امر صلح اولدقده اکر بدل صلحه ضامن اولور ایسه یاخود بنم فلان مالم اوزرینه دیو بدل صلحی کندی مالنه مضاف قیلار ایسه و یاخود شو مبلغ یاخود شو ساعت اوزرینه دیو میدانده اولان نقوده یا عروضه اشارت ایدر ایسه یاخود ضامن اولمیوب و کندی مالنه اضافه یا اشارت دخی اتمیوبده علی الاطلاق شوقدر غروش اوزرینه صلح اولدم دیر و اول مقدار

مبلغی تسلیم ایدر ایسه اشبو درت صورتده دخی صلح صحیح و اول کمسنه متبرع اولور

واکر دردنجی صورتده بدل صلحی تسلیم اتمز ایسه مدعی علیهك اجازتنه موقوف اولوب اکر مجیز اولور ایسه صلح صحیح و بدل صلح مدعی علیه اوزرینه لازم اولور واکر مجیز اولماز ایسه صلح باطل اولور و دعوی حالی اوزره قالور

(باب ثانی)

(مصالح علیه ایله مصالح عنهك بعض احوال)

(وشروطی بیانده‌در)

١٠٤٥ ماده

مصالح علیه اکر عین ایسه مبیع حکمنده واکر دین ایسه ثمن حکمنده اولور بناء علیه بعده مبیع یاخود ثمن اولمغه صالح اولان شی صلحده بدل صلح اولمغه دخی صالح اولور

١٠٤٦ ماده

مصالح علیه مصالحك مال و ملکی اولمق شرطدر

بناء علیه مصالح بشقه کمسنه‌نك مالی بدل صلح اوله‌رق ویرسه صلحی صحیح اولماز.

١٠٤٧ ماده

کرك مصالح علیه وکرك مصالح عنه قبض و تسلیمه محتاج

ایسه معلوم اولمسی لازمدر . واکر قبض وتسلیمه محتاج دکل ایسه معلوم اولمسی شرط دکلدر

مثلا برکیمسه دیکرکسنه‌نك یدنده بولنان برخانه‌دن واول کسنه‌دخی انك یدنده بولنان باغچه‌دن برحق دعوی ایدوبده ایکیسی دخی تعیین مدعا ایتمکسزین دعوالرندن وازکچمك اوزره صلح اولسه‌لر صحیح اولور. کذلك برکیمسه دیکرك یدنده‌کی خانه‌ده برحق دعوی ایدوبده تعیین مدعا ایتمکسزین مدعی علیه اکا بربدل معلوم ویرمك واودخی ترك دعوی ایتمك اوزره صلح اولسه‌لر صحیح اولور امامدعی مدعی علیهه بدل ویرمك واودخی اکا حقنی تسلیم ایتمك اوزره صلح اولسه‌لر صحیح اولماز

(باب ثالث)

(مصالح عنه حقنده اولوب ایکی فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(صلح عن الاعیان حقنده‌در)

۱۵٤۸ ماده

برمال معین دعواسندن عن اقرار صلح اکرمال اوزرینه واقع اولور ایسه بیع حکمنده‌در

بونده خیار عیب وخیار رؤیت وخیار شرط جاری اولدیغی کبی کرك مصالح عنه وکرك مصالح علیه عقار اولدیغی تقدیرده شفعه دعواسی دخی جاری اولور .

ومصالح عنهك کلیسی یاخود بعضیسی بالاستحقاق ضبط اولنسه مدعی علیهه ویرمش اولدیغی بدل صلحك اولمقدارنی یعنی کلیسنی یاخود بعضیسنی کیرو الور . واکر بدل صلحك کلیسی یاخود بعضیسی بالاستحقاق ضبط اولنسه مدعی مدعی علیهدن مصالح عنهك اول مقدارنی یعنی کلیسنی یاخود بعضیسنی ایستر

مثلا برکیمسه دیکرندن برخانه دعوی ایدوب اودخی اول خانه‌انك اولدیغنی اقرار ایله‌برابر شوقدر غروش بدل ویرمك اوزره صلح اولسه‌لر مدعی اول خانه‌یی مدعی علیهه صاتمش کبی اولور . وبونده بروجه بالا بیعك احکامی جاری اولور

۱۵٤۹ ماده

مال دعواسندن عن اقرار صلح اکر منفعت اوزرینه واقع اولور ایسه اجاره حکمنده‌در . بونده دخی اجاره احکامی جاری اولور

مثلا بر کیمسه برباغچه دعواسندن شوقدر مدت مدعی علیهك خانه‌سنده اوتورمق اوزره صلح اولسه باغچه مقابلنده اول خانه‌یی اوقدر مدت ایله استیجار ایتمش اولور

۱۵۵۰ ماده

عن انکار یاخود عن سکوت صلح اولمق مدعی حقنده معاوضه ومدعی علیه حقنده یمیندن خلاص ایله قطع منازعه‌در

بناء علی ذلك مصالح علیه اولان عقارده شفعه جریان ایدر

اما مصالح عنه اولان عقارده شفعه جریان ایتمز . ومصالح عنهك کلیسی یاخود بعضیسی بالاستحقاق ضبط اولنسه مدعی بدل صلحك اول مقدارینی یعنی کلیسنی یاخود بعضیسنی مدعی علیهه ردایدر. و مستحق ایله خصومته باشلار . وبدل صلحك کلیسی یاخود بعضیسی بالاستحقاق ضبط اولنسه مدعی اولمقدارده دعواسنه رجوع ایلر

١٥٥١ ماده

برکیمسه بر مال معین مثلا بر باغچه دعوا ایدوبده بر مقداری اوزرینه صلح اولهرق باقیسنك دعواسندن مدعی علیهی ابرا ایتسه حقنك بر مقدارینی المش و باقیسنك دعواسندن واز کچمش یعنی باقیسنده کی دعوی حقنی اسقاط ایتمش اولور

(فصل ثانی)

(دیندن یعنی الهجقدن وحقوق سائره‌دن صلح اولمق)

(بیانده‌در)

١٥٥٢ ماده

برکیمسه آخر کیمسنه ذمتنده کی الهجغنك بر مقداری اوزرینه صلح اولسه الهجغنك بعضیسنی استیفا ایله باقیسنی اسقاط یعنی باقیسندن اول کیمسنه‌یی ابرا ایتمش اولور

١٥٥٣ ماده

برکیمسه معجل اولان هر درلو الهجغنی تأجیل وامهال

ایتمك اوزره صلح اولسه کندوسنك حق تعجیلنی اسقاط ایتمش اولور

١٥٥٤ ماده

برکیمسه مسکوکات خالصه اولان الهجغنی مسکوکات مغشوشه اولهرق المق اوزره صلح اولسه الهجغنك سکهٔ خالصه اولمق حقنی اسقاط ایتمش اولور

١٥٥٥ ماده

حق شرب وشفعه وحق مرور کبی حقوق دعوالرنده عیندن قورتلمق ایچون بدل ویروبده صلح اولمق دخی صحیحدر

(باب رابع)

(احکام صلح وابرا بیاننده اولوب ایکی فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(احکام صلحه دائر اولان مسائل بیاننده‌در)

١٥٥٦ ماده

صلح تمام اولدقده یالکز طرفیندن بری اندن دونه‌مز. ومدعی صلحله بدل صلحه مالك اولور. وارتق دعواده حقی قالماز. ومدعی علیه دخی بدل صلحی اندن استرداد ایده‌مز

ابراء خاص اولوب بعده اول خصوصه متعلق دعواسی مسموع اولماز اما بشقه خصوصه متعلق حقنی دعوی ایده بیلور

مثلا بر کیمسه بر خانه دعواسندن خصمنی ابرا ایلسه ارتق اول خانه یه متعلق دعواسی مسموع اولماز . اما چفتلك وسائر نسنه یه متعلق دعواسی استماع اولنور

١٥٦٥ ماده

بر کیمسه فلانی کافهٔ دعاویدن بری قیلدم یاخود انده اصلا حقم یوقدر دیسه ابراء عام اولوب ارتق ابرادن مقدم اولان هیچ بر حق دعوی ایده من حتی کفالتدن طولایی بر حق دعوی ایتسه مسموع اولماز

شویله که اول ابرادن مقدم سن فلان کمسنه یه کفیل اولمشیدك دیو دعوی ایتسه استماع اولنمدیغی کبی آخر بر شخصدن سن بنم ابرا ایتمش اولدیغم کیمسه یه قبل الابرا کفیل اولمشیدك دیو دعوی ایده من . (٦٦٢) ماده یه باق

١٥٦٦ ماده

بر کیمسه مال صاتوب وثمننی قبض ایدوب بده مبیعه متعلق کافهٔ دعاویدن مشتری یی ابرا ایتدیکی کبی مشتری دخی انی ثمن مذکوره متعلق کافهٔ دعاویدن ابرا ایتمش وبو وجهله بینلرنده سند تعاطی ایدلمش ایکن مبیع بالاستحقاق ضبط اولنسه ابرانك تأثیری اولمیوب مشتری ویرمش اولدیغی ثمنی بایعدن استرداد ایلر . (٥٢) ماده یه باق

١٥٦٧ ماده

ابرا اولنان کمسنه لر معین ومعلوم اولمق لازمدر

بناء علیه بر کیمسه بجمله مدیونلرمی ابرا ایتدم یاخود هیچ کیمسه ده حقم یوق دیسه ابراسی صحیح اولماز . اما فلان محله اهالیسنی ابرا ایتدم دیوب اول محله اهالیسی دخی معین ومعدود کسانلدن عبارت ایسه لر ابرا صحیح اولور

١٥٦٨ ماده

ابرا قبوله توقف ایتمز . فقط رد ایله مردود اولور

شویله که بر کمسنه دیکر کمسنه یی ابرا ایتدکده اول کمسنه نك قبولی شرط دکلدر . فقط اومجلسده ابرایی قبول ایتمم دیو رد ایلسه اول ابرا مردود اولور . یعنی حکمی قالماز

لکن ابرایی قبول ایتدکدن صکره رد ایتسه ابرا مردود اولماز

وبرده محال له محال علیهی یاخود اله جقلو کفیلی ابرا ایدوبده محال علیه یاخود کفیل انی رد ایتسه ابرا مردود اولماز

١٥٦٩ ماده

وفات ایدن کمسنه یی دیننن ابرا ایتمك صحیح اولور

١٥٧٠ ماده

بر کیمسه مرض موتنده ورثه سندن برینی دیننن ابرا ایتسه صحیح ونافذ اولماز اما وارثی اولمیان کمسنه یی دیننن ابرا ایتسه ثلث مالندن معتبر اولور

۱۵۷۱ ماده

ترکه‌سی مستغرق دیون اولان کمسنه مرض موتنده کندی مدیونلرندن برینی دیننده‌ن ابرا ایتسه صحیح و نافذ اولماز

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٦ شوال سنه ۱۲۹۱

سیف‌الدین السید خلیل احمد جودت

احمد حلمی احمد خلوصی

کتاب الاقرار

مجلهٔ احکام عدلیه

صورت خط همایون

کتاب ثالث عشر

(اقرار حقنده اولوب درت بابی مشتملدر)

باب اول

(اقرارك شرائطی بیاننده‌در)

ماده ۱۵۷۲

اقرار. بر کیمسه‌نك دیکر کمسنه‌نك کندوسنده اولان حقنی خبر ویرمکدر اول کیمسه‌یه مقر واول کمسنه‌یه مقرله واول حقه مقربه دینلور

ماده ۱۵۷۳

مقرك عاقل بالغ اولمسی شرطدر

بناءعلیه صغیر وصغیره ومجنون ومجنونه ومعتوه ومعتوهه‌نك اقراری صحیح دکلدر. وبونلرك علیهنه ولی ووصیلرینك اقراری دخی صحیح اولماز. فقط صغیر ممیز مأذون کندوسنك مأذونیتی صحیح اولان خصوصلرده بالغ حکمنده‌در

ماده ۱۵۷۴

مقر اولمك عاقل اولمسی شرط دکلدر

بناءعلیه بر کیمسه بر صغیر غیر ممیز ایچون مال اقرار ایلسه صحیح اولور واول مالی ویرمسی لازم کلور

ماده ۱۵۷۵

اقرارده مقرك رضاسی شرطدر

بناءعلیه جبر واکراه ایله واقع اولان اقرار صحیح اولماز (۱۰۰۶) ماده‌یه باق

ماده ۱۵۷۶

مقرك محجور اولمامسی شرطدر

کتاب حجرك ایکنجی واوچنجی ودردنجی فصللرینه باق

ماده ۱۵۷۷

ظاهر حالك اقراری تکذیب ایتمامسی شرطدر. بناءعلیه جثه‌سنك بلوغه تحملی اولمیان برصغیر اکر بالغ اولدم دیو اقرار ایلسه صحیح ومعتبر اولماز

۱۵۷۸ ماده

مقر لهك جهالت فاحشه ايله مجهول اولمامسى شرطدر. اما جهالت يسيره اقرارك صحتنه مانع اولماز

مثلا بر كيمسه يدنده‌كى مال معينه اشارت ايله بومال بر آدمكدر ديو اقرار ايلسه ياخود بومال فلان بلده اهاليسندن برينكدر ديو اقرار ايدوبده اول بلده اهاليسى معدود اولمسه اول كيمسه‌نك اقرارى صحيح اولماز اما بومال شوايكى كشيدن برينكدر ديسه ياخود فلان محله اهاليسندن برينكدر ديوبده اول محله اهاليسى قوم محصور اولسه اقرارى صحيح اولور . وبروجه بالا بر كيمسه بومال شوايكى كشيدن برينكدر ديديكى صورتده اكراول ايكى كشى اتفاق ايدرلر ايسه اول مالى مقردن الەبيلورلر وبعدالاخذ اول ماله بالاشتراك مالك اولورلر واكر اختلاف ايدرلر ايسه هربرى اول مال كندوسنك اولديغنه مقرك يمين ايتمسنى طلب ايده‌بيلورلر ومقرايكيسنك يميندن دخى نكول ايدرسه اول مال كذلك اول ايكى كشى بيننده مشترك اولور. واكر يالكز برينك يميندن نكول ايدرسه اول مال مستقلا يميندن نكول ايتديكى كشينك اولور. ايكيسنه دخى يمين ايدرسه مقر انلرك دعواسندن برى اولوب مقربه اولان مال كندى يدنده قالور

(باب ثانى)

(اقرارك وجوه صحتى بياننده‌در)

۱۵۷۹ ماده

معلومى اقرار صحيح اولديغى كبى مجهولى اقرار دخى

صحيح اولور . فقط بيع واجاره كبى مع الجهاله صحيح اولميان عقودده مقر بهك مجهول اولمسى اقرارك صحتنه مانعدر

نته‌كيم بركيمسه بنده فلان كيمسه‌نك امانتى واردر ياخود بن فلان آدمك مالنى غصب ياسرقت ايلدم ديسه اقرارى صحيح اولوب اول امانت مجهوله‌يى ياخود مال مغصوب يامسروقى بيان وتعيين ايتمك اوزره كندوسنه جبر اولنور امابن فلان كمسنه‌يه برشى صاتدم ياخود اندن برشى استيجار ايتدم ديسه صحيح اولماز واول صاتديغنك ويا استيجار ايتديكك ندرديو بيان ايتمك اوزره جبر اولنماز

۱۵۸۰ ماده

اقرار مقر لهك قبولنه توقف ايتمز . فقط انك رديله مردود اولوب حكمى قالماز . ومقر له مقر بهك يالكز بر مقدارينى رد ايلسه انجق اول مقدارده اقرارك حكمى قالميوب رد ايتمديكى مقدارده اقرارى صحيح اولور

۱۵۸۱ ماده

مقر ايله مقر له مقر بهك سببنده اختلاف ايتسه‌لر بو اختلافلرى اقرارك صحتنه مانع اولماز

مثلا بركيمسه جهت قرضدن طولايى بيك غروش دعوى ايدوب مدعى عليه ايسه ثمن مبيع اوله‌رق بيك غروش اقرار ايلسه بووجهله اختلافلرى اقرارك صحتنه مانع اولماز

۱۵۸۲ ماده

بر مالدن صلحه طالب اولمق اول مالى اقرار ديمك اولور.

اما بر مالك دعواسندن صلحه طالب اولمق اول مالی اقرار دمك اولماز

شویله‌كه بركیمسه دیكركسنه‌یه ذمتكده بيك‌غروش الاجق حقم اولمغله ویر دیدكده اول كمسنه مبلغ مزبوردن يديبوز غروشه صلح اوله‌لم دیو صلحه طالب اولسه مطلوب اولان بيك غروشی اقرار ايتمش اولور. اما شو بيك غروش دعواسندن صلح اوله‌لم دیو مجرد دفع منازعه ایچون صلحه طالب اولسه مبلغ مزبوری اقرار ايتمش اولماز

۱۵۸۳ ماده

بر كیمسه‌نك يدنده‌كی مالی دیكركمسنه‌نك شرایه یااستیجاره ویا استعاره‌یه طالب اولمسی یاخود بو مالی بكا هبه ایت ویا ودیعه اوله‌رق ویر دیمسی ویاخود اول كمسنه اكا بو مالی ودیعه اوله‌رق آل دیو بده انك دخی قبول ایتمسی اول مال كندوسنك اولمدیغنی اقراردر

۱۵۸۴ ماده

شرطه تعليق اولنان اقرار باطلدر . فقط عرف ناسده حلول اجله صالح اولان بر زمانه تعليق اولنور ایسه دين مؤجلی اقراره حمل اولنور

مثلا بركیمسه دیكر كسنه‌یه بن فلان محله واررسم یاخود فلان مصلحتی درعهده ايدرسم سكا شوقدر غروش دیمندر دیسه اشبو اقراری باطل اولوب مبلغ مزبورك تأديه‌سی لازم كلمز . امافلان آيك ابتداسی یاخود روز قاسم كاورسه سكا شوقدر غروش

دیمندر دیسه دين مؤجلی اقراره حمل اولنور واولوقتك حلولنده مبلغ مزبورك تأديه‌سی لازم كلور (٤٠) ماده‌یه باق

۱۵۸۵ ماده

مشاعی اقرار صحيحدر

شویله‌كه بركیمسه يدنده اولان برملك عقارك نصف وثلث كبي برحصهٔ شايعه‌سنی دیكركسنه‌یه اقرارواودخی تصديق ايتدكدنصكره قبل الافراز والتسليم مقروفات‌ايلسه مقربهك شيوعی‌اشبو اقرارك صحتنه مانع اولماز

۱۵۸۶ ماده

دلسزك اشارت‌معهوده‌سيله اقراری معتبردر . اماناطق اولان كمسنه‌نك اشارتيله اولان اقراری معتبر دكلدر

مثلا بركیمسه ناطق‌اولان كسنه‌یه فلانك سنده شوقدر غروش حق وارميدر ديدكده اول كمسنه باشنی‌اكسيله اول حق اقرار ايتمش‌اولماز

(باب ثالث)

(اقرارك احكامی بيانده اولوب اوچ فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(احكام عموميه بيانده‌در)

۱۵۸۷ ماده

يتمش‌طقوزنجی‌ماده‌موجبنجه كشی اقراريله الزام‌اولنور

انجق حاكمك حكميله تكذيب اولنورسه اقراری حكمسز قالور

شويله‌كه بركيمسه‌نك صاتون الوبده يدنده بولنان برشيئه آخركمسنه مستحق چيقه‌رق انی ادعا ايتمسی اوزرينه لدی‌المحاكمه اول كمسنه بوشی فلانك مالی ايدی بكا صاندی ديمش اولديغی حالده اول كمسنه دعواسنی اثبات وحاكم دخی حكم ايتدكده مشتری بايعه رجوع ايله ثمن مبيعی اندن استرداد ايلروا كرچه حين محاكمه‌ده اول شی بايعك مالی ايدوكنی اقرار ايله مستحقك دعواسنی انكار ايلمش ايسه‌ده حاكمك حكميله تكذيب اولنمش ايدوكندن اقرارينك حكمی قالمديغی جهتله مانع رجوع اوله‌ماز

١٥٨٨ ماده

حقوق عبادده اقراردن رجوع صحيح اولماز

شويله‌كه بركيمسه فلان كمسنه‌يه شوقدرغروش دينم واردر ديدكده صكره اقرارمدن رجوع ايتدم ديمسنه اعتبار اولنميوب اقراريله الزام اولنور

١٥٨٩ ماده

بركيمسه وقوعبولان اقرارنده كاذب اولديغنی ادعا ايتسه مقرله انك كاذب دكل ايدوكنه تحليف اولنور

مثلا بركيمسه فلاندن شوقدرغروش استقراض ايتدم ديو برقطعه سندويردكدن صكره واقعا اوقدرغروش استقراض ايتدم ديوسند ويردم ايسه‌ده هنوزمبلغ مزبوری اندن المدم ديسه انك بواقرارنده كاذب اولديغنه مقرله تحليف اولنور

١٥٩٠ ماده

بركيمسه ديكر كمسنه‌يه ذمتمده شوقدر غروش الاجغك

واردر ديو اقرار ايتدكده اول كمسنه دخی اول‌الاجق بنم دكلدر فلان شخصكدر ديو اقرار واو شخص دخی انی تصديق ايلسه اول الاجق ايكنجی مقرلهك اولور لكن حق قبضی اولكی مقر لهك اولور . يعنی ايكنجی مقر له انی مديوندن مطالبه ايتسه اكا ادا ايتمك اوزره مديونه جبر اولنماز . شوقدركه مديون كندی رضاسيله اول دينی ايكنجی مقر لهه اعطا ايدرسه ذمتی بری اولوب اولكی مقرله انی تكرار مديوندن مطالبه ايده‌من

(فصل ثانی)

(نفی ملك ونام مستعار بياننده‌در)

١٥٩١ ماده

مقر اكر اقرارنده مقر بهی نفسنه مضاف قيلارسه انی مقر لهه هبه ايتمش اولوب تسليم وقبض بولنمدقچه تمام اولماز واكر نفسنه مضاف قيلمازسه مقربه قبل الاقرار مقر لهك ملكی اولديغنی اقرار ايله نفی ملك ايتمش اولور

مثلا بركيمسه يدمده اولان كافۀ اموال واشيام فلان كمسنه‌نكدر بنم اصلا علاقه‌م بوقدر ديسه اول وقت يدنده موجود اولان

جميع اموال واشياسنی اول كمسنه‌يه هبه ايتمش اولوب تسليم وقبض لازم كلوروا كر اوزريمه لابس اولديغم اثوابدن ماعدا بكا نسبت اولنان كافۀ اموال واشيا فلان كمسنه‌نكدر بنم اصلا علاقه‌م يوقدر ديسه اولوقت لابس اولديغی اثوابدن ماعدا كندوسنه نسبت اولنان يعنی انكدر دينلان كافۀ اموال واشيابی اول كمسنه‌يه اقرار ايله نفی ملك ايتمش اولور فقط بو اقراردن صكره بعض اشيايه مالك اولسه اشبو اقراری اول اشيايه شامل اولماز

كذلك شو دكانم ايچنده اولان جميع اموال و اشيام فلان كبير اوغلمكدر بنم علاقه‌م يوقدر ديسه اولوقت دكان مذكور ايچنده موجود اولان جميع اموال واشياسنی اول بيوك اوغلنه هبه ايتمش اولوب تسليم لازم كلور

واكر شو دكانم ايچنده اولان جميع اموال واشيام فلان كبير اوغلمكدر بنم علاقه‌م يوقدر ديسه اولوقت دكان مذكور ايچنده موجود اولان جميع اموال واشيابی اول بيوك اوغلنه اقرار ايله نفی ملك ايتمش اولور فقط اندن صكره اول دكانه بعض اشيا قويسه بو اقراری اول اشيايه شامل اولماز

وكذلك بر كيمسه فلان يرده‌كی دكانم زوجه‌مكدر ديسه هبه قبيلندن اولوب تسليم لازم كلوروا كر بكا نسبت اولنان فلان دكان زوجه‌مكدر ديسه قبل الاقرار اول دكان زوجه‌سنك اولوب كندوسنك ملكی اولمديغنی اقرار ايتمش اولور

١٥٩٢ ماده

بر كيمسه باسند يدنده اولان بر ملك دكان حقنده بو دكان فلان كمسنه‌نكدر بنم علاقه‌م يوقدر وسندنده محرر اسمم مستعاردر ديوب ياخود باسند آخردن صاتون الديغی

بر ملك دكان ايچون بو دكانی فلان كمسنه ايچون المشدم ثمن اوله‌رق ويرديكم اقچه دخی انك مالندندر وسندنده اسمم مستعار اوله‌رق قيد اولنمشدر ديسه اول دكان نفس الامرده اول كمسنه‌نك ملكی اولديغنی اقرار ايتمش اولور

١٥٩٣ ماده

بر كيمسه باسند فلان كمسنه ذمتنده اولان شوقدر غروش الهجق هرنقدر سندده بنم ناممه محرر ايسه‌ده مبلغ مزبور فلان كمسنه‌نكدر سندده اسمم مستعاردر ديسه مبلغ مزبور نفس الامرده اول كمسنه‌نك حقی اولديغنی اقرار ايتمش اولور

١٥٩٤ ماده

بر كيمسه حال صحتده ايكن بر وجه بالا اقرار ايله نفی ملك ايتمش اولسه ياخود اسمنك مستعار اولديغنی اقرار ايتسه اقراری معتبر اولوب حال حياتنده كندوسی ووفاتندن صكره ورثه‌سی بو اقرار ايله الزام اولنور. اما مرض موتنده ايكن اولوجهله اقرار ايتسه حكمی فصل آتيده مستبان اولور

(فصل ثالث)

(اقرار مريض بياننده‌در)

١٥٩٥ ماده

مرض موت اول خسته‌لكدر كه اكثريا انده اولوم قورقوسی اولديغی حالده خسته ذكوردن ايسه خانه‌سی خارجنده

و اناثدن ایسه خانه سی داخلنده اولان مصالحنی کورمکدن
عاجز اولوب بو حال اوزره برسنه مرور ایتمدن وفات ایلیه
کرك صاحب فراش اولسون وکرك اولمسون

واکر مریضك مرضی ممتد اولوبده دائما برحال اوزره
برسنه کچر ایسه اول مریضك مرضی مشتد وحالی متغیر
اولمدقجه صحیح حکمنده اولوب تصرفاتی صحیحك تصرفاتی
کبیدر

اما مرضی مشتد وحالی متغیر اولوبده برسنه کچمدن
وفات ایدرسه وقت تغیردن اعتباراً وفاته دك اولان
حالی مرض موت عد اولنور

۱۵۹٦ ماده

هیچ وارثی اولمیان کشینك یاخود زوجه سندن بشقه
وارثی اولمیان آدمك ویاخود زوجندن بشقه وارثی
اولمیان قادینك مرض موتنده اقراری برنوع وصیت
اوله رق معتبر اولور

بناء علیه وارثی اولمیان کشی مرض موتنده جمیع اموالنی برکمسنه یه
اقرار ایله نفی ملك ایتسه صحیح اولوب وفاتندنصکره ترکه سنه امین
بیت المال طرفندن مداخله اولنه ماز

کذلك زوجه سندن بشقه وارثی اولمیان کمسه مرض موتنده جمیع
اموالنی زوجه سنه یاخود زوجندن بشقه وارثی اولمیان قادین
جمیع اموالنی زوجنه اقرار ایله نفی ملك ایتسه صحیح اولوب

بعدالوفات بونلردن برینك ترکه سنه امین بیت المال طرفندن
مداخله اولنه ماز

۱۵۹۷ ماده

برکمسه مریض ایکن ورثه سندن برینه مال اقرار ایدوبده
بعده اول مرضدن افاقت بولسه بو اقراری معتبر اولور

۱۵۹۸ ماده

برکمسه مرض موتنده وارثلرندن برینه برعین یاخود
دین اقرار ایتدکدنصکره فوت اولسه دیکر وارثلرك
اجازتنه موقوفدر انلر مجیز اولورسه انك اقراری دخی
معتبر اولور . واکر انلر مجیز اولمازایسه انك اقراری
دخی معتبر اولماز

شوقدر وارکه مقرك حیاتنده دیکر وارثلر انی تصدیق
ایتمشلر ایسه وفاتندن صکره انلر بو تصدیقلرندن رجوع
ایده میوب اول اقرار معتبر اولور

وبرده وارثه امانت اقراری هر حالده صحیحدر .
شویله که برکمسه کندوسنك بر وارثنده اولان امانتنی
قبض ایتمش یاخود وارثنك کندوسنده اولان امانت
معلومه سنی استهلاك ایلمش ایدوکنی مرض موتنده اقرار
ایلسه صحیح اولور

مثلا فلان اوغلمده ودیعه اولان مالمی اخذ وقبض ایتمشمدر دیو اقرار ایتسه صحیح ومعتبر اولور وکذا فلان کیمسه‌ده اولان اله‌جغمی فلان اوغلم بالوکاله اخذ ایدوب بکا تسلیم ایتمشدر دیسه اقراری معتبر اولور . کذلك فلان اوغلمك بنده ودیعه یاخود عاریت اولان بشبیك غروشلق الماس یوزوکنی صاتوب ثمننی کندی امورینه صرف واستهلاك ایتمشدر دیسه اقراری معتبر اولوب اول یوزوکك قیمتی ترکه‌دن تضمین اولنمق لازم کلور

١٥٩٩ ماده

بو مبحثده وارثدن مراد مریضك وقت وفاتنده وارث بولنان کیمسه‌در

شوقدر وارکه وارث دکل ایکن صکره‌دن بر سبب حادث ایله مقرك وقت وفاتنده حاصل اولان وراثت اقرارك صحتنه مانع اولماز

نته‌کیم بر کیمسه مرض موتنده بر اجنبی قادینه مال اقرار ایدوبده بعده انی تزوج ایتدکدن صکره فوت اولسه اقراری نافذ اولور

اما وراثتی بویله بر سبب حادث ایله حاصل اولمیوبده سبب قدیم ایله اولور ایسه اقراری ینه نافذ اولماز

مثلا اوغلی اولان بر کیمسه لابوین قرنداشلرندن برینه مال اقرار ایدوبده اوغلنك وفاتندن صکره کندوسی وفات ایتسه مقرله‌انك قرنداشی بولندیغی جهتله وارث اوله‌جغندن اول اقرار نافذ اولماز

١٦٠٠ ماده

مریضك مرض موتنده ایکن زمان صحتنه اسناد ایله اقراری زمان مرضنده‌کی اقراری حکمنده‌در

بناءعلیه مرض موتنده ایکن وارثنده اله‌جغی اولان شوقدر غروشی زمان صحتنده استیفا ایلمش ایدوکنی اقرار ایتسه دیکر وارثلر مجیز اولمدقجه نافذ اولماز

کذلك حال صحتنده ایکن فلان مالنی ورثه‌سندن فلانه هبه وتسلیم ایلمش ایدوکنی مرض موتنده اقرار ایلسه هبه‌سی بینه ایله ثابت یاخود دیکر وارثلری انی مجیز اولمدقجه اقراری نافذ اولماز

١٦٠١ ماده

مریضك مرض موتنده اجنبی‌یه یعنی کندوسنه وارث اولمیان کیمسه‌یه کرك عین وکرك دین اقراری جمیع اموالنی محیط اولسه بیله صحیح اولور

شوقدر وارکه مقربه مقره هنوز بیع یاهبه اولنمش یاخود آخردن ارثاً انتقال ایلمش اولمق کبی بر سبب ایله وقت اقرارده انك ملکی اولدیغی چوق کیمسه‌لرك معلومی اوله‌رق کندو اقرارنده کاذب ایدوکی ظاهر اولورسه اول حالده نظر اولنور . اکر بو اقراری مذاکرهٔ وصیت اثناسنده دکل ایسه هبه دیمك اوله‌رق تسلیم لازم کلور . واکر مذاکرهٔ وصیت اثناسنده ایسه وصیت معناسنه محمول اولور وکرك هبه اولسون وکرك وصیت اولسون انجق ثلث مالندن معتبر اولور

١٦٠٢ ماده

دیون صحت دیون مرض اوزرینه مقدمدر

یعنی ترکه‌سی غریم اولان کیمسه‌نك حال صحتنده ذمتنه تعلق ایدن دیونی مرض موتنده‌کی اقراریله ذمتنه تعلق ایدن دیونی اوزرینه تقدیم قلنور. شویله‌که مریضك ترکه‌سندن اولا دیون صحت استیفا قلنوب بعده فضله قالور ایسه دیون مرض تأدیه اولنور

فقط مریضك مرض موتنده اسباب معروفه ایله یعنی اقراردن بشقه ناسك مشاهد ومعلومی اولان شرا واستقراض واتلاف مال کبی سببلرله ذمتنه تعلق ایدن دینلری دیون صحت حکمنده‌در

مقربه اعیاندن برشی اولدیغی صورتده دخی حکمی بومنوال اوزره‌در

یعنی برکیمسه مرض موتنده اجنبی‌یه هرنه‌درلو شی اقرار ایتسه دیون صحتی یاخود بروجه بالا اسباب معروفه ایله لازم کله‌رك دیون صحت حکمنده اولان دیونی تأدیه اولنمدقجه مقرله مقربهه مستحق اولماز

١٦٠٣ ماده

برکیمسه کندوسنك براجنبی کمسنه‌ده اولان الەجغنی استیفا ایلمش اولدیغنی مرض موتنده اقرار ایتدکده نظر اولنور. اکر بوالەجغی کندوسنك حال مرضنده ایکن اول کمسنه‌نك ذمتنه تعلق ایتمش ایسه بواقراری صحیح اولور. فقط غرماء صحت حقنده نافذ اولماز

واکر بوالەجغی کندوسنك حال صحتنده ایکن اول کمسنه‌نك ذمتنه تعلق ایتمش ایسه هرحالده صحیح اولور. کرك دیون صحت اولسون وکرك اولمسون

مثلا بر مریضك حال مرضنده ایکن بر مال صاتدقدن صکره ثمننی قبض ایلمش اولدیغنی اقرار ایتسه صحیح اولور ایسه‌ده غرماء صحت وار ایسه انلر بو اقراری طوتمامغه قادر اولورلر. واکر حال صحتنده ایکن بر مال صاتدقدن صکره ثمننی قبض ایلمش اولدیغنی مرض موتنده اقرار ایتسه هر حالده صحیح اولوب غرماء صحت اولسه‌دخی انلر بواقراری طوتمیز دیه‌مزلر

١٦٠٤ ماده

برکمسنه مرض موتنده دائنلرندن برینك دیننی ادا ایله سائر دائنلرینك حقوقنی ابطال ایده‌مز

فقط مریض ایکن استقراض ایلدیکی پاره‌یی واشترا ایلدیکی مالك ثمننی ادا ایده بیلور

١٦٠٥ ماده

بومبحثده کفالت بالمال دین اصلی حکمنده‌در

بناء علیه برکمسنه مرض موتنده وارثنك بورجنه یاخود الەجغنه کفیل اولسه نافذ اولماز. واجنبی‌یه کفیل اولدقده ثلث مالندن معتبر اولور. اما حال صحتنده ایکن اجنبی‌یه کفیل اولدیغنی مرض موتنده اقرار ایتدکده مجموع مالندن معتبر اولور. شوقدرکه دیون صحت وار ایسه تقدیم اولنور

(باب رابع)

(اقرار بالكتابه بياننده‌در)

١٦٠٦ ماده

كتابتله يعنى يازو ايله اقرار لسان ايله اقرار كبيدر
(٦٩) ماده‌يه باق

١٦٠٧ ماده

بر كمسنه‌نك كندو اقرارينى يازمق اوزره آخره امر ايتمسى حكماً اقراردر

بناء عليه فلان كيمسه‌يه شوقدر غروش بورجم اولديغنه دائر برسند يازديو كاتبه امر ايدرك يازديروبده امضا ايلمش ياخود مهرلمش اولديغى سند كندو خط دستيله اولان سند كبى اقرار بالكتابه قبيلندندر

١٦٠٨ ماده

تجارك معتدبه اولان دفترلرنده‌كى قيودى دخى اقرار بالكتابه قبيلندندر

مثلا بر تاجر بر كمسنه‌يه شوقدر غروش بورجى اولديغنى كندو دفترينه قيد ايتمش اولسه اول كيمسه‌يه اولقدر بورج اقرار ايتمش اولوب لدى الحاجه اقرار شفاهيسى كبى معتبر ومرعى اولور

١٦٠٩ ماده

بر كيمسه كندوسى يازوب ياخود بر كاتبه يازديروبده ممضا

ياخود مختوم اوله‌رق آخره ويرمش اولديغى دين سندى اكر مرسوم ايسه يعنى رسم وعادته موافق اوله‌رق يازلمش ايسه اقرار بالكتابه اولوب تقرير شفاهيسى كبى معتبر ومرعى اولور

برمعتاد ويريله كلان وصولر يعنى مقبوض علم وخبرلرى دخى بو قبيلدندر

١٦١٠ ماده

بر كيمسه بروجه بالا مرسوم اوله‌رق يازوب ياخود يازديروبده ممضا ياخود مختوم اوله‌رق ويرمش اولديغى دين سندى كندوسنك اولديغنى معترف ايكن حاوى اولديغى بورجى انكار ايتسه انكارينه اعتبار اولنميوب اول بورجى ايفا ايلمسى لازم كلور

اما سند كندوسنك اولديغنى انكار ايتديكى تقديرده اكر خط ويا ختمى مشهور ومتعارف ايسه انكارينه اعتبار اولنميوب اول سند ايله عمل اولنور

واكر خط وختمى مشهور ومتعارف دكل ايسه استكتاب اولنه‌رق اهل خبره‌يه كوستريلور انلر ايكيسيده بر شخصك يازوسيدر ديو خبر ويررلر ايسه دين مذكورى اوزره اول كيمسه‌يه امر اولنور

الحاصل سند اكر شائبهٔ تزوير وشبههٔ تصنيعدن برى

اولور ایسه انکله عمل اولنور
اما شبهه‌دن بری اولمدیغی تقدیرده مدیون اول سند
کندی سندی اولدیغنی انکار ایلدیکی کبی اصل دینی
دخی منکر ایسه دینی اولمیوب سند دخی کندوسنك
اولمدیغنه مدعینك طلبیله تحلیف اولنور

١٦١١ ماده

بروجه بالا بر کیسه مرسوم اوله‌رق دین سندی
ویردکدن صکره فوت اولسه وارثلری او سندك متوفانك
اولدیغنی معترف اولدقلری حالده اول دینی ترکهٔ متوفادن
ایفا یلملری لازم کلور
اما اول سند متوفانك اولدیغنی انکار ایتدکلری تقدیرده
اکر متوفانك خط وختمی مشهور ومتعارف ایسه اول
سند ایله عمل اولنور

١٦١٢ ماده

وفات ایدن بر کیسه‌نك ترکه‌سندن نقود ایله مملو بر
کیسه ظهور ایدوب اوزرنده بو کیسه فلان کمسنه‌نك
مالیدر بنم یدمده امانتدر دیو متوفانك خطیله محرر بر
یافته بولنسه اول کمسنه اول کیسه‌یی ترکهٔ متوفادن اخذ
ایدر دیکر وجهله اثباته محتاج اولماز

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٩ جمادی الاولی سنه ١٢٩٣

عن اعضاء شورای دولت
سیف الدین

امین الفتوی
السید خلیل

ناظر عدلیه
احمد جودت

رئیس ثانی محکمهٔ تمیز
السید احمد حلمی

عن اعضاء مجلس تدقیقات شرعیه
السید احمد خلوصی

رئیس المسودین
عمر حلمی

عن اعضاء مجلس تدقیقات شرعیه
احمد خالد

اعلامات تمیزی معاونی
عبد الستار

كتاب الدعوى

موجبنجه عمل اولنه

صورت خط همايون

كتاب رابع عشر

(دعوى حقنده اولوب بر مقدمه ايله ايكى بابى مشتملدر)

مقدمه

(بعض اصطلاحات فقهيه بيانندهدر)

۱٦۱۳ ماده

دعوى . بر كيمسه ديكر كمسنهدن حضور حاكمده حقنى طلب ايتمكدر

اول كيمسهيه مدعى و اول كمسنهيه مدعا عليه دينلور

۱٦۱٤ ماده

مدعا . مدعينك دعوى ايلديكى شيدركه مدعابه دخى دينلور

۱٦۱٥ ماده

تناقض . مدعيدن كندى دعواسنه مناقض يعنى دعواسنك بطلاننى موجب بر سوز سبقت ايلمش اولمقدر

(باب اول)

(دعوانك شروط واحكامنه ودفع دعوايه دائر اولوب)

(درت فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(دعوانك شروط صحتى بيانندهدر)

۱٦۱٦ ماده

مدعى ومدعا عليهك عاقل اولملرى شرطدر

مجنونك وصبئ غير مميزك دعوالرى صحيح دكلدر .

فقط وليلرى ووصيلرى بالولايه وبالوصايه انلرك يرينه مدعى ومدعى عليه اولورلر

۱٦۱۷ ماده

مدعا عليهك معلوم اولمسى شرطدر

بناءعليه مدعى فلان قريه اهاليسندن لاعلى التعيين برنده ياخود بر قاچنده شوقدر غروش الهجغم واردبسه صحيح اولماز مدعى عليهى تعيين ايتمك لازم كلور

١٦١٨ ماده

حين دعواده خصمك حضورى شرطدر . ومدعا عليه
محكمه يه كلمكدن ووكيل كوندرمكدن امتناع ايتديكى
تقديرده اولنه جق معامله كتاب قضاده بيان قلنه جقدر

١٦١٩ ماده

مدعا بهك معلوم اولمسى شرطدر . مجهول اولور ايسه
دعوى صحيح اولماز

١٦٢٠ ماده

مدعا بهك معلوميتى اشارت ايله ياخود وصف وتعريف
ايله در
شويله كه عين منقول اولديغى تقديرده مجلس محاكمه ده
حاضر ايسه اكا اشارت كافيدر . وحاضر دكل ايسه
وصف وتعريف وقيمتى بيان ايله معلوم اولور وعقار
اولديغى تقديرده حدودينك بيانيله تعيين اولنور .
ودين ايسه جنس ونوع ووصف ومقدارى بيان
اولنمق لازم كلور . نته كيم مواد آتيه دن متضح
اولور

١٦٢١ ماده

مدعا به عين منقول اولديغى حالده حاضر بالمجلس ايسه
مدعى اكا اليله اشارت ايدرك اشته بو بمدر بو آدم اكا

بغير حق وضع يد ايديور البويرلمسنى طلب ايدرم ديو
دعوى ايدر واكر حاضر بالمجلس اولميوب انجق
مصرفسز جلب واحضارى ممكن ايسه دعواده
وشهادت وياخود يمينده اكا بويله جه اشارت اولنمق
اوزره مجلس حكمه كتوريلور . واكر مصرفسز
احضارى ممكن دكل ايسه مدعى انى تعريف وقيمتنى بيان ايلر
فقط غصب ورهن دعوالرنده قيمتنك بيانى لازم كلمز
مثلا بر زمردبوزكى غصب ايتدى ديه وقيمتنى بيان ايتمه وحتى
قيمتنى بيلمم ديه بيله دعواسى صحيح اولور

١٦٢٢ ماده

مدعا به اكر جنس ونوع ووصفلرى مختلف اعيان ايسه
جمله سنك مجموع قيمتنى ذكر ايتمك كافى اولور . هر برينك
بشقه بشقه قيمتلرينى تعيين ايتمك لازم كلمز

١٦٢٣ ماده

مدعا به عقار ايسه حين دعوى وشهادتده بلده سى
وقريه سى ويا محله سى وزقاغى وحدود اربعه سى ياخود
ثلثه سى وحدودينك صاحبلرى وار ايسه انلرك وبابا
ودده لرينك اسملرى ذكر اولنمق لازمدر فقط مشهور
ومعروف اولان آدمك يالكز اسم وشهرتنى ذكر ايتمك
كافيدر . بابا ودده سنك اسملرينى ذكره حاجت يوقدر

كذلك اول عقار اكر شهرتنه مبنى تحديددن مستغنى ايسه كرك دعواده وكرك شهادتده حدودينك بيانى شرط دكلدر

و بر ده مدعى اكر شو سندده حدودى محرر اولان عقار بنم ملكمدر ديو دعوى ايدر ايسه صحيح اولور

١٦٢٤ ماده

مدعى حدودك بياننده اصابت ايدوبده عقارك مقدار ذراع ويا دونمنى اكسك يازياده سويلسه دعواسنك صحتنه مانع اولماز

١٦٢٥ ماده

عقارك ثمننى دعواده حدودينك بيانى شرط دكلدر

١٦٢٦ ماده

مدعابه دين ايسه مدعى انك جنس ونوع ووصف ومقدارينى بيان ايتمسى لازمدر

مثلا التون ياكوش ديو جنسنى وعثمانلى سكه‌سى ياخود انكليز سكه‌سى ديو نوعنى و سكهٔ خالصه ياخود سكهٔ مغشوشه ديو وصفنى ونه مقدار اولديغنى بيان ايتمسى لازمدر . فقط على الاطلاق شوقدر غروش ديو ادعا ايتسه دعواسى صحيح وعرف بلده‌جه معهود اولان غروشه مصروف اولور . وايكى درلو غروش متعارف اولديغى حالده برينك رواج واعتبارى دها زياده اولسه ادناسنه صرف اولنور . نته‌كيم شوقدر عدد بشلك ديو دعوى ايتسه فى زماننا مسكوكات مغشوشه‌دن اولان قره بشلكه مصروف اولور

١٦٢٧ ماده

مدعا به عين اولديغى تقديرده سبب ملكيت بيان اولنمق لازم كلميوب بلكه بومال بنمدر ديو ملك مطلق دعواسى صحيح اولور

اما دين اولديغى تقديرده سبب وجهتى يعنى ثمن مبيعميدر يوخسه اجرتميدر وياخود آخر جهتدن طولاييمى بورجدر الحاصل نه جهتدن طولايى دين اولديغى سؤال اولنور

١٦٢٨ ماده

اقرارك حكمى مقر بهك ظهوريدر يوخسه بداية حدوثى دكلدر . بوجهتله اقرار سبب ملك اوله‌ماز . بناء عليه مدعى مجرد مدعا عليهك اقرارينى سبب طوته‌رق اندن برشى دعوى ايتسه استماع اولنماز

مثلا مدعى بو مال بنمدر وانك ذى اليدى اولان شو آدم دخى بنم اولديغنى اقرار ايتمشيدى ديو دعوى ايتسه استماع اولنور اما بو مال بنمدر زيرا انك ذى اليدى اولان شو آدم بنم اولديغنى اقرار ايتمشيدى ديو دعوى ايتسه استماع اولنماز . كذلك مدعى جهت قرضدن طولايى شو آدمده بوقدر غروش الهجغم واردر حتى كندوسى دخى بوجهتدن طولايى اوقدر غروش بورجى اولديغنى اقرار ايتمشيدى ديو دعوى ايتسه مسموع اولور اما شول آدم بكا جهت قرضدن طولايى بوقدر غروش بورجى اولديغنى اقرار

ایتمش اولدیغی ایچون انده بو قدر غروش حقم واردر ایسترم دیو دعوی ایلسه مسموع اولماز

۱٦۲۹ ماده

مدعا بهك محتمل الثبوت اولمسی شرطدر

بناء علیه عقلا یا عادة وجودی محال اولان شیئی ادعا صحیح اولماز

مثلا بر کیمسه کندوسندن سناً بیوك یاخود نسبی معروف اولان کیمسنه حقنده بو بنم اوغلمدر دیو ادعا ایتسه دعواسی صحیح دکلدر

۱٦۳۰ ماده

دعوانك ثبوتی تقدیرنده مدعا علیهك برشی ایله محکوم ملزم اولمسی شرطدر

مثلا بر کیمسه دیکر کیمسنه‌یه بر شی اعاره ایتدکده دیکر بر شخص چیقوب‌ده بن انك متعلقاتندنم بکا اعاره ایتسون دیو دعوی ایتسه صحیح اولماز کذلك بر کیمسه دیکر کیمسنه‌یی بر خصوصه توکیل ایتدکده دیکر بر شخص چیقوب‌ده بن انك قومشوسی‌یم انك وکالتنه دها مناسبم دیو دعوی ایتسه صحیح اولماز . زیرا هرکس مالنی دیلدیکنه اعاره و دیلدیکنی امورینه توکیل ایده‌بیله‌جکندن بو دعوالر ثابت اولدیغی تقدیرده مدعا علیه حقنده هیچ بر حکم ترتب ایتمز

(فصل ثانی)

(دفع دعوی حقنده‌در)

۱٦۳۱ ماده

دفع . مدعا علیه طرفندن مدعینك دعواسنی دفع ایده‌جك

بر دعوی درمیان اولنمقده‌در

مثلا بر کیمسه جهت قرضدن طولایی شوقدر غروش دعوی ایتدکده مدعا علیه بن انی ادا ایتمشیدم یاخود سن بنی اندن ابرا ایتمشیدك و یاخود بز صلح اولمش ایدك یاخود بو مبلغ قرض دکلدر بلکه سکا صاتمش اولدیغم فلان مالك ثمنیدر و یاخود فلان کیمسنه‌ده آله‌جغم اولان اولمقدار غروشی سکا حواله ایتمکله سن دخی بکا اول مبلغی ویرمشیدك دیسه مدعینك دعواسنی دفع ایتمش اولور کذا بر کیمسه دیکر کیمسنه‌دن فلانك ذمتنده آله‌جغم اولان شوقدر غروشه سن کفیل اولمشیدك دیو دعوی ایتدکده اول کیمسنه مدیونك مبلغ مزبوری ادا ایتمش ایدوکنی ادعا ایتسه مدعینك دعواسنی دفع ایتمش اولور وکذا بر کیمسه دیکر کیمسنه‌نك یدنده بولنان بر مالی بنمدر دیو دعوی ایتدکده اول کیمسنه اکا بوندن مقدم فلان آدم اول مالی بندن دعوی ایتدکده سن انك دعواسنه شهادت ایتمشیدك دیو ادعا ایلسه مدعینك دعواسنی دفع ایتمش اولور کذلك بر کیمسه بر متوفانك ترکه‌سندن شوقدر غروش آله‌جق دعوی و وارثك انکاری اوزرینه بو دعواسنی اثبات ایتدکدن صکره متوفانك حال حیاتنده اول دینی ادا ایتمش اولدیغنی وارثی ادعا ایلسه مدعینك دعواسنی دفع ایتمش اولور

۱٦۳۲ ماده

دفع دعوی ایدن کیمسه دفعنی اثبات ایتدکده مدعینك دعواسی مندفع اولور و اثبات ایده‌مدیکی تقدیرده انك طلبیله اصل مدعی تحلیف اولنور

مدعی یمیندن نکول ایدر ایسه مدعا علیهك دفعی ثابت

اولور واكر مدعى يمين ايدر ايسه كندوسنك اصل دعواسى عودت ايدر

١٦٣٣ ماده

بر كيمسه ديكر كمسنه‌دن شوقدر غروش آله‌جق دعوى ايدوبده مدعى عليه دخى بن سنى بو مبلغ ايله فلانك اوزرينه حواله ايدوب هر بريكز دخى حواله‌يى قبول ايتمش ايديكز ديو ادعا وبونى محال عليه دخى حاضر اولديغى حالده اثبات ايلسه مدعى‌يى دفع ايله مطالبه سندن خلاص اولور . واكر محال عليه حاضر دكل ايسه انك حضورينه قدر موقوفا مدعى‌يى دفع ايلمش اولور

(فصل ثالث)

(خصم اولوب اولميانلر بيانده‌در)

١٦٣٤ ماده

بر كيمسه برشى دعوا ايتدكده اكر مدعا عليهك اقرارى تقديرنده انك اقرارى اوزرينه بر حكم ترتب ايدر ايسه انكاريله دعواده واقامهٔ بينه‌ده خصم اولور

واكر مدعا عليهك اقرارى تقديرنده بر حكم ترتب ايتمز ايسه انكاريله خصم اولماز

مثلا اصنافدن برى كلوبده برذاتدن سنك رسولك فلان بندن شومالى الدى ثمننى وير ديو دعوا ايتدكده اول ذات اقرار ايتسه

ثمن مبيعى دفع وتسليمه مجبور اولديغى جهتله انكار ايتديكى صورتده دخى مدعى‌يه خصم اولور اول حالده مدعينك دعواسى وبينه‌سى استماع اولنور . اما مدعى سنك شرايه وكيلك اولان كمسنه الدى ديو دعوى ايتدكده مدعى عليه اقرار ايتسه ثمن مبيعى مدعى‌يه دفع وتسليمه مجبور اولمديغى جهتله انكار ايتديكى صورتده مدعى‌يه خصم اولماز

اول حالده مدعينك دعواسى استماع اولنماز

ولى ووصى ومتولى بوقاعده‌دن مستثنادر . شويله‌كه بر كيمسه مال يتيمى ياخود مال وقفى ملكمدر ديو دعوى ايتدكده ولينك ياوصينك ياخود متولينك اقرارلرى نافذ اولمديغندن اوزرينه برحكم ترتب ايتمز . اما انكارلرى صحيح اولوب انك اوزرينه مدعينك دعوا وبينه‌سى استماع اولنور شوقدر واركه ولى ووصى ومتوليدن صادر اولان برعقد اوزرينه دعوى اولنديغى حالده اقرارلرى دخى معتبر اولور

مثلا مسوغ شرعى‌يه بناء بر صغيرك مالنى وليسى صاتوبده اكا دائر مشترى طرفندن بردعوى وقوعبولسه ولينك اقرارى معتبر اولور

١٦٣٥ ماده

دعواى عينده خصم انجق ذى اليددر

مثلا بركيمسه ديكر كمسنه‌نك آتنى غصب ايله آخر برشخصه بيع وتسليم ايدوبده اول كيمسه آتنى استرداد ايتمك ايستدكده انجق

ذی الیددن دعوی ایدر اما او آنك قیمتنی تضمین ایتدیرمك ایستدكده غاصبدن دعوی ایدر

١٦٣٦ ماده

بر كیمسه مال مشترایه مستحق چیقوب ده انی دعوی ایتدكده نظر اولنور

اكر مشتری اول مالی قبض ایتمش ایسه حین دعوی وشهادتده خصم یالكز مشتریدر بایعك حضوری شرط دكلدر ۰ واكر مشتری اول مالی هنوز بایعدن قبض ایتمامش ایسه مشتری مالك و بایع ذی الید اولمق حسبیله حین دعوی وشهادتده ایكیسنك دخی حضوری لازمدر

١٦٣٧ ماده

ودیعه یی ودیعدن ومستعاری مستعیردن ومأجوری مستأجردن ومرهونی مرتهندن دعوی وقتنده ودیع ایله مودعك ومستعیر ایله معیرك ومستأجر ایله موجرك ومرتهن ایله راهنك برلكده حاضر بولنملری شرطدر فقط ودیعه ویا مستعار ویا مأجور ویاخود مرهون غصب اولنسه یالكز ودیع ومستعیر ومستأجر ومرتهن انلری غاصبدن دعوی ایده بیلور مالكك حضوری لازم كلمز وبونلر حاضر اولمدقجه یالكز مالك انلری دعوی ایده مز

١٦٣٨ ماده

ودیع مشتری یه خصم اولماز

شویله كه بر كمسنه دیكر كیمسه نك یدنده اولان خانه ایچون بن بو خانه یی فلان شخصدن شوقدر غروشه صاتون الدم آنی بكا تسلیم ایت دیو دعوی ایتدكده اول كمسنه بو خانه یی بكا اول شخص ایداع وتسلیم ایتدی دیسه مدعینك خصومتی مندفع اولور اول شخصك ایداعنی اثباته حاجت یوقدر ۰ فقط مدعی دخی فی الواقع اول شخص بو خانه یی سكا ایداع ایتمشیدی لكن صكره بكا صاتدی وسندن قبض وتسلمه بنی توكیل ایتدی دیوبده اول شخصك بیع وتوكیلنی اثبات ایدرسه اول خانه یی ودیعدن اخذ ایدر

١٦٣٩ ماده

ودیع مودعك دائننه خصم اولماز

بناء علیه دائن مودعده اولان اله جغنی ودیعك مواجهه سنده اثبات ایدوبده انده كی ودیعه دن استیفای دین ایده مز ۰ فقط (٧٩٩) ماده ده بیان اولندیغی اوزره غائبك اوزرینه نفقه سی واجب اولان كشی نفقه سنی غائبك امانت اقچه سندن المق اوزره ودیعدن دعوی ایده بیلور

١٦٤٠ ماده

دائنه مدیوننك مدیونی خصم اولماز

بناء علیه بر كیمسه متوفاده اولان اله جغنی متوفانك مدیونی مواجهه سنده اثبات ایدوبده اندن استیفا ایده مز

١٦٤١ ماده

بایعه مشترینك مشتریسی خصم اولماز

مثلا بر کیمسه برمالی دیکر کمسنه یه بیع واودخی انی قبض ایله اخر شخصه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره (مشتری اول اول مالی ثمنی ادا ایتمکسزین قبض ایتمشیدی انك ثمنی ویر یاخود ثمنك استیفاسنه قدر حبس ایتمك اوزره انی بکا ویر) دیو بایعك مشتری ثانیدن دعواسی استماع اولنماز

١٦٤٢ ماده

متوفانك لهنه وعلیهنه اولان دعـواده یالکز ورثه‌دن بریسی خصم اوله‌بیلور

فقط ترکه‌دن برعینی دعـواده اول عین ورثه‌دن کیمك یدنده ایسـه خصم اودر . ذی‌الید اولمیـان وارث خصم اوله‌ماز

مثلا متوفانك برکمسنه ده اولان اله‌جغنی ورثه‌دن یالکز بری دعوی ایده‌بیلور وبعد الثبوت اول اله‌جغك مجموعی جملـه ورثه ایچون حکم اولنور . فقط مدعی اولان وارث اندن یالکز کنـدی حصه‌سنی قبض ایدر سائر ورثه‌نك حصه‌سنی قبض ایده‌مز

کذلك برکیمسه ترکه‌دن دین دعوی ایده‌جـك اولدقده ورثه‌دن یالکز بریسـنك حضورنده دعوی ایده‌بیلور . کرك اول وارث یدنده ترکه‌دن مال بولنسون وکرك بولنمسون . وبویله یالکز بر وارثك حضورنده دعوای دین ایدوبده اول وارث دخی دینی اقرار ایتدیکی تقدیرده دیندن انك حصه‌سنه نقدر اصابت ایدرسه یالکز اول مقـداری ویرمك اوزره امر اولنور وانك اقراری سـائر ورثه‌یه سرایت ایتمز . واکر اقرار ایتمیوبده مدعی یالکز اول وارثك حضورنده دعواسنی اثبات ایدرسه جمله ورثه علیهنه حکم اولنور . ومدعی اولوجهله محکوم به اولان دینی ترکه‌دن

اله‌جق اولدقده سـائر ورثه مدعی‌یه اول دینی تکرار بزم حضورمزده اثبـات ایت دیه‌مزلر فقط مدعینك دعواسـنی دفعه صلاحیتلری واردر . اما قبل القسمه متوفانك ترکه‌سندن اولان وفقط ورثه‌دن برینك یدنده بولنان برآتی برکیمسه بن مالمی اولوب متوفایه ایداع ایتمشیدم دیو دعوی ایده‌جك اولدقده خصم انجق ذی الید اولان وارثدر . دیکر ورثه‌دن دعوی ایتسـه استماع اولنماز . وذی الیددن دعوی ایدوبده انك اقراریله حکم اولنور ایسه سائر ورثه‌یه سرایت ایتمز انك اقراری انجق کندی حصه‌سی مقـدارنجه نافذ اولوب انك اول آتده اولان حصه‌سی مدعینك اولمق اوزره حکم اولنور واکر ذی الیـد اولان وارث انکار ایدوبده مدعی دعواسنی اثبات ایدرسه مجموع ورثه علیهنه حکم اولنور . (٧٨) ماده‌یه باق

١٦٤٣ ماده

ارثدن غـیری برسبب ملك ایله برقاچ کیمسـه بیننده مشـترك اولان برعینی دعواده شرکادن بری دیکرك حصه‌سنده مدعی‌یه خصم اوله‌مز

مثلا شرا طریقیله برقاچ کیمسـه بیننده مشـترك بر خانه‌یی بر کیمسه شرکادن یالکز بری حضورنده ملکمدر دیو دعوی واثبات ایدوبده حکم اولنسه حکم انجق حاضر اولان شریکك حصه‌سنه مقصور اولوب سائرینه سرایت ایتمز

١٦٤٤ ماده

طریق عام کبی منافعی عمومه عائد اولان یرلرك دعواسنده عامه‌دن یالکز بریسی مدعی اولوب انك دعـواسی

استماع ایله مدعا علیه اوزرینه حکم اولنه بیلور

١٦٤٥ ماده

اهالیلری قوم غیر محصور اولان ایکی قریه بیننده نهر ومرعی کبی منافعی مشترك اولان شیلر دعواسنده طرفیندن بعضیلرینك حضوری کافیدر . اما اهالیلری قوم محصور اولدیغی صورتده بعضیلرینك حضوری کافی اولمیوب جملهسنك یاخود طرفلرندن وکیللرینك حضوری لازمدر

١٦٤٦ ماده

یوز نفردن زیاده اولان قریه اهالیسی قوم غیر محصور عد اولنور

(فصل رابع)

(تناقض بیاننده در)

١٦٤٧ ماده

تناقض ملکیت دعواسنه مانع اولور

مثلا برکیمسه برمالی استشرا ایدوبده یعنی صاتون المق استیوبده بعده اول مال قبل الاشترا کندوسنك ملکی ایدوکنی دعوی ایتسه مسموع اولماز . وکذا فلان کمسنهده هیچ برحقم یوقدر دیدکدن صکره اول کمسنهدن برشی دعوی ایتسه مسموع اولماز کذلك برکیمسه دیکر کمسنهدن فلان ادمه ویرمك اوزره سکا شوقدر

غروش ویرمشیدم سن اکا ویرمیوب یدکده قالمغله کتور اول مبلغی ویر دیو دعوی ایتدکده مدعا علیه انکار ایتمکله مدعی اقامهٔ بینه ایتدکدنصکره مدعا علیه دونوبده کرچك اول آدمه ویرمك اوزره بکا اوقدر غروش ویرمشیدك لکن بن اول مبلغی اکا تسلیم ایلدم دیو دفع دعوی ایدهجك اولسه مسموع اولماز

وکذلك برکیمسه دیکرك یدنده اولان بردکانی ملکمدر دیو دعوی ایتدکده ذی الید کرچك اول دکان سنك ملکك ایدی لکن فلان تاریخده سن انی بکا بیع ایتمشیدك دیو دعوی ومدعی اصلا بینمزده بیع و شرا جریان ایتمدی دیو کلیا انکار ایتمکله ذی الید دعواسنی اثبات ایتدکدن صکره مدعی دونوب فی الحقیقه اول دکانی اول تاریخده سکا بیع ایتمشیدم لکن بو بیع وفاء یاخود شو مقوله شرط مفسد ایله عقد اولمشیدی دیو دعوی ایلسه استماع اولنماز

١٦٤٨ ماده

برکیمسه برمالی دیکر کمسهنك اولدیغنی اقرار ایتدکدن صکره بنمدر دیو دعوی ایتسه صحیح اولمدیغی کبی آخرك طرفندن بالوکاله یا بالوصایه دعوی ایتمسی دخی صحیح اولماز

١٦٤٩ ماده

برکیمسه دیکر کمسنهیی جمیع دعوادن ابرا ایتدکدن صکره کندوسی ایچون اندن برمال دعوی ایتسه صحیح اولماز . اما بشقهسی ایچون بالوکاله یاخود بالوصایه دعوی ایدهبیلور

١٦٥٠ ماده

بر كيمسه برمالى آخر كمسنه ايچون دعوى ايتدكدن صكره كندوسى ايچون دعوى ايتسه صحيح اولماز . اما كندوسى ايچون دعوى ايتدكدن صكره بالوكاله آخر كمسنه ايچون دعوى ايده‌بيلور زيرا دعوى وكيلى بعضاً ملكى نفسنه مضاف قيلار اما بركمسنه عندالخصومه كندو ملكنى بشقه‌سنه مضاف قيلماز

١٦٥١ ماده

حق واحد ايكى كشيدن ايرو ايرو استيفا اولنه‌مديغى كبى جهت واحده‌دن طولايى حق واحد ايكى كشيدن ادعا دخى اولنه‌ماز

١٦٥٢ ماده

نصل كه متكلم واحدك دعواسنده تناقض بولنور ايسه وكيل وموكل ووارث ومورث كبى متكلم واحد حكمنده اولان ايكى كمسنه‌نك كلاملرنده دخى تناقض تحقق ايدر . شويله كه برخصوص حقنده موكلدن سبق ايدن دعوايه منافى وكيلى بردعوى درميان ايتسه صحيح اولماز

١٦٥٣ ماده

خصمك تصديقيله تناقض مرتفع اولور

مثلا بركيمسه جهت قرضدن اوله‌رق ديكر كمسنه‌دن شوقدر غروش اله‌جق دعوى ايتدكدن صكره مبلغ مزبورك جهت كفالتدن اولديغنى دعوى ايدوبده مدعى عليه دخى بونى تصديق ايلسه تناقض مرتفع اولور

١٦٥٤ ماده

حاكمك تكذيبيله دخى تناقض مرتفع اولور

مثلا بركيمسه ديكر كمسنه‌نك يدنده اولان مالى بنمدر ديو دعوى ايدوب مدعى عليه دخى اول مال فلانك ايدى بن اندن صاتون الدم ديو انكار ايتمكله مدعى اقامهٔ بينه ايدوبده حكم اولنسه محكوم عليه اول مالك ثمنيله بايعنه رجوع ايدر واكرچه ابتدا اول مال بايعك ايدوكنى اقرار ايتمسيله صكره‌كى رجوعى بيننده تناقض وارايسه حاكمك حكميله بو اقرارى تكذيب اولنديغندن تناقض مرتفعدر

١٦٥٥ ماده

محل خفا اولوبده مدعينك معذرتى ظاهر اولور ايسه تناقض معفو اولور

مثلا بركيمسه برخانه‌يى استيجار ايتدكدنصكره بن صغير ايكن پدرم بوخانه‌يى بنم ايچون اشترا ايتمش حين استيجارده خبرم يوق ايدى ديو موجردن ادعا وبويولده برقطعه سند ابراز ايلسه دعواسى مسموع اولور

كذلك بركيمسه برخانه‌يى استيجار ايتدكدن صكره وقتيله اول خانه كندوسنه پدرندن ارثا انتقال ايلمش ايدوكنه واقف اولوبده موجردن ادعا ايلسه دعواسى استماع قلنور

١٦٥٦ ماده

تقسیم ترکه‌یه ابتدار مقسومك مشترك اولدیغنی اقراردر . بناء علیه بعد التقسیم مقسومی بنمدر دیو دعوی ایتمك تناقضدر

مثلا ترکه‌نك تقسیمندن صکره ورثه‌دن بریسی اعیان مقسومه‌دن بریني بن متوفادن صاتون المش ایدم یاخود متوفی انی حال صحتنده بکا هبه وتسلیم ایتمشیدی دیو ادعا ایتسه مسموع اولماز فقط بن صغیر ایکن متوفی اول مالی بکا ویرمش وقت تقسیمده بیلیوردم دیر ایسه معذور ودعواسی مسموع اولور

١٦٥٧ ماده

متناقض کورینان ایکی کلامك توفیقی ممکن اولوبده مدعی دخی توفیق ایدر ایسه تناقض مرتفع اولور

مثلا برخانه‌ده مستأجر اولدیغنی اقرار ایتمش ایکن بوخانه بنمدر دیو دعوی ایتسه استماع اولنماز . اما مستأجر ایدم صکره صاحبندن صاتون الدم دیو توفیق ایلسه دعواسی استماع اولنور

کذلك برکیمسه جهت قرضدن معلوم المقدار غروش دعوی ایدوبده مدعا علیه دخی بن سندن برشی المدم وسنکله بینمزده هیچ برمعامله جاری اولمامشدر یاخود بن سنی اصلا طانیم دیوبده مدعی اقامهٔ بینه ایتدکدنصکره مدعا علیه بن اول مبلغی ایفا ایتمشیدم یاخود سن بنی اندن ابرا ایتمشیدك دیو ادعا ایلسه تناقض اولمغله دعواسی استماع اولنماز . اما مدعینك دعوای مشروحه‌سی اوزرینه مدعا علیه سکا هیچ بورجم یوقدر دیوبده مدعی اقامهٔ بینه ایتدکدنصکره مدعا علیه اوت سکا اوقدر بورجم وارایدی لکن بن انی سکا تأدیه ایتمشیدم یاخود سن بنی اندن ابرا ایتمشیدك دیو دعوی واثبات ایلسه مدعی‌یی دفع ایده بیلور

وکذلك برکیمسه دیکر کمسنه‌دن سنده شویله برودیعه‌م وار ایدی ویر دیو دعوی ایتدکده مدعا علیه سن بکا اصلا برشی ایداع ایتمدك دیو انکار ایدوبده مدعی اقامهٔ بینه ایتدکدنصکره مدعاعلیه بن انی سکا رد وتسلیم ایتمشیدم دیو دفع ایده‌جك اولورسه بودفعی مسموع اولمیوب ودیعه انك یدنده موجود ایسه مدعی انی عیناً الور ومستهلك ایسه قیمتنی تضمین ایتدیرر اما مدعینك دعوای مشروحه‌سی اوزرینه مدعا علیه بنده‌سنك اویله ودیعه‌ك یوقدر دیو انکار ایدوبده مدعی اقامهٔ بینه ایتدکدنصکره مدعا علیه اوت اویله برودیعه‌ك وار ایدی لکن بن انی سکا رد وتسلیم ایتمشیدم دیو ادعا ایتسه دعواسی مسموع اولور

١٦٥٨ ماده

برکیمسه برعقدك باتاً وصحیحا کندوسندن صادر اولدیغنی اقرار ایده‌رك بواقراری سنده ربط اولندقدن صکره دونوبده اول عقدك وفاء ویاخود فاسدا منعقد اولدیغنی ادعا ایتسه دعواسی مسموع اولماز

(یوزنجی ماده‌یه باق)

مثلا برکیمسه ملك منزلنی برکمسنه‌یه ثمن معلوم مقابلنده بیع وتسلیم ایتدکدنصکره حضور حاکمه واروب بن شو حدود ایله محدود اولان منزلمی شوقدر غروش مقابلنده فلان کمسنه‌یه بیع بات صحیح ایله صاتدم دیو اقرار ایدوبده بو اقراری سنده ربط اولندقدنصکره دونوبده بیع مزبوری وفا طریقیله یاخود شومقوله شرط مفسد ایله عقد اولنمشیدی دیو ادعا ایلسه دعواسی مسموع اولماز

كذلك بركيمسه ديكر كمسنه ايله اولان دعواسندن صلح اولهرق حضور حاكمه واروبده اول صلحك صحيحا عقد اولنديغنى اقرار ايدرك بواقرارى سنده ربط اولندقدنصكره دونوبده صلح مزبورى شومقوله شرط مفسد ايله اولمشيدى ديو ادعا ايلسه دعواسى مسموع اولماز

١٦٥٩ ماده

بر كيمسه برمالى ملكمدر ديو ديكر كمسنه حضورنده آخره بيع وتسليم ايتدكده اول كمسنه كوروبده بلاعذر سكوت ايتمشيكن صكره‌دن اول مال بنمدر ياخود انده حصه‌م واردر ديو دعوى ايتسه نظر اولنور . اكر اول كمسنه بايعك اقاربندن ياخود زوج وزوجه‌دن بريسى ايسه اشبودعواسى مطلقا استماع اولنماز . واكر اجانبدن ايسه اولوجهله يالكز مجلس بيعده بولنمسى دعواسنك استماعنه مانع اولميوب انجق مجلس بيعده حاضر اولدقدنبشقه مشترينك برمدت اول ملكده ابنيه ياپمق ياخود ييقمق وياخود اغاج ديكمك كبى تصرف ملاك ايله تصرفنى كوروبده بلاعذر سكوت ايتدكدنصكره بروجه بالا بنم ملكمدر ياخود انده حصه‌م واردر ديو دعوى ايتسه كذلك استماع اولنماز

(باب ثانى)

(مرور زمان حقنده‌در)

١٦٦٠ ماده

دين وديعه وملك عقار وميراث وعقارات موقوفه‌ده مقاطعه ياخود اجارتين ايله تصرف ومشروطه توليت وغله دعوالرى كبى اصل وقفه وعمومه عائد اولميان دعوالر اون بش سنه ترك اولندقدن صكره استماع اولنماز

١٦٦١ ماده

اصل وقف حقنده متولى ومرتزقه‌نك دعوالرى اوتوز التى سنه‌يه قدر استماع اولنور

اما اوتوز التى سنه مرور ايتدكدن صكره ارتق استماع اولنماز

مثلا بركيمسه اوتوز التى سنه برعقاره ملكيت اوزره متصرف اولدقدنصكره بروقفك متوليسى اول عقار بنم وقفمك مستغلاتندندر ديو دعوى ايتسه استماع اولنماز

١٦٦٢ ماده

طريق خاص و مسيل و حق شرب دعوالرى اكر ملك عقارده ايسه اون بش سنه مرور ايتدكدن صكره استماع اولنماز . واكر عقارات موقوفه‌ده ايسه متولينك

انلری اوتوز التی سنه یه قدر دعوایه صلاحیتی واردر اون سنه مروروندن صکره اراضیٔ میریه دعوالری استماع اولنمدیغی کبی اراضیٔ میریه ده‌کی طریق خاص ومسیل وحق شرب دعوالری دخی اون سنه ترك اولندقدنصکره استماع اولنماز

١٦٦٣ ماده

بوبابده معتبر یعنی دعوانك استماعنه مانع اولان مرور زمان انجق بلا عذر واقع اولان مرور زماندر

یوخسه مدعینك وصیسی بولنسون بولنمسون صغیر یامجنون یامعتوه اولمسی یاخود مدت سفراولان اخردیارده بولنمسی ویاخود خصمنك متغلبه‌دن اولمسی کبی اعذار شرعیه‌دن بریله مرور ایدن زمانه اعتبار اولنماز بناءعلیه مرور زمانك مبدئی عذرك زوال واندفاعی تاریخندن اعتبار اولنور

مثلا برکیمسه نك حال صغرنده کچن زمانه اعتبار اولنمیوب مرور زمان انجق حد بلوغه واصل اولدیغی تاریخندن معتبردر

کذلك برکیمسه‌نك متغلبه‌دن بریله دعواسی اولوبده خصمنك تغلبی ممتد اوله‌رق دعوی ایده‌مدیکندن مرور زمان بولنسه اول دعوانك استماعنه مانع اولماز . مرور زمان انجق تغلبك زوالی تاریخندن معتبردر

١٦٦٤ ماده

مدت سفر سیر معتدل ایله اوچ کونلك یعنی اون سکز ساعتلك مسافه‌در

١٦٦٥ ماده

بینلرنده مدت سفر اولان ایکی بلده ساکنلرندن بریسی برقاچ سنه‌ده برکره بربلده‌ده برلشوب یکدیکریله محاکمه‌لری قابل ایکن بربرندن برشی دعوی ایتمیه‌رك بووجهله مرور زمان بولندقدن صکره مدت مروردن مقدم تاریخ ایله برینك دیکرندن دعواسی استماع اولنماز

١٦٦٦ ماده

برکیمسه برخصوصی حضور حاکمده دیکر کمسنه‌دن برقاچ سنه‌ده برکره دعوی ایدوب انجق فصل دعوی ایدلمیه‌رك بووجهله اون بش سنه مرور ایتسه دعوانك استماعنه مانع اولماز . اما حضور حاکمده اولمیان ادعا ومطالبه مرور زمانی دفع ایده‌مز

بناءعله برکیمسه برخصوصی مجلس حاکمك غیری یرلرده ادعا ومطالبه ایدرك بووجهله مرور زمان بولنسه مدعینك دعواسی استماع اولنمز

١٦٦٧ ماده

مرور زمان مدعی مدعابهی ادعایه صلاحیت کلدیکی تاریخندن اعتبار اولنور

بناءعلیه دین موجلی دعواده مرور زمان انجق حلول اجلدن معتبر

اولور . زيرا قبل حلول الاجل مدعينك اول دينى دعوى ومطالبه يه صلاحيتى يوقدر

مثلا بر كيمسه ديكر كمسنه دن بوندن اون سنه مقدم ثمنى اوچ سنه مؤجل اولمق اوزره سكا بيع ايلديكم فلان شى ثمندن سنده شوقدر غروش الهجغم واردر ديو دعوى ايلسه استماع اولنور . زيرا حلول اجلدن اعتباراً انجق اون ايكى سنه كچمش اولور

كذلك بطناً بعد بطن اولاده مشروط وقفه دائر بطن ثانيده بولنان اولادك دعوالرنده مرور زمان انجق بطن اولك انقراضى تاريخندن معتبردر . زيرا بطن اول موجود ايكن بطن ثانينك دعوايه صلاحيتى يوقدر

وكذلك مهر مؤجل دعواسنده مرور زمانك مبدائى وقت طلاقدن ياخود احد زوجينك وفاتى تاريخندن اعتبار اولنور . زيرا مهر مؤجل ياطلاق ياخود وفات ايله معجل اولور

١٦٦٨ ماده

مفلس اولان كمسنه دن الهجق دعواسنده مرور زمان انجق افلاسك زوالى تاريخندن معتبردر

مثلا اون بش سنه دن برو متماديا مفلس اولوب هنوز كسب يسار ايلديكى متحقق اولان بر كيمسه دن ديكر كمسنه اون بش سنه مقدم ذمتكده فلان جهتدن شو قدر غروش الهجغم وار ايدى اول تاريخدنبرو مفلس اولديغك جهتله دعوى ايده مدم شمدى اداء دينه اقتدارك اولمغله دعوى ايدرم ديسه استماع اولنور

١٦٦٩ ماده

بر كيمسه بر دعوايى بروجه بالا بلاعذر ترك ايده رك مرور زمان بولنسه اول دعوى حياتنده كندوسندن استماع

تبين ايدرسه بعد الثبوت حكم ايدر

١٨٣٥ ماده

بر منوال مشروح واقع اولان حكم غيابى مدعى عليهه تبليغ ايديلور

١٨٣٦ ماده

غيابا عليهنه حكم اولنان كيمسه محكمه يه حاضر اولوبده مدعينك دعواسنى دفعه صالح بر دعوايه تشبث ايدر ايسه استماع و ايجابى وجهله فصل اولنور . دعوايى دفعه تشبث ايتمديكى ويا ايدوبده دفعه صالح اولمديغى تقديرده حكم واقع انفاذ واجرا قيلنور

(باب ثالث)

(دعوانك بعد الحكم رؤيتى حقنده در)

١٨٣٧ ماده

اصول مشروعه سنه موافق يعنى حكمك سبب وشرطلرى موجود اوله رق حكم و اعلام اولنان دعوانك تكرار رؤيت واستماعى جائز اولماز

١٨٣٨ ماده

بر دعوى حقنده لاحق اولان حكمك اصول مشروعه سنه موافق اولمديغنى محكوم عليه ادعا و عدم موافقت جهتنى

دخی بیان ایدوبده استیناف دعوی طلبنده بولندیغی حالده وقوعبولان حکم لدی التحقیق اصول مشروعه‌سنه موافق ایسه تصدیق اولنور دکل ایسه استیناف قیلنور

١٨٣٩ ماده

بردعوی حقنده لاحق اولان حکمه محکوم علیه قناعت ایتمیوبده اول حکمی حاوی اولان اعلامك تمیزی طلبنده بولندیغی حالده لدی التدقیق اصول مشروعه‌سنه موافق ایسه تصدیق قیلنور دکل ایسه نقض اولنور

١٨٤٠ ماده

دفع دعوی قبل الحکم صحیح اولدیغی کبی بعد الحکم دخی صحیح اولور

بناءعلیه بردعواده محکوم علیه اولان کیمسه اول دعوایی دفعه صالح برسبب سرد وبیان ایله دفع دعوی ادعاسنده واعادهٔ محاکمه طلبنده بولندیغی حالده محکوم لهك مواجهه‌سنده اشبو ادعاسی استماع وبوخصوص حقنده محاکمه‌لری اجرا اولنور

مثلا برکیمسه دیکر کمسنه‌نك ید تصرفنده اولان برخانه پدرندن کندویه موروث اولدیغی دعوی واثبات ایدوبده حاکم دخی حکم ایتدکدنصکره اول کیمسه‌نك پدری اول خانه‌یی مقدما ذی الیدك پدرینه صاتمش اولدیغی مبین برسند معمول به ظهور ایتدکده

ذی الیدك دعواسی استماع ایله اثبات ایلدیکی تقدیرده حکم اول منتقض واول کیمسه‌نك دعواسی مندفع اولور

(باب رابع)

(تحکیمه دائر مسائل بیانده‌در)

١٨٤١ ماده

حقوق ناسه متعلق مال دعوالرنده تحکیم جائزدر

١٨٤٢ ماده

محکمك حکمی انجق کندوسنی تحکیم ایدن خصمین حقنده وتحکیم ایتدکلری خصوصده جائز ونافذ اولوب انلردن بشقه‌سنه تجاوز ایتمز وانلرك خصوصات سائره‌سنه دخی شامل اولماز

١٨٤٣ ماده

محکمك تعددی جائزدر

یعنی برخصوصه ایکی یاخود دها زیاده کیمسه‌نك حکم نصب اولنمسی جائزدر

مدعی ومدعا علیه طرفلرندن برر حکم نصب ایتسه‌لر جائز اولور

١٨٤٤ ماده

بروجه بالا محکملر متعدد اولدقلری صورتده هپسنك رأیی متفق اولمق لازمدر . یالکز بریسی حکم ایده‌مز

ماده ١٨٤٥

حکملر طرفیندن تحکیمه مأذون ایسه‌لر دیکر برکیمسه‌یی تحکیم ایده‌بیلورلر دکل ایسه‌لر ایده‌مزلر

ماده ١٨٤٦

تحکیم بر وقت ایله تقیید اولندقده اول وقتك مروریله زائل اولور

مثلا فلان کوندن بر آیه قدر حکم ایتمك اوزره نصب اولنان حکم انجق بو بر آی ایچنده حکم ایده‌بیلور اول آیك مرورنده حکم ایده‌مز • ایدرسه حکمی نافذ اولماز

ماده ١٨٤٧

محکمك حکمندن اول طرفیندن هر بری آنی عزل ایده‌بیلور

شوقدر وارکه طرفین انی تحکیم ایدوبده طرف سلطانیدن منصوب ونائب نصبنه مأذون اولان حاکم دخی انی مجیز اولسه حاکم انی استخلاف ایتمش اولمسیله اول محکم بو حاکمك نائبی منزله‌سنده اولور

ماده ١٨٤٨

حاکملرك قضالری داخلنده‌کی اهالینك جمله‌سی حقنده حکملری نصل که لازم الاجرا ایسه محکملرك دخی انلری تحکیم ایدنلر حقنده ومحکم اولدقلری خصوصده حکملری اولوجهله لازم اولور

بناء علیه حکملر اصول مشروعه‌سنه موافق اوله‌رق

حکم ایتدکدنصکره طرفیندن هیچ بریسی اول حکمی قبولدن امتناع ایده‌مز

ماده ١٨٤٩

محکمك حکمی طرف سلطانیدن منصوب حاکمه عرض اولندقده موافق اصول ایسه قبول وتصدیق ایدر • دکل ایسه نقض ایلر

ماده ١٨٥٠

طرفین احکام مشروعه‌سنه توفیقا حکمه مأذون قیلدقلری محکملری لدی التنسیب صلحا تسویه‌یه دخی مأذون ایتسه‌لر محکملرك صلحا تسویه‌لری معتبر اولور • شویله‌که طرفیندن بری محکملردن برینی ودیکری دخی اوبرینی منازع فیه اولان خصوصك اولوجهله صلحا تسویه‌سنه دخی توکیل ایدوبده انلری دخی کتاب صلحده مندرج اولان مسائله بالتوفیق صلحا تسویه ایتسه‌لر اشبو صلح وتسویه‌یی طرفیندن بری قبولدن امتناع ایده‌مز

ماده ١٨٥١

برکیمسه تحکیم اولنمامش اولدیغی حالده ایکی کشی بیننده‌کی دعوایی فصل ایتدکدن صکره طرفین اکا راضی وانك حکمنی مجیز اولسه‌لر حکمی نافذ اولور (١٤٥٣) ماده‌یه باق

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٢٦ شعبان سنه ١٢٩٣

عن اعضاء شورای دولت
سیف الدین

امین الفتوی
السید خلیل

معارف ناظری
احمد جودت

رئیس ثانی محکمهٔ تمییز
السید احمد حلمی

رئیس مجلس تدقیقات شرعیه
و مجلس انتخاب حکام
السید احمد خلوصی

مستشار مفتش اوقاف
عمر حلمی

قاضیٔ دار الخلافة العلیه
احمد خالد

اعلامات شرعیه تمییزی معاونی
عبد الستار

(مجلهٔ احکام عدلیه دن کتاب بینات حقنده بعض)
(وصایایی شامل مذکرهٔ عدلیه)

مجلهٔ احکام عدلیه‌نك اون بشنجی کتابی اولان کتاب بینات بوکره رهین حد ختام اوله‌رق باارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهی طبع ونشر قلندی

مجلهٔ مذکوره‌نك نشر اولنان اون درت کتابی محاکم شرعیه‌ده نوجهله معمول به ایسه محاکم نظامیه‌ده دخی سیاق مطرد اوزره دستور العمل اولمق امر طبیعیدر

ذکر اولنان کتاب بینات دخی کرك محاکم شرعیه‌ده وکرك محاکم نظامیه‌ده مرعی الاجرا اولمق لازم کلور

چونکه کتاب مزبور درت بابی مشتمل اولوب . برنجیسی شهادت وتواتر . ایکنجیسی حجج تحریریه وقرینهٔ قاطعه اوچنجیسی یمین . دردنجیسی ترجیح بینات ایله تحالف . حقنده‌در ابواب ثلثهٔ اخیره حقنده بردیه‌جك اولمیوب علی الخصوص یمین حقنده محاکم نظامیه ایچون برنظام اولمدیغی جهتله محاکم نظامیه‌نك یمین بابنه شدت احتیاجی واردر مباحث سائره‌یه دخی بالجمله محاکم نظامیه‌نك احتیاجی درکاردر

شهادت بحثنه کلنجه بیع وشرا حقنده شاهد استماعی تجارت قانونامه‌سنده مندرج اولدیغی حالده هنوز

کیفیت استماعنه دائر برنظام یاپلمامشدر شوحالده باب اولك دخی علی العموم محاکم نظامیه یه مرجع اولمسی امر طبیعیدر شوقدر وارکه تجارت قانوننامه سنده مصرح شاهد استماعی خصوصی محکمه نك تنسیبنه معلق اوله رق مندرجدر وشرکت و پولیچه کبی نیجه مواد تجاریه والتزام وملتزملر بیننده عقد شرکت مثللو پك چوق معاملات نظامیه هپ سندات واوراق معتبره ایله اجرا اولنه رق بونلردن متحدث دعاوی ومنازعاتك محاکم نظامیه ده حین رؤیتنده یالکز سنداته اعتبار اولنمق معروف ومرعیدر وتجار بیننده معروف اولان شی مشروط حکمنده اولمق دخی مجله نك مقدمه سنده مندرج اولان اصول فقهیه دندر

بناءعلی ذلك بومثللو معاملاتك شهادت اوزرینه بناسی قابل اولمدیغی کبی تجارت محکمه لرنده شاهد استماعی محکمه نك تنسیبنه معلق اوله رق جریان ایده بیله جکدر .

کتاب مذکورده شهادت بحثی ایسه اطلاقی اوزره مندرج اولدیغندن وسندات اوزرینه تعامل جاری اولان خصوصلرده ینه سند ارانمق امر ضروری بولندیغندن محاکم نظامیه ده وعلی الخصوص تجارت محکمه لرنده نه درلو خصوصلرده وقاچ غروشه قدر دعوالرده

شاهد استماع اولنه جغنه دائر برنظام یاپلمق لازمهٔ حالدن کوریلور انجق بونظام یاپلنجه یه قدر محاکم نظامیه ده کما فی السابق شاهد استماع اولنان دعوالرده شاهد استماع اولنه رق خصوصات سائره ده کما کان بینهٔ تحریریه ارانمسی ومواد سائره ده اشبو کتاب بیناتك احکام مندرجه سنه تمامیله توفیق معامله اولنمسی لازمه دن اولمغله محاکم نظامیه یه بو یولده تبلیغات اجراسی خصوصی دخی امر وفرمان جناب شهنشاهیدن بولندیغندن اولوجهله ایفای مقتضاسی خصوصنه همت

فی ٩ ذی العقده سنه ١٢٩٣

بلا بينه مضمونيله عمل وحكم جائز اوله‌بيله‌جك صورتده سندات شرعيه‌نك تنظيمنه دائر تعليمات سنيه‌در

برنجی ماده   بر استدعا محكمه‌يه حواله اولنوب طرفين محكمه‌يه كلدكلرنده كرك مدعی وكرك مدعی عليهك شخصی محكمه‌جه مجهول بولنديغی واقامه اولنان دعوی كندی دعوالری اولديغنه دلالت ايدر يدلرنده اوراق معتبره بولنمديغی وياخود دعواده همان يكديكرينی تصديق ايدرك برصنيعه شائبه‌سی حس اولنديغی تقديرجه شخصلرينی واسم وشهرتيله صنعت ومأموريت ومحل اقامتلرينی تعريف ايچون محله‌لری مختارلرندن وياخود تابع اولدقلری اصناف كتخداسندن ويا آمر وضابطلرندن ومنسوب اولدقلری دوائر ورؤسا طرفلرندن برقطعه علم وخبر كتوريله‌جكدر

ايكنجی ماده   وكالت تسجيلنه مخصوص اولمق اوزره محكمه‌ده برجريده طوتيله‌جقدر   طرفيندن بری تسجيل وكالت ايده‌جك اولدقده نه صورتله وكيمی توكيل ايتديكنی حاكم ويا نائبی حضورنده تقرير ايدوب تقريری عينيله تسجيل جريده‌سنه يازيلوب كندوسنه امضا وتمهير

ايتديريله‌جك واكر كندوسنك يازوسی يوق ايسه انك امر وانتخابيله ديكری تحرير ايدوب زيرينی كندی مهری ويا اشارت مخصوصه‌سيله تصديق ايتدكدن صكره تقرير وكالت حاكم ويا نائبدن قنغيسی حضورنده وقوعبولمش ايسه اول دخی امضا وتمهير ايده‌جكدر وحين تسجيلدن مؤكلك بابا ووده‌سنك اسمی دخی سؤال اولنه‌رق جريده‌يه قيد اولنه‌جكدر

اوچنجی ماده   مادهٔ آنفه‌ده بيان اولنديغی وجهله برمحكمه حاكم ويا نائبی حضورنده وكالت تسجيل وجريدهٔ مخصوصه‌سنه تحرير اولندقدن صكره محاكمه ختام بولمقسزين اول حاكمك عزل ويا وفاتی وقوع بولديغی تقديرجه موكل تكرار حاكم لاحق حضورنده تسجيل وكالته محتاج اولميوب جريده‌ده مسطور اولان قيد موجبنجه حاكم لاحق خصم مواجهه‌سنده وكيلك وكالتيله حكم ايدوب مرافعه‌يی رؤيت واستماع ايده‌بيلور

دردنجی ماده   ضبط دعوی موقعنده ضبط كاتبی طرفينك افاده‌لرينی كمال مرتبه دقتله استماع وتأييد مدعا ضمننده ابراز ايده‌جكاری اوراق وسنداتی لايقيله

مطالعه ایتدکدن صکره طرفینك اسم وشهرت ومحل
اقامتلری وشخصلری تعریف اولنمش ایسه معرفلرینك
اسم وشهرت وصورت افادهلرینی وابراز اولنان
سندات واوراقك خلاصهلرینی عادی ورقه اوزرینه
ضبط وتحریر ایدهجکدر

بشنجی ماده   مادهٔ آنفهده بیان اولنان ضبط دعوی
طرفینك اكلایهبیلهجکی آچق برعباره ایله یازیلهجقدر

آلتنجی ماده   دعوی ضبط اولندقدن صکره ضبط
کاتبی طرفین ایله برابر مستشاری اولان محکمهلرده
مستشار حضورینه مستشاری اولمیان محکمهلرده حاکم
ویا نائبی حضورینه کیروب ضبطی قرائت ایدر
وبعدالقرائه صورت ضبط طرفینك افادهلرینه موافق
اولوب اولمدیغنی مستشار ویا حاکم ویا نائبی آیرو آیرو
طرفیندن سؤال ایله طرفیندن هربری صورت ضبطك
افادهسنه موافق اولدیغنی تصدیق ایدرایسه درحال
واکر تصدیق ایتمیوبده ضبطده برسهو ویا نقصان
وقوعندن ویاخود محاکمهجه لزومی اولان بعض شیلرك
سؤال وجوابی ضبط وتحریر اولنمامسندن طولایی
ضبطك تصحیحنه لزوم کوریلور ایسه تصحیح ایدلدکدن
صکره محکمهیه مخصوص اولان ضبط جریدهسنه قید

اولنهرق زیری طرفینه امضا وتمهیر ایتدیریلهجکدر
ضبط جریدهسنده حك وسلنتی وقوعبولمیهجقدر

یدنجی ماده   ضبط برمنوال محرر جریدهٔ مخصوصهسنه
تحریر وطرفینه امضا وتمهیر ایتدیرلدکدن صکره
درسعادتده صدرین دائرهلرنده مستشار ویا معاونی
واستانبول باب محکمهسنده مستشار بولنمدیغی حالده
معاون ومشاورلرندن بری محکمهٔ تفتیشده مستشار
بولنمدیغی تقدیرده محکمهنك ممیز اولی ومحاکم سائره ایله
علی العموم طشره محکمهلرنده حاکم ویا نائبی وباش
کاتبی ضبطك زیرینی تصدیقا امضا ویا مهر ذاتیلریله تمهیر
ایدهجکلردر

سکزنجی ماده   محاکمهیه مباشرت اولندقدن صکره
محاکمهنك ختامنه دکین اول محاکمهیه متعلق جریان
ایدهجك بالجمله معاملات وتحقیقاتك جریانی عقیبنده
سالف البیان ضبط جریدهسنده دعوانك ضبطی زیرینه
خلاصه وجهله قید وتحریر اولنهجغی مثللو محاکمهنك
رنکی دکیشوبده طرفینك افاداتنه بعض عباره علاوهسی
لازم کلدیکی تقدیرده ضبطی امضا وتمهیر ایدن مأمورلر
معرفتیله طرفین حضورنده ترقیم وعلاوه اولنهرق زیرینی
طرفین واهمیتی اولدیغی حالده مأمورلر دخی امضا

وتمهیر ایده جکلردر

طقوزنجی ماده   طرفیندن برینه شاهد اقامه‌سی لازم کلدکده اولا شاهدلری اولوب اولمدیغی کندوسندن سؤال اولنور شاهدلری اولدیغنی بیان وتقریر ایتدیکی حالده کیملر ایدوکی واسم وشهرتلری وانلردن ماعدا شاهدلری اولوب اولمدیغی واولدیغی تقدیرده انلرک اسم وشهرتلری صوریلور کرک شاهدلری حقنده واقع اوله‌جق افاداتی وکرک اصلا شاهدلری اولمدیغنی سویله‌دیکی حالده افادات واقعه‌سی ضبط جریده‌سنه قیدیله کندوسنه امضا وتمهیر ایتدیریله جکدر

اوننجی ماده   بر محاکمه فصل اولندقده نه وجهله حکم اولندیغی وحکمک اسباب موجبه‌سی خلاصه وجهله ضبطده شرح ویریلوب وزیری حاکم طرفندن تمهیر ایدیلوب بعده اعلام مسوده‌سی قلمه النور

اون برنجی ماده   ضبط کاتبی محکمه‌یه مخصوص اولان ضبط جریده‌سندن صورت ضبطی عینیله کندو جریده‌سنه نقل وتحریر ایدوب اندن تقریر ایدر ومحکمه‌یه مخصوص اولان جریده محکمه‌نک برمأمن محلنده حفظ اولنوب لازم کلدکجه اخراج اولنه‌جقدر   محکمه‌ده

دعاوینک کثرتی نسبتنده محکمه‌یه مخصوص متعدد ضبط جریده‌لری طوتیلور

اون ایکنجی ماده   جریده‌ده محرر صورت دعوی اساس طوتیله‌رق اعلام مسوده‌سی اصول صک اوزره قلمه النور حین تسویده‌ده صورت ضبطک بعض عباره‌لرنده قاعدهٔ صک اوزره محو واثبات جائز ایسه‌ده اساس مسئله‌جه تغیر اولمامق شرطدر   طرفیندن بری اصلا شاهدلری اولمدیغنی افاده ایتدیکی صورتده افادهٔ مذکوره‌سی عینیله اعلامه درج اولنوب اقامهٔ بینه‌دن اظهار عجز تعبیریله اکتفا اولنمیه‌جقدر

اون اوچنجی ماده   ضبط کاتبی اعلام مسوده‌سنی قلمه الدقدن صکره مسوده اولا صدرین واستانبول باب محکمه‌لرنده وقایع کاتبی ومحکمهٔ تفتیشده ممیز اول طرفلرندن تصحیح وبعده مستشار طرفندن دخی تدقیق وصورت ضبطه توفیق اولنه‌رق تصحیح وامضا وضعیله حاکمه تقدیم اولنور محاکم سائره‌ده محکمه‌نک باش کاتبی وار ایسه انک طرفندن مسوده تصحیح اولنه‌رق حاکمه تقدیم اولنور یوق ایسه ضبط کاتبی مسوده‌یی بالذات حاکمه تقدیم ایدر   غلطه وخواص رفیعه محکمه‌لری کبی مرکز نائبی بولنان محکمه‌لرده نائب مستشار وظائفنی ایفا ایده‌جکدر مسوده حاکمه تقدیم اولندقده بعدالنظر

ملك مطلق دعواسی حكمنده اولمغله شاهدلر بو باغ انك ملكیدر دیو ملك مطلقه شهادت ایتسه‌لر قبول اولنور

امافلان آدمدن صاتون الدم دیو بایعنی تصریح ایدوبده شاهدلری ملك مطلقه شهادت ایتسه‌لر شهادتلری قبول اولنماز

چونكه ملك مطلق ثابت اولسه من اصل وقوعی ثابت اولوب زوائدینه مثلا باغك مقدما حصوله كلش اولان میوه‌لرینه دخی مدعینك مالك اولمسی لازم كاور ملك مقید ایسه انجق سببنك مثلا عقد بیع وشرانك تاریخ وقوعندن اعتباراً ثابت اولور بوجهتله ملك مطلق ملك مقیده نسبتله اكثر اولور وبوصورتده شاهدلر اكثره شهادت ایتمش اولورلر

١٧١١ ماده

شهادت اگر دینك سببنده دعوایه مخالف اولور ایسه مقبول اولماز

مثلا مدعی ثمن مبیع اولمق اوزره بیك غروش الهجق دعوی ایدوبده شاهدلر مدعا علیهك جهت قرضدن طولایی اول مقدار دینی اولدیغنه شهادت ایلسه‌لر مقبول اولماز . كذلك مدعی بو ملك بكا بدرمدن موروثدر دیو دعوی ایدوبده شاهدلر اناسندن موروث اولدیغنه شهادت ایتسه‌لر مقبول اولماز

(فصل خامس)

(شاهدلرك اختلافلری بیانده‌در)

١٧١٢ ماده

شاهدلر مشهود بهده اختلاف ایتسه‌لر شهادتلری مقبول اولماز

مثلا شاهدلرك بری بیك غروشلق التون ودیگری بیك غروشلق سیم مجیدیه دیو شهادت ایتسه‌لر شهادتلری قبول اولنماز

١٧١٣ ماده

شاهدلرك مشهود بهه متعلق اولان برشیده اختلافلری مشهود بهده اختلافی موجب اولور ایسه شهادتلری قبول اولنماز وموجب اولماز ایسه قبول اولنور

بناءعلیه غصب وایفای دین كبی صرف فعلدن عبارت اولان خصوصلرده شاهدلرك بری برزمان معینده ویا مكان معینده فعله ودیگری زمان آخرده یامكان آخرده فعله شهادت ایلسه‌لر بواختلافلری مشهود بهده اختلافی موجب اولمغله شهادتلری قبول اولنماز

اما قول قبیلندن اولان بیع وشرا واجاره وكفالت وحواله وهبه ورهن ودین وقرض وابرا ووصیت خصوصلرنده شاهدلرك زمان ومكانده اختلافلری

مشهود بهده اختلافی موجب اولمامغله شهادتلرینك قبولنه مانع اولماز

مثلا برکیمسه بورجنی ادا ایلمش اولدیغنی دعوی ایدوبده شاهدلرك بری خانه‌سنده ودیکری دکاننده ادا ایلمش اولدیغنه شهادت ایتسه‌لر شهادتلری قبول اولنماز . اما برکیمسه دیکر کمسنه‌نك یدنده اولان برمال ایچون سن بومالی بکا شوقدر غروشه صاتمش ایدك انی بکا تسلیم ایت دیو دعوی ایتدکده شاهدلرك بریسی فلان خانه‌ده ودیکری فلان دکانده صاتمش اولدیغنه شهادت ایتسه‌لر شهادتلری قبول اولنور . زیرا فعل تکرار واعاده اولنه‌ماز . اما قول تکرار واعاده اولنه‌بیلور

١٧١٤ ماده

شاهدلر مال مغصوبك رنکنده یاخود ارککلك ویادیشی اولمسنده اختلاف ایتسه‌لر شهادتلری قبول اولنماز

مثلا مغصوب اولان حیوان حقنده شاهدلرك بری قیر آت ودیکری یاغز یا آل آت ویاخود بری آت ودیکری قصراق دیو شهادت ایلسه‌لر شهادتلری قبول اولنماز

١٧١٥ ماده

دعوای عقدده شاهدلر بدلك مقدارنده اختلاف ایتسه‌لر شهادتلری قبول اولنماز

مثلا شاهدلرك بری بر مالك بشیوز غروشه ودیکری اوچیوز غروشه صاتلدیغنه شهادت ایلسه‌لر شهادتلری قبول اولنماز

(فصل سادس)

(تذکیهٔ شهود حقنده‌در)

١٧١٦ ماده

شاهدلر شهادت ایتدکده حاکم مشهود علیهدن نه‌دیرسین بونلر شهادتلرنده صادقمیدرلر یوقسه دکلمیدرلر دیو سؤال ایدر. مشهود علیه اکر شاهدلر بوشهادتلرنده صادقدرلر یاخود. بوشهادتلرنده عادلدرلر دیر ایسه مدعا بهی اقرار ایتمش اولور واقراریله حکم اولنور. واکر بونلر شاهد زوردرلر یاخود بونلر عادل آدملردر لکن بوخصوصده خطا ایده‌یورلر یاخود واقعه‌یی اونوتمشلر دیر ایسه ویاخود یالکز بونلر عادل آدملردر دیمکله برابر مدعا بهی انکار ایتسه حاکم حکم ایتمیوب شاهدلری سرا وعلنا تزکیه ایله عادل اواوب اولمدقلرینی تحقیق ایلر

١٧١٧ ماده

شاهدلر کرك سرا وکرك علنا منسوب اولدقلری جانبدن یعنی طلبهٔ علومدن ایسه ساکن اولدقلری مدرسه مدرسی ایله معتمد اهالیسندن وعسکریدن ایسه طابوری ضابطان وکاتبلرندن وکتبه‌دن ایسه قلمی ضابطان وخلفاسندن وتجاردن ایسه تجارك معتبرانندن واصنافدن ایسه کتخداسیله لونجه اوسته‌لرندن وصنوف سائره‌دن ایسه

محله ویا قریه‌لرینك موثوق ومؤتمن اهالیسندن تزکیه اولنور

۱۷۱۸ ماده

سرا تزکیه اصطلاح فقهاده مستوره تعبیر اولنور ورقه ایله اجرا اولنور

شویله‌که حاکم اول ورقه‌یه مدعی ومدعی علیهك اسملرینی ومدعابه ایله شهودك اسم وشهرت وصنعتارینی واشکال ومحللرینی وبابا ودده‌لرینك اسملرینی ومعروف ایسه‌لر یالکنز اسم وشهرتارینی تحریر والحاصل شاهدلری سائرندن تمیز ایده‌جك وجهله تعریف وبیان وبر ظرف درونه وضع ایله اوزرینی مهرلدکدن صکره مزکی انتخاب اولنان کمسنه‌لره ارسال ایدر مزکیلر دخی مستوره‌یی فتح وقرائت ایدوب ایچنده اسملری محرر اولان شاهدلر عادل ایسه‌لر اسملری تحتنه عدل ومقبول الشهاده دیو تحریر وعادل دکللر ایسه عادل دکللر دیو تحریر وامضا ایلیه‌رك مستوره‌یی کتورن آدمی وآخر کمسنه‌یی مضمونه واقف ایتمکسزین ظرف اوزرینی مهرلیوب حاکمه اعاده ایدر

۱۷۱۹ ماده

مستوره‌ده مزکیلر طرفندن شاهدلر حقنده عادل ومقبول

الشهاده دیو یازلمیوبده عادل دکللر یاخود حاللرینی بیلمز ویا مجهول الاحوال ویاخود الله بیلور کبی صراحة یاخود دلالة جرحی افاده ایدر بر سوز یازلمش اولور ویاخود هیچ بر شی یازلمقسزین مستوره مختوما حاکمه اعاده اولنور ایسه حاکم اول شاهدلرك شهادتنی قبول ایتمز بوصورتده حاکم طرفندن مدعی‌یه سنك شاهدلرك جرح اولندی دینلیوب انجق بشقه شاهدلرك وار ایسه کتور دینلور

واکر مستوره‌ده عادل ومقبول الشهاده درلر دیو یازلمش ایسه مرتبهٔ ثانیه‌ده اوله‌رق علنا تزکیه‌یه ابتدار اولنور

۱۷۲۰ ماده

علنا تزکیه بو وجهله اجرا اولنورکه مزکیلر حضور حاکمه جلب ایله مترافعان حاضر اولدقاری حالده شاهدلر تزکیه اولنور ویاخود مترافعان برابر اولدقلری حالده شاهدلر تزکیه نائبنه ترفیعا مزکیلرك یانلرینه کوندریله‌رك محللرنده علنا تزکیه اولنورلر

۱۷۲۱ ماده

سراً تزکیه‌ده بر مزکی کافی ایسه‌ده احتیاطه رعایة لااقل ایکی اولملیدر

ماده ١٧٢٢

تزكيهٔ علنيه شهادت قبيلندن اولوب شهادتك شروط ونصابى بونده دخى معتبردر . شوقدر وار مزكيلرك شهادت لفظنى ذكر ايتمەلرى لازم دكلدر

ماده ١٧٢٣

بر حاكمك عندنده بر خصوص ضمننده عدالتى ثابت اولان شاهدلرينه اول حاكمك حضورنده ديكر بر خصوصه شهادت ايتدكلرنده اكر ارەسى التى آى كچمامش ايسه حاكم تكرار انلرى تزكيه ايله مشغول اولماز . واكر التى آى كچمش ايسه حاكم تكرار انلرى تزكيه ايلر

ماده ١٧٢٤

كرك قبل التزكيه وكرك بعد التزكيه مشهود عليه دفع مغرم ياخود جر مغنم كبى شهادتك قبولنه مانع اولور برشى اسناديله شاهدلره طعن ايدر ايسه حاكم اندن بينه طلب ايلر . ومشهود عليه بونى بالبينه اثبات ايلديكى تقديرده حاكم اول شاهدلرك شهادتلرينى رد ايدر واثبات ايدەمديكى تقديرده حاكم اكر شاهدلرى تزكيه ايتمامش ايسه تزكيه ايلر . واكر تزكيه ايلمش ايسه شهادتلرى موجبنجه حكم ايدر

ماده ١٧٢٥

مزكيلردن بعضيسى شاهدلرى جرح وبعضيسى تعديل ايلسه جرح طرفى مرجح اولەرق حاكم انلرك شهادتلريله حكم ايتمز

ماده ١٧٢٦

معاملاتده شاهدلر بعد اداء الشهاده فوت وياخود غائب اولسەلر حاكم انلرى تزكيه ايدرك شهادتلريله حكم ايدەبيلور

(تذنيب)

(تحليف شهود حقندەدر)

ماده ١٧٢٧

مشهود عليه قبل الحكم شاهدلره شهادتلرنده كاذب اولمدقلرينه يمين ويرديو حاكمه الحاح ايدوبده شهادتك يمين ايله تقويتنه دخى لزوم كورلديكى تقديرده حاكم اوشاهدلره يمين ايتديرەبيلور . وحاكم شاهدلره يمين ايدرسەكز شهادتكزى قبول ايدرم والا ايتمم ديەبيلور

(فصل سابع)

(شاهدلرك شهادتدن رجوعی حقنده‌در)

ماده ١٧٢٨

شاهدلر بعد اداء الشهاده وقبل الحكم حضور حاكمده شهادتلرندن رجوع ایتسه‌لر شهادتلری كأن لم یكن حكمنده اولور وكندولری تعزیر اولنورلر

ماده ١٧٢٩

شاهدلر بعد الحكم حضور حاكمده شهادتلرندن رجوع ایتسه‌لر حاكمك حكمی نقض اولنمیوب محكوم به شاهدلره تضمین ایتدیریلور (٨٠) ماده‌یه باق

ماده ١٧٣٠

شاهدلرك بعضیسی بروجه بالا شهادتندن رجوع ایتدكده اكر باقیسی نصاب شهادته بالغ ایسه رجوع ایدندن ضمان لازم كلز فقط تعزیر اولنور. واكر باقیسی نصاب شهادته بالغ دكلسه محكوم بهك نصفی رجوع ایدن بركشی اولدیغی تقدیرده مستقلا اكا وبردن زیاده اولدقلری تقدیرده بالاشتراك سویا انلره تضمین ایتدیریلور

ماده ١٧٣١

رجوعك شرطی حضور حاكمده اولمقدر . شاهدلرك بشقه محلده رجوعنه اعتبار یوقدر

بناء علی ذلك ،مشهود علیه شاهدلرك بشقه محلده شهادتلرندن رجوع ایتدكلرینی دعوی ایتسه مسموع اولماز وشاهد بر حاكمك حضورنده شهادت ایتدكدن صكره دیكر حاكمك حضورنده شهادتندن رجوع ایتسه رجوعی معتبر اولور

(فصل ثامن)

(تواتر حقنده‌در)

ماده ١٧٣٢

كثرت شهوده اعتبار یوقدر

یعنی طرفیندن برینك طرف آخره نسبتله شاهدلری زیاده اولمغله انك ترجیح اولنمسی لازم كلز. مكركه شاهدلرینك كثرتی درجهٔ تواتره بالغ اوله

ماده ١٧٣٣

تواتر علم یقین افاده ایدر

بناءعلیه بالاده بیان اولندیغی اوزره تواترك خلافنه بینه اقامه اولنه‌ماز

ماده ١٧٣٤

تواترده لفظ شهادت شرط اولمدیغی كبی عدالت دخی ارانماز . بناءعلیه مخبرلرك تزكیه‌سنه حاجت كورنمز

ماده ١٧٣٥

تواترده مخبرلرك عدد معيني يوقدر . انجق عقل انلرك كذب اوزره اتفاقلرني تجويز ايتميه جك مرتبه برجم غفير اولملري لازمدر

(باب ثاني)

(حجج خطيه وقرينهٔ قاطعه بيانده اولوب ايكي)
(فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(حجج خطيه بيانده‌در)

ماده ١٧٣٦

بالكز خط وختم ايله عمل اولنماز . فقط شبههٔ تزوير وتصنيعدن سالم ايسه معمول به يعني مدار حكم اولور بشقه وجهله ثبوته حاجت قالماز

ماده ١٧٣٧

برات سلطاني وقيود دفترخاقاني تزويردن امين اولملغله معمول بهدر

ماده ١٧٣٨

كتاب قضاده بيان اولنه جغي وجهله حيله وفساددن

سالم اوله جق صورتده طوتيلان سجلات محاكم ايله دخي عمل اولنور

ماده ١٧٣٩

مجرد وقفيه ايله عمل اولنماز . اما بروجه بالا موثوق ومعتمد به اولان سجل محكمه‌ده مقيد ايسه اولحالده معمول به اولور

(فصل ثاني)

(قرينهٔ قاطعه بيانده‌در)

ماده ١٧٤٠

اسباب حكمدن بريسي دخي قرينهٔ قاطعه‌در

ماده ١٧٤١

قرينهٔ قاطعه حد يقينه بالغ اولان اماره‌در

مثلا بر كمسنه النده قانه بولاشمش بچاق اولديغي حالده خوف وتلاش ايله بر خالي خانه‌دن چيقديغي كي درعقب اوخانه‌يه كيريلوبده هنوز بوغازلنمش بر شخص كورلسه اول كمسنه بو شخصك قاتلي اولديغنه اشتباه اولنماز . شايدكه اول شخص كندو كندوسني اولدرمش اولمق كي صرف احتمالات وهميه‌يه التفات قلنماز . (٧٤) ماده‌يه باق

(باب ثالث)

(تحليف بيانده‌در)

١٧٤٢ ماده

اسباب حكمدن برى دخى يمين ياخود يميندن نكولدر شويله كه مدعى دعواسنى اثباتدن اظهار عجز ايلديكى تقديرده انك طلبيله مدعا عليه‌يه يمين ويريلور

فقط بر كيمسه ديكر كمسنه‌دن سن فلانك وكيليسين ديو دعوى ايدوبده اول كمسنه انكار ايتديكى صورتده كندوسنه يمين ويرلمك لازم كلمز

كذلك ايكى كشينك هر برى بر كمسنه‌نك يدنده‌كى مالى اندن اشترا ايتدم ديو دعوى ايدوبده اول كمسنه برينه صاتديغنى اقرار ايله ديكرينك دعواسنى انكار ايتديكى صورتده كندويه يمين توجه ايتمز

بوخصوصده استئجار وارتهان واتهاب دخى اشترا كبيدر

١٧٤٣ ماده

خصميندن برى تحليف اولنه‌جق اولديغى حالده والله وياخود بالله ديو الله تعالى حضرتلرينك اسمنه قسم ايتديريلور

١٧٤٤ ماده

يمين انجق حاكمك ياخود نائبنك حضورنده اولور . بشقه كمسنه حضورنده اولان يميندن نكوله اعتبار يوقدر

١٧٤٥ ماده

تحليفده نيابت جارى اولور . اما يمينده نيابت جارى اولماز بناءً عليه دعوى وكيللرى خصمه يمين ويرديره‌بيلور . اما موكللرينه يمين توجه ايلدكده بالذات انلرك يمين ايتمسى لازم كلور وكيللرينه يمين ايتديريله‌مز

١٧٤٦ ماده

يمين انجق خصمك طلبى اوزرينه ويريلور . فقط درت يرده بلاطلب حاكم طرفندن يمين ويريلور

اولا بر كيمسه تركه‌دن بر حق دعوى واثبات ايتدكده حاكم مدعى‌يه بو حقنى متوفادن بر وجهله استيفا ايتمديكنه وايتديرمديكنه وانى ابرا وبشقه‌سنك اوزرينه حواله ايلمديكنه وبشقه كمسنه طرفندن ايفا اولنمديغنه وبو حقك مقابلنده متوفانك رهنى اولمديغنه يمين ويرر ايشته بوكا يمين استظهار دينلور

ثانياً بر كيمسه بر ماله مستحق چيقوبده دعواسنى اثبات ايتدكده اول مالى كمسنه‌يه صاتمامش وهبه ايتمامش والحاصل بر وجهله ملكندن چيقارمامش ايدوكنه حاكم طرفندن يمين ويريلور

ثالثاً مشتری مبیعی عیبنه بناءً رد ایده‌جك اولدقده عیبنه مطلع اولدقدن صكره قولا یاخود (٣٤٤) ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره املاككی تصرف كبی تصرف ایله دلالة عیبنه راضی اولمامش ایدوكنه حاكم طرفندن یمین ویریلور

رابعا حاكم طرفندن شفعه ایله حكم اولنه‌جق اولدقده شفیعه شفعه‌یی ابطال یعنی حق شفعه‌سنی بر وجهله اسقاط ایتمامش اولدیغنه یمین ویریلور

١٧٤٧ ماده

خصمك طلبی اوزرینه هنوز حاكم طرفندن یمین تكلیف اولنمه‌دن مدعا علیه یمین ایدیورسه معتبر اولمیوب تكرار حاكم طرفندن تحلیف اولنمق لازم كلور

١٧٤٨ ماده

بر كیمسه كندو فعلنه دائر یمین ایده‌جك اولدقده بتاته یمین ویریلور یعنی بو شی بویله‌در یاخود دكلدر دیو قطعیا یمین ایتدیریلور

اما دیگر كیمسه‌نك فعلی حقنده یمین ایده‌جك اولدقده عدم علمه یمین ویریلور یعنی اول شیئی بیلمدیكنه یمین ایتدیریلور

١٧٤٩ ماده

یمین یا سببه یاخود حاصله اولور

شویله كه برخصوصك واقع اولوب اولمدیغنه یمین ایتمك سببه یمیندر وبرخصوصك حالا باقی اولوب اولمدیغنه یمین ایتمك حاصله یمیندر .

مثلا بیع وشرا دعواسنده عقد بیعك اصلا وقوعبولمدیغنه یمین ایتمك سببه یمیندر . اما عقدك حالا باقی اولوب اولمدیغنه یمین ایتمك حاصله یمیندر

١٧٥٠ ماده

مختلف دعوالر مجتمع اولدقده بر یمین كفایت ایدر هر برینه بشقه بشقه یمین ویرلمك لازم كلمز

١٧٥١ ماده

معاملاته دائر اولان دعوالرده كندویه یمین توجه ایدن كیمسه‌یه یمین تكلیف اولنوبده یمین ایتمم دیو صراحة یاخود بلاعذر سكوت ایله دلالة یمیندن نكول ایتسه حاكم انك نكولیله حكم ایدر . وبعدالحكم یمین ایده‌جك اولسه اكا التفات اولنمیوب حاكمك حكمی حالی اوزره قالور

١٧٥٢ ماده

دلسزك اشارت معهوده‌سیله یمینی ویمیندن نكولی معتبردر

(لاحقه)

١٧٥٣ ماده

مدعی هیچ شاهدم یوقدر دیدكدن صكره شاهد

كتوره‌جك اولسه ياخود فلان وفلاندن بشقه شاهدم
يوقدر ديدكدن صكره آخر شاهدم وار ديسه قبول
اولنماز

(باب رابع)

(ترجيح بينات وتحالفه دائر اولوب درت فصلي مشتملدر)

(فصل اول)

(تنازع باليدی بيانده‌در)

١٧٥٤ ماده

منازع فيه اولان عقارده ذي اليدلك بينه ايله اثبات اولنمق
لازمدر. طرفينك تصادقي يعني مدعينك دعواسي اوزرينه
مدعا عليهك دخي اقرار ايلمسي ايله مدعا عليهك ذي اليد
اولديغنه حكم اولنه‌ماز

فقط مدعي اول عقاري بن سندن اشترا ايتمشيدم ياخود
سن اني بندن غصب ايتمشيدك ديو دعوي ايتديكي صورتده
مدعا عليهك ذي اليد اولديغي بينه ايله اثباته حاجت
يوقدر

ويرده منقول هركيمك يدنده ايسه ذي اليد اودر بروجه

بالا بينه ايله اثباته حاجت يوقدر . وبونده طرفينك
تصادقي كافيدر

١٧٥٥ ماده

ايكي كيمسه برعقارده نزاع ايدوب هر بري اول عقاره
ذي اليد اولديغني ادعا ايتدكده اولا انلردن قنغيسنك
ذي اليد اولديغنه بينه طلب اولنور

ايكيسي بردن ذي اليد اولدقلرينه اقامهٔ بينه ايتدكلري
تقديرده ايكيسنك دخي مشتركا ذي اليد اولدقلري
ثابت اولور

واكر بري وضع يديني اثباتدن اظهار عجز ايدوبده
ديكري واضع اليد اولديغنه اقامهٔ بينه ايدرسه انك ذي اليد
اولديغنه حكم اولنوب اوبري خارج عد اولنور

وخصميندن هيچ بريسي ذي اليد اولديغني اثبات ايده‌مز
ايسه هربرينه آخرك طلبيله خصمنك اول عقارده ذي اليد
اولمديغنه يمين ويريلور . ايكيسي دخي يميندن نكول
ايدرسه بالاشتراك اول عقارده ذي اليد اولدقلري ثابت
اولور . واكر بري يميندن نكول ايدوبده ديكري
يمين ايدر ايسه يمين ايدن كيمسه اول عقاره مستقلا
واضع اليد اولمق اوزره حكم اولنوب ديكري خارج
عد اولنور. واكر هر بري يمين ايدرسه هيچ بريسنك

ذی الید اولدیغنه حکم اولنمیوب حقیقت حال ظاهر اولنجه‌یه‌دك مدعا به اولان عقار توقیف اولنور

(فصل ثانی)

(ترجیح بینات حقنده‌در)

١٧٥٦ ماده

ایکی کشی برمالده علی الاشتراك متصرف یعنی ایکیسی دخی ذی الید ایکن بری بالاستقلال ودیکری بالاشتراك ملکمدر دیو دعوی ایتدکده استقلال بینه‌سی اولادر .

یعنی ایکیسی دخی اقامهٔ بینه ایده‌جك اولدقلرنده دعوای استقلال ایده‌نك بینه‌سی دعوای اشتراك ایده‌نك بینه‌سی اوزرینه ترجیح اولنور واکر ایکیسی دخی استقلال دعواسی ایدوبده اقامهٔ بینه ایتسه‌لر اول عقار مشترکا انلره حکم اولنور . واکر بری اثباتدن عاجز اولوبده دیکری اثبات ایلسه اول عقار مستقلا انك ملکی اولمق اوزره حکم ایدیلور

١٧٥٧ ماده

تاریخ بیان اولنمیان ملك مطلق دعواسنده خارجك بینه‌سی اولادر

مثلا برکیمسه دیکر کمسنه‌نك یدنده اولان خانه ایچون بوخانه بنم ملکمدر بوآدم اکا بغیرحق وضع ید ایدییور الیویرلمسی مطلوبمدر دیودعوی وذی الید دخی بوخانه بنم ملکمدر بوجهتله بحق وضع ید ایدرم دیو دعوی ایتدکده خارج اولان کیمسه‌نك بینه‌سی ترجیح واستماع قلنور

١٧٥٨ ماده

شرا کبی تکرری قابل برسببله مقید اولان وتاریخ بیان اولنمیان ملکیت دعوالری ملك مطلق دعواسی حکمنده اولوب بونلرده دخی خارجك بینه‌سی ذی الیدك بینه‌سی اوزرینه ترجیح اولنور

فقط ایکیسی دخی برشخصدن تلقیٔ ملك ایتمش اولدقلرینی ادعا ایتدکلری صورتده ذی الید بینه‌سی ترجیح قلنور

مثلا برکیمسه دیکر کمسنه‌نك یدنده اولان بردکان ایچون بودکانی بن ولی اغادن اشترا ایتدم بوجهتله بنم ملکم ایکن بوآدم بغیر حق وضع ید ایدییور دیو دعوی وذی الید دخی بن انی بکر افندیدن اشترا ایتدم یاخود پدرمدن موروثمدر بوجهتله وضع ید ایدرم دیو دعوی ایتدکده خارجك بینه‌سی ترجیح واستماع اولنور. اماذی الید بودکانی ولی اغادن بن اشترا ایتدم دیسه اول حالده انك بینه‌سی خارجك بینه‌سی اوزرینه ترجیح قلنور

١٧٥٩ ماده

نتاج کبی تکرری قابل اولمیان برسببله مقید ملکیت دعوالرنده ذی الید بینه‌سی اولادر

مثلا خارج . وذی الید برطایده نزاع ایدوبده هربری اول طایك کندو قسراغندن طوغمه‌مالی اولدیغنی دعوی ایتدکلرنده ذی الیدك بینه‌سی ترجیح اولنور

ماده ١٧٦٠

ملك مورخ دعواسنده تاريخى مقدم اولانك بينه‌سى اولادر

مثلا بر كيمسه ديكر كمسنه‌نك يدنده اولان عرصه ايچون بن بو عرصه‌يى بر سنه مقدم فلان شخصدن اشترا ايتدم ديو دعوى وذى اليد دخى بو عرصه بش سنه مقدم وفات ايدن پدرمدن بكا موروثدر ديو دعوى ايتدكده ذى اليدك بينه‌سى ترجيح اولنور. واكر التى آى مقدم وفات ايدن پدرمدن موروثدر ديمش اولسه اول حالده خارجك بينه‌سى ترجيح قلنور . كذلك خصمينك هر برى مدعابهى بشقه بشقه شخصلردن اشترا ايتمش اولدقلرينى ادعاوايكيسيده بايعلرينك تاريخ تملكلرينى بيان ايتسه‌لر قنغيسنك بايعنك تاريخ تملكى مقدم ايسه‌انك بينه‌سى ترجيح اولنور

ماده ١٧٦١

نتاج دعواسنده تاريخه اعتبار اولنميوب بر وجه بالا ذى اليد بينه‌سى ترجيح اولنور

انجق مدعابهك سنى ذى اليدك تاريخنه توافق ايتمديكى صورتده اكر خارجك تاريخنه توافق ايدرسه خارجك بينه‌سى ترجيح اولنور . واكر سنى ايكيسنه دخى مخالف اولور ياخود معلوم اولمازايسه اول حالده ايكيسنك بينه‌لرى متهاتر يعنى متساقط اوله‌رق مدعابه ذى اليدك يدنده ترك وابقا قلنور

ماده ١٧٦٢

زياده بينه‌سى اولادر

مثلا بايع ومشترى ثمنك يا مبيعك مقدارنده اختلاف ايتسه‌لر زياده دعوى ايدنك بينه‌سى ترجيح قلنور

ماده ١٧٦٣

تمليك بينه‌سى عاريت بينه‌سى اوزرينه ترجيح اولنور

مثلا بر كيمسه ديكر كمسنه‌نك يدنده‌كى مالى عاريت ويرمشيدم ديو كيرو المق ايستيوبده اول كمسنه دخى سن اول مالى بكا بيع ياهبه ايتمشيدك ديسه بيع ياهبه بينه‌سى ترجيح قلنور

ماده ١٧٦٤

بيع بينه‌سى هبه ورهن واجاره بينه‌لرى اوزرينه واجاره بينه‌سى رهن بينه‌سى اوزرينه ترجيح اولنور

مثلا بر كيمسه ديكر كمسنه‌يه فلان مالى سكا صاتمشيدم ثمنى ويرديو دعوى ايدوبده اول كمسنه دخى سن انى بكا هبه وتسليم ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده بيع بينه‌سى ترجيح قلنور

ماده ١٧٦٥

عاريتده اطلاق بينه‌سى اولادر

مثلا بر عاريت آت مستعير يدنده تلف اولوبده معيرى بن آتى سكا درت كون قوللانمق اوزره اعاره ايتمشيدم سن ايسه درت كون مرورنده آتى بكا تسليم ايتميوب بشنجى كون يدنده هلاك اولمغله قيمتنى ضامن اول ديو دعوى ومستعير دخى سن اويله درت كونه‌دك ديو تقييد ايتميوب على الاطلاق قوللانمق اوزره بكا اول آتى اعاره ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده مستعيرك بينه‌سى ترجيح واستماع اولنور

ماده ١٧٦٦

صحت بينه‌سى مرض موت بينه‌سى اوزرينه ترجيح اولنور

مثلا بر كيمسه برمالى ورثه‌سندن برينه هبه ايدوبده وفات ايتدكده ديكر ورثه انى مرض موتنده هبه ايلمش اولديغنى وموهوب له دخى حال صحتنده هبه ايتمش ايدوكنى ادعا ايتدكده موهوب لهك بينه‌سى ترجيح قلنور

١٧٦٧ ماده

عقل بينه‌سى جنون وياعته بينه‌سى اوزرينه ترجيح اولنور

١٧٦٨ ماده

حدوث ايله قدم بينه سى جمع اولدقده حدوث بينه سى ترجيح اولنور

مثلا بر كيمسه نك ملكنده ديكر كيمسه نك مسيلى اولوبده حادثدر ياخود قديمدر ديو بينلرنده اختلاف واقع اوله رق صاحب خانه آنك حدوثنى ادعا ايله رفعنى طلب وصاحب مسيل دخى انك قدمنى ادعا ايتدكده صاحب خانه نك بينه سى ترجيح قلنور

١٧٦٩ ماده

راجح طرفى اقامهٔ بينه دن اظهار عجز ايتديكى صورتده مرجوح طرفندن بينه ايستنيلور اثبات ايدرسه فيها ايده مديكى صورتده كندوسنه يمين ايتديريلور

١٧٧٠ ماده

بروجه بالا راجح طرفى اثباتدن اظهار عجز ايتمكله مرجوح طرفى اقامهٔ بينه ايدوبده موجبيله حكم اولندقدن صكره راجح طرفى اقامهٔ بينه ايتمك ايستديكى تقديرده ارتق اكا التفات اولنماز

(فصل ثالث)

(سوز كيمك اولديغنه وتحكيم حاله دائر در)

١٧٧١ ماده

زوج ايله زوجه ساكن اولدقلرى خانه دروننده‌كى اشياده اختلاف ايتدكلرى صورتده نظر اولنور . تفنك وقليج كبى يالكز زوجه صالح اولان ياخود اوانى ومفروشات كبى ايكيسنه‌ده صالح اولان شيلرده زوجه‌نك بينه‌سى ترجيح اولنور. وايكيسيده اثباتدن عاجز اولدقلرى صورتده سوز مع اليمين زوجكدر . يعنى اول اشيا زوجه سنك اولمديغنه يمين ايدرسه كندوسنك اولديغنه حكم اولنور

اما يالكز نسايه صالح اولان البسه وحليات كبى شيلرده زوجك بينه‌سى ترجيح قلنور. وايكيسيده اثباتدن عاجز اولدقلرى تقديرده سوز مع اليمين زوجه نكدر . مكركه برى ديكره صالح اولان شيلرك صانع وبايعى اولورسه هر حالده سوز مع اليمين انكدر

مثلا كوپه نسايه مخصوص حلياتدن اولوب انجق زوج قيومجى اولديغى صورتده سوز مع اليمين انك اولور

١٧٧٢ ماده

احد زوجينك وفاتنده ورثه مورثك مقامنـه قائم اولور فقط طرفين برمنوال محرر اثباتدن عاجز اولدقلرى تقديرده ايكيسنه دخى صالح اولان شيلرده سوز مع اليمين حياتده

اولانکدر . وایکیسی بردن وفات ایتدکلری صورتده ایکیسنه ده صالح شیلر ده سوز مع الیمین زوجك ورثه سنکدر

١٧٧٣ ماده

واهب هبه‌دن رجوع ایتمك ایستیوبده موهوب له دخی موهوبك تلف اولدیغنی دعوی ایتدکده سوز بلا یمین موهوب لهکدر

١٧٧٤ ماده

امین اولان کیمسه برائت ذمتی حقنده یمینیله تصدیق اولنور نته‌کیم مودع ودیعه‌یی دعوی ایدوبده ودیع دخی بن انی سکا رد ایتدم دیدکده سوز مع الیمین ودیعکدر . فقط یمیندن خلاص ایچون اقامهٔ بینه ایده‌جك اولورسه بینه‌سی استماع قلنور .

١٧٧٥ ماده

مختلف دیونی اولان کمسنه دائننه برمقدار شی ویردکدن صکره قنغی دیننه محسوباً ویرمش اولدیغنی دعوی ایدرسه سوز انکدر

١٧٧٦ ماده

بر دکرمنك مدت اجاره سی منقضی اولدقدن صکره مستاجر مدت اجاره اثناسنده صویك انقطاعی حسبیله

اول مدتك اجرتدن حصه‌سنی تنزیل ایتمك ایستیه‌رك موجر ایله بینلرنده اختلاف واقع اولوبده بینه دخی اولمدیغی تقدیرده نظر اولنور

اکر اختلافلری مدت انقطاعك مقدارنده ایسه مثلا مستأجر اون کون وموجر انجق بش کون انقطاعنی دعوی ایتسه سوز مع الیمین مستأجرکدر

واکر اختلافلری اصل انقطاعده ایسه یعنی موجر صویك انقطاعنی کلیاً انکار ایتسه حال حاضر تحکیم اولنور . یعنی حکم قلنور . شویله که اکر صو وقت دعوی وخصومتده جاری ایسه سوز مع الیمین موجرکدر واکر اولوقت منقطع ایسه سوز مع الیمین مستأجرکدر

١٧٧٧ ماده

برکیمسه‌نك خانه‌سنه اقان صویولی حقنده حادثدر یاخود قدیمدر دیو اختلاف اولنوبده صاحب خانه مسیلك حادث اولدیغنی ادعا ایله رفعنی ایستدیکی وطرفینك بینه‌لری اولمدیغی صورتده نظر اولنور

اکر وقت خصومتده اول مسیلدن صو جریان ایدر یاخود اولجه جریانی معلوم اولور ایسه حالی اوزره ابقا اولنور . وسوز مع الیمین صاحب مسیلك اولور . یعنی مسیلك حادث اولمدیغنه یمین ایتدیریلور

واكر وقت خصومتده صو جريان ايتمز ويا اندن اولجه
جرياني معلوم اولماز ايسه سوز مع اليمين صاحب خانه نك
اولور

(فصل رابع)

(تحالفه دائردر)

١٧٧٨ ماده

بايع ومشتري ثمنك يا مبيعك ويا ايكيسنك دخي مقدارنده
يا وصفنده ويا جنسنده اختلاف ايتدكلري صورتده
هرقنغيسي اقامهٔ بينه ايلر ايسه انك لهنه حكم اولنور
واكر ايكيسي دخي اقامهٔ بينه ايدرلر ايسه زياده يي اثبات
ايدنك لهنه حكم اولنور
وايكيسي دخي اثباتدن عاجز اولورلر ايسه انلره يا بريكز
او بريكزك دعواسنه راضي اولور ياخود بيعي فسخ
ايلرز دينيلور. وبونك اوزرينه بريسي ديكرينك دعواسنه
راضي اولمازايسه حاكم انلرك هر برينه ديكرينك دعواسي
اوزرينه يمين ويرر وابتدا مشتريدن بدأ ايلر هرقنغيسي
يميندن نكول ايدر ايسه آخرك دعواسي ثابت اولور واكر
ايكيسي دخي يمين ايدرسه حاكم اول بيعي فسخ ايدر

١٧٧٩ ماده

مستأجر هنوز مأجورده تصرف ايتمدين اجرتك
مقدارنده موجر ايله اختلاف ايتدكده مثلا مستأجر
اجرت اون التوندر وموجر اون بش التوندر ديو دعوى
ايتدكلري تقديرده قنغيسي اقامهٔ بينه ايدر ايسه قبول
اولنور
وايكيسي بردن اقامهٔ بينه ايدرلر ايسه موجرك بينه سيله
حكم اولنور واكر ايكيسي دخي اثباتدن عاجز اولورلر
ايسه ايكيسيده تحليف قلنور ومستأجرك تحليفيله بدأ
اولنور. هرقنغيسي نكول ايدر ايسه نكوليله الزام قيلنور
وايكيسي دخي يمين ايدر ايسه حاكم عقد اجاره يي فسخ ايلر
مدتده ياخود مسافه ده اختلاف ايتدكلري حالده دخي
حكم بووجهله در شوقدر واركه ايكيسي دخي اقامهٔ بينه
ايتدكلري تقديرده مستأجرك بينه سيله حكم اولنور
وتحالف صورتنده موجرك تحليفيله بدأ ايديلور

١٧٨٠ ماده

مدت اجاره نك انقضاسندن صكره موجر ومستأجر
مادهٔ آنفه ده بيان اولنديغي اوزره اختلاف ايتسه لر
تحالف يوقدر سوز مع اليمين مستأجركدر

ماده ١٧٨١

مدت اجاره اثناسنده موجر ومستأجر اجرتك مقدارنده اختلاف ایتسه‌لر تحالف جاری اولوب باقی مدت حقنده عقد اجاره فسخ اولنور كچن مدتك حصه‌سنده دخی سوز مستأجرك اولور

ماده ١٧٨٢

مشتری یدنده مبیع تلف یاخود مانع رد اولور برعیب حادث اولدقدن صكره متبایعان اختلاف ایتسه‌لر تحالف یوقدر انجق مشتری تحلیف اولنور

ماده ١٧٨٣

اجل دعواسنده یعنی مؤجل اولوب اولمامقده وشرط خیارده و ثمنك كلیسنی یا بعضیسنی قبضده تحالف اولمیوب بو اوچ صورتده دخی منكر اولان تحلیف قلنور

اراده سنیه تاریخی فی ٢٦ شعبان سنه ١٢٩٣

امین الفتوی
السید خلیل

معارف ناظری
احمد جودت

رئیس مجلس تدقیقات شرعیه ومجلس انتخاب حکام السید
احمد خلوصی

عن اعضاء شورای دولت
سیف الدین

قاضی دار الخلافة العلیه
احمد خالد

رئیس ثانی محکمهٔ تمییز
السید احمد حلمی

اعلامات شرعیه ممیزی
معاونی عبد الستار

مستشار مفتش اوقاف
عمر حلمی

كتاب القضا

موجبنجه عمل اولنه

صورت خط همایون

کتاب سادس عشر

(قضا حقنده اولوب برمقدمه ایله درت بابی مشتملدر)

مقدمه

(بعض اصطلاحات فقهیه بیاننده‌در)

۱۷۸۴ ماده

قضا . حکم و حاکملك معنالرینه کلور

۱۷۸۵ ماده

حاکم . بین الناس وقوع بولان دعوی و مخاصمه‌یی احکام مشروعه‌سنه توفیقاً فصل و حسم ایچون طرف سلطانیدن نصب و تعیین بیوریلان ذاتدر

۱۷۸۶ ماده

حکم . حاکمك مخاصمه‌یی قطع و حسم ایلمسیدر . بو دخی ایکی قسمدر

قسم اول . حاکمك حکم ایتدم ادعا اولنان شیئی ویر دیمك کبی سوزلر ایله محکوم بهی محکوم علیهه الزام ایتمسی یعنی لازم قیلمسیدر ایشته بوکا قضاء الزام و قضاء استحقاق دینلور

قسم ثانی . حقك یوقدر منازعه‌دن ممنوعسین دیمك کبی سوزلر ایله حاکمك مدعی‌یی منازعه‌دن منع ایتمسیدر بوکا دخی قضاء ترك دینلور

۱۷۸۷ ماده

محکوم به . حاکمك محکوم علیهه الزام ایلدیکی شیدرکه قضاء الزامده مدعینك حقنی ایفا ایتمسی و قضاء ترکده مدعینك منازعه‌دن واز کچمسیدر

۱۷۸۸ ماده

محکوم علیه . علیهنه حکم اولنان کمسنه‌در

۱۷۸۹ ماده

محکوم له . لهنه حکم اولنان کیمسه‌در

۱۷۹۰ ماده

تحکیم . خصمینك خصومت و دعوالرینی فصل ایچون رضالریله آخر کیمسه‌یی حاکم اتخاذ ایتملرندن عبارتدر اول کیمسه‌یه فتحتین ایله حکم و میم ضمی و حانك فتحی

وكاف مشددهٔ مفتوحه ايله محكّم ديتلور

١٧٩١ ماده

وكيل مسخر . محكمه‌يه احضار اولنه‌ميان مدعا عليه حاكم طرفندن نصب اولنان وكيلدر

(باب اول)

(حكامه دائر اولوب درت فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(حاكمك اوصافى بيانده‌در)

١٧٩٢ ماده

حاكم . حكيم مستقيم وامين مكين متين اولمليدر

١٧٩٣ ماده

حاكم . مسائل فقهيه‌يه واصول محاكمه‌يه واقف ودعاوئ واقعه‌يى انلره تطبيقاً فصل وحسمه مقتدر اولمليدر

١٧٩٤ ماده

حاكمك تميز تامه مقتدر اولمسى لازمدر

بناءعليه صغير ومعتوه واعمى وطرفينك صورت قويلرينى ايشيده‌ميه‌جك مرتبه صاغر اولان كمسنه‌نك قضاسى جائز دكلدر

(فصل ثانى)

(حاكمك آدابى بيانده‌در)

١٧٩٥ ماده

حاكم . مجلس محاكمه‌ده الش ويرش وملاطفه كبى مهابت مجلسى ازاله ايده‌جك افعال وحركاتدن اجتناب اتمليدر

١٧٩٦ ماده

حاكم . ايكى خصمدن هيچ بريسنك هديه‌سنى قبول اتمز

١٧٩٧ ماده

حاكم متخاصمين‌دن هيچ بريسنك ضيافتنه كيتمز

١٧٩٨ ماده

اثناى محاكمه‌ده حاكم طرفيندن يالكز بريسنى خانه‌سنه قبول اتمك ومجلس حكمده بريله خلوت وياخود ايكيسندن برينه ال ياكوز ويا باش ايله اشارت اتمك ويا انلردن بريسنه كيزلو لاقردى ياخود ديكرينك بيلمديكى لسان ايله سوز سويلمك كبى تهمت وسوء ظنه سبب اوله‌بيله‌جك حال وحركتده بولنمامليدر

١٧٩٩ ماده

حاكم بين الخصمين عدل ايله مأموردر

بناء علیه طرفیندن بری هر نقدر اشرافدن و دیکری آحاد ناسدن اولسه بیله حین محاکمه‌ده طرفینی اوتورتمق وکندولره احالهٔ نظر و توجیه خطاب ایتمك کبی محاکمه‌یه متعلق معاملاتده تمامیله عدل و مساوات رعایت ایتمسی لازمدر

(فصل ثالث)

(حاکمك وظائفی بیانده‌در)

۱۸۰۰ ماده

حاکم . طرف سلطانیدن اجرای محاکمه‌یه و حکمه وکیلدر

۱۸۰۱ ماده

قضا . زمان و مکان ایله و بعض خصوصاتك استثناسیله تقید و تخصص ایدر

مثلا برسنه مدت ایله حکمه مأمور اولان حاکم انجق او سنه ایچنده حکم ایدر اول سنه‌نك حلولندن اول ویا مرورندن صکرت حکم ایده‌من . وکذا معین برقضاده حکم ایتمك اوزره نصب اولنان حاکم اول قضانك هر محلنده حکم ایدر امادیکر قضاده حکم ایده‌من . و برمحکمهٔ معینه ده حکم ایتمك اوزره نصب اولنان حاکم انجق اول محکمه‌ده حکم ایدوب دیکر محلده حکم ایده‌من . وکذلك مصلحت عامه ملاحظهٔ عادله‌سنه بناء فلان خصوصه متعلق دعوی استماع اولنمیه دیو امر سلطانی صادر اولسه حاکم اول دعوایی استماع

وحکم ایده‌من ویاخود برمحکمه حاکمی بعض خصوصات معینه استماعنه مأذون اولوبده ماعداسنی استماعه مأذون اولمسه اول حاکم انجق مأذون اولدیغی خصوصاتی استماع وحکم ایدر ماعداسنی استماع وحکم ایده‌من . وکذلك برمجتهدك برخصوصده رأیی ناسه ارفق و مصلحت عصره اوفق اولدیغنه بناء انك رأیله عمل اولنمق اوزره امر سلطانی صادر اولسه اول خصوصده حاکم اول مجتهدك رأینه منافی دیکر برمجتهدك رأیله عمل ایده‌من ایدر ایسه حکمی نافذ اولماز

۱۸۰۲ ماده

بردعوایی معاً استماع وحکم ایتمك اوزره نصب اولنان ایکی حاکمدن یالکز بریسی اول دعوایی استماع وحکم ایده‌من ایدرسه حکمی نافذ اولماز (١٤٦٥) ماده‌یه باق

۱۸۰۳ ماده

متعدد حاکمی اولان بلده‌ده خصمیندن بریسی برحاکمك و دیکری او برحاکمك حضورنده مرافعه اولنمق ایستیوب بووجهله بینلرنده اختلاف واقع اولسه مدعی علیهك اختیار ایلدیکی حاکم ترجیح اولنور

۱۸۰٤ ماده

برحاکمك عزلی وقوعبولوب فقط برمدت خبر عزلی کندویه واصل اولمامغله اول مدتده بعض دعاوی استماع وفصل ایتمش اولسه صحیح اولور

اما خبر عزلك وصولندن صكره وقوع بولان حكمى صحيح اولماز

١٨٠٥ ماده

حاكم اكر نصب و عزل نائبه مأذون ايسه ديكر كيمسه يى كندوسنه نائب نصب و انى عزل ايده بيلور دكل ايسه ايده مز و كندوسنك معزول يا فوت اولمسيله نائبى منعزل اولماز (١٤٦٦) ماده يه باق

بناء عليه بر قضانك حاكمى وفات ايتدكده يرينه ديكر حاكم كلنجه يه دك اول قضاده وقوع بولان دعوالى حاكم متوفانك نائبى استماع و حكم ايده بيلور

١٨٠٦ ماده

حاكمك استماع ايلديكى بينه ايله نائبى و نائبك استماع ايلديكى بينه ايله كندوسى حكم ايده بيلور

شويله كه حاكم بر دعوى حقنده بينه استماع و نائبه اخبار ايلسه نائبى اعادۀ بينه ايتمكسزين حاكك اخباريله حكم ايده بيلور و حكمه مأذون اولان نائب بر خصوصده بينه استماع ايدوبده حاكه انها ايلسه حاكم اعادۀ بينه ايتمكسزين نائبك انهاسيله حكم ايده بيلور اما حكمه مأذون اولميوبده انجق تدقيق و استكشاف ايچون بينه استماعنه مأمور اولان كيمسه نك انهاسيله حاكم حكم ايده ميوب بالذات استماع بينه ايتمسى لازمدر

١٨٠٧ ماده

بر قضانك حاكمى بشقه بر قضا داخلنده كى اراضى دعواسنى

استماع ايده بيلور . فقط كتاب دعواده بيان اولنديغى وجهله حدود شرعيه سنك بيانى لازم كلور

١٨٠٨ ماده

محكوم له حاكمك اصول و فروعندن برى و زوجه سى و حكم اولنه جق مالده شريكى و اجير خاصى و حاكمك انفاقيله تعيش ايدر آدمى اولمامق شرطدر

بناء عليه حاكم بونلردن برينك دعواسنى استماع ايله لهنه حكم ايده مز

١٨٠٩ ماده

بر بلده حاكمنك ياخود مادۀ آنفه ده مذكور منسوباتندن برينك اول بلده اهاليسندن بر كمسنه ايله دعواسى اولديغى صورتده اول بلده ده ديكر حاكم وار ايسه انك حضورنده مرافعه اولورلر

واكر اول بلده ده ديكر حاكم يوق ايسه طرفين كندى رضالريله نصب ايده جكلرى حكمك ياخود اول حاكم نائب نصبنه مأذون اولديغى تقديرده طرفندن منصوب نائبك وياخود جوارده كى ديكر بر قضا حاكمنك حضورنده مرافعه اولورلر

وطرفين بو صورتلردن برينه راضى اولمدقلرى صورتده طرف سلطانيدن مولى استدعا ايدرلر

١٨١٠ ماده

حاكم رؤيت دعواده الاقدم فالاقدم قاعده‌سنه رعايت ايتمليدر

فقط ورودی مؤخر اولان بر دعوانك تعجيلی ايجاب حال و مصلحتدن كورلديكی حالده انك رؤيتنی تقديم ايلر

١٨١١ ماده

حاكمك لدی الحاجه آخردن استفتا ايتمسی جائزدر

١٨١٢ ماده

حاكم . غم وغصه وآچلق وغلبهٔ نوم كبی صحت تفكره مانع اوله‌بيله‌جك بر عارضه ايله ذهنی مشوش اولدیغی حالده حكمه تصدی ايتماملیدر

١٨١٣ ماده

حاكم مرافعاتده اجرای تدقيقات ايتمكله برابر ايشی سورنجمه‌ده براقامليدر

١٨١٤ ماده

حاكم محكمه‌يه سجلات دفتری وضع ايدوب ويره‌جكی اعلامات وسنداتی حيله وفساددن سالم اوله‌بيله‌جك منتظم برصورتده اول دفتره قيد وتحرير وانك حفظنه دقت واعتنا ايدر ، وكندوسنك عزلی وقوعبولدقده

يا بالذات ويا امينی واسطه‌سيله سجلاتی خلفی اولان حاكمه دور وتسليم ايلر

(فصل رابع)

(صورت محاكمه‌يه دائردر)

١٨١٥ ماده

حاكم محاكمه‌يی علنا اجرا ايدر . فقط قبل الحكم نه وجهله حكم ايده‌جكنی افشا ايتمز

١٨١٦ ماده

طرفين لاجل المحاكمه حضور حاكمه كلدكلرنده حاكم اولا مدعی‌يه دعواسنی تقرير ايتديرر . واكر اوجه دعواسی تحريرا ضبط اولنمش ايسه قرائت ايله مضمونی كندوسنه تصديق ايتديريلور وثانيا مدعاعليهی استجواب ايلر . شويله كه مدعی سندن شو وجهله دعوی ايديور نه ديرسين ديو سؤال ايدر

١٨١٧ ماده

مدعی عليه اقرار ايدر ايسه حاكم انی اقراريله الزام ايدر . واكر انكار ايدرسه حاكم مدعيدن بينه ايستر

١٨١٨ ماده

مدعی بالبينه دعواسنی اثبات ايتديكی صورتده حاكم

انك اوزرينه حكم ايلر . واثبات ايده‌مديكي صورتده
بر يمين حق قالمغله طالب اولور ايسه حاكم انك طلبي
اوزرينه مدعى عليهه يمين تكليف ايلر

١٨١٩ ماده

مدعا عليه يمين ايدرسه ياخود مدعى يمين ويرديرمز
ايسه حاكم مدعيي مدعا عليهه معارضه‌دن منع ايدر

١٨٢٠ ماده

مدعا عليه يميندن نكول ايدرسه حاكم نكوليله حكم
ايدر ونكوليله حكم ايتدكدن صكره يمين ايدرم ديسه
ارتق التفات اولنماز

١٨٢١ ماده

اصولنه موافق وشبهۀ تزوير وتصنيعدن سالم اوله‌رق
بر محكمه حاكمي طرفندن ويريلان اعلام وسندك بلا
بينه مضمونيله عمل وحكم جائزدر

١٨٢٢ ماده

مدعى عليه بروجه بالا لدى الاستجواب لا ونعم برجواب
ويرميوبده سكوتده اصرار ايدر ايسه سكوتي انكار عد اولنور
وكذلك اقرارده ايتمم انكارده ايتمم ديو جواب ويررسه
بو جوابي دخي انكار عد اولنور وايكي صورتده دخي
مدعيدن بروجه بالا بينه طلب قيلنور

١٨٢٣ ماده

مدعى عليه اقرار يا انكار ايده‌جك يرده مدعينك دعواسني
دفع ايده‌جك بر دعوى درميان ايتدكده كتاب دعواده
وكتاب بيناتده بيان اولنان مسائله توفيقا معامله اولنور

١٨٢٤ ماده

طرفيندن بريسي افاده‌سني تكميل ايتمدكجه ديكري افاده‌يه
تصدي ايده‌مز ايده‌جك اولور ايسه حاكم طرفندن منع اولنور

١٨٢٥ ماده

طرفيندن لسان بيلميان كمسنه‌نك افاده‌سني ترجمه ايچون
محكمه‌ده موثوق ومؤتمن ترجمان بولنديريلور

١٨٢٦ ماده

اقربا بيننده وقوعبولان وياخود طرفينك صلحه رغبتلري
مأمول اولان مخاصمه‌ده حاكم بر ويا ايكي دفعه طرفينه
مصالحه‌يي توصيه واخطار ايدر موافقت ايدرلر ايسه
كتاب صلحده مندرج اولان مسائله توفيقا مصالحه ايدر
وموافقت ايتمزلر ايسه محاكمه‌يي اتمام ايلر

١٨٢٧ ماده

حاكم محاكمه‌يي اتمام ايتدكدنصكره مقتضاسني حكم
وطرفينه تفهيم ايلر واسباب موجبه‌سيله برابر حكم

وتنبيهى حاوى براعلام تنظيم ايدوب محكوم لهه ولدى
الايجاب بر نسخه‌سنى دخى محكوم عليهه اعطا ايدر

١٨٢٨ ماده

حكمك سبب وشرطلرى تماميله بولندقدنصكره حاكمك
حكمى تأخير ايتمسى جائز دكلدر

(باب ثانى)

(حكمه دائر اولوب ايكى فصلى مشتملدر)

(فصل اول)

(حكمك شروطى بياننده‌در)

١٨٢٩ ماده

حكمده سبق دعوى شرطدر

شويله‌كه حاكمك حقوق ناسه متعلق بر خصوصى حكم ايتمسى
اول امرده اول خصوصى بركيمسه‌نك آخركيمسه‌دن دعوى ايتمسيله
مشروطدر

دعوى سبق ايتمدن وقوعبولان حكم صحيح اولماز

١٨٣٠ ماده

حين حكمده طرفينك حضورى شرطدر

يعنى طرفين بالمواجهه محاكمه ايدلدكدنصكره حكم

اولنه‌جقى وقت مجلس حكمده حاضر اولملرى لازمدر
فقط بركيمسه ديكرندن برخصوصى دعوى ايدوبده مدعا
عليه دخى اقرار ايتدكدنصكره قبل الحكم مجلس حكمدن
غائب اولسه حاكم آنك غيابنده اقرارينه بناءً حكم ايده‌بيلور
كذلك مدعا عليه مدعينك دعواسنى انكار ايدوبده مدعى
بالمواجهه مدعاسنه اقامهٔ بينه ايتدكدن صكره قبل التزكيه
والحكم مدعا عليه مجلس حكمدن تغيب ايلسه حاكم آنك
غيابنده بينه‌يى تزكيه وحكم ايده‌بيلور

١٨٣١ ماده

مدعا عليهك وكيلى مواجهه‌سنده اقامهٔ بينه اولندقدنصكره
مدعا عليه بالذات مجلس حكمه حاضر اولسه حاكم
اول بينه ايله مدعا عليه اوزرينه حكم ايده‌بيلور
وبالعكس مدعى عليهك مواجهه‌سنده اقامهٔ بينه اولندقدن
صكره وكيلى مجلسه حاضر اولسه حاكم اول بينه ايله
وكيلك اوزرينه حكم ايده‌بيلور

١٨٣٢ ماده

جمله ورثه‌يه خصومت توجه ايدن دعواده ورثه‌دن
برينك مواجهه‌سنده اقامهٔ بينه اولنوبده قبل الحكم
غائب اولسه حاكم اول بينه ايله احضار اولنان ديكر
وارث اوزرينه حكم ايده‌بيلور اعادهٔ بينه‌يه حاجت يوقدر

(فصل ثانى)

(حكم غيابى بيانده‌در)

١٨٣٣ ماده

مدعينك طلب واستدعاسى اوزرينه حاكم طرفندن مدعا عليه محكمه‌يه دعوت اولنور

معذرت مشروعه‌سى اولمديغى حالده محكمه‌يه كلمكدن ووكيل كوندرمكدن امتناع ايدرسه بالاجبار محكمه‌يه احضار قيلنور

١٨٣٤ ده

مدعا عليه محكمه‌يه كلمكدن ووكيل كوندرمكدن امتناع ايدوبده جلب واحضارى قابل اولمديغى تقديرده مدعينك طلبيله محكمه‌يه مخصوص اولان ورقهٔ دعوتيه آيرو آيرو كونلرده اوچ دفعه كنديه كوندريله‌رك محكمه‌يه دعوت وكلمديكى صورتده حاكم اكا بر وكيل نصبيله مدعينك دعوى وبينه‌سنى استماع ايده‌جكنى كنديه تفهيم ايلر . بونك اوزرينه مدعا عليه ينه محكمه‌يه كلمز ووكيل كوندرمز ايسه حاكم انك حقوقنى محافظه ايده‌جك بر كيمسه‌يى اكا وكيل نصب ايدوب وكيل مزبور مواجهه‌سنده مدعينك دعوى وبينه‌سنى استماع وتدقيق ايدرك مقارن صحت اولديغى

تبين ايدرسه بعدالثبوت حكم ايدر

١٨٣٥ ماده

برمنوال مشروح واقع اولان حكم غيابى مدعى عليهه تبليغ ايديلور

١٨٣٦ ماده

غيابا عليهنه حكم اولنان كيمسه محكمه‌يه حاضر اولوبده مدعينك دعواسنى دفعه صالح بر دعوايه تشبث ايدر ايسه استماع وايجابى وجهله فصل اولنور . دعوايى دفعه تشبث ايتمديكى ويا ايدوبده دفعه صالح اولمديغى تقديرده حكم واقع انفاذ واجرا قيلنور

(باب ثالث)

(دعوانك بعدالحكم رؤيتى حقنده در)

١٨٣٧ ماده

اصول مشروعه‌سنه موافق يعنى حكمك سبب وشرطلرى موجود اوله‌رق حكم واعلام اولنان دعوانك تكرار رؤيت واستماعى جائز اولماز

١٨٣٨ ماده

بردعوى حقنده لاحق اولان حكمك اصول مشروعه‌سنه موافق اولمديغى محكوم عليه ادعا وعدم موافقت جهتنى

دخی بیان ایدوبده استیناف دعوی طلبنده بولندیغی حالده وقوعبولان حکم لدی التحقیق اصول مشروعه‌سنه موافق ایسه تصدیق اولنور دکل ایسه استیناف قیلنور

۱۸۳۹ ماده

بر دعوی حقنده لاحق اولان حکمه محکوم علیه قناعت ایتمیوبده اول حکمی حاوی اولان اعلامك تمییزی طلبنده بولندیغی حالده لدی التدقیق اصول مشروعه‌سنه موافق ایسه تصدیق قیلنور دکل ایسه نقض اولنور

۱۸۴۰ ماده

دفع دعوی قبل الحکم صحیح اولدیغی کبی بعد الحکم دخی صحیح اولور

بناءعلیه بر دعواده محکوم علیه اولان کیمسه اول دعوایی دفعه صالح بر سبب سرد و بیان ایله دفع دعوی ادعاسنده واعادهٔ محاکمه طلبنده بولندیغی حالده محکوم لهك مواجهه‌سنده اشبو ادعاسی استماع و بو خصوص حقنده محاکمه‌لری اجرا اولنور

مثلا بر کیمسه دیکر کیمسه‌نك ید تصرفنده اولان بر خانه پدرندن کندویه موروث اولدیغنی دعوی واثبات ایدوبده حاکم دخی حکم ایتدکدنصکره اول کیمسه‌نك پدری اول خانه‌یی مقدما ذی الیدك پدرینه صاتمش اولدیغنی مبین بر سند معمول به ظهور ایتدکده

ذی الیدك دعواسی استماع ایله اثبات ایلدیکی تقدیرده حکم اول منتقض واول کیمسه‌نك دعواسی مندفع اولور

(باب رابع)

(تحکیمه دائر مسائل بیانده‌در)

۱۸۴۱ ماده

حقوق ناسه متعلق مال دعوالرنده تحکیم جائزدر

۱۸۴۲ ماده

محکمك حکمی انجق کندوسنی تحکیم ایدن خصمین حقنده وتحکیم ایتدکلری خصوصده جائز ونافذ اولوب انلردن بشقه‌سنه تجاوز ایتمز وانلرك خصوصات سائره‌سنه دخی شامل اولماز

۱۸۴۳ ماده

محکمك تعددی جائزدر

یعنی بر خصوصه ایکی یاخود دها زیاده کیمسه‌نك حکم نصب اولنمسی جائزدر

مدعی ومدعا علیه طرفلرندن بر ر حکم نصب ایتسه‌لر جائز اولور

۱۸۴۴ ماده

بر وجه بالا محکملر متعدد اولدقلری صورتده هپسنك رأیی متفق اولمق لازمدر . یالکز بریسی حکم ایده‌مز

١٨٤٥ ماده

حكملر طرفيندن تحكيمه مأذون ايسه‌لر ديكر بر كيمسه‌يى تحكيم ايده‌بيلورلر دكل ايسه‌لر ايده‌مزلر

١٨٤٦ ماده

تحكيم بر وقت ايله تقييد اولندقده اول وقتك مروريله زائل اولور

مثلا فلان كوندن بر آيه قدر حكم ايتمك اوزره نصب اولنان حكم انجق بو بر آى ايچنده حكم ايده‌بيلور اول آيك مرورنده حكم ايده‌مز • ايدرسه حكمى نافذ اولماز

١٨٤٧ ماده

محكمك حكمندن اول طرفيندن هر برى آنى عزل ايده‌بيلور

شو قدر واركه طرفين انى تحكيم ايدوبده طرف سلطانيدن منصوب ونائب نصبنه مأذون اولان حاكم دخى انى مجيز اولسه حاكم انى استخلاف ايتمش اولمسيله اول محكم بو حاكمك نائبى منزله‌سنده اولور

١٨٤٨ ماده

حاكملرك قضالرى داخلنده‌كى اهالينك جمله‌سى حقنده حكملرى نصل كه لازم الاجرا ايسه محكملرك دخى انلرى تحكيم ايدنلر حقنده ومحكم اولدقلرى خصوصده حكملرى اولوجهله لازم اولور

بناء عليه حكملر اصول مشروعه‌سنه موافق اوله‌رق

حكم ايتدكدنصكره طرفيندن هيچ بريسى اول حكمى قبولدن امتناع ايده‌مز

١٨٤٩ ماده

محكمك حكمى طرف سلطانيدن منصوب حاكمه عرض اولندقده موافق اصول ايسه قبول وتصديق ايدر • دكل ايسه نقض ايلر

١٨٥٠ ماده

طرفين احكام مشروعه‌سنه توفيقا حكمه مأذون قيلدقلرى محكملرى لدى التنسيب صلحا تسويه‌يه دخى مأذون ايتسه‌لر محكملرك صلحا تسويه‌لرى معتبر اولور • شويله‌كه طرفيندن برى محكملردن بر بنى وديكرى دخى اوبر بنى منازع فيه اولان خصوصك اولوجهله صلحا تسويه‌سنه دخى توكيل ايدوبده انلرى دخى كتاب صلحده مندرج اولان مسائله بالتوفيق صلحا تسويه ايتسه‌لر اشبو صلح وتسويه‌يى طرفيندن برى قبولدن امتناع ايده‌مز

١٨٥١ ماده

بر كيمسه تحكيم اولنمامش اولديغى حالده ايكى كشى بيننده‌كى دعوايى فصل ايتدكدن صكره طرفين اكا راضى وانك حكمنى مجيز اولسه‌لر حكمى نافذ اولور (١٤٥٣) ماده‌يه باق

ارادهٔ سنيه تاريخى فى ٢٦ شعبان سنه ١٢٩٣

عن اعضاء شورای دولت
سیف الدین

امین الفتوی
السید خلیل

معارف ناظری
احمد جودت

رئیس ثانی محکمهٔ تمییز
السید احمد حلمی

رئیس مجلس تدقیقات شرعیه
و مجلس انتخاب حکام
السید احمد خلوصی

مستشار مفتش اوقاف
عمر حلمی

قاضیٔ دار الخلافة العلیه
احمد خالد

اعلامات شرعیه ممیزی معاونی
عبد الستار

(مجلهٔ احکام عدلیه دن کتاب بینات حقنده بعض)
(وصایایی شامل مذکرهٔ عدلیه)

مجلهٔ احکام عدلیه نك اون بشنجی کتابی اولان کتاب بینات بوکره رهین حد ختام اوله رق باارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهی طبع ونشر قلندی

مجلهٔ مذکوره نك نشر اولنان اون درت کتابی محاکم شرعیه ده نوجهله معمول به ایسه محاکم نظامیه ده دخی سیاق مطرد اوزره دستور العمل اولمق امر طبیعیدر ذکر اولنان کتاب بینات دخی کرك محاکم شرعیه ده وکرك محاکم نظامیه ده مرعی الاجرا اولمق لازم کلور چونکه کتاب مزبور درت بابی مشتمل اولوب ۰ برنجیسی شهادت وتواتر ۰ ایکنجیسی حجج تحریریه وقرینهٔ قاطعه اوچنجیسی یمین ۰ دردنجیسی ترجیح بینات ایله تحالف ۰ حقنده در ابواب ثلثهٔ اخیره حقنده بردیه جك اولمیوب علی الخصوص یمین حقنده محاکم نظامیه ایچون برنظام اولمدیغی جهتله محاکم نظامیه نك یمین بابنه شدت احتیاجی واردر مباحث سائره یه دخی بالجمله محاکم نظامیه نك احتیاجی درکاردر

شهادت بحثنه کلنجه بیع وشرا حقنده شاهد استماعی تجارت قانونامه سنده مندرج اولدیغی حالده هنوز

كيفيت استماعنه دائر بر نظام ياپلمامشدر شو حالده باب اولك دخی على العموم محاكم نظاميه يه مرجع اولمسی امر طبيعيدر شوقدر واركه تجارت قانوننامه سنده مصرح شاهد استماعی خصوصی محكمه نك تنسيبنه معلق اوله رق مندرجدر وشركت وپوليچه كبی نيجه مواد تجاريه والتزام وملتزملر بيننده عقد شركت مثللو پك چوق معاملات نظاميه هپ سندات واوراق معتبره ايله اجرا اولنه رق بونلردن متحدث دعاوی ومنازعاتك محاكم نظاميه ده حين رؤيتنده يالكز سنداته اعتبار اولنمق معروف ومرعيدر وتجار بيننده معروف اولان شی مشروط حكمنده اولمق دخی مجله نك مقدمه سنده مندرج اولان اصول فقهيه دندر

بناء على ذلك بو مثللو معاملاتك شهادت اوزرينه بناسی قابل اولمديغی كبی تجارت محكمه لرنده شاهد استماعی محكمه نك تنسيبنه معلق اوله رق جريان ايده بيله جكدر . كتاب مذكورده شهادت بحثی ايسه اطلاقی اوزره مندرج اولديغندن وسندات اوزرينه تعامل جاری اولان خصوصلرده ينه سند ارانمق امر ضروری بولنديغندن محاكم نظاميه ده وعلى الخصوص تجارت محكمه لرنده نه درلو خصوصلرده وقاچ غروشه قدر دعوالرده

شاهد استماع اولنه جغنه دائر بر نظام ياپلق لازمهٔ حالدن كوريلور انجق بو نظام ياپلنجه يه قدر محاكم نظاميه ده كما فی السابق شاهد استماع اولنان دعوالرده شاهد استماع اولنه رق خصوصات سائره ده كما كان بينهٔ تحريريه ارانمسی ومواد سائره ده اشبو كتاب بيناتك احكام مندرجه سنه تماميله توفيق معامله اولنمسی لازمه دن اولمغله محاكم نظاميه يه بو يولده تبليغات اجراسی خصوصی دخی امر وفرمان جناب شهنشاهيدن بولنديغندن اولوجهله ايفای مقتضاسی خصوصنه همت

في ٩ ذی القعده سنه ١٢٩٣

بلا بينه مضمونيله عمل وحكم جائز اوله بيله جك صورتده سندات شرعيه نڭ تنظيمنه دائر تعليمات سنيه در

برنجی ماده بر استدعا محكمه يه حواله اولنوب طرفين محكمه يه كلدكلرنده كرك مدعی وكرك مدعی عليهك شخصی محكمه جه مجهول بولنديغی واقامه اولنان دعوی كندی دعوالری اولديغنه دلالت ايدر يدلرنده اوراق معتبره بولنمديغی وياخود دعواده همان يكديكرينی تصديق ايدرك برصنيعه شائبه سی حس اولنديغی تقديرجه شخصلرينی واسم وشهرتيله صنعت ومأموريت ومحل اقامتلرينی تعريف ايچون محله لری مختارلرندن وياخود تابع اولدقلری اصناف كتخدا سندن ويا آمر وضابطلرندن ومنسوب اولدقلری دوائر ورؤسا طرفلرندن برقطعه علم وخبر كتوريله جكدر

ايكنجی ماده وكالت تسجيلنه مخصوص اولمق اوزره محكمه ده برجريده طوتيله جقدر طرفيندن بری تسجيل وكالت ايده جك اولدقده نه صورتله وكيمی توكيل ايتديكنی حاكم ويا نائبی حضورنده تقرير ايدوب تقريری عينيله تسجيل جريده سنه يازيلوب كندوسنه امضا وتمهير

ايتديريله جك واكر كندوسنك يازوسی يوق ايسه انك امر وانتخابيله ديكری تحرير ايدوب زيرينی كندی مهری ويا اشارت مخصوصه سيله تصديق ايتدكدن صكره تقرير وكالت حاكم ويا نائبدن قنغيسی حضورنده وقوعبولمش ايسه اول دخی امضا وتمهير ايده جكدر وحين تسجيلدن مؤكلك بابا ودده سنك اسمی دخی سؤال اولنه رق جريده يه قيد اولنه جكدر

اوچنجی ماده مادهٔ آنفه ده بيان اولنديغی وجهله برمحكمه حاكم ويا نائبی حضورنده وكالت تسجيل وجريدهٔ مخصوصه سنه تحرير اولندقدن صكره محاكمه ختام بولمقسزين اول حاكمك عزل ويا وفاتی وقوع بولديغی تقديرجه موكل تكرار حاكم لاحق حضورنده تسجيل وكالته محتاج اولميوب جريده ده مسطور اولان قيد موجبنجه حاكم لاحق خصم مواجهه سنده وكيلك وكالتيله حكم ايدوب مرافعه يی رؤيت واستماع ايده بيلور

دردنجی ماده ضبط دعوی موقعنده ضبط كاتبی طرفينك افاده لرينی كمال مرتبه دقتله استماع وتأييد مدعا ضمننده ابراز ايده جكاری اوراق وسنداتی لايقيله

مطالعه ایتدکدن صکره طرفینك اسم وشهرت ومحل اقامتلری وشخصلری تعریف اولنمش ایسه معرفلرینك اسم وشهرت وصورت افاده‌لرینی وابراز اولنان سندات واوراقك خلاصه‌لرینی عادی ورقه اوزرینه ضبط وتحریر ایده‌جکدر

بشنجی ماده ماده آنفه‌ده بیان اولنان ضبط دعوی طرفینك اکلایه‌بیله‌جکی آچق برعباره ایله یازیله‌جقدر

آلتنجی ماده دعوی ضبط اولندقدن صکره ضبط کاتبی طرفین ایله برابر مستشاری اولان محکمه‌لرده مستشار حضورینه مستشاری اولمیان محکمه‌لرده حاکم ویا نائبی حضورینه کیروب ضبطی قرائت ایدر وبعدالقرائه صورت ضبط طرفینك افاده‌لرینه موافق اولوب اولمدیغنی مستشار ویا حاکم ویا نائبی آیرو آیرو طرفیندن سؤال ایله طرفیندن هربری صورت ضبطك افاده‌سنه موافق اولدیغنی تصدیق ایدر ایسه درحال واکر تصدیق ایتمیوبده ضبطده برسهو ویا نقصان وقوعندن ویاخود محاکمه‌جه لزومی اولان بعض شیلرك سؤال وجوابی ضبط وتحریر اولنمامسندن طولایی ضبطك تصحیحنه لزوم کوریلور ایسه تصحیح ایدلدکدن صکره محکمه‌یه مخصوص اولان ضبط جریده‌سنه قید

اولنه‌رق زیری طرفینه امضا وتمهیر ایتدیریله‌جکدر ضبط جریده‌سنده حك وسلنتی وقوعبولمیه‌جقدر

یدنجی ماده ضبط برمنوال محرر جریدهٔ مخصوصه‌سنه تحریر وطرفینه امضا وتمهیر ایتدیرلدکدن صکره درسعادتده صدرین دائره‌لرنده مستشار ویا معاونی واستانبول باب محکمه‌سنده مستشار بولنمدیغی حالده معاون ومشاورلرندن بری محکمهٔ تفتیشده مستشار بولنمدیغی تقدیرده محکمه‌نك ممیز اولی ومحاکم سائره ایله علی العموم طشره محکمه‌لرنده حاکم ویا نائبی وباش کاتبی ضبطك زیرینی تصدیقا امضا ویا مهر ذاتیلریله تمهیر ایده‌جکلردر

سکزنجی ماده محاکمه‌یه مباشرت اولندقدن صکره محاکمه‌نك ختامنه دکین اول محاکمه‌یه متعلق جریان ایده‌جك بالجمله معاملات وتحقیقاتك جریانی عقیبنده سالف البیان ضبط جریده‌سنه دعوانك ضبطی زیرینه خلاصه وجهله قید وتحریر اولنه‌جغی مثللو محاکمه‌نك رنکی دکیشوبده طرفینك افاداتنه بعض عباره علاوه‌سی لازم کلدیکی تقدیرده ضبطی امضا وتمهیر ایدن مأمورلر معرفتیله طرفین حضورنده ترقیم وعلاوه اولنه‌رق زیرینی طرفین واهمیتی اولدیغی حالده مأمورلر دخی امضا

وتمهير ايده‌جكلردر

طقوزنجی ماده   طرفيندن برينه شاهد اقامه‌سی لازم كلدكده اولا شاهدلری اولوب اولمديغی كندوسندن سؤال اولنور شاهدلری اولديغنی بيان وتقرير ايتديكی حالده كيملر ايدوكی واسم وشهرتلری وانلردن ماعدا شاهدلری اولوب اولمديغی واولديغی تقديرده انلرك اسم وشهرتلری صوريلور كرك شاهدلری حقنده واقع اوله‌جق افاداتی وكرك اصلا شاهدلری اولمديغنی سويله‌ديكی حالده افادات واقعه‌سی ضبط جريده‌سنه قيديله كندوسنه امضا وتمهير ايتديريله‌جكدر

اوننجی ماده   برمحاكمه فصل اولندقده نه وجهله حكم اولنديغی وحكمك اسباب موجبه‌سی خلاصه وجهله ضبطده شرح ويريلوب وزيری حاكم طرفندن تمهير ايديلوب بعده اعلام مسوده‌سی قلمه النور

اون برنجی ماده   ضبط كاتبی محكمه‌يه مخصوص اولان ضبط جريده‌سندن صورت ضبطی عينيله كندو جريده‌سنه نقل وتحرير ايدوب اندن تقرير ايدر ومحكمه‌يه مخصوص اولان جريده محكمه‌نك برمأمن محلنده حفظ اولنوب لازم كلدكجه اخراج اولنه‌جقدر   محكمه‌ده

دعاوينك كثرتی نسبتنده محكمه‌يه مخصوص متعدد ضبط جريده‌لری طوتيلور

اون ايكنجی ماده   جريده‌ده محرر صورت دعوی اساس طوتيله‌رق اعلام مسوده‌سی اصول صك اوزره قلمه النور حين تسويده‌ده صورت ضبطك بعض عباره‌لرنده قاعدهٔ صك اوزره محو واثبات جائز ايسه‌ده اساس مسئله‌جه تغير اولمامق شرطدر . طرفيندن بری اصلا شاهدلری اولمديغنی افاده ايتديكی صورتده افادهٔ مذكوره‌سی عينيله اعلامه درج اولنوب اقامهٔ بينه‌دن اظهار عجز تعبيريله اكتفا اولنميه‌جقدر

اون اوچنجی ماده   ضبط كاتبی اعلام مسوده‌سنی قلمه الدقدن صكره مسوده اولا صدرين واستانبول باب محكمه‌لرنده وقايع كاتبی ومحكمهٔ تفتيشده مميز اول طرفلرندن تصحيح وبعده مستشار طرفندن دخی تدقيق وصورت ضبطه توفيق اولنه‌رق تصحيح وامضا وضعيله حاكمه تقديم اولنور محاكم سائره‌ده محكمه‌نك باش كاتبی وار ايسه انك طرفندن مسوده تصحيح اولنه‌رق حاكمه تقديم اولنور يوق ايسه ضبط كاتبی مسوده‌يی بالذات حاكمه تقديم ايدر   غلطه وخواص رفيعه محكمه‌لری كبی مركز نائبی بولنان محكمه‌لرده نائب مستشار وظائفنی ايفا ايده‌جكدر مسوده حاكمه تقديم اولندقده بعدالنظر

والتدقيق كشيده ايده‌جكي يازيله موجبنجه اعلامي تحرير اولنه‌جقدر

اون دردنجي ماده بروجه مشروح اعلام يازلدقدن صكره ضبط كاتبي اسمني ظهر اعلامه تحرير ومسوده‌يي تدقيق وامضا ايدن مأمورلر ترتيب سابق اوزره اعلامي دخي مطالعه وظهريني امضا وياتمهير ايدوب بعده اعلام حاكمه تقديم اولنور

اون بشنجي ماده حاكم دخي مطالعه ايتدكدن صكره سجله قيد ومقابله اولنه ديو اعلامك ظهرينه يازوب مقيده كوندرر مقيد دخي سجله قيد ومقابله ايدوب وقيد ومقابله ايتديكني ظهر اعلامه شرح ويروب زيريني تمهير وحاكمه اعاده ايتدكدن صكره حاكم اصولي وجهله اعلامي تمهير ايدر

اون آلتنجي ماده طشره‌يه كوندرلمك اوزره درسعادت محاكمندن تنظيم اولنه‌جق وكالت حجتلرندن بالاده بيان اولنان اصول تماميله اجرا اولنه‌جقدر

اون يدنجي ماده طشره حكامي وكالت تقريريني قضا داخلنده ايسه اول قضانك بدايت محكمه‌سنده ومركز لوا اولان قضاده ايسه لوا بدايت محكمه‌سنده

كرسئ ولايتده ايسه استيناف محكمه‌سنده اله‌جقدر

اون سكزنجي ماده بروجه محرر موكلك تقريري النديقدن صكره صورت تقريري عينيله جريده‌يه قيد وتحرير اولنوب موكله مهر ويا امضا ويا اشارت مخصوصه ايله تصديق ايتديردكدن صكره اصول موضوعه‌سنه توفيقاً وكالت حجتي تنظيم وتمهير اولنور

اون طقوزنجي ماده حاكم طرفندن برمنوال محرر تنظيم قلنان حجت شرعيه‌ده بيان اولنديغي اوزره وكالت تقريرينك كندو حضورلرنده وقوعبولديغني حين تقريرده حاضر بولنان اعضا با مضبطه تصديق ايده‌جك وبو تصديق مضبطه‌سي قضا بدايت محكمه‌سندن اعطا قلنمش ايسه اول قضانك ملحق بولنديغي ولايت استيناف محكمه‌سندن وياخود لوا بدايت محكمه‌سندن تصديق اولنه‌جقدر

يكرمنجي ماده موكلك شخصي مجهول بولنديغي تقديرجه برنجي ماده‌ده بيان اولنديغي وجهله شخصي تعريف ايتديريله‌جكدر

يكرمي برنجي ماده طشره‌ده تنظيم اولنان وكالت حجتلرينك كما في السابق فتوا خانه‌دن تدقيق وتطبيقي اجرا اولنه‌جغي كبي بعدما طشره‌يه كوندرلمك اوزره درسعادت محاكمندن ويريلان وكالت حجتلرينك مهري

مطابق ایدوکی ظهرینه فتوا خانه‌دن شرح و یریله‌جکدر

یکرمی ایکنجی ماده   بشقه بلده‌یه کوندرلمك اوزره وراثت ووصایت کبی موادك ثبوتنی حاوی سند شرعی تنظیمی لازم کلدکده طشره حکامی اون یدنجی ماده موجبنجه مواد مذکوره‌یی بدایت یا استیناف محکمه‌لرنده استماع و فصل ایدر و طشره‌ده تنظیم اولنه‌جق وکالت حجتلری حقنده بیان اولنان اصول بو مثللو سند شرعی حقنده دخی جاری ومعتبردر

یکرمی اوچنجی ماده   مأمور و امنا ارسالیله محلنده استماع قلنه‌جق خصوصاتی تحریر ایچون محکمه‌ده برویا برقاچ خصوص جریده‌لری طوتیله‌جقدر و بو جریده‌لر ضبط جریده‌لری کبی حفظ اولنوب خصوصه کیدلمك لازم کلدکده مأموره ویریله‌جکدر فصل دعوی وتسجیل وکالت واقرار ووقف ووصیت ومخالعه وتطلیق وکشف وتقسیم عقار وصلح وابرا واخبار ملك وتصرف وطرفیندن برینی تحلیف کبی خصوصات ایچون حاکم طرفندن مأذوناً برمحله ویابرقریه‌یه اعزام قلنان مأمور اول محله ویاقریه‌ده مختاران واهالیدن برقاچ ذاتی جلب وجمع ایله برمجلس عقد ایدوب خصوصات واقعه‌یی استماع وبعده خصوص جریده‌سنه قید و تحریر وزیرینی مجلسك انعقادینه باعث اولان

اصحاب مصالحه وحین استماعده حاضر بولنان ذواته مهر ویا امضا و یا اشارت مخصوصه‌لریله تصدیق ایتدیردکدن صکره مختار مهریله دخی تمهیر ایتدیروب بعده کندویه ترفیق ایدیلان امنا ایله برابر حاکمه انها ایده‌جکدر خصوصه محکمه کتبه‌سندن اهلیت و استقامتی مجرب ومعلوم اولان ذات تعیین ایدلملیدر .

یکرمی دردنجی ماده   برحجتك مضمونیله حکم اولنوب موجبنجه اعلامی تنظیم اولندقده اول حجت محکمه‌ده الیقونیلوب دفتر سجلاتك حفظ اولندیغی محلده حفظ اولنه‌جقدر حجتلر ایله برابر طشره‌دن ورود ایدن تصدیق مضبطه‌لری دخی حجتلر کبی حفظ اولنه‌جقدر

یکرمی بشنجی ماده   اشبو نظامنامه‌یه توفیقاً تنظیم واعطا قلنان سندات شرعیه‌نك مضمونی خصم طرفندن انکار اولندقده مجلهٔ احکام عدلیه‌نك ۱۷۳۸ و ۱۸۲۱ ماده‌لری منطوقلرنجه حکام شرعیه سندات مذکوره‌نك بلا بینه مضمونیله حکم ایده بیلور فقط لدی التدقیق براعلام ویاحجت ویا برقیدده تزویر و تصنیع شائبه‌سی حس اولندیغی تقدیرجه حاکم اول اعلام وحجت وقیدك بلا بینه مضمونیله حکم ایتمیوب مضمونه بینه طلب ایدر

فی ٤ جمادی الاولی سنه ١٢٩٦

(تعليم اصول تحليف)

مدعا عليهه يمين و يرلمك لازم كلديكى حالده دعوانك
رؤيت اولنديغى محكمه ده ياخود محكمه طرفندن
كوندريلان نائب حضورنده خصمى دخى حاضر
اولديغى حالده يمين ايتديريلور

شويله كه حاكم ياخود نائبى مسئله يى تصوير ايدرك
بو خصوصه يمين ايدرميسين ديو مدعا عليهدن سؤال
ايدوب او دخى اوت ايدرم ديدكدنصكره يمينك شكل
و كيفيتنى تصوير ايدرك مجلهٔ احكام عدليه نك بيك
يديوز قرق دردنجى ماده سى حكمنجه (والله) ديو
الله تعالى حضرتلرينك اسمنه قسم ايتديرر

والله يرنده (بالله) ياخود (تالله) دينلمك دخى جائز
اولور فارسيجه (بخدا سوكند ميخورم) و تركجه
(اللهه اند ايچيورم) تعبيرلرى دخى يميندر

تحليفك اصولى مجلهٔ احكام عدليه ده مسطور ايسه ده
بونى برمرتبه دها ايضاح ايچون زيرده بعض امثله
ايراد اولنه جقدر فقط ابتدا بوكا دائر بروجه آتى
بعض مواد اساسيه بيان قلنه جقدر

مدعى ادعا ايدوبده مدعا عليهك انكار ايتديكى نه ايسه
انك اوزرينه يمين ويرلمك لازم كلور ادعا و انكار

اوانسان شى اكر مدعا عليهك كندو فعلى ايسه بتاته
واكر غيريسنك فعلى ايسه عدم علمه يمين ويريلور
مجلهٔ احكام عدليه نك (١٧٤٨) ماده سنه باق و برده
يمين ياسببه وياخود حاصله يعنى مدعينك حاصل دعواسى
اوزرينه اولور ايشته بو وجهله دخى يمين ايكى
قسمه تقسيم ايديلور

شويله كه مدعينك دعواسيله مدعا عليهك انكارينه نظر
اولنور اكر مدعى جهت بيان ايتمكسزين برحق ياخود
مجلهٔ احكام عدليه نك بيك التى يوز يتمش سكزنجى ماده سى
حكمنجه ملك مطلق دعواسنى ايدوبده مدعا عليه دخى
انك بودعواسنى انكار ايدرسه حاصله يمين ويريلور
واكر مدعى جهت بيان ايدرك برحق ياخود ملك بسبب
دعوى ايدوبده مدعا عليه انك حاصل دعواسنى انكار
ايدرسه كذلك حاصله يمين ويريلور اما مدعا عليه جهت
وياسببى انكار ايدرسه اوحالده سببه يمين ويريلور
نته كيم كيفيت امثلهٔ آتيه دن متضح اولور

بتاته تحليف حقنده بعض امثله

مدعى مدعا عليهدن جهت بيان ايتمكسزين سنده شوقدر
غروش الاجغم واردر انى ايسترم ديو دعوى ولدى
الاستجواب مدعا عليه انكار ايدوبده مدعى اثباتدن
اظهار عجز ايله اكا يمين ايتديرمك ايستدكده حاكم اكا

(والله بنم بو آدمه اوقدر غروش بورجم يوقدر) ديو يمين ايتديركه حاصله تحليف ديمك اولور

صورت اخرى

مدعى مدعا عليهك يدنده اولان معلوم الحدود برعقار حقنده بو عقار بنم ملكمدر سن اكا بغير حق وضع يد ايديورسين اندن كف يد ايت ديو دعوى ولدى الاستجواب مدعا عليه انكار ايدوبده مدعى اثباتدن اظهار عجز ايله اكا يمين ايتديرمك ايستدكده حاكم اكا (والله اول عقار بو آدمك ملكى دكلدر) ديو يمين ايتديرر و بودخى حاصله تحليف قبيلندن اولور

ديكر مسئله

مدعى جهت قرضدن سنده شو قدر غروش الەجغم وار انى ايسترم ديو دعوى ايتدكده اكر مدعا عليه بورجم يوقدر ديو حاصل دعوايى انكار ايدر ايسه حاكم اكا كذلك (والله بنم اكا اوقدر غروش بورجم يوقدر) ديو حاصله يمين ايتديرر واكر مدعا عليه بن اندن اوقدر غروش استقراض ايتمدم ديو جهتى انكار ايدر ايسه اول حالده حاكم اكا (والله بن بو آدمدن اوقدر غروش استقراض ايتمدم) ديو سببه يمين ايتديرر

ديكر صورت

مدعى مدعا عليه يدنده بولنان معلوم الحدود برعقار حقنده فلان تاريخده سن بو عقارى اون بيك غروش بدل مقابلنده بكا صاتدك بن دخى اشترا ايتدم اول جهتدن بو عقار بنم ملكمدر اون بيك غروشى الده بو عقارى بكا تسليم ايت ديو دعوى ايتدكده اكر مدعا عليه بو عقار سنك ملكك دكلدر ديو حاصل دعوايى انكار ايدر ايسه حاكم اكا (والله بو عقار بو آدمك ملكى دكلدر) ديو حاصله يمين ايتديرر

واكر مدعا عليه بن بو عقارى سكا صاتمدم ديو سببى انكار ايدر ايسه اول حالده حاكم اكا (والله بن بو عقارى بو آدمه صاتمدم) ديو سببه يمين ايتديرر

مسئلهٔ اخرى

مدعى مدعا عليهدن سن بنم فلان كمسنه ذمتنده فلان جهتدن الەجق حقم اولان شو قدر غروشك اداسنه انك امريله كفيل اولمشيدك بناء عليه كفالتك حسبيله سنده اوقدر غروش حقم اولمغله انى سندن ايسترم ديو دعوى ولدى الاستجواب مدعا عليه انكار ايدرك مدعى اثباتدن عجز ايله اكا يمين ايتديرمك ايستدكده حاكم اكا (والله بو آدمك بيان وادعا ايلديكى كفالت جهتندن بنده اوقدر غروش حقى يوقدر) ديو يمين ايتديرر

مسئلهٔ اخرى

مدعى مدعا عليهدن سنك ذمتكده ثمن مبيع اوله‌رق شو قدر غروش الەجق حقم اولوب حتى اول جهتدن اوقدر غروش بورجك اولديغنى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى ولدى الاستجواب مدعا عليه انكار ايدوب ده مدعى كرك اصل دينى وكرك مدعا عليهك انى اقرار ايتديكنى اثباتدن اظهار عجز ايله اكا يمين ايتديرمك ايستدكده اقراره يمين ويرلميوب ماله يمين ويريلور شويله كه مدعا عليهه (والله بنم بوادمه اوقدر غروش بورجم يوقدر) ديو يمين ايتديريلور

عدم علمه تحليف حقنده بعض امثله

بركيمسه جهت بيان ايتميه‌رك برمتوفانك تركه‌سندن شوقدر غروش الەجق دعوى ايدوب ده اثباتندن اظهار عجز ايله متوفانك وارثنه يمين ايتديرمك ايستدكده حاكم انى عدم علمه تحليف ايدر شويله كه (والله بن مورثمك بوادمه اوقدر غروش بورجى اولديغنى بيلمم) ديو يمين ايتديرر

صورت اخرى

مدعى فلان كمسنه حياتده ايكن فلان تاريخده بندن شوقدر غروش استقراض ايله اموربنه صرف ايدوب حالا حقم اولمغله تركه‌سندن ايسترم ديو دعوى ولدى الانكار اثباتدن

اظهار عجز ايدوب ده متوفانك وارثنه يمين ايتديرمك ايستدكده وارث اكر مورثنك اكا بورجى اولديغنى انكار ايدر ايسه حاكم اكا (والله مورثمك بو آدمه اوقدر بورجى اولديغنى بيلمم) ديو يمين ايتديرر

واكر استقراضى انكار ايدر ايسه حاكم اكا (والله مورثمك بو آدمدن اوقدر غروش استقراض ايتديكنى بيلمم) ديو يمين ايتديرر

(ديكر صورت)

بر آدمك برشخصدن اشترا ايلديكى عقارى ديكر كمسنه اول عقارى دها اول بن اوشخصدن اشترا ايتمشدم ديودعوى ايدوبده اثبات ايده‌مديكى جهتله اول آدمه يمين ايتديرمك ايستدكده حاكم اول آدمى عدم علمه يعنى كندوسندن اول بوعقارى اول كمسنه نك اشترا ايلمش اولديغنى بيلمديكنه تحليف ايدر شويله كه (والله بن بو آدمك بوعقارى بندن اول اول شخصدن صاتون الديغنى بيلمم) ديو يمين ايتديرر

بالاده مذكور اولان صورتلر هپ مدعينك طلبى اوزرينه ويريلان يمينلره مثالدر اما مدعينك طلبى اولمقسزين حاكم طرفندن يمين ويريلان صورتلر مجلهٔ احكام عدليه نك بيك يدى يوز قرق التنجى ماده سنده مسطور اولمغله انلردن بحثه حاجت كورلمامشدر

صحيفه

٠٢ مجله جمعیتندن تنظیم اولنان مضبطه‌نك صورتی

(مقدمه ایکی مقاله‌یی حاویدر)

٢٠ مقالهٔ اولی . علم فقهك تعريف وتقسيمی
٢٢ مقالهٔ ثانيه . قواعد فقهيه بياننده‌در

(كتاب البيوع بر مقدمه ایله یدی بابدر)

٣٧ مقدمه . بيوعه متعلق اصطلاحات فقهيه
٤٧ باب اول . عقد بيعه متعلق مسائل بش فصلدر
٤٧ فصل اول . ركن بيع حقنده در
٥٠ فصل ثانی . قبولك ايجابه موافق اولمسنك لزومی
٥٢ فصل ثالث . مجلس بيع حقنده در
٥٣ فصل رابع . شرطله بيع حقنده‌در
٥٤ « خامس . اقالهٔ بيع حقنده‌در
٥٦ باب ثانی . مبيعه متعلق مسائل بياننده‌درت فصلدر
٥٦ فصل اول . مبيعك شروط واوصافی حقنده
٥٧ « ثانی . بيعی جائز اولوب اولميان شيلر حقنده
٥٩ « ثالث . مبيعك كيفيت بيعنه متعلق مواد بياننده
٦٥ « رابع . صراحة ذكر اولنمقسزين بيعه داخل اولوب اولميان شيلر بياننده
٦٨ باب ثالث . ثمنه متعلق مسائل بياننده ایکی فصلدر
٦٨ فصل اول . ثمنك اوصاف واحوالنه مترتب مواد
٧٠ « ثانی . وعده ایله صاتش حقنده اولان مواد

صحيفه

٧١ باب رابع . بعد العقد ثمن ومثمنده تصرفه متعلق مسائل بياننده اولوب ایکی فصلدر
٧١ فصل اول . بعد العقد وقبل القبض بايعك ثمنده ومشترينك مبيعده حق تصرفلری
٧٢ فصل ثانی . ثمن ومبيعك تزييد وتنزيلی بياننده‌در
٢٥ باب خامس . تسليم وتسلمه متعلق مسائل التی فصلدر
٧٥ فصل اول . تسليم وتسلمك حقيقت وكيفيتی بياننده‌در
٧٨ « ثانی . مبيعك حق حبسنه دائر مواد
٨٠ « ثالث . مكان تسليم حقنده
٨١ « رابع . تسليمك مؤنتی ولوازم تماميتی بياننده‌در
٨٢ « خامس . هلاك مبيعه مترتب اولان مواد
٨٣ « سادس . سوم شرا وسوم نظر حقنده
٨٤ باب سادس . خيارات بياننده اولوب یدی فصلدر
٨٤ فصل اول . خيار شرط حقنده‌در
٨٦ فصل ثانی . خيار وصف حقنده‌در
٨٧ فصل ثالث . خيار نقد حقنده‌در
٨٨ فصل رابع . خيار تعيين حقنده‌در
٨٩ فصل خامس . خيار رؤيت حقنده‌در
٩٢ فصل سادس . خيار عيب حقنده‌در
٩٩ فصل سابع . غبن وتغرير حقنده‌در
١٠١ باب سابع . مبيعك انواع واحكامی بياننده التی فصلدر
١٠١ فصل اول . بيعك انواعی
١٠٢ فصل ثانی . انواع بيوعك احكامی
١٠٥ فصل ثالث . سلم حقنده‌در
١٠٦ فصل رابع . استصناع بياننده‌در

صحیفه

١٠٨ فصل خامس . بیع مریضک احکامی

١٠٩ فصل سادس . بیع الوفا حقنده‌در

(کتاب الاجارات بر مقدمه ایله سکز بابدر)

١١٤ مقدمه . اجاره‌یه متعلق اصطلاحات فقهیه

١١٧ باب اول . ضوابط عمومیه بیاننده‌در

١٢١ باب ثانی . عقد اجاره‌یه متعلق درت فصلدر

١٢١ فصل اول . رکن اجاره‌یه دائر مسائل

١٢٤ فصل ثانی . اجاره‌نک شرائط انعقاد و نفاذی حقنده

١٢٥ فصل ثالث . صحت اجاره‌نک شرائطی حقنده

١٢٧ فصل رابع . اجاره‌نک بطلان و فسادی حقنده

١٢٨ باب ثالث . اجرته متعلق مسائل بیاننده‌اوچ فصلدر

١٢٨ فصل اول . بدل اجاره حقنده‌در

١٣٠ فصل ثانی . اجرتک سبب لزومنه و آجرک اجرته کیفیت استحقاقنه متعلق مسائل

١٣٤ فصل ثالث . اجرت ایچون اجیرک مستأجر فیهی حبس ایدوب ایده‌مه‌مسی حقنده‌در

١٣٥ باب رابع . مدت اجاره‌یه متعلق مسائل

١٣٨ باب خامس . خیارات حقنده اولوب اوچ فصلدر

١٣٨ فصل اول . خیار شرط حقنده‌در

١٤١ فصل ثانی . خیار رؤیت حقنده

١٤٣ فصل ثالث . خیار عیب حقنده

١٤٦ باب سادس . مأجورک انواع و احکامی بیاننده اولوب درت فصلدر

صحیفه

١٤٦ فصل اول . اجارۀ عقاره متعلق مسائل

١٤٩ فصل ثانی . اجارۀ عروض حقنده

١٥٠ فصل ثالث . اجارۀ حیوان حقنده

١٥٦ فصل رابع . اجارۀ آدمی حقنده

١٦١ باب سابع . بعد العقد آجر و مستأجرک وظیفه وصلاحیتلرینه دائر اولوب اوچ فصلدر

١٦١ فصل اول . تسلیم مأجور حقنده‌در

١٦٢ فصل ثانی . عاقدینک مأجورده تصرفلرینه دائر

١٦٤ فصل ثالث . رد و اعادۀ مأجوره متعلق مواد

١٦٥ باب ثامن . ضمانات بیاننده اولوب اوچ فصلدر

١٦٥ فصل اول . ضمان منفعت حقنده

١٦٧ فصل ثانی . مستأجرک ضمانی حقنده

١٦٩ فصل ثالث . اجیرک ضمانی حقنده

(کتاب الکفاله بر مقدمه ایله اوچ بابدر)

١٧٤ مقدمه . کفالته دائر اصطلاحات فقهیه

١٧٦ باب اول . عقد کفالت حقنده اولوب ایکی فصلدر

١٧٦ فصل اول . رکن کفالته دائردر

١٧٧ فصل ثانی . شرائط کفالته متعلقدر

١٧٩ باب ثانی . کفالتک احکامی حقنده اولوب اوچ فصلدر

١٧٩ فصل اول . کفالت منجزه و معلقه و مضافه‌نک حکمی

١٨٢ فصل ثانی . کفالت بالنفسک حکمی

١٨٣ فصل ثالث . کفالت بالمالک احکامی

١٨٨ باب ثالث . کفالتدن براءت حقنده اوچ فصلدر

صحیفه

١٨٨ فصل اول . بعض ضوابط عمومیه بیاننده‌در
١٨٩ فصل ثانی . کفالت بالنفسدن برائت حقنده
١٩٠ فصل ثالث . کفالت بالمالدن برائت حقنده

(کتاب الحواله برمقدمه ایله ایکی بابدر)

١٩٤ مقدمه . حواله‌یه دائر اصطلاحات فقهیه
١٩٥ باب اول . عقد حواله بیاننده اولوب ایکی فصلدر
١٩٥ فصل اول . رکن حواله بیاننده‌در
١٩٦ فصل ثانی . شرائط حواله بیاننده‌در
١٩٨ باب ثانی . احکام حواله بیاننده

(کتاب الرهن برمقدمه ایله درت بابدر)

٢٠٤ مقدمه . رهنه دائر اصطلاحات فقهیه
٢٠٥ باب اول . عقد رهنه دائر اولوب اوچ فصلدر
٢٠٥ فصل اول . رکن رهنه دائر مسائل بیاننده‌در
٢٠٦ فصل ثانی . انعقاد رهنك شرائطی حقنده
٢٠٧ فصل ثالث . مرهونك زوائد متصله‌سی ورهندنصکره واقع اولان تبدیل وزیاده حقنده‌در
٢٠٨ باب ثانی . راهن ومرتهنه متعلق بعض مسائل
٢٠٩ باب ثالث . مرهونه متعلق مسائل حقنده ایکی فصلدر
٢٠٩ فصل اول . مرهونك مؤنت ومصارفی حقنده
٢١٠ فصل ثانی . رهن مستعار حقنده
٢١١ باب رابع . رهنك احکامی بیاننده درت فصلدر

صحیفه

٢١١ فصل اول . رهنك احکام عمومیه‌سی بیاننده
٢١٥ فصل ثانی . راهن ومرتهنك رهنده تصرفلری
٢١٧ فصل ثالث . یدعدلده اولان رهنك احکامی
٢١٨ فصل رابع . بیع رهن حقنده

(کتاب الامانات برمقدمه ایله اوچ بابدر)

٢٢٢ مقدمه . اماناته متعلق اصطلاحات فقهیه
٢٢٤ باب اول . اماناته دائر بعض احکام عمومیه
٢٢٦ باب ثانی . ودیعه حقنده اولوب ایکی فصلدر
٢٢٦ فصل اول . عقد وشرط ایداعه متعلق مسائل
٢٢٧ فصل ثانی . ودیعه‌نك احکام وضماناتی حقنده
٢٣٨ باب ثالث . عاریت حقنده اولوب ایکی فصلدر
٢٣٨ فصل اول . عقد وشرط اعاره‌یه متعلق مسائل
٢٣٩ فصل ثانی . عاریتك احکام وضماناتی حقنده

(کتاب الهبه بر مقدمه ایله ایکی بابدر)

٢٥٠ مقدمه . هبه‌یه دائر اولان اصطلاحات فقهیه
٢٥١ باب اول . عقد هبه‌یه متعلق مسائل ایکی فصلدر
٢٥١ فصل اول . رکن وقبض هبه‌یه دائر مسائل
٢٥٥ « ثانی . شرائط هبه بیاننده‌در
٢٥٦ باب ثانی . احکام هبه بیاننده اولوب ایکی فصلدر
١٥٦ فصل اول . هبه‌دن رجوع حقنده
٢٦٠ « ثانی . هبهٔ مریض حقنده‌در

(كتاب الغصب برمقدمه ايله ايكى بابدر)

صحيفه
٢٦٤ مقدمه . غصب واتلافه دائر اصطلاحات فقهيه
٢٦٦ باب اول . غصب حقنده اولوب اوچ فصلدر
٢٦٦ فصل اول . غصبك احكامى بياننده
٢٧١ فصل ثانى . غصب عقاره متعلق بعض مسائل
٢٧٣ فصل ثالث . غاصب الغاصبك حكمى بياننده
٢٧٤ باب ثانى . اتلاف بياننده اولوب درت فصلدر
٢٧٤ فصل اول . مباشرةً اتلاف حقنده
٢٧٧ فصل ثانى . تسبباً اتلاف بياننده
٢٧٩ فصل ثالث . طريق عامده احداث اولنان شيلره دائر
٢٨٠ فصل رابع . جنايات حيوان حقنده‌در

(كتاب الحجر والاكراه والشفعه برمقدمه ايله اوچ بابدر)

٢٨٨ مقدمه . حجر واكراه وشفعه‌يه متعلق اصطلاحات فقهيه
٢٩١ باب اول . حجره متعلق مسائل بياننده درت فصلدر
٢٩١ فصل اول . صنوف واحكام محجورين حقنده
٢٩٣ فصل ثانى . صغير ومجنون ومعتوهه دائر مسائل
٣٠٠ فصل ثالث . سفيه محجور حقنده
٣٠١ فصل رابع . مديون محجور حقنده
٣٠٤ باب ثانى . اكراهه متعلق مسائل
٣٠٥ باب ثالث . شفعه حقنده اولوب درت فصلدر
٣٠٥ فصل اول . مراتب شفعه بياننده

صحيفه
٣٠٩ فصل ثانى . شرائط شفعه حقنده
٣١٢ فصل ثالث . طلب شفعه‌يه دائر
٣١٤ فصل رابع . حكم شفعه‌يه دائر

(كتاب الشركت برمقدمه ايله سكز بابدر)

٣١٧ مقدمه . شركته متعلق اصطلاحات فقهيه
٣٢١ باب اول . شركت ملك بياننده اولوب اوچ فصلدر
٣٢١ فصل اول . شركت ملكك تعريف وتقسيمى
٣٢٤ فصل ثانى . اعيان مشتركه‌نك كيفيت تصرفنه دائر
٣٣٢ فصل ثالث . ديون مشتركه حقنده‌در
٣٤٠ باب ثانى . قسمت حقنده اولوب طقوز فصلدر
٣٤٠ فصل اول . قسمتك تعريف وتقسيمى بياننده
٣٤٣ فصل ثانى . شرائط قسمت بياننده‌در
٣٤٦ فصل ثالث . قسمت جمع
٣٤٩ فصل رابع . قسمت تفريق
٣٥٢ فصل خامس . كيفيت قسمت
٣٥٤ فصل سادس . خيارات بياننده
٣٥٥ فصل سابع . قسمتك فسخ واقاله‌سى حقنده
٣٥٧ فصل ثامن . احكام قسمت حقنده
٣٦١ فصل تاسع . مهايأه بياننده‌در
٣٦٦ باب ثالث . حيطان وجيرانه متعلق مسائل درت فصلدر
٣٦٦ فصل اول . احكام املاكه دائر بعض قواعد
٣٦٨ « ثانى . معاملات جواريه بياننده‌در
٣٧٥ « ثالث . طريقلر حقنده‌در

صحيفه

٣٧٨ فصل رابع . حق مرور ومجرى ومسيله دائر

٣٨١ باب رابع . شركت اباحه حقنده التى فصلدر

٣٨١ فصل اول . مباح اولوب اوليان شيلر حقنده

٣٨٤ « ثانى . مباح اولان شيلرك استملاكى حقنده

٣٨٦ « ثالث . مباح اولان شيلرك احكام عموميه‌سى

٣٨٨ « رابع . حق شرب وشفه بياننده

٣٩٠ « خامس . احياء موات حقنده‌در

٣٩٣ « سادس . قيولر وصولر واشجارك حريمى حقنده

٣٩٦ « سابع . احكام صيده متعلق اولان مسائل

٤٠١ باب خامس . نفقات مشتركه بياننده ايكى فصلدر

٤٠١ فصل اول . اموال مشتركه‌نك تعميرات ومصارفى

٤٠٦ « ثانى . نهر ومجرالرك كرى واصلاحى

٤٠٩ باب سادس . شركت عقد بياننده اولوب التى فصلدر

٤٠٩ فصل اول . شركت عقدك تعريف وتقسيمى

٤١١ « ثانى . شركت عقدك شرائط عموميه‌سى

٤١٣ « ثالث . شركت اموالك شرائط مخصوصه‌سى

٤١٥ « رابع . شركت عقده متعلق ضوابط بياننده

٤١٩ « خامس . شركت مفاوضه‌يه دائردر

٤٢٢ « سادس . شركت عنان مباحثى حقنده

٤٣٧ باب سابع . مضاربه حقنده اولوب اوچ فصلدر

٤٣٧ فصل اول . مضاربه‌نك تعريف وتقسيمى

٤٣٨ « ثانى . مضاربه‌نك شروطى حقنده

٤٣٩ « ثالث . مضاربه‌نك احكامى حقنده

٤٤٥ باب ثامن . مزارعه ومساقات حقنده ايكى فصلدر

صحيفه

٤٤٥ فصل اول . مزارعه بياننده‌در

٤٤٧ فصل ثانى . مساقاة بياننده‌در

(كتاب الوكاله بر مقدمه ايله اوچ بابدر)

٤٥٢ مقدمه . وكالت حقنده اصطلاحات فقهيه

٤٥٣ باب اول . وكالتك ركن وتقسيمى حقنده‌در

٤٥٦ باب ثانى . شرط وكالت بياننده‌در

٤٥٧ باب ثالث . وكالتك احكامى حقنده التى فصلدر

٤٥٧ فصل اول . وكالتك احوال عموميه‌سى بياننده

٤٦١ « ثانى . شرايه وكالت حقنده در

٤٦٩ « ثالث . بيعه وكالت حقنده‌در

٤٧٢ « رابع . مأموره دائر اولان مسائل

٤٧٦ « خامس . خصومته وكالت حقنده‌در

٤٧٧ « سادس . عزل وكيله دائر مسائل بياننده‌در

(كتاب الصلح والابرا برمقدمه ايله درت بابدر)

٤٨٢ مقدمه . صلح وابرايه دائر اصطلاحات فقهيه

٤٨٤ باب اول . عقد صلح وابرا ايدنلره دائر در

٤٨٧ باب ثانى . مصالحه‌نك احوال وشروطى حقنده

٤٨٨ باب ثالث . مصالح عنه حقنده اولوب ايكى فصلدر

٤٨٨ فصل اول . صلح عن الاعيان حقنده در

صحيفه

٤٩٠ فصل ثانى . ديندن وحقوق سائره‌دن صلح حقنده
٤٩١ باب رابع . احكام صلح وابرا حقنده ايكى فصلدر
٤٩١ فصل اول . احكام صلحه دائر اولان مسائل
٤٩٣ فصل ثانى . ابرايه دائر اولان مسائل

(كتاب الاقرار درت بابدر)

٤٩٨ باب اول . اقرارك شرائطى بياننده‌در
٥٠٠ باب ثانى . اقرارك وجوه صحتى بياننده
٥٠٣ باب ثالث . اقرارك احكامى حقنده اوچ فصلدر
٥٠٣ فصل اول . احكام عموميه بياننده در
٥٠٥ فصل ثانى . نفى ملك ونام مستعار بياننده
٥٠٧ فصل ثالث . اقرار مريض حقنده در
٥١٤ باب رابع . اقرار بالكتابه بياننده در

(كتاب الدعوى برمقدمه ايله ايكى بابدر)

٥٢٠ مقدمه . دعوى حقنده اصطلاحات فقهيه
٥٢١ باب اول . دعوانك شروط واحكامى درت فصلدر
٥٢١ فصل اول . دعوانك شروط صحتى
٥٢٦ فصل ثانى . دفع دعوى حقنده
٥٢٨ فصل ثالث . خصم اولوب اولميانلر بياننده در
٥٣٤ فصل رابع . تناقض بياننده در

صحيفه

٥٤١ باب ثانى . مرور زمان حقنده در

(كتاب البينات برمقدمه ايله درت بابدر)

٥٥٠ مقدمه . بعض اصطلاحات فقهيه بياننده
٥٥٢ باب اول . شهادت حقنده اولوب سكز فصلدر
٥٥٢ فصل اول . شهادتك تعريف ونصابى
٥٥٣ فصل ثانى . شهادتك كيفيت اداسى حقنده
٥٥٦ فصل ثالث . شهادتك شروط اساسيه سى
٥٥٩ فصل رابع . شهادتك دعوايه موافقتى
٥٦٣ فصل خامس . شاهدلرك اختلافلرى بياننده
٥٦٥ فصل سادس . تزكيه وتحليف شهود حقنده
٥٧٠ فصل سابع . شاهدلرك شهادتدن رجوعى حقنده در
٥٧١ فصل ثامن . تواتر حقنده‌در
٥٧٢ باب ثانى . حجج خطيه وقرينهٔ قاطعه ايكى فصلدر
٥٧٢ فصل اول . حجج خطيه بياننده در
٥٧٣ فصل ثانى . قرينهٔ قاطعه بياننده در
٥٧٤ باب ثالث . تحليف بياننده در
٥٧٨ باب رابع . ترجيح بينات وتحالفه دائر درت فصلدر
٥٧٨ فصل اول . تنازع بالايدى بياننده‌در
٥٨٠ فصل ثانى . ترجيح بينات حقنده در
٥٨٥ فصل ثالث . سوز كيمك اولديغنه وتحكيم حاله دائر
٥٨٨ فصل رابع . تحالفه دائردر

(کتاب القضا برمقدمه ایله درت بابدر)

صحیفه

٥٩٤ مقدمه . قضا حقنده اصطلاحات فقهیه

٥٩٦ باب اول . حکامه دائر اولوب درت فصلدر

٥٩٦ فصل اول . حاکمك اوصافی بیاننده

٥٩٧ « ثانی . حاکمك آدابی بیاننده

٥٩٨ « ثالث . حاکمك وظائفی حقنده

٦٠٣ « رابع . صورت محاکمه یه دائر در

٦٠٦ باب ثانی . حکمه دائر اولوب ایکی فصلدر

٦٠٦ فصل اول . حکمك شروطی بیاننده در

٦٠٨ « ثانی . حکم غیابی بیاننده در

٦٠٩ باب ثالث . دعوانك بعدالحکم رؤیتی حقنده

٦١١ باب رابع . تحکیمه دائر مسائل بیاننده در

﴿ متفرقات ﴾

٦١٥ کتاب بینات حقنده بعض وصایایی شامل مذکره

٦١٨ بلابینه مضمونیله عمل وحکم جائز اوله بیله جك صورتده سندات شرعیه نك تنظیمی حقنده تعلیمات سنیه

٦٢٨ تعلیم اصول تحلیف